

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danske Subel-Lærere eller Historisk Beræftning

Om de Lærere,
Som, efter Reformationen i Danmark
og Norge, i offentlige Embeder ved Skole,
Academie, og Kirken have tient i 50
Aar og derover;
Afdeelt i 3 Classer:

I. Classe

Indeholder de afdøde Lærere, om hvilke kunde gives
nogenledes udførlig Underrætning.

II. Classe

Indeholder de nu levende Subel-Lærere.

III. Classe

Indeholder de afdøde Lærere, om hvilke ingen synder-
lig Underrætning findes, uden hvor og hvor længe de have tient;
de anføres derfor med de Omstændigheder, som vides
om dem, efter Alphabetisk Orden.

I Trykken udgivet
af

GERHARD TRESCHOW.

Sogne-Præst for Birkerøds Menighed.

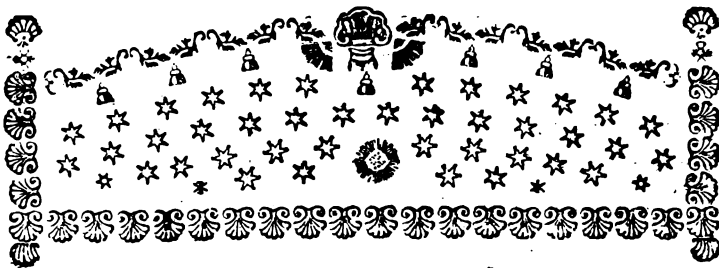
Kjøbenhavn, trykt af Andreas Hartwig Godiche, 1753.

Imprimatur

In fidem Protocolli Facult. Theol.

P. R. GOISCE, Dr.

Fortale.

Til den gunstige og fiere Læser.

At arbejde i Fæderne-Landets Historie er ikke allene nyttigt til at fremme Landets og Nationens Ære, og at lægge for Dagen Forfædrenes Dyd og Tapperhed, Lærdom og Videnskaber, og andre deres priselige Gierninger og Bedrifter; Men det tiener ogsaa til at ophøje GUD, at fremme hans Ære, og at bekiendtgjøre hans viise Forsyns Bøye og underlige Gierninger imod Menniskens Børn. Det er stor Synd at glemme Forfædrenes Bedrifter, og at lade det gode, de have gjort, døe med dem; Men det er langt større Synd at glemme GUDs Bedgierninger, og at lade det gode, som han i utallige Tilfælde og til alle Tider beviser os, uddøe af vores Minde. Der er ved det Historiske Studium intet, som meere fornøyer og opbygger, end at give Agt

paa de Ting som Herren gjør Ef. 5. 12, og at eftertænke, hvorledes han har sin Haand i alle Ting, lænker Menneskernes Hierte, bestyrer deres Drætter, ophøyer og nedtrykker, straffer i tredje og fjerde Leed, velsigner i tusinde Leed, uforanderligen opholder og beskyrmer sin Kirke midt i alle Forandringer, og paa den viifeste og sømmeste Maade opfylder sine Naades og Belsignelses Forættelser paa dem, som forlade sig paa ham, og i Sandhed frygte ham.

Da nu saa mange af mine Lands-Mænd have foretaget sig at opelske igien vores Danske Historie; hvortil vores vidtberømte Hr. Baron Holberg haver i vore Tider gjort Begyndelse, og opmuntret andre til at efterfølge sit Exempel, saa haver jeg ogsaa vildet anvende nogle af mine Spare-Timer paa at oplyse en liden Deel af vores Danske Historie, ved at give Underretning om de Jubel-Lærere, som efter Reformationen i Dannemark og Norge have i offentlige Embeder ved Skole, Academie, og Kirke tient i 50 Aar og derover. Med dette Foretagende haver jeg da haft en dobbelt Hensigt:

1.) Haver jeg derved fornemmeligen sigtet til GUDS Ære, og den Taknemmelighed vi ere ham skyldige end ogsaa for denne Belgierning, som mange iblant os hidindtil neppe have vidst, at GUD haver beviist vores Land,

Land, hvilket ellers i mange Maader af ham er vel-
signet. Jeg haver heldet det forubilligt, ja skammeligt,
at, da GUD saa rigeligen har opfyldet paa os de For-
jættelser, som han i sit Ord giver sine Børn, om at
krone dem med graae Haar Ordsp. 16: 31. at
mætte dem med et langt Liv; Ps. 91: 16, at
han selv vil være deres Liv og lange Alder,
5. Mos. B. 30: 20. at dog denne GUDs Naade og Vel-
signelse hidindtil saa lidet er bleven agtet og paaskiønnet
af os. Det er alt en stor Belgierning af GUD, naar
han under et Menneske at kunde leve i Verden i 50 Aar;
hvor meget større er da ikke den Naade at kunde i saa
mange Aar være i Embede og tiene GUD og det al-
mindelige Beste.

GUD havde selv i det gamle Testamente paabudet,
at det 50de Aar skulle være et Jubel-, eller røttene Jo-
bel-Aar, et Fryds og Friheds Aar, at det med
stor Høytidelighed skulle helligholdes, og alle og enhver
opmuntres til at priise GUD for hans Belgierninger.
See 3. Mos. B. 25: 8, 9, 10. Fremdeles havde ogsaa
GUD anordnet, at det 50de Aar skulle være et Friheds
Aar for Leviterne, at de da skulle entlediges fra deres
Embeder, og anses som emeriti, dog skulle de endnu
have Opsyn med de andre, og ellers giøre ved Forsam-
lingens Paulun hvad Tieniste deres Aar og Alder vilde
tillade; See 4. Mos. B. 8: 25, 26. Hvad nu først an-

gaar Jubel-Varet, hvorom handles i 3. Mos. B. 25, da finder man hos de Jødiske Skribentere lidet eller intet om denne Anordning, og det, som findes hos dem, er saa u-ordentligt og forvirret, at det ikkun har givet Anledning til Tvistigheder: Hvo som har Lyst til at læse de adskillige Meninger om, hvorfra det Ord Jubel har sin Oprindelse, om det 49de eller det 50de Aar har egentlig været Jubel-Varet, om Jøderne nogen Tid har helligholdet Jubel-Varet i deres Udlændigheder og uden for Palæstina, om hvor mange Jubel-Aar der ere helligholdte fra den Tid Loven derom blev givet indtil Christi Tider, kan fand hos Joh. Chr. Blumium i hans Jubilæo Theologorum emeritorum p. 8 & seqv. finde de Auctores, som derom have skrevet; Men i sær fortæner at læses den lærde Disputatz, som D. Joh. Gotl. Carpzov siden den Tid haver udgivet de anno Jobelæo secundum Disciplinam Hebræorum ex Lev. XXV. Lipsiæ 1730. Jeg kan herved ikke undlade at anføre den artige Anmærkning og Gisning, som den lærde Liigtfoot, i hans Op. Tom. I. p. 484, gjør over den Forvirrelse, som findes i Jødernes Skrifter om Jubel-Varet: Han udregner, og bestræker sin Udregning ved at beraabe sig paa Broughton og den gamle Zohar, eller R. Simeon Ben Jochai, at Christi vor store Læreres og Frelseres Døds Aar er just indfalden i et af Jødernes Jubel-Aar; Liigtfoot mener derfor, at de Jødiske Skribentere have med Flid forvirret den hele Materie

om

om Jubel-Aaret, og i sær Chronologien, fordi de misundte de Christne den Glæde, at alle Omstændigheder ved Jubel-Aaret skulle saa nøyagtigen opfyldes i Christo, at endog saa hans Død, som skeede til vores Frihed, Liv, og Salighed, skulle just indfalde i det Aar, som efter GUDs egen Anstalt i det gamle Testamente var beskicket til at være et Jubel-Aar. Hvad dernæst angaar den Anordning, som GUD 4. Mos. B. 8: 25, 26. gjorde for Leviterne; at de efter 50 Aar skulle entlediges fra deres besværlige Tjeniste, saa synes det vel forunderligt, at hverken den hypperste Præst eller de andre Præster, men Leviterne allene fik denne Frihed; derved er det skeet, at nogle have fattet fast for høye Tanker om Leviterne, og gjort alt for meget af deres Værdighed, saaledes gjør Doct. Joach. Lange dem til Adels-Personer; Hans Ord i hans *Mof. Licht und Recht* p. 241 ere disse: "Wenn man nun alle diese Stütcke von der Beschaffenheit des Stammes Levi und dem Amte der Leviten, so fern man sie auch von den Priestern unterscheidet, zusammen nimt, so siehet man daraus, daß sie nicht etwa wie heute zu Tage die geringsten Kirchen-Diener, oder Küster und Glöckner, anzusehen sind, sondern daß sie unter dem ganzen Volcke in einem großen Ansehen gestanden, und vor allen andern Stammem einen nicht geringen Vorzug gehabt haben; Sie sind demnach auf gewisse Art mit dem heutigen Adelsstande zu vergleichen ic." Andre igien ere faldne paa den

den Tanke, at, siden Leviterne med mange Ceremonier bleve indviede til deres Embede, som fandt sees 4. Mos. B. 8, de da ogsaa med adskillige Ceremonier have faaet deres Afskæd. Men hverken troer jeg, at deres Værdighed var Ursagen til den Anstalt, at de efter 50 Aar fik Frihed, ikke heller troer jeg, at den ringeste Ceremonie derved er brugt; thi foruden at Skriften intet taler derom, saa er det troligt, hvad Th. Godwin, Joh. Lundius, og ellers de beste Fortolkere holde for, at Leviterne efter de 50 Aar ikke bleve befriede fra alle Forrætninger, men ikkun fra de besværligste, fra at flytte og bære Tabernaclet, og de mange tunge Nødskaaber, som fandtes i Tabernaclet, for Næsten maatte de være tilstæde ved Tienisten, passe paa at alting gik ordentlig til, holde dem ude som ikke burde indlades, og for alle ting lære og undervise de yngre Leviter, som klarligen fandt sees af Mossis Ord derom 4. Mos. B. 8: 25, 26. Efterdi da Leviterne ikke egentligen fik deres Afskæd fra Embedet, men allene nogen Løstelse i Henseende til de tunge Byrder, som laae til Embedet, saa fandt vi ikke undre over, at den Dimission og Frihed, som de fik, skeede uden nogen Ceremonie og Høytidelighed; vi fandt endnu mindre undre over, at de allene, og ikke den ypperste Præst og de andre Præster, fik denne Frihed, naar vi betænke, at Grunden dertil maa ikke søges i deres Embeds Værdighed, men i deres Embeds Besværlighed, de bleve dimitterede,
ikke

ikke fordi de vare værdigere, end den ypperste Præst og de andre Præster, men fordi de havde tungere Byrder at bære, som vilde have faldet reent utaaelige for dem, naar Kræfterne ved saa mange Aars Tieniste vare svækkede. Endskjønt ogsaa de nyere Skribentere gjøre mange af det gamle Testaments Patriarker, Propheete og Præster til Jubel-Lærere, saaledes holde de for, at Noa, Abraham, Aaron, Eleazar, Phinehas, Elisæus, Esaias, Jeremias, Daniel, Hoseas, Micheas ic. have tient over 50 Aar; saa ere de dog ikke i Stand til af de Jødiske Antiquiteter at kunde bevise, at der er gjort nogen Reflexion over deres Embeds Jubel-Aar, meget mindre, at derved nogen Høytidelighed er iagttaget.

I den første Christne Kirke finde vi ikke ringeste Spor enten af 100 eller 50 Aars Jubel-Høytider. Det er vel at undre over, at de første Christne, som vare saa nidkiere over alt det, som hørte til GUDS Ære, som saa høyt elskede Christum, som ogsaa havde saa god Anledning af den nyligen anførte Lov om Jubel-Aaret 3. Mos. B. 25, dog ikke helligholdte enten hvert 100 eller hvert 50 Aar nogen Jubel-Fæst til Erindring enten om Christi Fødsel og Tilkomst til Verden, eller om hans Himmelfart, eller andre saadanne mærkværdige Omstændigheder. Det er ogsaa synderligt nok, at, da Apostelen Johannes var ikke allene Jubel-Lærere, men levede et heelt Seculum, da ogsaa mange andre af Fædrene Polycarpus, Ire-

næus, Hieronymus og flere have baade levet og tient meget længe, og derfor af de nyere Skribentere ikke uden Grund anføres iblant Jubel-Lærere, at man dog ikke finder, at denne Omstændighed i de første Tider er taget i nogen Betragtning, eller nogen Anmærkning giort over den besynderlige Begierning, at de i 50 Aar og derover have haft den Ære at tiene Christo. Vel kunde man lætteligen reede sig ud fra dette, naar man med de Papistiske Skribentere vilde svare, at de Christne i de 3 første Seculis vare under saa store og haarde Forfølgelser, at de i al Stilhed maatte forrætte deres Gudstieniste, og torde derfor ikke med nogen Solennitè holde Jubel-Feste. Men dette Svar vilde ikke være tilstrækkeligt nok for kyndige og agtsomme Læsere; De vilde først spørge, hvorføre de første Christne, som strar i Begyndelsen, foruden Hvile-Dagen, helligholdte Paaske- og Pimse-Festen, og det høytideligst og længe nok, thi den gandske Tid fra Paaske til Pimse-Festen var hos dem hellig, see Joach. Hildebrand de Diebus Festis p. 74 og 79, som ogsaa midt under Forfølgelserne indstiftede Fester de Hellige Martyrer til Ære, til hvilke de uden Frygt indfandt sig i stor Mængde, og celebrerede dem med mange Ceremonier og ligesom med en slags Triumph, som C. Sagittarius omstændeligen viser i sin Bog de Natalitiis Martyrum p. 67, hvorføre de, siger jeg, skulle være saa bange for een Gang hvert 100 eller 50 Aar at holde en Jubel-Fest

enten til Christi Ære, eller til hans Tjeneres Udmin-
delse? Dernæst vilde de spørge, hvorfor i de efterføl-
gende Seculis, da de Christne fik friere Hænder, og da
de Romerske Kæjsere selv vare blevne Christne, man
dog ikke finder i den ganske Tid nogen Jubel-Fest at
være holdt, førend i Begyndelsen af det 14de Seculo?
Førfølgelserne kand ikke være Aarsagen, hvorfor de
ikke holdte Jubel-Feste; Men den rætte Aarsage bliver
uden Tvivl den Afsky, som de første Christne havde til
de Romeres Gudstieniste, og især til deres afgudiske
Jubel-Høytider. Der er vel ingen Nation til, som har
giort meere af Jubel-Feste, end Romerne; De vare af
de Sibillinske Oracler førførte til at troe, at jo meere
nidkiere de viiste sig i at holde Jubel-Høytider, jo mee-
re skulle deres Lyksalighed og Herredømme over andre
Folk vore og tiltage; hvorom, saa vel som om deres
mange Jubel-Seege, Jubel-Sange og andre Ceremo-
nier kand læses de lærde Disputatzer, som min kiære
Svoger Hr. Justitz-Raad og Professor Ancherfen i
diffe Aar haver udgivet. Da nu de Romere, deels
formedelst deres Afguderie, deels formedelst deres
Haardhed, vare i de Christnes Øyne saa vederstyggeli-
ge, at disse vilde ikke lade deres Kirker kalde Templer,
ja taalte ikke engang at høre det Ord Tempel nævne,
blot og bar af den Aarsag, fordi det Eted, hvor Ro-
merne holdte deres Gudstieniste, blev saa kaldet, v. Joh.
L. Mosheims Institutiones Hist. Chr. Majores Sec. I.

pag. 384; saa fand vi ikke meget undre over, at de ingen Behag kunde finde i Jubel-Høytider, og at de tillige med Misbrugen forkastede deres rætte Brug, for ikke i nogen Ting at ligne de Afgudske Romere. Zo- zymus vidner derfor, at de Christne raadede Constan- tinum M. til at afskaffe de Hedenske Ludos Seculares; Mand seer ogsaa, at de efterhaanden kom meere og meere af Brug. Jeg veed ikke, om jeg tør beraabe mig paa den Historie, som Evsebius fortæller, at Kæyser Philippus Senior allerede i det 3die Seculo blev af Biskop Fabiano excommuniceret, fordi han havde været med at bivaane de Romeres Jubel-Høytider; thi foruden at Chrysofomus, Philostorgius og andre fortælle Historien med andre Omstændigheder og om andre Personer, saa er det ubegribeligt, hvorledes Fa- bianus kunde excommunicere Kæyser Philip, som ikke var Christen, ihvorvel han meget skaanede de Christne, i det ringeste siger Evsebius sig selv imod, naar han, in vita Constantini Lib. 4. Cap. 75, udtryffeligen siger, at Constantinus var den allerførste Christne Kæyser. Men Historien maa være saa vigtig som den vil, saa mener jeg dog, at man kand slutte saa meget deraf, at de Christne maa have haft stor Mishag i Romernes Jubel-Høytider, siden foranførte Skribentere, som ikke komme overens i Omstændighederne og Personer- nes Navne, ere dog eenige i at rose den Nidkierhed, som blev viist imod dem, der bivaanede ovennævnte

Ju-

Jubel = Høytider. Det klareste Vidnesbyrd i denne Sag finde vi hos Augustinum Lib. 3 de Civit. Dei C. 18, hvor han viiser Aarsagen, hvorfor de Christne ikke holdte Jubel = Feste, ikke fordi, siger han, de i sig selv vare at laste, men for ikke at ligne de afguddiske Romere, som ved deres Jubel = Feste havde megen Overtroe, og falskeligen indbildte sig at derved undgaae alle Ulykker og Gienvordigheder. Bonifacius VIII, som sad paa den Bavelige Stoel fra 1294 til 1303, bliver derfor den allerførste som indførte Jubel = Høytider iblant de Christne; thi omendskjønt Julius Rofeus, Corn. a Lapide, og flere af den Romerske Kirkes Skribentere, som gjerne derivere alle deres Skikke og Ceremonier fra Kirkens Begyndelse af, foregive som en afgjort Sandhed, at hvert 100de Aar lige fra Christi Fødsel af er bleven holdt høytideligt, olim apud Christianos exemplo ludorum Secularium celebratum fuisse centesimum quemque annum a nativitate Christi; saa ere de dog endnu skyldige at bevise dette; Vel finder jeg, at Tafinus i hans lærde Skrift de Veterum Romanorum anno seculari, som er indført i Grævii Thesaur. Antiquit. Romanarum Tom. VIII. pag. 473, gjør sig megen Umage for at bevise Sagen; Men efter at han først har søgt den Udflugt, at Forfølgelserne i de 31 første Seculis hindrede de Christne at holde deres Ju-

vel-Feste saa høytideligen, som de vilde; saa fand han af den ganske Kirke-Historie intet andet Beviis frembringe, end den af Evsebio nyligen anførte Historie om Kænsker Philip, som af Biskop Fabiano skal være excommuniceret, da mener han, at Fabianus, som tog den excommunicerede Kænsker igien til Naade, lagde den første Grund til det saa kaldede Afslad, og inførdte det første offentlige Jubilæum iblant de Christne; ex his, siger han til sidst, patet, ante Bonifacium VIII. centenis quibusque annis Indulgentias usitatas fuisse in Ecclesia: heraf er det klart, at det for Bonifacii Tider har været brugeligt i Kirken at give Afslad hvert 100de Aar. Men hvor fattigt og skrøbeligt er ikke dette Beviis? Naar jeg endogsaa vil sætte tilside det, som i det foregaaende er mærket, om de foranderlige Omstændigheder, hvormed denne Historie fortælles, samt hvor utroligt det er, at Kænsker Philip, som ikke er bekiendt for at have været Christen, fand af Fabiano være excommuniceret, og igien antaget til Naade, og saaledes indromme Taffino alt hvad han derom har skrevet, saa bliver han dog endnu skyldig at beviise, at Fabianus samme Gang indstiftede et christeligt Jubilæum, at samme Jubilæum siden hvert 100 Aar er helligholdet, og at derved Grunden er lagt til den skammelige Afslads Kram, som i Bonifacii Tid og derefter er drevet i den Romerske Kirke. Pol. Vergilius er vel saa oprigtig, at han (Lib. 8. de in-

ven-

ventoribus rerum) tilstaar, at Bonifacius har stiftet det første Jubilæum; Men han seyler dog og hylker i den Hensigt, som han foregiver Bonifacium at have haft ved denne Stiftelse, nemlig, at det er skeet for at føre det Romerske Folk fra deres daarlige Jubel-Seege til at holde Jubel-Feste paa en anstændigere og helligere Maade; thi først havde Bonifacius ikke nødig i sin Tid at føre Romerne fra deres daarlige Jubel-Seege, efterdi Romernes hedenske Jubel-Høytider, det Taffinus selv maa tilstaae, allerede i 600 Aar, om ikke længere, for Bonifacii Tider havde været affskaffede. Dernæst var heller ikke Bonifacius den Mand, som fandt roses af at have haft gudelige og hellige Hensigter; Hans egen Kirkes Skribentere sige om ham, at han kom paa den Pavelige Stool som en Ræv, at han regierede som en Løve, og at han døde som en Hund. Udgangen viiser ogsaa, at Bonifacii Hensigt ved Jubel-Aarets Stiftelse havde fornemmeligen været at formeere sit Skatkammer, og at giøre sig formidabel for Kærsere og Konger; Dette Jubilæum kaldes derfor af salige Doct. Luther Aureum: et gylde Jubilæum, fordi det bragte Guld og Sølv ind i Pavens Casse; og hvor overmodig Bonifacius blev ved denne Rigdom, sees noksom af de Optøger, som han begyndte mod Philippum Pulcrum Kongen i Frankerige, hvorved han selv gav Ubleedning til den

den artige Hilsen han fik af Kongen: sciat Fatuitas
vestra nos in temporalibus nemini subesse: 3: **Eders**
Daarlighed maa vide, at vi i det timelige
ikke staar under nogen.

Hvad der siden er foregaaet med de Papiistiske Ju-
bel=Uar, hvor mange der ere holdne, hvorledes de ere
nedsatte fra det 100de til det 50de, fra det 50de til det
25de Uar, o. s. v. det kand omstændeligen læses i
Chemnitii Exam. Conc. Trid. Tom. IV. pag. 128, i
Blumii Jubil. Theolog. emerit. pag. 13, og i de Dispu-
tatzter, som Joh. Ern. Gerhardus og Bernh. von Sanden
have forfattet de Jubilæis Pontificum Romanorum.

Efter Reformationen, da Kirken blev ogsaa rensket
fra mange skammelige Misbrug, som havde indsnøget
sig under Pave=Dømmet, haver man først begyndt
paa den røtte Maade at holde Jubel=Høytider til Er-
indring om Guds Belgierninger. Jeg veed og ikke
nogen, som jo har bifaldet denne gudelige Skik, uden
den berømte D. Joh. B. Ludewig i Halle, som 1717,
ved den da forestaaende Jubel=Fest, udgav som Pro-
rector et Programma under denne Titel: Dica Jubi-
læorum ad cavendas in secundo Jubil. Evangel. Cere-
monias & ritus. Derudi gjør han en Sammenligning
imellem Papisternes og de Evangeliskes Jubel=Feste,
han mener, at Jubel=Høytider aldeles ikke skikke sig
for

for Christne, og at man burde lade den Romerske Kirke beholde den Skik for sig selv, som en Levning af deres Forfædres Afguderier. Han er derfor med rette igiendrevet af D. Chladenio i Wittemberg, og i sær af Joh. Christ. Colero, som grundigen har forsvaret de Evangeliskes Jubel-Høytider, der sigte til intet andet, end til at ophøye GUD, og at befordre fælles Opbyggelse; da derimod Papisternes Jubel-Aar tiene til intet andet, end til at befordre en skændig Egenmytte, og til at bedrag: de Enfoldige baade i det Legemlige og Aandelige. V. Unschuldige Nachrichten for Aar 1718 pag. 487 og 848.

Her i Danmark blev vel i forrige Seculo med Høytidelighed holdt Jubel-Fest 1617 til Grindring om Reformationen: som kand sees af D. Joh. P. Resenii Jubilæo Christiano, og hans Luthero Triumphante begge udgivne 1617; Om der ellers er holdt noget Jubilæum enten 1630, eller 1636, eller til andre Tider, er mig ikke bekiendt; Men i dette Seculo have vi her i Landet for Alvor begyndt at ihukomme GUDs Belgierninger ved at holde Jubel-Feste. Aar 1717 blev det store Jubilæum holdt til Grindring om Reformationens første Begyndelse ved salige D. Luther. Aar 1730 blev atter holdt et Jubilæum til Grindring om den Augsburgske Confessions Underkrivelse og Overleverelse til Kæyser Carl V paa Rigsdagen til Augsburg 1530. Aar 1736

blev det tredie Jubilæum holdet til Erindring om Reformationens fuldkomne Indførel i Dannemark, da den viise og fromme Kong Christian III. paa een Dag lod sængsle alle Papistiske Biskoper, og derved ligesom paa eengang aabnede Døren for den sande Evangelii Lærdom. Endeligen holdte vi Aar 1749 den fjerde Jubel-Fest til Erindring om den besynderlige GUDS Belgierning, at Dannemark i 300 Aar har været regieret saa got som af een Konge, i det Kongerne af den pruijselige Oldenborgske Stamme, Søn efter Fader, have i saa lang Tid besiddet den Danske Throne.

Foruden disse almindelige Jubel-Feste har man ogsaa hos os holdet adskillige besynderlige Jubilæa; Saaledes blev der 1723 paa Kongsberg i Norge holdt Jubel-Fest til Erindring om Sølv-Verkets Opfindelse, og en Medaille ved samme Lejlighed slaaet, hvorpaa findes denne Strophe:

Nyt Seculum (1700) og Guds Ords Lys (1717)
og Sölv-Verk (1723) voldt,

At Fierde Friderich tre Jubel-Feste holdt.

Ligeledes blev der og paa Nøraas Raaber-Verk i Norge holdt Jubel-Fest den 9 Oct. 1744, og den Jubel-Prædiken, som ved den Lejlighed af Sogne-Præsten Hr. Peder Abildgaard blev holdt, er siden i Trykken udkommen. I Christiania i Norge blev Stadens Jubel-

Jubilæum med stor Pragt celebreret 1724. Man finder ogsaa, at Ægteffabs Jubilæa ere holdte paa adskillige Steder: Saaledes har Hr. Proffst Cold paa Fridrichshald holdt Jubel-Tale til et par Ægte-Folk, som havde levet sammen i 50 Aar; Samme Tale var nedsendt til Trykken, men blev opbrændt 1728. Man haver ogsaa af Hr. Jens Brafen og Hr. Chr. Engeltoft trykte Jubel-Taler, som ved saadan Lejlighed ere holdte, den første udgivet 1729, den anden 1730.

Derimod er mig ikke bekiendt, at nogen her i Landet haver holdet sit Embeds Jubilæum, jeg tvivler ikke paa, at jo brave Mænd, som have haft den Lykke at tie-
ne GUD og hans Menighed i 50 Aar, have vel i deres egne Huse og med deres Venner erindret denne GUDS Belgierning; Men at nogen Høytidelighed derved er i Aagt taget, nogen offentlig Tale holdet, eller noget derom i Trykken udgivet, er mig ikke vitterligt; Ja jeg forundrer mig ræt over, at, da vores store Kong Christian IV blev Semisecularis og Jubel-Regent, man dog ikke i Historierne finder det ringeste om, at nogen Jubel-Høytid blev holdt, at vi end ikke have en Oration eller Vers til Erindring derom.

Fornemmeligen have vore Naboer, de Tydske, ræt distingveret sig ved at ihufomme GUDS Belgierninger med at holde Jubel-Høytider. De have ikke allene holdt Jubel-Feste til Erindring om Reforma-

tionén, om den Augsbургiske Confession, om deres Academiens Stiftelse, om Bogtrykker - Konstens Opfindelse, o. s. v. Men det haver ogsaa i lang Tid været i Brug hos dem at holde deres Ægteskabs, og i sær deres Embeds Jubilæa; at naar de have oplevet den Dag, da de for 50 Aar siden ere komne i Embedet, saa bliver den holdt høytidelig, saa kalde de den Dag Diem Ministerii natalem : Deres Embeds Fødsels Dag, de lade da Menigheden forsamle, der bliver offentlig holdt Tale enten af Jubel - Læreren selv, eller af hans Børn, Paarørende, og andre Venner, GUD bliver prisét, og Tilhørerne opmuntrede til at ihukomme GUD, som har givet dem sit Ord og Ordets Tienere, samt ikke at forglemme deres gamle Lærere, som haver sagt dem det Sandheds Ord. Da det hos os disverre ofte skeer, at Mænd, som i deres yngre Aar have været ærede og elskede, blive i deres Alderdom ringe agtede, ja vel og formedelst deres Alderdoms Efrøbeligheder bespottede. Paulus vil, at Oldinge, som vel forestaae, skulle agtes dobbelt Ære værd I. Tim. v. 17. Her viser han, at de bør æres, deels fordi de ere gode Lærere, som vel forestaae deres Embede (*οἱ καλῶς προσώτως*) deels fordi de ere gamle Lærere (*πρεσβύτεροι*) som længe have forestaaet Embedet. Men ligesom den ugudelige Deel af Verden just derfor hader og forfølger Lærere, fordi de vel forestaae, og giøre hvad de bør, saa finder man, at den selvkløge Deel

Deel af Verden, de saa kaldede høye og stærke Ulander, just derfor foragter og beleer Lærere, fordi de ere gamle, fordi de have ikke meget tilbage af Nemme, Munterhed, Jndfald, Hufommelse ic., fordi de vide intet af de nymodige Studeringer, hvoraf mange unge Mennsker bryste sig meere end de bør, ikke betænkende, at de gamle have dog det forud, som er meest Magtpaaliggende, nemlig Wiisdom og Forsa- renhed, at det her gælder, hvad Elishu siger: Lad Dagene tale, og Aarenes Mangfoldighed kund- giøre Wiisdom Job. 32:7. Vel veed jeg, at der ere undertiden gamle Mænd, som ere Børn i Forstand, og tværtimod unge Mænd, som med rætte af Macario Ægyptio kaldes παιδαγωγέγοντες: saadanne som i unge Aar allerede ere satte og gamle Mænd; Men et eller andet saadant Exempel bør ikke ophæve den Ære, som man er Alderdommen skyldig, og som GUD selv har lagt paa de graae Haar: Du skal staae op for de Graahærdede og ære de gam- le, og du skal frygte for din GUD, jeg er HERREN 3. Mos. 19: 32. Og ligesom da de Endste saaledes med en slags Høytidelighed holde deres Embeds Jubilæa, saa have de ogsaa længe siden begyndt at skrive om Jubel-Lærere, og at give deres Historie og Levnets Lob i Trykken. Den første, som lagde Haand paa dette Verk, var den lærde Super-Inten- dent

dent i Lybeck Doct. Henr. Ge. Goetzius, hvilken først Aar 1709 udgav sin Theologum Semiseculare, som var et Nyf: Onffnings Skrift til M. Joh. Gotfr. Olearium Super-Intendønt til Arnstad, da han havde opnaaet sit Embeds 50de Aar; i dette Skrift anferer han over 100 Exemppler paa de Lærere, som i et halvt Seculo have tient GUDS Kirke. Eiden haver bemældte D. Goetzius i andre smaa Skrifter; i hans Christ-Priesterliche Jubel-Freude, i hans denkwürdige Prediger-Frau, i hans denkwürdige Wohlhaten Gottes, samlet endnu flere Jubel-Lærere; og det varede ikke længe, førend han i dette smukke Arbejde blev efterfulgt af andre. Aar 1710 udgav M. Joh. Chr. Blumius sit Jubilæum Theologorum emeritorum, sive commentat. de Theologis per decem lustra publico Officio functis. in 8vo; Saaledes haver M. Chr. Schröter i hans merkwürdige Exulanten-Historie, Gabr. Hanitsch i hans fromme und gesegnete Priester-Geschlecht, Joh. Gotfr. Kraufius i en Disputatz de Jubilæis, Joh. Conrad Knauth i hans Ehrenvolle Alter (hvilket Skrift han udgav til Admindelse af hans salige Fader, som havde været Præst i 61 Aar) fortsat denne Materie, og formeerret Jubel-Læreres Tal. Tilslidst haver en velfortient Præst i det Barentiske Mag. Joh. Math. Grossen udgivet hans Historisches Lexicon Evangelischer Jubel-Priester i 3 Tomer in 4to, hvor han ikke allene har samlet dem, som findes hos ovenansførte Skribentere,
men

men haver' og færoget Jubel-Læreres Tal til 1200. I disse Skrifter kand man finde, rare Fodspor af GUDS Forsyns Beye, og store Beviiser paa, hvor gierne GUD vil, at det skal gaae hans Tienere vel Ps. 35: 27. Man finder der først adskillige Familier i det Tydske Rige, hos hvilke det har været ligesom arveligt at blive Jubel-Lærere. Saaledes haver ikke alle den ovenanførte D. Joh. Gotfr. Olearius i Arnstad forstaaet Embedet i 53 Aar; Men hans Fader D. Gotfr. Olearius Super-Intendent til Hall i Særen haver ogsaa tient GUDS Kirke i 51 Aar. Saaledes haver den gamle D. Zach Herman Præst og Inspector i Breslau, staaet over 50 Aar i offentlige Embeder, og hans Søn M. Mich. Herman, ogsaa Præst i Breslau, havde den Glæde at holde tvende Jubilæa, det første til Grindring om, at han og hans Forfædre i fulde 100 Aar ihavde været Præster i Breslau, det andet holdt han 10 Aar derefter med stor Solennité til Grindring om, at han nu ogsaa i sit Embede havde oplevet 50 Aar, da Magistraten i Breslau ved deres Syndicum D. Assig tilsendte ham en Sølv-Vocal med 50 Dueater udi. Men i sær er den Bernholdiske Familie merkværdig, i hvilken Faderen Baltasar Bernhold Præst til Guntzenhausen i det Onolsbachiske tiente i 54 Aar; Sønnen Baltasar Bernhold Strystelig Hoff-Prædikant i Onolsbach tiente i 52 Aar; Sønne-Sønnen Joh. Baltasar Bernhold tiente ligeledes i 52 Aar, og denne sidste Sønne-Søn Johannes Bernhold

hold. Præst til Cadolzburg i det Anspachiske tiende over 51 Aar. Dernæst finder man og i ovennævnte Skrifter, hvorledes de største og berømmeligste Mænd i Tydskland ere bleve Jubel-Lærere. Saaledes have Johannes Bugenhagen, (*) Johannes Brentius, Nic. Amsdorf,

(*) Jeg kunde vel have anført D. Bugenhagen ogsaa iblant Danske Jubel-Lærere. Thi han var dog den første Lutherske Super-Intendent i Danmark; Han blev indkaldet af Kong Christian III, han havde den Ære at salve baade Kongen og Dronningen, han indbiede de første Danske Super-Intendenter, han hjalp til at forfatte Kirke-Ordnungen, og han opholdt sig over 5 Aar i Danmark. Men da vi havde denne store Mand ikkun som et Laan, da mange andre Steder og Lande paa samme Maade fandt tilegne sig ham, da hans Historie er beskrevet af mange, da ogsaa her i Kiøbenhavn Bugenhagii Vita udgiben af Mag. Christopher Frid. Læmmelio er trykt in 4to 1705; i hvilket Skrift findes ikke allene et næt Epigramma forfattet af vores salige Gram, men ogsaa en lærd Epistel, som salig Lintrup har tilskrevet Forfatteren de meritis Bugenhagii in Ecclesiam Danicam, saa har jeg ikke villet regne ham blant Danske Jubel-Lærere, ikke heller opholde mig ved hans Levnets Beskrivelse. Dog fand jeg ikke undlade ved denne Lejlighed at tale et Forvars Ord for ham imod den skammelige Historie, som G. Arnold fortæller om ham i hans Kirchen und Kezer-Historie Tom. II. L. XVI. pag. 32, hvor han siger, at da D. Bugenhagen i en Prædiken opmuntrede
fine

dorf, Joh. Pfeffinger, Joh. Major, Joh. Avenarius,
Frid. Ulr. Calixtus (en Søn af den store Helmstadtske
Theologo D. Ge. Calixto, og en Sønne-Søn af Joh.
d. Ca-

sine Tilhørere til at bede for Churfyrsten, saa lagde han disse
Ord til: Doch meine ich nicht den alten Churfyrsten
Herrn Johan Frideric, sondern den jezigen unsern
gnädigen Herrn Moritzen, der ist ein rechtschaffener,
gütiger, milder Fürst, und hat neulich dem Herrn
Philippo und mir einem jeden eine Pump = Münze voll
Thaler schenken lassen. Hvo skulle vel troe den ærlige
Bugenhagen til, at han skulle have tænkt og talt saadant;
end sig, offentlig fremført det paa Prædike-Stoelen? og
hvormed beviser Arnold denne smukke Fortælling? sandelig
hans Beviis dæer intet, og han burde skammet sig ved saa-
ledes at sværte velfortiente Lærere; Den heele Historie er intet
andet end en Calumnie, som Bugenhagens Fiender hav-
de udstroet, som Ratzemberger har indført i sin Historia
Arcana, og som Bugenhagen selv i levende Live havde
lagt fra sig, og beraabt sig paa GUD, og alle sine Tilhø-
rere, om de nogen Tid havde hørt sligt af hans Mund.
Alt dette kand ikke have været Arnold ubekjendt; thi han
havde læst en Hob, og blant andet sittig brugt Hortleder
de bello Germanico, det kand derfor ikke feyle, at han
jo ogsaa havde læst Bugenhagens Wahrhaftige Historie,
som han tilskrev sine Venner om Tilstanden i Wittenberg
Aar 1547, hvilken findes hos bemældte Hortleder Lib. 3
Cap. 73 pag. 587. I dette Brev besvarer Bugenhagen
sig

Calixto, eller Hans Kallefen en Danff Underfaat, og Præst ved Tøndern, som ogsaa var Jubel-Lærere) Seb. Schmidius, Jac. Martini, Ægidius Strauchius, Tobias Wagnerus, Abr. Calovius, Casp. Lœscherus, Joh. Deutschmannus, Joh. Fechtius. Hvilke Navne! alle disse, siger jeg, og mange flere (thi jeg har ikkun vildet nævne de meestbekiendte) have tient og forestaaet deres vigtige Embeder over 50 Aar. Iblant disse er den store Brentius i sær merkverdigg, saaat jeg ikke uden Bevægelse har kundet læse hans Liv og Levnet, hvor forunderligen GUDs Forsyn har ført ham, og ræddet ham fra store Fiender, og eyensynlige Døds-Farer.

Eaa.

sig over de Logne, som vare udsorte om ham: og de andre Lutheriske Lærere, og efterat han havde opregnet adskillige, saa slutter han med disse Ord: Andere griffen mich an mit einem unehrlichen Stücke, gleich ob ich undanckbar bin dem gefangenen Churfürsten: Wie bald, sagen sie, koute D. Pomeranus seines Churfürsten vergeßen? daß lengestu Teuffel, GOTT weis wol, daß du leugest. Ich bin darumb angeredt, da antwort ich: Soll ichs von der Cangel geredt haben (wie Christus zu Caiphas saget) so frage man die darumb, die es gehört haben; niemand hat es von mir gehört, auch GOTT selbst nicht. Wolt Ihr mit der Antwort nicht zufrieden seyn, so ist mir leyd, daß ich GOTT zum Zeugen für euch geruffen habe; darumb wil ich auf ein ander Mahl solche offenbare Lügen nicht verantworten, sondern will mich halten nach dem 39 Psalm ic.

Saaledes blev Cardinal Grandville, og efter hans Tilskyndelse Kæyser Carl V, saa ophidset imod Brentium, fordi han satte sig imod den bekiendte Bog Interim, at Kæyseren sendte en Commissarium til Hast i Schwaben, hvor Brentius var Præst, hvilken havde Ordre hemmeligen at føre Brentium bort; men da det ikke vilde lykkes, fik han en ny Befaling at gaae op paa Raadhuuset, der at tilkiendegive Magistraten, at de maatte tillade, at han førte Brentium fangen bort med sig, hvis de vilde beholde en naadig Kæyser, og saa fremt deres heele Stad skulle ikke undgaae, derfor; samt at tage Sed af dem alle, at det, som her blev forlangt af dem, maatte ikke for nogen aabenbares. Men hvad skeede? Een af Raads-Herrerne, som kom for silde, efterat de andre vare tagne i Sed, og mærkede, hvad der blev forhandlet, uden at den Kæyserlige Commissarius gav Agt paa, at han kom ind efter de andre, skrev i en Hast paa en liden Seddel disse Ord: Fuge Brenti, fuge cito, citius, citissime: tag Flugten, Brentius, det snarest du kand, og sendte strax samme Seddel til Brentium, hvilken derpaa flygtede, og ved denne GUDs besynderlige Direction denne Gang undgik Faren. Men det blev ikke derved; de Kæyserlige Soldater fik Ordre at støve efter ham, og at skaffe ham enten død eller levende. I denne Uglødelighed døde hans Hustru, og Brentius maatte flygte fra et Sted til et andet; til sidst forandrede han

han sit Navn, lod sig kalde Huldrich Engster, og gav sig i lang Tid ud for at være Amptmand, og er det mærkeligt, hvad Crusius mælder i hans Ann. Sveviae P. I. pag. 99, at man ikke vel vilde antage ham for at være Amptmand, siden han var saa skikkelig og gude- lig, quod non potaret, nec amaret, nec luderet, nec blasphemaret: fordi han var hverken Dran- kere, Hoerkarl, Doblere, eller GUDS Be- spottere. Da andre derfor skule Skalken, og stille sig frommere an, end de ere, saa maatte nu Brentius, for selv at blive skiult, skiule sin Gudsfrygt, og undertiden stille sig frækkere an, end han var; saa- ledes gav han sig eengang til at skiænde paa en brav og rætsindig Præst, fordi han prædikede alt for længe; derved blev Præsten styrket i den Troe, at Brentius var Amptmand, og sagde derfor til ham: Euch Beam- ten wird alle Mahl die Zeit in der Kirche zu lang, aber niemahls in denen Gastereien und Wirtshäusern. Det er virkelig en at undre over, at en Mand, som udstod saa megen Møye og Forfølgelse, kunde dog leve saa længe, og tiene i 50 Aar; Men GUD opholdt ham forunderligen, og styrkede ham i alle hans Gienvordig- heder; endskiønt han derfor havde store Fiender, saa opvakte GUD ham ogsaa store Venner; Hertug Chri- stopher i Württemberg gjorde ham ikke allene til Provst i Studtgard og Inspector over Universitetet Tübingen, i hvilket Embede han ogsaa døde den II Sept. 1570;
Men

Men Høystbemældte Hertug havde ogsaa inderlig Kierlighed til ham, og fandt saa stor Opbyggelse i hans Skrifter, at han befoel, at de skulle, naar han døde, lægge Brentii Commentarium over Esaiam under Hans Hoved i Liig-Kisten.

Ved at læse saadanne og deslige Omstændigheder hos Tydske Skribentere, er jeg ofte bleven Tanke-fuld. Jeg fandt hos Blumium og Grossen 5 a 6 Danske Mænd, og selv kunde jeg ikke erindre mange flere, som den Naade var vederfaaret, at de vare blevne saa gamle i deres Embeder; jeg mærkede, at den velfortiente Hr. Bartholomæi i Weimar, i hans Actis Historico-Ecclesiasticis, fast i hvert Stykke anfører nogle Jubel-Lærere; Men jeg kunde ikke finde een eneste Dansk Mand iblant dem alle; Jeg tænkte da: Mon GUD i disse Tilfælde har ladet sig uden Vidnesbyrd i Dannemark? Jeg foretog mig derfor at igiennemgaae vore indenlandske lærde Mænds Skrifter; af det, som Er. Windingius, Er. Pontoppidanus, Joh. Mollerus, Alb. Thura, P. Poulsonius, Auctores til Dänische Bibliothec, og det Danske Magazin have skrevet, uddrog jeg alle de Jubel-Lærere, som jeg kunde finde; og jeg fik imod Forhaabning henimod 100, og iblant dem mange ræt anseelige Mænd. Jeg tilskrev derfor ved Ny-Aars Tider 1751 Stiftets Højræverdige Biskoper mine meget gunstige Belyndere; og for at have noget meere at

skrive, end si vales, bene est, tilmældede jeg dem, hvad jeg i det Aar bestillede paa mit Studere-Kam-mer, og hvorpaa jeg i sær anvendte de lange Vinter-Aftener. Jeg blev da af disse brave Mænd ikke allene opmuntret til at fare fort i mit Foretagende, men ogsaa understøttet i mit Arbejde; da de ræt have gjort sig en Glæde af at tilsende mig alt hvad de have fundet tænke at være tjenligt til mit Forsæt, ligesom jeg ogsaa fra de andre Højrærværdige Biskoper i Stifterne (nogle faae undtagne) haver indhændtet mange smukke og vigtige Underrættninger. Jeg fornåm da, at GUD havde ikke forglemmt os; Men at vi havde været for-glemmelige i at optegne og ihukomme GUDs Belgier-ninger. Jeg begyndte derfor at gjøre en Sammen-ligning imellem det store Tydske Rige og vores lille Dannemark, og jeg mærkede, at GUD rigeligen paa os havde opfyldt det fjerde Buds Forjættelse, og at han i de Tilfælde havde ikke meere ladet sig uden Vidnes-byrd for os, end for vore Naboer. Jeg fandt først, at det i visse Familier hos os haver ogsaa været ligesom arveligt at blive Jubel-Lærere. Saaledes har baade Faderen Hr. Peder Jacobsen Hygom, og Sønnen Hr. Jacob Pedersen Hygom, været Jubel-Lærere, Fade-ren tient over 53 Aar, og Sønnen, som endnu lever, tient i 70 Aar. Saaledes har ved Emmelevs Menighed i Niber Stift Hr. Claus Poulsen og hans Søn Hr. Claus Clausen i samme Menighed tient i 107 Aar. Saa-
des

des har Hr. Anders Clausen i Tostelund i samme Stift, og hans Søn Hr. Claus Andersen forestaaet denne Menighed i III Aar. Og som alle disse 6 Jubel-Lærere have været Præster i Niber Stift, saa haver jeg ogsaa mærket, at dette Stift i sær har været frugtbart paa Jubel-Lærere: Saaledes haver ikke allene i vore Tider paa eengang i Niber-Bye levet trende Jubel-Lærere, nemlig Biskopen M. Lars Thura, Lector Peder Terpager, og Stifts-Provsten M. Söfren Serup; Men jeg finder ogsaa, at i Bindings Eogn i Ulsborg Herred i Niber Stift haver i 216 Aar ikke været meere end 4 Præster. Hr. Ib Jensen i 50 Aar, Hr. Jens Poulsen Söervad i 53 Aar, Hr. Niels Pedersen Vildberg i 61 Aar, og Hr. Michael Dorscheus i 52 Aar. Jeg kunde herpaa anføre mange flere Exampler, men jeg vil henvise Læseren til Skriftet selv, og allene anføre eet, som kand svare til det jeg i det foregaaende har nældet om den Bertholdiske Familie i Lydskland, nemlig, at ved Hadersleben i de to næstliggende Eogne Jordkier og Riis haver Fader, Søn, Enne-Søn, og Sonne-Søns Søn, alle fire været Jubel-Lærere, og tient i 209 Aar; Faderen Hr. Andreas Pauli i 50 Aar, Sønnen Jacobus Andreae i 53 Aar, Enne-Sønnen Hr. Paulus Jacobi i 54 Aar, og Sonne-Sønnens Søn Hr. Petrus Paulinus i 52 Aar. Dernæst fandt jeg ogsaa, at ligesom mange af de berømmeligste Mænd i Lydskland have været Jubel-Lærere, saa kand

Dan-

Dannemark efter Proportion fremviise ikke mindre store Lærere, som og ere blevne Semifeculares: cu Nic. Hemmingius, Th. Finkius, Joh. P. Resenius, C. Brochmannus, Gudbrandus Thorlacius, Casp. Bartholinus, Petrus Krogius, Laur. Thura, Er. Mule, Arngrimus Jonæ, Petrus Terpagrius &c. Hvad ere de ikke alle store og berømmelige Navne i Dannemark? Vel finder jeg ingen hos os, som gandske kand lignes ved Brentio i Henseende til de besynderlige Omstændigheder, som mødte ham. Det er GUDs store Mistyndhed imod os, som ikke noksom kand prises, at Religionen er ikke allene indført uden Blods Udgydelse og Forfølgelser, men ogsaa handhævet uden store Uroligheder. Jundlertid kand dog den store Jølandste Biskop Gudbrandus Thorlacius nogenledes lignes ved Brentio. Hvad Modstand leed han ikke i alt det gode han tog sig for: Hvor mange løgnagtige Beskyldninger maatte han ikke taale? Hvorledes blev han ikke ofte eftersat paa Værelse og Embede? Men GUD opholdt ham dog forunderligen, fremmede alt hans Foretagende, opvakte ham mange Venner og Behyndere, bøyede ogsaa Kongernes Hjerter til ham, saa at han baade hos Kong Friderich II og Kong Christian IV fandt stor Naade og Forsvar, og endeligen gjorde ham saa næt af Dage, at han, som er vel det rareste Exempel, Historien kand fremviise, blev i 56 Aar siddende paa sin Bispelige Stool, det kand man med Apostelen kalde

kalde at staae paa den onde Dag at udrætte al-
ting og dog blive staaende Eph. 6: 13.

Var det nu forsværligt, om vi ikke skulle erindre disse GUDs Forsyns Beye, og om vi til ævrig Tid skulle skrive saadanne og deslige GUDs Belgierninger i Glembogen? Da jeg derfor er den første, som skriver i denne Materie, saa skulle det inderligen glæde mig, om jeg først og fremst kunde høste den Frugt af mit Arbejde, at mine Lands-Mænd derved maatte opmuntres til at skionne paa GUDs Belgierninger, til at ære, frygte, elske, og forlade sig paa ham, som i dette og utallige andre Tilfælde haver givet os besynderlige Prøver paa sin Naade og Miskundhed.

2.) Haver jeg ogsaa med dette Skrift villet viise min Kierlighed til Fæderne-Landets Historie, og hvor gierne jeg ogsaa, efter min ringe Formue, vil hielpe til at befordre dens Opkomst og Forbedring. Jeg har derfor ikke ladet det være nok med allene at anføre den Omstændighed om disse Macrobiis, at de have været Jubel-Lærere; Men jeg har ogsaa gjort mig al Umage for at beskrive deres Historie saa udførligen, som det haver været mig mueligt. Vel havde jeg over endeel af disse Lærere kundet skrive meget mere; men jeg eftertænkte, at ligesaa lidet, som det kunde fornøye Læseren, om han intet andet fik at vide, end hvor længe

Disse Mænd havde været i Embedet, ligesaa lidet vilde det staae ham an, om han over nogle faae af disse Lærere fik en halv Snees Ark at læse, og over de andre neppe en eller to Sider; Jeg har derfor vogtet mig for al unødigt Bidtløstighed; over alt har jeg været fort i at tale om disse Læreres Skole-Gang, Academiske Aar, udenlandske Reiser &c., jeg har ogsaa vogtet mig for at fylde Skriftet med Epitaphiis, Breve, og andre Documenter, naar samme ellers findes i andre trykte og bekiendte Bøger, til hvilke jeg allevegne haver henviist Læseren. Derimod haver jeg længere opholdet mig ved deres Fata, ved GUDs besynderlige Forsyns Bøye for dem, ved de Gienvordigheder, de have døyet, ved de Stridigheder de have haft, ved det gode de have udrættet; jeg haver ogsaa paa et par Steder, hvor det bequæmmeligen lod sig giøre, giort Sammen-Ligning imellem nogle af disse Jubel-Lærere, for disbedre at give deres Portraits, og for at giøre deres Historie dismeere opbyggelig. Jeg haver selv haft stor Nytte og Opmuntring af at læse brave Mænds Levnets-Beskrivelser, tvivler derfor ikke paa, at jo ogsaa andre derved vil opbygges; Den Deel af Historien, som handler om Forfædrenes Væsen og Bedrifter, er ikke allene behagelig, men i sær nyttig og opbyggelig, thi den tiener baade til at fremme Nationens Ære og Anseelse, saa og til at opmuntre og drage til Efterfølgelse. Jeg bekiender, at jeg i at beskrive en Hemmingium, Rese-

nium

num og Brochmannum haver været noget vidtløftig; men jeg haver dog langt fra været saa vidtløftig, som jeg kunde; og burde have været, om jeg havde skrevet om Lærere i Almindelighed, og ikke om Jubel-Lærere i Særdeleshed; Og naar det betænkes, hvor store disse Mænd have været, hvor mange besynderlige Omstændigheder der er at agte ved dem, og hvorledes jeg har været saa lykkelig at kunde meddeele adskillige Anecdota om dem, som hidindtil ikke have været bekiendte, saa er jeg forsikret paa, at min Vidtløftighed ikke vil falde Læseren kedsommelig. Vel havde jeg ønsket, at jeg kunde have givet udførlig Beretning om flere af disse Jubel-Lærere, end dem, som findes i den 1ste Classe, jeg har derfor biet saa længe, inden jeg vilde komme for Lyset med dem; Men da jeg saae, at det vilde gaae i Langdrag, at mange af de nu levende Jubel-Lærere vilde dee bort, og at jeg dog ikke kunde faae flere Underrætninger af nogen synderlig Bigtighed (undtagen noale faae, som jeg, efterat den første Classe var indsendt til Trykken, tildeels har faaet; tildeels fundet iblant mine Papirer; hvorfor der ogsaa i den 3die Classe findes nogle, som gierne kunde have fortient Sted i den 1ste Classe) saa lod jeg mig omsider overtale til at udgive Skriftet ligesaa ufuldkomment som det er, haabende derved at opmuntre andre til at komme frem med de Underrætninger, som de maatte have, og saaledes at supplere og continuere det som af mig er begyndt,

gynndt; Jeg vil her laane Er. Windingii Ord: Statui, siger han i Fortalen til hans Acad. Hafniensem, hoc opere ab ob'ivione hominum atqve silentio multos vindicare, qvi vel vitâ decesserunt, vel etiamnum superstites aliquando hinc discedent, & aliis exemplo præire, ne patiantur bene de rebus humanis meritos ita humo condi, ut unâ cum corporibus memoria quoqve sepeliatur. ∴ Jeg har besluttet i dette Verk at rædde mange fra Forglemmelsen, som enten allerede ere døde, eller om nogen Tid skal forlade Verden, og at foregaae andre med et got Exempel, at de ikke skal tillade velfortiente Mænd saaledes at døe bort, at deres Admindelse skal begravens tillige med deres Legemer.

Det er høy Tid, at vi tænke paa at fralægge os de Beskyldninger, som af fremmede gøres imod os, at vi her i Danmark enten ikke have haft lærde og berømmelige Mænd, eller og, at vi have været forsømmelige og skiodesløse i at optegne Forfædrenes Bedrifter og Fortienister, og lade dem komme for Lyset; Hvad den første Beskyldning angaar, da er den gandske uden Grund, og intet andet end en Calumnie, som er udspredet af den u-artige Molesworth, der nævner ifkun

T. Bra-

T. Brahe , Bartholiner , og Borrichium , men siger for Resten , at Landet er fattigt paa lærde Folk. Vores Holberg , Pontoppidan , Mollerus , Thura og andre have saa tilstræffeligen viist , at Dannemark til alle Tider har været saa frugtbart paa store og lærde Mænd , at dersom nogen bliver ved endnu at opkaage denne Beskyldning , saa rober han ifkun sin Ukyndighed. Derimod er den anden Beskyldning bedre grundet ; jeg haver vel en stor Kierlighed til mit Fæderneland ; men min Kierlighed er dog ikke saa blind , at jeg skulle ikke kunde see vore Fejl , eller rose os for Slittighed i at optegne vore egne Sager , og i at samle og bekiendtgjøre Forsædrenes Bedrifter. Dog kand ogsaa i dette Tilfælde meget siges til vores Undskyldning ; havde vi ifkun alt det , som har været optegnet , i Behold , saa kunde Dannemark maaskee fremviise en Historie nok saa merkvaerdig som noget andet Land ; Men vores Land har i Sandhed haft en Ekiæbne , som fast er uden Lige , at det har været ligesom besluttet over os , at vi indtil denne Tid skulle ligge i Mørket. Den lærde Professor og Rector i Odense M. Thomas Broderus Bircherod har i sin Dissertat. Epistolari de causis deperditarum apud Septentrionales , & præsertim apud Danos , Antiquitatum , hvilken findes trykt i Dänische Biblioth. T. IV pag. 369 , anført nogle af disse Fatis , og mange flere kand endnu lægges dertil : Hvor ubarmhiertig var ikke Dronning Mechtild Kong Abels Gemahl imod Niget-

da hun mærkede, at ingen af hendes Søner kunde komme til Regieringen? Hvorledes spolerede hun ikke Rigets Archiv, og stulte os ved de vigtigste Documenter, Diplomata, og Udkomst-Breve? Hvor mange kostbare Ting førte ikke Kong Eric af Pommern med sig over til Gulland? og endskjønt Kong Christopher af Baweren, da han gjorde Tog paa Gulland, og der kom i en ventlig Underhandling med Kong Eric, fik endeel deraf tilbage med sig igien, saa leed han dog paa Hjemvejen et uhykkeligt Ekib-Brud, hvorved han mistede mange Klenodier, Breve og meget Gods, og havde selv nær mistet Livet. Hvad lod ikke Kong Christian II bortføre, da han saae sig nødsaget til at forlade Riget? Cancellen Hvitfeld siger, at det gik saa vidt, at han sparede end ikke Messing-Bekkenene paa Kiøbenhavns Slot. Hvorledes snusede ikke Pave Leo X om i alle Kroger i Europa, for at samle alle de Documenter og Antiquiteter, han kunde faae fat paa? forbemældte Bircherodius har indført et Brev, som Paven derom tilskrev Kong Christian II, i dette Brev viiser Leo, at endskjønt han ikke vidste, at Callundborg laae i Siellands Stift, men siger, at den laae i Odense Stift (in Castro Callenburgen Ottoniensis Diocesis) saa vidste han dog, at der paa Callundborgs Slot var noget for ham at fiske, og rare Documenter at bekomme. Hvilken stor Skade tilføiede os ikke de Pavelige Legater Mart. Friginius, og Anton. Arcemboldus? Hvor mange skionne

Do-

Documenter førte ikke den første bort med sig, foregivende, at han vilde skrive en udførlig Historie om Danmark? og hvor meget opbrændte ikke den anden, da han af Kong Christian II var bleven paagrebet, og nødt til at give tilbage de Avlads-Penge, som han havde bedraget Underfaatterne fra? Ligesom ogsaa Joh. Nic. Strelow, der har skrevet den Gutlandiske Kronike; i den Tilskrift, som han har sat for i Bogen til Kong Christian IV, berætter om en Magno Sture, som var flygtet fra Sverrig, at han havde og lovet at skrive vores Historie, og derfor fra alle Steder indsamlet mange Antiquiteter og vigtige Esterrætninger, men brød siden sit Løfte, og af Misundelse opbrændte alle Documenterne v. Nic. P. Sibbern Bibliotheca Historica Dano-Norvegica. Hvor meget er der ikke bortkommet i Reformationens Tiden, da Munkene maatte gaae ud af Klosterne? Mange Ting toge de med sig, og hvad de ikke kunde føre bort, det puttede de hen i Askroge, enten nedgrov det i Jorden, eller indsluttede det i Taarne og Murer, hvor det siden er raadnet, opbrændt, eller paa andre Maader blevet ubrugeligt. Men endnu har det ikke Ende med vores Histories Skiæbne: Det kostbare og prægtige Bilager, som Kong Christian IV Aar 1634 gjorde sin Søn Prinds Christian V, skulle ogsaa være befestet for vores Fæderne-Historie; Bircherodius, som ikke uden Fortørnelse kand tale derom, siger, at han haver hørt det baade af gamle Folk i Odense

og Kiøbenhavn, saa og af sin egen Fader, at der udgif Ordre til alle Steder, at de skulle indsende, hvad der var at finde af gamle Breve og i sær Pergaments Papirer, hvoraf der behøvedes en stor Mængde til Fyrværkerier, som samme Gang bleve anrættede. Jeg fandt ikke nægte, at jeg jo i Begyndelsen kaldte denne Berætning i Tvivl; jeg kunde ikke faae i mit Hoved, at saa stor en Konge og saa mægtig en Elskere af Fæderne-Landets Historie skulle have udgivet saadan Ordre; allermindst kunde jeg troe det, naar jeg eftertænkte, at samme Konge, en halv Snees Aar tilforne, havde givet Befalning ud over alt at samle og indsende alt det, som var at finde af Manuscripter, Documenter og Antiquiteter; Saaledes blev til Dionysii Lande-Mode 1622 oplæst Kongelig Befalning, at samle og indsende til Cancelliet alt hvad der kunde høre til den Danske Historie: 1. Hvad Documenter og Manuscripter, der kunde findes i Capitels Archiverne. 2. Alle Rune=Bogstaver i Steen, Træ, Metall &c. 3. Hvad der hos lærde Mænd, særdeles Geistlige, kunde findes, som var tienligt til Historiens Dplysning. 4. Fortegnelse paa hvis der i hver Sogn fandt findes de Locorum Antiquitate vel Origine, Steen=Hobe, og deres formeen=

meente Marsager; og alt hvad der fandt tiene til Chorographiam. 5. Calendaria Runica paa Træ og ellers. 6. Alt hvis der ellers have de Antiquitatibus, nominibus antiquis, ritibus, item de moneta, ponderibus, mensuris antiquis &c. Denne Befalning blev ogsaa efterkommet, og der blev siden drevet paa, at de som stode tilbage, skulde skynde sig at indsende hvad de havde. Jeg skulle derfor troe, at der 1634 ikke kunde være mange Breve og Pergaments Papirer at indsende; Og omvendt jeg vil sætte, at det ikke alt saa rigtigt første Gang var indkommen, men meget holdt tilbage, deels af avindsyge Folk, deels af dem, som selv elskede Antiquiteter, saa maa jeg dog slutte, at dersom de ikke efterkom den første Ordre, da de kunde vente, at saadanne Documenter skulde bruges til Fæderne-Landets Nytte og Ære, saa havde de meget meere giennt til Side, og stuffet under, dersom den anden Ordre var indkommen om at indsende Documenter for at opoffre dem til Jlden, allerhelst da de kunde bruge den Undskyldning, at der var ikke mere tilbage, end det, som forrige Gang var indsendt. Disse Omstændigheder gjorde da, at foranførte Berættning kom mig noget underlig og utrolig for; Men med alt dette tør jeg dog ikke gandske nægte den; gamle troværdige Folkes Fortællinger have dog gemeenligen nogen Grund, ihvorvel de

kand feyle i Omstændighederne. Det kand vel være sandt, at mange Documenter den Gang ere opbrændte, men deraf følger dog ikke, at de just den Gang vare indsamlede for at opbrændes. Kand det ikke være saaledes tilgaaet? Da Kongen 1622 lod indhente de mange Documenter og Antiquiteter i Cancelliet, saa er det uden Tvivl skeet efter vor store Antiquarii D. O. Worms allerunderdanigste Anmodning; det er derfor troligt, at ligesom de efter Haanden ere indkomne, saa haver D. Worm udsøgt de vigtigste og fornemste deraf; og taget dem i sin Forvaring, og at Resten er bleven liggende paa Cancelliet; da nu Kongen, som imidlertid var bleven indviklet i den 30 Aars Krig, var kommen i Nødhed igien, og begyndte at tænke paa det store Bryllup, som skulle holdes, saa haver maaskee nogen giort det Forslag, at, siden der behøvedes saa meget Pergament og andet Papir til Fyrværkerierne, saa laae der nok af sligt paa Cancelliet, hvilket derfor kunde anvendes til ovennævnte Brug, heldst siden dog Doct. O. Worm havde seet det igiennem, og udtaget det beste deraf; Hertil haver da vel Kongen givet sit Minde, og da nu Fyrværkerierne vare bleve anrattede, og Folk saae disse mange Pergaments Papirer at opbrændes, og hvad der ikke blev reent opbrændt, at trædes under Fødder paa Gaderne, saa er maaskee den Sagn og Tale kommen ud, at man lod indsamle gamle Documenter og Brevskaber for at opoffre dem til Jlden. Endskjønt
der

derfor ikke Skaden haver været nær saa stor, som Professor Bircherod forestiller den; thi han var saa Patriotisk, at han harmede sig over ethvert Blad, som er forkommet, saa er der dog vel ikke skeet saa nøyagtig en Mønstring, at jo maaskee mangt et vigtigt Document ved den Lejlighed er gaaet i Løbet, og af Jlden fortæret.

Efter den Tid har vores Historie vel ikke haft saa haard en Skæbne; Men her har heller ikke været meget tilbage at tage af; Dog har den heller ikke siden været gandske fri fra ulykkelige Tilfælde. Da Hagested Gaard afbrændte, hvis Ehre var den store Doct. Th. Bartholin, hvad brændte der da ikke op af rare Ting, Antiquiteter og Manuscripter, som kand sees af hans Dissertat. de Incendio Biblioth. Hagestad., og da de fleste af D. Ole Worms efterladte Manuscripta og Antiquiteter vare fomme i D. Th. Bartholins Eye, saa er det troligt, at meget af det, som D. Ole Worm havde frelst fra den Glædsfæls Tid, som blev anrættet 1634 er dog siden forkommet ved den bedrøvelige Jlds-Baadde, hvorved Hagested Gaard blev lagt i Aske. Og hvorledes have vi endnu ikke i frisk Minde den ubodelige Skade, som vor Fæderne-Historie tog ved den sidste ulykkelige Jldbrand, som overgik Kiøbenhavn Aar 1728. Nu skulle vi tænke, at vores Historie omsider maa have overstaaet sine Fatalia; Men foruden at det,

f 2

som

er borte, bliver borte, og faaes ikke igien, saa trykkes den dog endnu af et dobbelt Banhæld, som kand være af Betydendhed, dersom det ikke i Tide rættes: Det første er, at det er gandske kommet af Brug at holde Liig-Prædikener og at det kommer ogsaa efterhaanden af Moden at lade gjøre Programmata over de Døde; Jeg tilføjer, at Programmata, Personalia og Parentationer ere ikke altid at lide paa i de Berømmelser, som gives de Døde; Men de ere dog at lide paa i de Historiske Berættninger, som findes om dem, og det er umodsigeligt, at de have hidindtil været de fornemste Hielpemidler, hvorved velfortiente Mænd ere bevarede fra Forglemmelsen. I gamle Dage rooste man ofte i Flæng, og gjorde sig selv Banære ved at give de Døde usforkylt Ære; men i vore Tider falder man til et andet Extremum, som er at tie og tilbage holde den velforskyldte Ære, som de Døde bør have; Lader os vogte os for Misbruge, men derfor ikke ophæve nyttige Tinges rette Brug! Her gieres ved Liig-Begængelser Bekostning nok paa at giøre de Døde (som man kalder der) den sidste Ære; Men man glemmer at giøre dem den sande Ære, som er at forævige deres Navne, at prise GUD for det gode han har nedlagt hos dem og udrættet ved dem, og at opbygge sig selv og andre ved deres gode Exempler; Plinius siger: mihi pulchrum imprimis videtur, non pati occidere, quibus æternitas debeatur, ∴ Jeg holder det i sær for at være

re smukt, at man lader ikke deres Minde uddøe, som fortæner at være i en ævig Admindelse. Lader os, siger Syrach, love herlige Mænd og vore Fædre i Slægten 2c. Syr. 44. Paulus formaner os at komme vore Ledere ihu Ebr. 13: 7, og han viiser, at ligesaa billigt som det er i Henseende til de Døde, saa nyttigt er det ogsaa for de Efterlevende, at naar vi have seet, læst, eller hørt deres christelige Omgiengelse og salige Endeligt, vi da kand opmuntres til at efterfølge deres Troes Exempel. Det andet Uheld, som endnu trykfer vores Historie, er dette, at mange som lægge sig efter store Bibliotheker, gjøre sig megen Umage for at samle Manuscripta, ikke for derved at tiene Publicum, men for at gjøre deres Bog-Samling desmeere anseelig og kostbar; saadanne Manuscripta forplantes da saa længe fra et Bibliothek til et andet, at de omsider paa en eller anden Maade forkomme. Hvad have ikke Petr. Joh. Resenius, Cl. Lycander, Otto Sperlingius Junior, Jan. Bircherodius, Th. Broderus Bircherodius, J. Rosvingius, Math. Henr. Schachtius, A. Samsingius (see dette Skrift Clas. I. Cap. LIII. pag. 235.) og mange flere, som ere mig ubekjendte, hvad have de ikke, siger jeg, efterladt sig vigtige Manuscripta henhørende til vores Fædernes Historie? men hvor ere de afblevne? Ligge de ikke i Skjul her og der i

Bibliothekerne , og komme maaskee aldrig for Lyset. Men med alt dette tegner det sig dog til , at Historien i vore Tider skal faae en bedre Skiebne ; hvad Fordeel vil den ikke have af det Kongelige Danske Sælfskab til den Nordiske Histories og Sprogss Forbedring ? Og hvorledes vil ikke det lidet Skrift , som fra dette berømmelige Sælfskab udkommer under Navn af Danske Magazin , rædde mangt et vigtigt Document fra Forraadnelse , og mangen velfortient Mand fra Forglemmelse. Foruden dette findes der og i disse Tider hos vores Lands-Folk en større Lyst og Fyrighed til at opelske igien vores Fæderne-Historie , den ene opmuntret den anden , og naar en vil foretage sig et Stykke , en anden et andet Stykke at udarbejde , saa kand vores Historie nogenledes komme til Live igien , og den Beskyldning , som gøres os af fremmede , med Tiden uddøe , og forsvinde.

I dette Skrift findes da 285 Lærere , som i 50 Aar og derover have forestaaet deres Embeder. Jeg er forsikret paa , at der ere mange flere , som have tient saa længe ; Men ligesom mange , blant hvilke jeg i sær maa nævne de tvende i vores Fæderne-Historie velforfarnede Mænd Hr. Provst Olivarius i Drøsløf , og Hr. Provst Zwerg i Slangerup , have viist sig særdeles villige i at meddeele mig smukke Berættninger , saa maa jeg dog beklage , at jeg fra mange andre har ikke faaet de

de Esterrætninger, som jeg haabede, og som jeg deels selv, deels ved andre deres Venner, havde anholdet om. Vel kunde Jubel-Lærernes Tal have blevet meget større; dersom jeg havde vildet tage Fyrstendømmerne med; Men da jeg fornam, at Hr. Chr. Alb. Volckard Præst til Biolderup haver, i et Nyf-Ønsknings Skrift til D. Chr. Gottlieb Koch, udgivet Kurze Historische Nachricht von 34 Predigere, die in dem Herzogthum Schleswig daß Predigt-Ampt 50 und mehrere Jahr verwaltet haben. Flensb. 1734 in Folio. Da jeg ogsaa fik at vide, at Hr. Professor Möller har i Sinde at skrive om de Jubel-Lærere, som findes i begge Fyrstendømmerne, saa haver jeg begivet mit første Forsæt; Af Holsteenske Lærere har jeg slæt ingen anført, og endskiønt jeg ikke kunde bære det over mig at gaae de Slesvigiske Lærere gandske forbi, efterdi Slesvig hører til det Danske Rige, og er en Part af Jylland, hvorførendet er billigt, at enhver Patriot søger at rætte den Fejl, som i forrige Tider er begaaet med at sammenflette Fyrstendømmerne; saa har jeg dog ikke saa noye bekymret mig om dem, at jeg jo haver udeladt mange, som jeg dog har Fortegnelse paa; da jeg er forsikret om, at Hr. Professor Möller, som om dem kand have bedre Underrætning, end jeg, vil baade anføre dem, og give os deres Historie.

Men jeg frygter for, min Læser! at jeg haver opholdet dig alt for længe; Jeg vil derfor slutte, og til:

tilbede mig din Yndest og Kierlighed, samt at du med gunstige Øyne vil ansee dette Skrift. Er der noget, som er forseet, saa ræt det; er der noget, som ikke staaer dig an, saa gaae det forbie; er der noget, som behager dig, saa nyd det til din Forlystelse og Opbyggelse. Lev imidlertid vel, og fornøyet i GUD!

Vive DEO, qvi est Auctor vitæ tuæ,
Vive conscientiæ, qvæ est vita vitæ tuæ;
Vive famæ, qvæ est vita post vitam tuam.

Det er:

Lev GUD til Ære, som haver givet dig Livet,
Søg at beholde en god Samvittighed, som er dit Liv i Livet,
Tragt efter et godt Navn og Rygte, som er dit Liv efter Livet.

Bischerods Præste, Gaard
den 13 Januar. 1753.

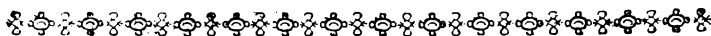
Til

Til
Den Vel=Erverdige og Høylærde
F o r f a t t e r,
Som sin særdeles gunstige Belyndere,

Fremsendes følgende
af H a n s
ydmygste og hengione Tjener

P. J. TETENS
Phil. Mag.

At doe saaledes, at vort Navn skal doe tillige
Dg vor Hukommelse med os omkomme skal,
At have levet saa, at man ej meer kand sige
Om os, naar vi engang formeere Dodes Tal,
Er heel ælendigt og ej noksom at beklage,
Dog desto verre! seer man nok som leve saa,
Der som umælende fremdrage deres Dage,
Hvis Dod og Liv der ej er noaen Forskiel paa;
Men at fortiente Føll skal samme Skiabne have,
Som baade været og tillige levet har,
At ville deres Navn med deres Been begrave
Den allerstørste Skam for Eftertiden var;
Det maatte vidne om, at der var ej tilbage
Udi det gandske Land een lærd og (a) dydig meer,
Det maatte jo ald Dyd og Lærdom reent forjage,
Naar man for samme ej fik see (b) Belønninger;

g

Ehi

(a) Plin. Ep. Lib. I. Ep. 17. Scias ipsum plurimis virtutibus abundare, qui alienas sic amat.

(b) L. 2 Ep. 7. Non modo defuncti memoria, sed etiam exemplo prospectum est.

Thi at een Dødelig udødelig Land blive
Den eene sande Løn for Dyden kaldes Land;
Den Løn de dydige Afdøde da at give
Det er een hellig Pligt og Ære for et Land.
Til Lykke brave Mænd! som nu af Eders Afse
For Lyset komme og faae Liv paa nye igjen,
Dog derudaf især I bramme Land og braske,
At I opleve Land ved een faa (c) værdig Pen.
Ej hver som skriver, har Udødeligheds Gave;
Hvor tidt forgaacr et Skrift ej forend dets Skribent?
Men den, udi hvis Skrift I Liv bekommet have
(d) Skal aldrig lade af at være selv bekiendt.
Til Lykke ogsaa dig vort fiære Twilling Rige!
Her haver du et Skrift, som lære Land enhver,
At andre Lande du tør ikke ved at vige,
Og at du skionner og paa GUDs Belgjerninger.
Lad andre Riger dig bebreyde, ej at Kunde
Fremvise Lærde og paa dem ej sætte Priis,
Du uden Møye strax Land stoppe deres Munde
Du dem allene til dette Skrift henviis.
Til Lykke lærde Hr. Forsfatter! med den Ære
(e) Du faaer, da andres var iffuns dit Dyemced,
Du steds med dit Skrift udødelig skal være,
Saa længe Verden Priis paa Gliid og Lærdom veed.
Hav Tak for din herpaa anvendte Gliid og Møye,
Som ingen skionsom veed at skionne notsom paa;
Din meget lærde Pen de Lærde meer fornøye!
Du meget sildig Liv i dine Skrifter faae!

(c) Supplem. Curtii Lib. II. Cap. 9. Eum (Achillem) ob id felicissimum adolescentem prædicans, quod suarum virtutum præconem Homerum invenisset. & Plin. L. II. Ep. I. hic supremus felicitati ejus cumulus accessit, Laudator eloquentissimus.

(d) Plin. Lib. VII. Ep. XXXIII. Auguror Historias tuas immortales futuras, quo magis illis inferi capio.

(e) Plin. L. I. Ep. 17. Neque enim magis decorum & insigne est statuam in foro populi Romani habere, quam ponere.

Den

- Den første Klasse,
Som indeholder de afdøde Jubel-Lærere,
om hvilke kand gives nogenledes udførlig
Underrætning, haver 56 Capitler.

Cap.	Pag.
I. om Biskop Hr. Mag. Frans Berg, som tiende 58 Aar - - -	1
II. om Biskop Hr. Mogens Madsen, som tiende 61 Aar - -	13
III. om Bisk. Hr. Gudbrand Thorlachsen, som var Biskop i 56 Aar - - - - -	16
IV. om Biskop Oddur Einarssen, som tiende 51 Aar - -	21
V. om Gener. Super-Intend. D. P. ab Eitzen, som tiende 54 Aar	24
VI. om Gen. Super-Intend. M. Jac. Fabricio, som tiende 54 Aar	32
VII. om Biskop D. Hans Poulsen Resen, som tiende 55 Aar -	40
VIII. om Biskop D. Jesper Brochmand, som tiende 51 Aar -	65
IX. om Biskop D. Peder Kraglund, som tiende 53 Aar -	90
X. om Biskop D. Niels Randulf, som tiende 50 Aar - -	93
XI. om Biskop D. Peder Krog, som tiende 52 Aar - - -	98
XII. om Biskop M. Lars Thura, som tiende 51 Aar - - -	105
XIII. om Biskop M. Frans Thelstrup, som tiende 60 Aar -	110
XIV. om Biskop Hr. Steen Jonsen, som tiende 51 Aar -	115
XV. om Biskop Jonas Arnesen, som tiende 51 Aar - -	117
XVI. om Profess. D. Niels Hemmingssen, som tiende 57 Aar	120
XVII. om Professor D. Thomas Finke, som tiende 66 Aar -	139
XVIII. om Prof. D. Casp. Bartholin Ridder, som tiende 61 Aar	144
XIX. om Prof. D. G. Detharding, som tiende 51 Aar -	147
XX. om Professor Eric Mule, som tiende 58 Aar - -	156
XXI. om Hoff-Prædif. Christoph. Knopffo, som tiende 51 Aar	157
XXII. om Hr. Jens Kallefen (Joh. Calixto) som tiende 53 Aar	159
XXIII. om Hr. Peder Clausen, som tiende 57 Aar - -	161
XXIV. om Hr. Sören Povelsen, som tiende 52 Aar - -	163
XXV. om Hr. Knud Christensen, som tiende 52 Aar - -	166
XXVI. om M. Niels Michelsen Aalborg, som tiende 56 Aar	167

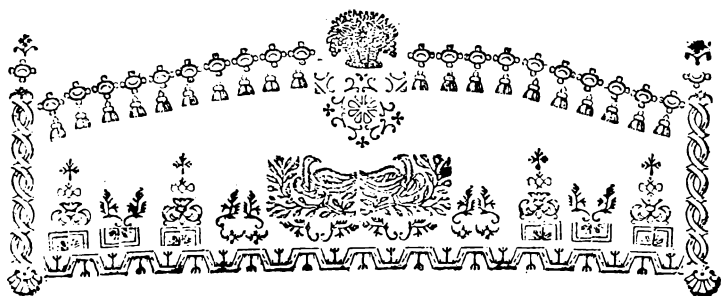

XXVII. om Hr. Arngrim Jonfen, som tiende 56 Aar	-	169
XXVIII. om Hr. Mogens Pederfen, som tiende 64 Aar	-	174
XXIX. om Mag. Hans Allesen, som tiende 51 Aar	- -	177
XXX. om Hr. Benedictus Martini, som tiende 54 Aar	- -	180
XXXI. om Hr. Mathias Lund, som tiende i 67 Aar	- - -	181
XXXII. om Hr. Hans Oluffen Breyer, som tiende i 53 Aar	-	183
XXXIII. om Mag. Niels Olivarius, som tiende 55 Aar	-	185
XXXIV. om Hr. Niels Pederfen Riberg, som tiende 50 Aar		189
XXXV. om Hr. Söfren Lyngbye, som tiende 54 Aar	- -	191
XXXVI. om Hr. Jacob Hansen Faber, som tiende 57 Aar	-	193
XXXVII. om Hr. Hans Rummel, som tiende 53 Aar	- -	195
XXXVIII. om Hr. Peder Nielsen Galthen, som tiende 60 Aar		196
XXXIX. om Mag. Friderich Plum, som tiende 56 Aar	-	198
XXL. om Mag. Christian Welleio, som tiende 52 Aar	-	201
XXLI. om Hr. Jacob Pederfen Lund, som tiende 54 Aar	-	205
XLII. om Mag. Jacob Hummer, som tiende 50 Aar	- -	207
XLIII. om Mag. Söfren Seerup, som tiende 55 Aar	- -	209
XLIV. om D. Peder Terpager, som tiende 62 Aar	- -	211
XLV. om Hr. Hans Oluffen Nyfted, som tiende 50 Aar	-	215
XLVI. om Hr. Jacob Hasselbalch, som tiende 51 Aar	-	219
XLVII. om Hr. Aug. Schielderup, som tiende 50 Aar	-	220
XLVIII. om Hr. Joh. Brandt, som tiende 63 Aar	- -	223
XLIX. om Hr. Jesper Roefteen, som tiende 61 Aar	- -	226
L. om Hr. Anders Thoustrup, som tiende 58 Aar	- -	227
LI. om M. Frid. Henrich Friedlieb, som tiende 50 Aar	-	229
LII. om Hr. Johan Crantz, som tiende 51 Aar	- - -	231
LIII. om Hr. Anders Samling, som tiende 50 Aar	- -	233
LIV. om Hr. Holger Lauritzen, som tiende 56 Aar	- -	236
LV. om Mag. Raphael Lund, som tiende 61 Aar	- -	237
LVI. om Mag. Niels Muus, som tiende til viffe 56 Aar	-	240

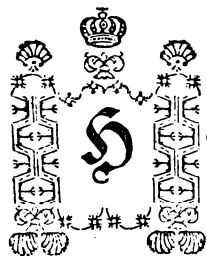
CAP.

CAP. I.

Om Mag. Frans Berg Biskop i Oppløe, som siden kaldes Aggershuus eller Christianiæ Stift i Norge.

San er fød i Odense i Syen (hvad
 Nær vides ikke) hans Fader var
 Claus Berg fød i Lybek af ade-
 lig Familie, hvilken i sin Ung-
 dom havde lagt sig efter Bygnings og
 Bildhugger-Kunsten, og derudi bragt det saa vidt, at
 han var bleven bekiendt i fremmede Lande, ogsaa her
 i Dannemark af Dronning Kirstine Kong Hanses Ge-
 mahl, som lod ham hente til sig i Odense for at forfær-
 dige adskillige Ting for Hende, blant andet en kostbar
 Tavle til Graabroedre Kirke sammesteds; der blev
 H han

Hans Her-
 lemsst og
 Forvaldre.

han gift med Margrete Grott, og i dette Ægteskab har han avlet Frans Berg, om hvilken man havde ikkun vidst lidet at sige, hvis ikke de berømmelige Forfattere af det Danske Magazin havde givet os nogen Underretning om ham ved et Manuscript som findes i det første Hæfte Pag. 24. I hvorvel nu denne Berætning, skrevet af M. Frans Bergs egen Søn Claus Berg, virkeligen er rar og af stor Betydenhed, saa findes dog derudi, fordi Tids-Regningen ikke er i agttaget, adskillige Urigtigheder og Vanskeligheder, som fast ikke fandt opløses. Jeg vil derfor anføre Berætningen Ord for Ord, og deraf siden uddrage baade det rigtige og urigtige.

Claus Bergs
Berætning
om hans
Farsfader og
Fader.

Denne Claus Berg min Fader-Fader af Ungdom havde Lyst til allehaande og besyn-
derlig til Udkastning, hvilket der hans For-
ældre saae, glædede de sig derved, thi udi
Pavedømmet meente de, de gjorde GUD
den største Tieneste, dersom de gave deres
Børn til denne Kunst, kom hannem til at
øve sig, hvorudi han blev saa kunstig, at
han overgik dem alle. Dette rygtedes og
udi Dannemark om ham, hvoraf Dron-
ning Kirften, som da holdte Huus udi D-
dense i Fyen udi Claræ Kloster, lod skrive
til Lybek nogle gange efter hannem, dog,
efterdi han brugte det ikke for andre, vil-
de han ikke begive sig derhen. Men omfi-
der

der skriver høylovlig Dr. Kirsten til ham, at han vilde tage der nogle Svenne, som kunde med Billed=Sniding, og komme til hende, og som et Hovet Hovis=Rand underviise dem, og stifte hende en Table udi Graabrodre Kirke i Fyen i Odense, efterdi hun havde hørt, at han var meget kunstig derpaa. Efter den Skrivelse drager han fra Lybek og til Odense til Dronning Kirsten, og fanger dette Arbejde an, dog han derpaa intet arbejdede, men holdt Svenne dertil. Og blev der saadan en Table, at dens lige er ikke at finde i gandske Europa, som Monstertius skriver i den Latinske Cosmographiæ Facie 814. Han havde under sig 12 Svenne, som Dronning Kirsten lønnet hver Maanedes Dag, og ginge udi Silke=Klæder paa gammel Viis bunden tilsammen med Silke=Baand. Der han havde der været nogle Aar, havde han udi Sinde at begive sig til Lybek igien. Men paa det at han skulle blive i Odense hos Hendes Raade, stænktes Hun og forærede hannem en Gaard muret op af Grund i Overgade i Odense, hvoraf han blev der, og omsider giftede sig med min Sa-

Der = Moder Margrete Grott. Denne Margrete Grott var fød til Reinsburg af de Grotter, som fore endnu et Baaben gjort af tvende hugne Stubber, de 2 inden udi Skioldet og oven paa Hielmen imellem to Orne = Binger. Denne Slegt er kommen af Ditmarschen, hendes Fader hedte Evert Grott, efter hvilken jeg havde en Broder kaldet. Det samme Navn have endnu mine Søster = Søner, og kaldes efter min Faders Moders Fader Evert, den eene Evert Jenlen M. Jensis Søn, den anden Evert Rasmusen Provstens Søn i Sønsberg. Disse tvende Catefolk Claus Berg den ældre og Margrete Grott avlede en Søn, som kaldes Frans Berg, hvilken var fød i Odense i Fyen, og Dronning Kirstine selv bar til Christendom, og kaldede hannem Frans efter den Franciscaner Orden. Hun holdt ham i Skole i Odense, og derefter til Studium i Rostoch, at hun vilde have hannem i Kloster. Men der han nu saa studerede udenlands, kaldede GUD hende bort og han saa blev befriet fra Kloster = Tjeneste. Herefter drog han hjem til Odense, paa hvilken Tid var Doct. Petrus

trus Palladius Skolemester der sammesteds,
 og resigneret og oplod Skolen for min Fa-
 der Mag. Frans Berg, og gik under ham i
 Skole M. Nicolaus Palladius, som kronede
 høylovlig Thufommelse nu Sal. med GUD
 Konning Frederich. Paa denne Tid var
 Bisp i Ribe Iver Munch, og laae til Her-
 bergs hos min Fader=Fader Claus Berg.
 Nu der min Fader=Fader fornemmer, at
 min salig Fader var en Lutheranus, bad
 han altid Bisp Iver Munch, at han vilde
 enten raade ham her ifra Lutheri Lærdom,
 eller see, om han kunde faae hannem til
 sig fra Skolen. Langt omsider overtaler
 Bisp Iver Munch ham, saa han gav Sko-
 len over i Odense, og tiende Bispen udi
 hans Canzelle, hvor han var paa nogen
 Tid, og efterdi han ikke havde Hoved til
 at være udi Hove=Tieneste, og der han kom
 udi Visitatz imod Viborg, var Skoleme-
 steren der i Byen død, begieret han forlov
 at maatte komme dertil Skolen, hvilket da
 Bispen efterlod. Og der han nu nogen
 Tid havde forestaaet denne Skole i Viborg,
 kom Skrivelse fra Provst Svend i Bester-
 vig til Viborg om en Læse=Mester der i

Klostret, hvortil Capitlet udvalgte hannem og forsendte hannem til Provst Svend af Bestervig for en Læse-Mester. Denne Tid havde Provst Svend, som holdt Kongen aarligen 120 Karle, sin Søster-Datter hos sig ved Navn Karine Laurids Datter, til hvilken M. Frans fik god Vilge, bad om hende, og omsider fik hende til sin ægte Hustru hos sin Morbroder Provst Svend af Bestervig. Herfra blev M. Frans kaldet og til Ribe, fra Ribe og til Kiøbenhavn til Nicolai Kirke, hvor jeg (Claus Berg) er fød. Udi midlertid imedens han her var Sogne-Præst, døde Bispen i Opsloe, og da blev han forordineret en Bisp af Hønbaarne Fyrste Hønlovlig Thukommelse Konning Christian den tredie over Opsloe og Hammer-Stifter, hvortil han kom 1548, og levede indtil Aaum 1591 den 2 Novembr. og da sødeligen hensev i Herren.

Denne Berættning have vi nu ingen Aarsage at falde i Tvivl, efterdi den unge Claus Berg haver her ikke skrevet nogen Roman, men i gandske eenfoldig Stiil optegnet det, som hans egen Fader havde berættet ham, alt saa maa vi antage disse følgende Omstændigheder for viffe og upaatvifselige: at Claus Berg den ældre har været

været en stor Billedhuggere, at han er kaldet herind af Dronning Kirstine Kong Hanses Gemahl, at han har forfærdiget den Tavle i Graabrødre Kirke i Odense, at han efter nogle Mars forløb har villet reise hjem, at Dronning Kirstine har overtalt ham til at blive her i Landet, at hun har foræret ham en Grundmuret Gaard, at han saa har giftet sig med Margrete Grott, som mueligen kand have tient i Dronning Kirstines Hof, at han i dette Egtteskab har avlet Frans Berg, at samme Frans Berg er baaret til Daaben af Dronning Kirstine, af hende holdt i Odense Skole, og sendt til Rostochs Universite; at han, efter Dronning Kirstines Død, er igienkommen til Odense, er bleven Rector i Petri Palladii Sted, haver læst for Nicolao Palladio, haver faaet Smag paa Lutheri Lærdom, at han er af Bisp Iver Munch i Ribe antaget i hans Cancellie, at han siden er bleven Rector i Viborg, Lector i Bestervig, at han deraf igien er kommen til Ribe, og strax derefter til Nicolai Kirke i Kiøbenhavn, og at han endelig 1548 deraf er kaldet til Biskop i Dynloe, og der haver levet indtil den 2 Nov. 1591.

Allt dette kand have sin Rigtighed, og i saa vidt bør den unge Claus Berg staae til troende i det han haver berættet; Men derimod kand det ikke være rigtigt, hvad han foregiver om Tiden, i hvilken alle disse Ting ere passerede; thi i hvorvel han i Begyndelsen af sin Relation intet Mars-Tal sætter, saa fastsætter han dog, at hans Farfader, den gamle Claus Berg, kom først til Odense, efterat Dr. Kirstine var bleven Enke, og holdt Huus i Odense udi Claræ Kloster. Nu er det bekiendt, at Kong Hans døde 1513, og at Dron-

Dronning Kirktine gav sig ind i Clara Kloster i Odense, saa snart det var bleven færdigt, og levede der indtil 1521. I disse 8 Aar fra 1513 til 1521 skulde da, efter den unge Claus Bergs Berættning alle disse Ting have tildraget sig: at den gamle Claus Berg af Dronning Kirktine er kaldet her ind, at han først haver undskyldt sig for at komme, at hun paa nye haver skrevet efter ham, at han omsider kom med 12 Svenne, og forfærdigede først den kostbar Altar-Tavle, og siden andre Ting for Dronning Kirktine, at han efter nogle Aars forløb vilde reise hjem igien, at han derudi blev hindret af Dronningen, at han endeligen besluttede at blive her, og derefter giftede sig med Margrete Grott, med hvilken han avlede Frans Berg. Naar vi nu endog vil sætte, at den gamle Claus Berg er kommen her til Landet i samme Aar, som Kong Hans døde, nemlig 1513, saa maa dog, naar foregaaende Omstændigheder betragtes, 4 à 5 Aar være forløbne, inden Frans Berg kand være fød til Verden, og altsaa maa, efter denne Beregning, hans Fødsels Tid henføres til 1517 eller 1518, og da have vi ifkun 3 Aar tilbage, inden Dronning Kirktine døde; Men hvorledes er det nu mueligt, at et Barn paa 2 à 3 Aar kand af hende været sat i Odense Skole, samt for hendes Død af hende været forsendt til Wostochs Academie, hvorledes er det fremdeles mueligt, at Frans Berg, om han er fød 1517 eller 1518, kand have succederet P. Palladio i Odense Rectorat; thi det er gandske vist, at 1533 havde alt Palladius taget Afsked fra Odense Skole, og opholdt sig i Bittenberg; Men skulde da Frans Berg være kommen i Palladii Sted, saa maatte han være bleven

Re-

Rector i sit 15de eller 16de Aar; Ja om vi ogsaa ville sætte, at Frans Berg var fød samme Aar, som Dronning Kirstine blev Enke, nemlig 1513, saa kunde han dog, inden hun døde 1521, ikkun have været i 8de Aar, og derfor ikke moden nok til at forsendes til Rostochs Academie. Det kand derfor ikke være andet, end at jo den gamle Claus Berg maa være kommen her ind i Landet medens Kong Hans endnu levede, og længe førend Dronning Kirstine blev Enke. Det er gandske vist, at Dronning Kirstine, ikke allene efter at hun var bleven Enke, men al sin Tid havde stor Ærbødighed for den Hell. Francisco, og tillige stor Kiærlighed til Odense Bys; vores berømmelige Cancellar Hvitfeld mener derfor, at hun, den hellige Francisco til Ære, lod sin eene Søn kalde Franciscum, ligesom hun ogsaa af samme Aarsag gav Claus Bergs Søn dette Navn, hun havde ogsaa, længe for Kong Hanses Død, udvalgt Graabrødre Kirke i Odense til et Begravelses-Sted, thi der blev ikke allene hun selv og Kongen, men og ovennævnte Prins Franciscus begravet, da han døde tvende Aar for Faderen, nemlig 1511; det er derfor troligt, at Odense Bys og den Franciscaner- eller Graabrødre Kirke i Bysen, har i mange Aar ligget Dronning Kirstine om Hjertet, at, da hun ofte der, hælft om Sommeren, maa have opholdt sig paa hendes Guds Næsbjohvet, som laae nær ved Odense, vid. Hvidfelds Krønnike Pag. 1099 Tom. II, hun da, længe førend Kong Hans døde, maa have forskrevet til sig den gamle Claus Berg, at han først skulle forfærdige den prægtige Alter-Table til Graabrødre Kirke, og at hun saa siden haver overtalt ham til at blive her, for videre at have Tjeneste af ham, og at han omsider efter Kong

B

Hanses

Hanses Død haver sat i Stand det Claræ Kloster i hvilket Dronningen opholdt sig, efterat hun var bleven Enke. Jeg kand aldrig indbilde mig, at Dronning Kirstine i sin Enke- Stand haver ladet bestemme den nylygen omtalte prægtige Alter- Tavle; Thi at forskrive en Kongsfrue fra Lybek, at giøre ham Caretter for at faae ham herind, at lønne ham og 12 Sverne, og lade dem klæde i Silke- Klæder, at overtale ham at blive her i Landet, at skænke ham Huus og Gaard at bœ udi, med meere, det er altsammen noget, som bedre kand passe sig paa en ung regierende, og i et fornøieligt Ægteskab levende Dronning, end paa en Enke- Dronning, som hverken ønskede eller ventede at leve længe, som indspærrede sig i et Kloster, og tænkte ikke paa anden Prag, end at hun jo før jo heller kunde blive indsvøbt i sin Munk- Kappe, og nedlagt i den sorte Muld. Thvorvel hun derfor betienede sig af den gamle Claus Berg til at sætte Claræ Kloster i Odense i den Stand, at hun kunde boe der udi som Enke- Dronning, og der fuldende sine Dage, saa kand det dog ikke være andet, end at jo bemældte Claus Berg længe førend hun blev Enke, maa være kommen her ind, maaskee Aar 1495 eller 1496, og da giætter jeg, at Frans Berg maa være fød enten i Slutningen af Aar 1500, eller i Begyndelsen af 1501, førend Dronning Kirstine kom over til Sverrig, thi da kunde Frans Berg i sin Alders 12te eller 13te Aar, da Kong Hans døde 1513, være moden til at holdes af Dronning Kirstine i Odense Skole, da kunde han ogsaa efter 7 Aars forløb i sit 19de eller 20de Aar, nyly før Dronning Kirstine døde, af Hende være forsendt til Rostochs Academie, og er det ikke utroligt, at han fra Rostoch haver begivet sig til Wittenberg for

for at høre Lutherum, som Hr. Baron Holberg beretter i hans Dannemarks Riges Historie Tom. II, p. 550. og da kunde han efter sin Hiemkomst fra udenlandske Reiser have succederet P. Palladio i at være Rector ved Odense Skole. Da derfor den unge Claus Berg haver skrevet denne Berætning efter det, som hans Fader Biskop Frans Berg mundtligten havde fortælt ham, saa slutter jeg, at da Faderen haver vel fornemmeligen talt om det som han best kunde erindre, nemlig det som var passert i Odense i hans Skole-Gang, og i Dronning Kirstines Enke-Stønd, at den unge Claus Berg da, ubekymret om Tids-Regningen, haver tænkt, at alt det som gik for sig baade med hans Farfader Claus Berg og med hans Fader Frans Berg, var altsammen skeet i den Tid da Dronning Kirstine som Enke-Dronning orholdt sig i Clara Kloster i Odense, hvilken Tid dog ikke udgier meere end 8te Aar.

Jhvorvel det derfor ikke kand være rigtigt, hvad P. Resenius under Frans Bergs Navn anfører af en gammel Tavle i Opsloe, at Frans Berg var bleven 121 Aar gammel, thi saa skulle han have været fød 1470, og altsaa 8te Aar førend Dronning Kirstine kom ind til Dannemark; saa er det dog troeligt, at han haver overlevet 90 Aar, hvilket og kommer overeens med Hr. Baron Holbergs Berætning, som l. c. mælder, at Frans Berg selv nylig for sin Død skal have sagt sig at være 90 Aar gammel. Hvorom alting er, saa har jeg ikke taget i Betænkning at give denne Biskop Sted iblant Jubel-Lærere; thi da han haver været Biskop i Opsloe i 43 Aar fra 1548 til 1591, saa maae han usenslbar have tilbragt 7 Aar, ja maaskee to gange 7 Aar i hans andre Embeder, da han først var Rector i Odense,

Hvor gammel han var, modes at have været.

Hvor længe han haver tient i offentlige Embeder.

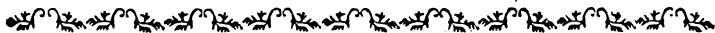

siden tiende i Biskop Iver Munches Cancellie, blev saa Rector i Viborg, Lector i Bestervig, derefter Lector eller Præst i Ribe, og endelig Præst til Nicolai Kirke i Kiøbenhavn, hvor han i det ringeste har været over tvende Aar, efterdi hans Søn Claus Berg vidner, at han er fød, da hans Fader var Præst til Nicolai Kirke 1546, som var tvende Aar, førend han blev kaldet til at være Biskop i Opsloe; Ja da hans første offentlige Embede var Rectoratet i Odense, saa kand man sikkerligen sætte, at han allerede var Rector 1533, thi i det Aar var Petrus Palladius, som han succederede, allerede i Wittenberg, og altsaa haver han tiend i offentlige Embeder i 58 Aar.

Han haver ellers været en brav og rætsindig Mand, og ligesom han var en af de første her i Landet, som forlod de Papistiske Bildfarelser, saa vüiste han derimod stor Midkierhed for Lutheri Lærdom; der fortælles at han endogsaa i sin Ungdom havde saadan Afstkye for Afslads-Krænneriet, at naar den Pavelige Legat Arcemboldus lod opslaae Afslads-Brevene om Dagen, saa rev Frans Berg dem ned om Natten. Han blev allerede, da han var Lector i Bestervig gift med Karine Laurids Datter; hvor mange Børn han laver haft, vides ikke, af oven anførte Document kand man see, at han haver haft tvende Døttre, den eene gift med Provsten i Tønsberg, den anden gift med Mag. Jens Nielsen, som blev Biskop Bergs Adjunctus, som og siden succerede ham i Embedet, og som berømmes for at have været en lærd Mand og en god Latinsk Poët, v. Danske Magazin l. c. hvor der tillige nævdes, at denne Margrete Berg skal være død i Barselseng efter næsten 20 Aars Æg.

Ægteskab
og
Børn.

Egteskab den 12 Febr. 1583; Han haver ogsaa haft tvende Sønner, en ved Navn Evert, om hvilken ellers intet vides, den anden Claus, som er Forfatteren af ovenmældte Manuscript, han var først Cantor, siden Decanus Capituli Opfloensis, var tvende Gange gift, havde mange Børn og Efterkommere v. D. Pontoppidani Annal. Tom. III. Pag. 190.

CAP. II.

Om Hr. Mogens Madsen, eller Magno Mathiæ, Biskop til Lund i Skaane, medens Skaane endnu laae under Dannemark.

Han er fød i Helsingborg den 28 Sept. 1527. Hans Fader Mads Pederfen, Borgemeester sammesteds, holdt ham først nogle Aar i Helsingborgs Skole; Men sendte ham siden til Kiøbenhavn og Landscrone, hvor han saa vel forfremmedes, at han 1543 i sin Alders 16de Aar kom til Kiøbenhavns Univerfitet, hvor han flittig studerede, øvede sig i at disputere, og under D. Petri Palladii, Simonis Pauli og Nic. Hemmingii Anførsel, gjorde saa god Fremgang, at Biskopen i Skaane Franciscus Wormordi 1546 kaldede ham til at lære i Landscrone Skole, og at prædike for de fattige i Hospitalet sammesteds. Anno 1550 kaldede Rigens Raad Nic. Urne ham til Præst ved Utterups Menighed, hvor

Hans Fødsel og Herkomst.

Bliver Præst i Utterups

- Reiser uden-**
lands. han dog ikke længe forblev, men efter tvende Aars for-
 løb paatog sig at reise udenlands med en ung Adels-Per-
 son ved Navn Otto Pors, paa denne Reise anvendte han
 over 4 Aar, og da han Aar 1556 havde bragt sin unge
 Herre vel hjem, blev han et Aar i Lund for at hielpe
 den gamle Spandemager i sine Embeds Forrætninger,
 hvorfor han ogsaa nød et Stipendium af Kannikerne i
 Lunde Capitel, indtil han blev af Biskop Nic. Palladio
 kaldet til at være Præst i Borbye og Land-Kiebing.
- Bliser Præst**
i Landtio-
bing. Han havde ikke saa snart imodtaget dette Kald, førend
 den Kongelige Prins Friderich, som af sin Hr. Fader
 Christian III. var bestykket til Stadtholder i Skaane,
 og derfor residerede i Malmøe, forlangede ham til
 Hof-Prædikant med de Biskop, at han maatte nyde
 Indkomsterne af sit Kald, og lade det ved en Capellan
 forrette. Men da Prins Friderich efter sin Hr. Fa-
 ders Død 1559 kom paa den Danske Throne, fik Mo-
 gens Madsen i Naade sin Afskæd, og reiste til Lund,
 hvor den hønsalige Kong Christian III. havde skænket
 ham noget Gods, der hialp han den svage Rector i
 Lunde Skole at informere de Unge, indtil Capitlet
- Leſor.** 1563 antog ham til at være Lector Theologiæ, Aar
 1571 blev han Præst og Provst i den afdøde Spande-
 magers Sted, i dette Embede blev han til 1589, da
- Biskop.** han blev udvalgt til at være Biskop i den afdøde Bi-
 skops Albini Sted, til dette Embede blev han indviet
 af D. Poul Madsen Biskop i Sieland, han nød den
 Naade, at han assisterede ved Kong Christiani IVti
 Salving 1596, ved derne Act fortæller han selv i sit
 Levnets-Lob, at ikke Ordinator Doct. P. Winstrup
 salvede Kongen, men at han leverede Carren til
 Mogens Madsen, og at Kongen af ham blev salvet:

in

in qua coronatione, siger han, obtigit mihi Regiam Majestatem balsamo fragrantissimo, ab ordinatore D. P. Winstrup in aureo vasculo tradito, solemniter inungere. Han var ogsaa tilstæde med de andre Biskoper, da den Kongelige Prins Christian blev udvalgt til sin Hr. Faders Successor Anno 1608, da tillige adskillige Ting bleve forhandlede angaaende Kirke-Disciplinen og det forfaldne Skole-Væsen. Endeligen døde han den 6 Martii 1611, efterat han havde levet i 84 Aar, været Biskop i 22 Aar, og tient i offentlige Embede i 61 Aar.

Hans Død,
Alder og
Eiendomme.

Han har tvende gange været gift, og mistede sin sidste Hustru 1598, fra hvilken Tid han i sin høje Alderdom levede i eenlig Stand paa 14de Aar; i disse 22 Efteskaber blev han velsignet med 22 Børn, af hvilke dog ikkun 6 overlevede ham. Han var en lærd og flittig Mand, Cancellar Hvitfeld i hans Bispe-Krøniken pag. 98 kalder ham en fin lærd Dannemand, han var i sær vel forfaren i Historien, og derfor har han fornemmeligen gjort sig vel fortient med sit Skrift om de Skaanske Biskoper kaldet Episcoporum Ecclesiæ Lundensis series unâ cum temporum & rerum memorabilium notatione succincta Hafn. 1710 editore Th. Bartholino Th. Filio, han har foruden dette udgivet mange andre Skrifter v. D. Pontoppidani Ann. Tom. III. Pag. 117. Han haver og saavel som de andre Biskoper indgivet sin Betænkning om Exorcismo, hvilken findes i Dänische Biblioth. Tom. III. Pag. 114.

Efteskab
og Børn.

ᄀᄀᄀᄀᄀ ᄀᄀᄀᄀᄀ ᄀᄀᄀᄀᄀ

CAP.

CAP. III.

Om Hr. Gudbrand Thorlachsen
Biskop over Holums Stift i Island.

Hans Fødsel og Hertomst. **H**an er fød paa Staderbacke i Holums Stift 1542. Hans Fader var Thorlach Halgrimius, som forlod de Papistiske Bldfarelser, og blev Evangelist Præst i Island. Efterat han hiemme havde oplært sin Søn, og opofret ham til at tiene GUD i sin Kirke, blev Gudbrand Aar 1561 forsendt til Kiøbenhavn, hvor han studerede i 3 Aar, da han 1564 blev Rector paa Skalholt, og i sin Alders 26de Aar Præst paa Bredebolstad i Westerhope, der blev han ikke længere end i tvende Aar, thi da den første Biskop efter Reformationen Hr. Oluf Hialtesen 1569 ved Døden afgik, blev Hr. Gudbrand Thorlachsen 1570 af Kong Friderich II i sin Alders 28de Aar kaldet til at være Biskop i Holums Stift, I dette Embede sørgede han med utrættelig Flid for Guds Ords Forfremmelse og hans Menigheds Opbyggelse. Han henlagde ikke allene, med Kongelig Tilladelse, adskilligt Gods af Bispe-Stolens Indkomme til nogle fattige Præsters Underholdning, men udvirkede og den Kongelige Benaading, at aarligen 100 Rdlr. af Hans Majestets Cassa blant de fattigste Præster i hans Stift skulde uddeles, hvilket ogsaa indtil denne Dag vedligeholdes. For denne gode Gierning maatte Biskop Gudbrand lide megen Fortræd, i det den Kongelige Lehnsmænd Joh. Bucholt understod sig at holde tilbage de Penge, som aarligen skulde uddeles til fattige Præster, endskjønt han trende Gange fik Kongelig Befal-

Bliver
Rector.
Præst.

Biskop.

Formeerer
fattige Præ-
sters Ind-
komster.

falsning derom, han søgte derhos at gjøre Biskopen fort hos Kongen, dog vandt han intet derved, kunde heller ikke bevise de haarde Beskyldninger han havde gjort imod Biskopen. Island har ogsaa denne Biskop at takke for Bogtrykkeriet, som med stor Beføstning af ham blev sat i Stand, og for mange herlige Bøger, som derfra i hans Tid ere komne for Lyset, hvoriblandt i sær bør regnes Bibelen, hvilken 1584 in Folio er trykt i det Islandske Sprog, hvorom hans Høyrøverdighed Hr. Biskop Harboe udførligen har givet Underrætning i Dänische Biblioth. Tom. VIII. pag. 53. For denne gode og præskelige Gierning maatte han ogsaa lide meget; Jeg vil nu ikke tale om den Fabel, som fortælles, at, da han først begyndte at oversætte Bibelen, skal Dievelen to Nætter efter hinanden have overskroget med Blæk, hvad Biskopen Dagen tilforne havde skrevet; det er troeligt, at en Pavelig-sindet, af hvilke der maaskee endnu kand have været mange i Biskopens Huus, haver ageret Dievel, og udstroget det som var skrevet, for at afskrække ham fra dette nyttige Arbejde. Men da denne Dievel var overvundet, saa opstode der andre Dievle og Modstandere, som søgte at hindre hans Foretagende baade med at forbedre Kirken og at udgive Bibelen, først lod Øvrigheden derpaa Landet forbyde Landets Børn at rejse udenlands, de tænkte, at naar ingen kom til at høre de Wittenbergske eller andre Lutheriske Lærere, og naar ingen fik Lov til at rejse for at lære til Gavn's Bogtrykker-Kunsten, hvortil Biskopen i sær havde udseet en ved Navn Jonas, saa skulle han ingen Ven komme med sit Arbejde; Men imod dette Forbud fik Biskopen udvirket en Kongelig Befalning dateret Schanderborg den 20 Martii 1573, hvor

Indrætter
Bogtryk-
kerie.

Oversætter
Bibelen og
lader den
trykke.

ved enhver blev tilladt at reise hvor og naar han vilde; Eiden, da Biskopen, u-anset alle de Ansied, som bleve lagte i Beyen for ham, fik dog sit Bibel-Berk færdigt, og mange andre nyttige Skrifter i Trykken udgivne, saa bleve hans Modstandere til Bagvaskere, de udspredede Legn om Biskopen, om hans Fersfædre og om andre Lutheriske Lærere der paa Landet, de utynde de alt Biskopens Foretagende til Stoltthed og Egennyttighed: Du, sagde de, vil være stor, og gior dig til af, at du haver fort Bogtrykkerie ind i Landet. Det gif os vel, forend vi fik dine mange Bøger; dit Bogtrykkerie er ikke til andet, end at berige dig selv og fylde din Pung. Foruden Bibelen ere henvend 70 meest gudelige Bøger bleve oversatte og af ham i Trykken udgivne, og paa det Stiftet og Landet altid med gode Bøger kunde blive forsynet, saa testamenterede han Bogtrykkeriet til Holums Dom-Kirke. Til sidst kom han i en fortrædelig Proces for nogle Jorders Skyld, som han meente sig med uret at være fratagne, og skient det syntes, at han havde Rættten paa sin Eide, saa forgif han sig dog deri, at han lod nogle smaae Piecer trykke, hvori han angreeb en død Laumand, og andre samme Laumands Tilhængere, hvilket nær havde skillet ham ved hans Embede, ja han blev virkelig i Island af 24 Mænd dømt fra Embedet; Men den henfælige Kong Christian IV. formildede Dommen saaledes, at han skulde betale 1000 Rdlr. I Aaret 1624 blev han meget syg og maaløs, i saadan Tilstand laae han til Sengs i 3 Aar, da han dagligen lod sig nogle Stykker af

Kaer en for
trædelig
Proces.

Engdom,

af Bibelen forelæse, og jævnlig med Alterens Sacramente betiene. Omfider døde han den 20 Julii 1627 i sin Alders 85de Aar, efterat han, som et Erempel u-
Dob
og
lange Tienet-
sic.

Han begav sig i sit 30te Aar i Ægteskab med Heliodora Arneri Datter, med hende avlede han adskillige Børn, men beholdt hende ikke længere end i 13 Aar; Siden blev han i eenlig Stand, og havde imidlertid god Tilsyn og Opvartning af sin yngste Datter, som stedse levede ugift hos sin Fader. Han var i sin Tid en meget lærd, rætsindig og duelig Biskop, i sær viiste han stor Nidkierhed i at indføre og handthæve Lutheri Lærdom, og i at afskaffe Overtroe og ugudelige Sædvaner, som gif i Svang iblant Islænderne; hvilken utrættelig Flid han deri haver viist, samt de store Forfølgelser han derfor maatte udstaae, med mange flere Omstændigheder, det kand alt vidtløftigen læses i Arngrim Jonsens Skrifter, i hans vita Gudbrandi Thorlacii, i hans Apotribe Calumniæ Ed. 1622 p. 28, i hans Crymogæa Ed. 1609 pag. 150, hvor han blant andet siger: at Gudbrand Thorlachten var en Mand, som var fød til at pryde sit Stift, og til at handthæve Kirken og Religionen, som nyeligen var plantet. Jeg seer blant andet, at han har ogsaa søgt at indføre Ungdommens Confirmation i Island, og derom i Trykken udgivet et Skrift vid. Dänische Biblioth. Tom. VI p. 589. Han var ikke allene velbekiendt i Dannemark, men ogsaa i Tydskland; Han nævnes af Grossen i hans Jubel-Priester-Lexicon Tom. I. p. 413; Han anføres og med Berømmel-

Ægteskab
og Børn.

messe i Umschuldige Nachrichten af anno 1709 pag. 332. Philippus Nicolai i Hamborg haver dediceret ham een af sine Bøger, og foruden det Vers, som Arngrim Jon- sen haver giort ham til Ære, og som findes i Dänische Biblioth. og i D. Pontoppidans Ann. Tom. III. p. 220, haver ogsaa den lærde Dedekennus satt følgende Stro- pher under hans Kobber-Stykke:

Aspice Gudbrandi venerandi Præsulis ævo
 Et meritis sculpta vivos in imagine vultus
 Thorlaciï, Patriæ qvi dici jure meretur
 Immortale Decus; nam fidus Episcopus aras
 Holenses rexit per multos gnaviter annos,
 Assiduo nulli cedens vigiliqve labore.
 Islandi sermone legunt qvod sacra paterno
 Biblia, qvod divina suis Monumenta Lutheri
 Et manibus versant aliorum scripta virorum,
 Aurea, Thorlaciï studio curæqve fideli
 Sumentibus & gravibus debent: benefacta filebit
 Hæc nunqvam pia posteritas & posthuma fama.

In constantis amoris tesseram

M. Georgius Dedekennus

Ecclesiastes Hamburg.

appon.

Hans Epithaphium, som af ham selv er forfattet, er kort og got, og lyder saaledes:

Exspecto resurrectionem carnis & vitam æternam.

Gudbrandus Thorlacijs Jesu Christi peccator

Anno Christi 1627 20 Juli.

Hans Høyræverdighed Hr. Biskop Harboe tør med Liden give os flere Underrættninger om denne Jølandste Biskop.

CAP.

CAP. IV.

Om Hr. Oddur Einarson (Otto E-nari) Biskop over Skalhólts Stift i Island.

Om denne Biskop, som havde været Hr. Gudbrand Thorlachsens Discipel, og blev tilsidst hans Collega og tre Med-Arbeydere i at forplante den reene Evangeliske Lærdom i Island, haver den lærde og vel-fortiente Rector Thorchillius givet os Underrætning i Kiøbenhavnste nye Tidender om lærde og curi-
euse Sager No. XXII 1752. I hvad Aar Hr. Oddur Einarson er født til Verden, vides ikke. Hans Forældre levede i Begyndelsen i meget fattige og kummerfulde Omstændigheder. Hans Fader var Hr. Einar Sigur-
sen, som ved Reformationens Tiden i Island var bekiendt af sin Gudsfrugt og besynderlige Gave til Poësie; Han var først Præst til Nesin Menighed i Holums Stift, men efterat Sønnen var bleven Bisp, hialp han ikke allene Faderen til et bedre Kald ved Eidals eller Heidals Menighed, som ligger i den østre Part af Island; Men han understøttede og saaledes sin gandske Familie og alle sine Paarørende, at de i en Hast kom i Beyret, og at derfor den Islandste Historie kand af dem frem-vise saa mange berømmelige, rige og lærde Mænd; Thi af denne Hr. Einar Sigurson nedstammer den vidt-løstgiste Familie i Island, hvilken endnu er bekiendt, og kaldes Eidala Wett. Det var GUDS besynderlige Forsorg for den unge Oddur Einarson, at, da hans Forældre ikke havde Raad til at holde ham til Bogen,

Hans
Herkomst.

Familie:

Provst paa
Klosteret.

Rector.

Biskop.

Ægtekab og
Børn.

at han da i Biskop Gudbrand fandt saa stor en Belyndere, at han ikke allene holdt ham i Skole, og selv havde Tilsyn med hans Studeringer, men og siden hjalp og understøttede ham, efter at han var bleven Student. Saavel i Skolen, som ved Academiet var Oddur flittig, og gjorde stor Fremgang i sine Studeringer; Han blev derfor ikke allene Philosophiæ Baccalaureus, men blev ogsaa udvalgt til at være Præpositus Communitatis. Alb. Thura, i hans Idea Hist. Lit. Dan. p. 124, holder for, at han har været den første Provst ved Communitetet, haud dubie primus Communitatis Præpositus, men nævder ikke, enten naar han blev det, eller hvor længe han var det. Vist nok er det, at han ikke længe opholdt sig i Kiøbenhavn; thi han blev af Biskop Gudbrand antaget til at forestaae Holums Skole paa Jælland, hvilket Embede han moren i 9 Aar med saadan Flid og Troeskab forrættede, at Biskop Gudbrand ansaae ham dygtig og værdig til Skalhøltis Bispe-Stoel, da samme ved Hr. Gislei Jonæ Død var bleven ledig. Oddur blev derfor 1588 udvalgt til at være Biskop i Skalhølt, og Aaret derefter paa Mariæ Besørgelses Dag ordineret af D. Poul Madsen i Kiøbenhavn. Dette Embede forestod han over 42 Aar; fra 1588 til 1631, da han i Herren hensov. Vid. D. Pontoppidani Annal. Tom. III. pag. 216. Naar vi nu dertil regner de 9 Aar, i hvilke han var Rector, saa haver han, foruden den Tid han var Provst paa Klosteret, været i offentlige Embeder i 51 Aar.

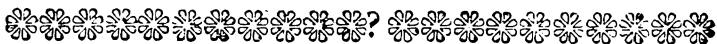
Han levede i Ægtekab med Helga Hans Datter, som var et Barne-Barn af Hr. Jon Arefen; den sidste Papi-stiske Bisp paa Holum. Med hende avlede han især tvende berømmelige Sønner: den eene Gisleus fik Bispe-Stoel.

Stoelen efter Faderen, og er den eneste Islandiske Bisp, som har prædiket Dansk her i Kiøbenhavn, da han blev ordineret, ved hvilken Prædiken den høysal. K. Christian IV selv var nærværende. Den anden Søn Arneus blev Almptmand paa Island; Bisp Oddur har for resten efterladt sig et godt og berømmeligt Rygte: Han var ikke allene lærd og velforfaren i adskillige Sprog, i Philosophie, Astronomie og Theologie, derfor kaldes han af Hr. Arngrim Jonsen i hans Grymogæa pag. 173, vir eruditus eloqvens & literis sev Lingvartum cognitione non vulgariter tinctus; Men han var derhos en gudelig og rætsindig Mand, der viiste sig nidkær saa vel i at udbrede den rene Lærdom, som i at afstaffe Overtroe og ugudelige Sædvaner. Vel lægges det ham af nogle til Last, at han søgte saa meget at hielpe og forfremme sine Venner og Paarørende; Men da de samme fortiente det, da han ogsaa var god og hielpsom imod andre Trængende, saa dommer Hr. Torchillius ræt nok, at man i Steden for at criticere denne hans Udfærd, bør heller admirere Guds Forsyn, der bragte ham som et Middel til at oprætte af Støvet en Familie, i hvilken der fandtes saa mange gode og dydige Folk.

Hr. Torchillius meener, at han har forfærdiget og oversat adskillige Skrifter, men at samme ere forkomne ved den uhykkelige Ildbrand, som overgik Bispe-Gaarden just paa den Tid, da Bispens var i Kirken og prædikede om Christi Taalmodighed, derved mistede han baade sit skønne Bibliothec og mange andre Pretiosa. Det som af ham er udgivet i Trykken, er (foruden de af Hr. Torchillio anførte Oversættelser af Joh. Avenarii Bede-Formularer, og Christian IV's Kirke-Ordinans) syv Prædikener over Passionen, hvil-

ke

ke ere saa rare at Hr. Torchillius ikke har vidst af dem at sige, og troer jeg, at der neppe skal findes 2 Exemplarer deraf i Island; dog eyer vorcs Hr. Biskop Harboe et Exemplar trykt paa Holum Anno M. D. C. XX.

CAP. V.

Om D. Poul ab Eitzen, General Super-Intendent udi Slesvig i Sønder- Jylland.

Hans Fødsel
og Herkomst.

Bliver Re-
ctor.
Professor.

Præst og
Lector.

Doct. Theol.

Han var en Hamborgsk Patricius, fød af gammel adelig Familie 1522, han havde studeret til Wittenberg under Luthero og Melanctone. Aar 1544 var han allerede Rector ved det Brandenburgske Gymnasium til Cöln an der Spree. Derefter blev han Professor til Rostoch, og 1549 blev han kaldet hjem til Hamborg at være Præst og anden Lector Theologiæ, hvorpaa han anno 1555 sammesteds blev Super-Intendent over alle Kirker, og Aaret derefter skrev Ministerium i Hamborg et Brev til det Theologiske Facultet i Wittenberg, hvorudi de begierede, at denne deres Super-Intendent maatte creeres til Doctör Theologiæ, hvilket ogsaa skeede, efterat Eitzenius havde for Doctör-Graden disputeret under Melanctone. Saa vel dette Brev, som et Udtog af det Theologiske Facultets Protocol i Wittenberg om Eitzenii Promotion findes anført i Dänische Biblioth. IV Stück p. 129, hvor der, saa vel som i det følgende V Stück findes en vidtløftig Fortegnelse paa dem,

dem, som have skrevet om Eitzenio, og ellers mange tilfornne ubekjendte Efterrættninger og i sær adskillige Breve, som deels ere skrevne af ham, deels til ham, ikke allene af Lærde, men ogsaa af Fyrstelige Personer. Aar 1562 blev Eitzenius af Hertug (ikke Johan Adolph, som Grossen skriver i hans Jubel-Priester-Lexicon Tom. II. p. 46.) men Adolph, som var Johannis Adolphi Fader, kaldet til Slesvig, hvor han blev Ober-Hof-Prædikant og General-Super-Intendent. I Hamborg vidde de nødige miste ham, derfor blev han for det første ikkun paa nogle Aar overladt til Hertugen for at sætte hans Kirker i Stand, ja han var saa høyt elsket af Magiltraten og Ministerio, at de lodde hans Embede staae leedigt paa 10de Aar, efter hvilken Tids Forløb, da alt Haab var ude om at faae Eitzenium tilbage, Westphalus først blev virkelig Super-Intendent, da han i de 10 Aar ikkun havde været Eitzenii Vicarius. Siden blev han ogsaa Professor ved det Slesvigske Gymnasium, hvor hans Flittighed i at læse for den studerende Ungdom overmaade roses. Han blev ogsaa Provst i Nørstrand, og nød lige til sin Død megen Yndest og Naade, saa vel af Hertug Adolph, som af hans trende Sønner og Eftersølgere Friderico, Philippo, og Johanne Adolpho. Til sidst blev Eitzenius indviklet i en vidtloftig Stridighed om Formula Concordiæ, den han ingenlunde vilde antage for en Symbolisk Bog, han raadede derfor ikke allene Hertug Adolph fra at underskrive den, og udgav i Trykken de Aarsager, hvorfor den ikke kunde underskrives v. Cypræi annales Episcop. Slesvic. pag. 449; Men han gjorde ogsaa, ved hans Venner her i Landet, ved D. Poul Madsen Biskov i Sieland, ved Hr. Christ. Knopsum Kongelig Hof-

Ober-Hof-Prædikant og General-Super-Intendent.

Sætter sig imod Formulæ-Concordiæ.

Prædikant, maastee ogsaa ved Carolum Dantzæum, som var Fransk Legat ved det Danske Hof, som arbejdede paa at forene den Lutheriske og Calviniske Kirke, og stod i Brev-Verling med Eitzenio, samme Bog (Formulam Concordiæ) saa fort for den højsalige Kong Friderich II, at Kongen ikke allene ved en skarp Forordning lod den forbyde i sine Lande, hvilken Forordning fandt læses baade paa Tydsk og Dansk i D. Pontoppidans Ann. Tom. III. p. 481, men at højsaligstemte Konge ogsaa opbrændte det ketskbare Exemplar af Formula Concordiæ, som ham var tilsendt fra Eschsen. (a) Man fandt ikke vel nægte, at jo Eitzenius herudi er gaaet alt for vidt; thi om han end holdt for, at en nye Symbolisk Bog var til Overflod, saa var det dog ikke roestændigt at giere den saa serhad, og at opvække Konger og Kyrster mod den, ikke heller anstændigt at lade sig forlyde med, at han heller vilde lade sin høyre Haand hugge af, end underskrive den, item, at han vilde sætte sig imod den, og hverken skye Strikke eller Sverd, Ild eller Vand, som han selv skriver i sine Breve. Man maae virkelig forundre sig over, at en Mand, som

- (a) Det haver været meget omtvistet, hvad enten Formula Concordiæ er brændt af Friderich II eller ikke. Hvo som vil have en kort og dog skundig Esterrættning derom, kand læse D. Pontoppid. Ann. Tom. III. pag. 476 & seqv., hvor han ikke allene anfører de Luthores, som have skrevet baade med og imod, men og med vigtige Grunde gøtgjør, at Historien ikke vel kand kaldes i Tvivl. Ellers have Luthores til det Dänische Biblioth. l. c. lovet videre at give Udderrættning derom.

som ikke var Crypto-Calvinist, som desferuden var from og moderat, og gik høit de lensældigste Bøve, vilde med saadan Hæftighed forfølge en Bog, som er saa overeensstemmende med Guds Ord og de andre Symboliske Bøger; som er saa vel og ordentlig skrevet, og saa ofte igiennemseet og drifvet; som blant andre har haft den store Chemnitium til Forfattere; som blev antaget og underskrevet af 3 Chur-Syrster, af 21 Syrster, af 22 Grever, af 4 Baroner, af 25 Stæder, og af 8000 Lærere i Kirker og Skoler, som ogsaa, efter D. Walchii Vidnesbyrd i hans Introd. in Libr. Symbol. pag. 718, ikke mishagede nogen anden, end Dem, som enten vare mistænkte for Crypto-Calvinianismo, eller som vare fortrydelige over, at de ikke bleve tagne i Raad med, og indkaldede til det Mode, som blev holdet til Torgau, som endeligen haver været et herligt Hjelpe-Middel til at dæmpe saa vel Crypto-Calvinianismum, som mange andre Stridigheder, med hvilke Kirken i den Tid blev foruroliget, hvilket af den lærde D. Loescher udførligen er vist i Unschuldige Nachrichten af anno 1704 pag. 76, og især i hans Historie der Religions Motuum Tom. III. Cap. 5 og 9. Alt dette, siger jeg, maa man forundre sig over, og virkeligen haver Eitzenius hert ilde derfor, og er af mange beskylt for at have gjort det af Verdslige Hensigter, af Ugræierighed og Fortrydelse over, at han ikke i Tide blev taget i Raad med. Men maae jeg sige, hvad jeg meener, saa kand jeg ikke troe, at

Eitzenius derved har seet paa nogen Verdslig Fordeel; den Naade, han betiente sig af til at skrive paa imod Formulam Concordiæ, viiser noksom, at han har staaet i den Overbeviisning, at det var Guds Sag han forhandlede, for hvilken han var færdig at opoffre alting, ja Livet selv; jeg seer og ikke, hvad Fordeel det kunde tilbringe ham, at han satte sig saa meget imod denne Bog: Hans Hertugs Bevaagenhed var han vis paa, hvad Mening han end udvalgte, og havde han underkrevet den, og raadet sin Hertug til det samme, saa havde han visseligen vundet manges Venkab og Hoyalte, som nu bleve hans Fiender; Det er heller ikke Eitzenio ligt, eller overeensstemmende med hans øvrige Forhold, at han just skulde have forkastet denne Bog, fordi man ikke tilforne havde raadført sig med ham, skiont dette forarsagede vel nogen Fortrydelse saa vel hos ham, som hos andre flere, der i Begyndelsen bleve udelukte fra dette Naad. Det som derfor efter mine Tanker fornemmeligen har drevet Eitzenium til at sætte sig imod Formulam Concordiæ og at afsmale den saa farlig, var, paa den eene Side, en inderlig Kjærlighed til Philippum Melancthonem, og hans Corpus Doctrinæ; thi naar man overvejer de Tidens Historie, saa skal man finde, jeg veed ikke hvad for en fortryllende Kraft, som Melancthon haver haft til at drage sine Disciplers Gemytter til sig, at de ikke allene vare færdige til at sværge paa denne Læreres Ord, men og at blive Martyrer for hans Skyld; derfor finder man ogsaa, at Eitzenius ved alle Leiligheder forsvarede Melancthon, vilde fast ikke see Feil hos ham, og, paa det han desbedre kunde sætte sig imod Crypto-Calvinisterne, og viise dem, at de ikke rætteligen forstode Me-

Melancthon, saa gjorde han sig Umage for at gotgiøre, at Melancthon i den Articul om Alterens Sacramente var aldeles af samme Mening, som Lutherus. Til denne Kierlighed, som Eitzenius havde til Melancthon, kom, paa den anden Side, en ligesaa inderlig Fortrydelse over D. Jacobum Andreae, som var een af de fornemste Forfattere af Formula Concordiae; thi da denne D. Jacobus Andreae havde, før han havde lært vort at kiende Eitzenium, virkeligen sværtet hans gode Navn, og belagt ham med haarde og derhos ugrundede Beskyldninger, saa fand man af Eitzenii Breve, skrevne saavel til D. Jacobum Andreae selv, som til andre, klarliggen see, at disse Beskyldninger gif ham saa nær til Hiertet, at han ikke kunde fatte nogen god Grund til Jacobum Andreae, at, omendskient denne søgte siden at gjøre det got igien, og gav Eitzenio herlige Bidnesbyrd om hans Lærdoms Rigtighed, saa troede dog ikke Eitzenius, at han meente, hvad han skrev, men at han søgte kun ved saadan Smiger at dyffe ham i Søvn. (b)

D 3

Sagen

- (b) Naar man med Agtsomhed læser de Aarsager, som Eitzenius anfører, hvorfor han ikke kunde underskrive Formulam Concordiae, skal man finde, at Fortrydelse over Jacobum Andreae haver ligesom draget ham bort fra hans Hovedsag; thi han taler lidet eller intet om Bogen selv, men opholder sig fast allene med at tale om Jacobo Andreae, og at beskyldte ham, saaledes er denne den første Aarsag: Quoniam Jacobus Andreae Smidlinus sub hac Confessione impium ac blasphemum suum errorem tegit aut palliat: nimirum, quod universæ creaturæ cum filio DEI personaliter sint unitæ, & quod in filio DEI Jesu Christo non alia sit divinæ essentiæ præsentia, quam in reliquis Crea-

Sag n var disforuden med saa stor Hæstighed af Eitzenio begyndt, og allerede saa vidt drevet, at han ikke vel, uden at have Skam deraf, kunde træde tilbage; hælst da han af saa mange andre blev styrket og opmuntret til at fare fort; thi det var ikke allene Philippitter og Crypto-Calvinister, som i de Tider ikke kunde lide Jacobum Andreae, men mange andre, Heshufius, Wingandus, Flacius og flere havde kun slætte Tanker om ham, og troede, at han havde farlige og vidt udseende Hensigter ved at drive saa meget paa denne Bogs Uuderskrivelse. Saa gaar det med os arme Mennisker; der er intet, som vi ere mindre i Stand til, end at kunde domme om andres Hensigter, og der er dog intet, hvortil vi ere meere færdige, end til det samme, derved forurættes mange brave Mænd, derved forklemes ofte deres beste Jdrætter, og derved betages Levlighed til at undskylde deres Menniskelige Feil og Skrebeligheder; Jeg har nyligen mærket, at Eitzenius blev beskyldt for at have haft Verdslige Hensigter, og Jacobo Andreae
 aif

Creaturis. Den anden Aarsag er denne: Quoniam Jacobus Andreae hac Confessione simul tegit horrendum errorem, Christum per dispensationem, quando velit carnem & ossa assumere, quemadmodum etiam novissimo suo adventu assumpturus sit. Og saa fremdeles. Men her var jo ikke Sporsmaalet om hvad Bildfarelse der kunde ligge skjult i Jacobi Andreae Sind, men Sporsmaalet var, om og saadanne Bildfarelser fandtes i Formula Concordia, og det torde Eitzenius hverken sige, ikke heller kunde han med nogen Grund getaiøre det; havde derfor Jacobi Andreae Person ikke været Eitzenio saa afstykelig, saa troer jeg ikke, at Formula Concordia havde blebet saa farlig.

gik det i de Tilfælde ikke bedre, men verre; ja han havde maaskee endnu været i et flædt Rygte, dersom ikke D. Loescher havde saa grundigen oplyst den Tids Historie, og imod Arnold og andre røddet Jacobi Andreae Gre, da det virkeligen er gaaet ham som andre Freds-Stiftere, hvilke gemeenligen saae ingen anden Løn for deres Møye, end at de skaffe sig begge sridende Partier paa Halsen.

For Nessen haver Eitzenius været en stor og rætsindig Lærere, og ligesom han var i Anseelse iblant de Lærde, saa var han ogsaa i Yndest hos de Store, fornemmeligen hos Hertug Adolph, som i alle Tilfælde raadførde sig med ham, og aldrig, hvad Kirkens Eager angik, gik uden for hans Raad; Hvorfore han ikke alene brugte ham til den store Kirke-Visitation, som blev foretaget 1557, men sendte ham ogsaa til adskillige Theologiske Moder og Samtaler at bivaane, ja saa stor var Hertugens Kierlighed til ham, at han 1576 bad ham til Fadder ved sin Søns Christiani Daab. Hvilken Raade var meget rar og usædvanlig, dog finder jeg, at samme Raade tvende Aar tilforne er ogsaa vederfaret en anden Jubel-Lærere i Sachsen, nemlig Dan. Grefsero, Super-Intendent i Dresden, hvilken af Churfyrsten Augusto blev buden til Fadder; Fadder-Brevet, som haver denne Opskrift:

Meinen lieben Gebatzen Herrn Daniel Gretlern
Pfarrern zu Dresden zu selbsteigenen Händen,
findes indført i Samlungen von alten und neuen Theologischen Sachen Anno 1725 IV Beytrag. Pag. 541, og
ha

haver en ubekjendt under samme Fadder-Brev sat denne forte Anmærkning:

Habt Danch Herr Chur-Fürst Eurer Ehr,
Hinführo thut es keiner mehr.

Faær en
Adjunctum.

Hans Død
og
lange Tiene-
sic.

Egteskab
og Børn.

Mar 1593 maatte Eitzenius formedelst Svaghed og Kræfternes Aftagelse, tage en Adjunctum, som var Jacobus Fabricius Senior, som ogsaa blev Jubel-Lærere, og om hvilken der skal tales i det følgende Capitel. Derefter levede han endnu i 5 Mar, og hensev i Hæren den 25 Febr. 1598. Naar man nu regner fra 1544, da han alt var Rector i Cöln an der Eyree, saa haver han været i offentlige Embeder i 54 Mar.

Han har tvende Gange været gift, og efterladt sig mange Børn, blant hvilke var en Datter som gandske vanslegetede fra sin Fader, i det hun blev beskyldt baade for Mord og Hererie. Men derom, saavelsom om de mange Bøger han har skrevet, kand læses Molleri Cimbr. liter. Tom. I. pag. 155. og fuldstændigere Tom. III. pag. 227, hvor ogsaa hans Ephitaphium findes, saavel som i D. Pontoppidani Ann. Tom. III. pag. 136.

CAP. VI.

Om Mag. Jacobo Fabricio General Super-Intendent udi Slesvig i Sønder-Jylland.

Om denne Biskop have vi ogsaa god Underrætning i adskillige trykte Bøger: Han anføres ikke allene af Goetzio, Blumio og Grossen iblant Jubel-Lærere, men der findes og adskilligt om ham i Joh. Alb. Fabricii Cen-

Centur. Fabriciorum scriptis Clarorum p. 41. i Mollerri Cimbr. literata Tom. I. pag. 164. i D. Pontoppidani Annal. Tom III. pag. 136. i Gelehrt. Lexicon pag. 918. Tom. I. og omstændeligst i Joh. Melch. Kraftes Hufumste Kirke-Historie pag. 366. Han er fød i Løndern den 30 Januar. 1560. Hans Fader var Jacob Schmidt Kongelig og Fyrstelig Sold-Forvalter i Mensborg; hvilken skal have været vel forfaren i Geometrien, og gjorde derfor god Tjeniste, da Deelingen efter Ditmarskens Erobring skeede imellem Kong Friderich II. og Hertugerne af Holsteen. Sønnen, som tilsidt kaldte sig Fabricius, har i Begyndelsen ligesom Faderen, skrevet sig Schmidt, men siden har han, efter de Lærdes Sædvane paa de Tider, forandret det Tydske Navn Schmidt til det Latinske Fabricium. Han nød i Skolen til Flensborg god Underviisning under den berømmelige Rector M. Schattenberg, ligeledes i Lyneborg under Mag. Alb. Lönicer. Siden opholdt han sig ved Universiteterne Helmsted og Rostoch, hvor han 1585 blev creeret til Magister. Aaret derefter 1586 blev han kaldet til Løndern der at være Diaconus, og efter tvende Aars Forløb 1588 blev han af Hertug Philip kaldet til Gottorp at være Hof-Prædikant. Siden blev han 1593 adjungeret den gamle D.ab Poul Eitzen, hvilken han og 1598 succederede, dog med den Forskiel, at han hverken fik Titel af General Super-Intendent, ikke heller saa store Indkomster, som hans Formand. Dog var han meget elsket af Hertug Johan Adolph (thi Hertug Philip regierede ifkun kort, og døde af Svindsot 1590.) Endskient derfor Fabricius blev kaldet baade til at være Præst i Hamborg og Professor i Rostoch, saa vilde dog

Hans Fødsel
og Herkomst

Blev
Diaconus.
Hof-Prædikant.
D. Eitzenii
Adjunctus.
og
Successor.

Han holder
Samtale
med Ana-
baptistene.

Faar sin
Utskeed.

Bliver Præs-
i Hamborg
og
Professor.

ikke Hertugen lade ham fare. Imidlertid skal Fabricius 1608 have lagt sig stor Vre ind med de Disputatzer og Samtaler, som han paa Raad-Huusset i Elessvig holdt med Anabaptisterne i Overværelse af nogle af Hertugens Raad og Ministre, som dertil vare beskaffede. Men det varede ikke længe, førend han saldt i Unaade; thi da Hertug Johan Adolph elskede den Calviniske Lærdom, og da mange stolende paa Hertugens Raad søgte under Haanden at føre den samme ind i Landet, saa satte Fabricius sig derimod, og da det gik saa vidt, at Hertugen tillod en reformeret Student at prædike i sit Capelle, fandt Fabricius det fornøden at igiendrive samme Prædiken, som han holdt for at kunde have farlige Følger; Han fik derfor sin Utskeed 1609, og da han stod i Betænkning, enten han, efter nogles Raad, skulde forsøge sig til Dannemark, eller til Rostock, udvalgte han det sidste Sted, hvor han dog ikke fik Lov at blive længe; thi han fik strax adskillige Vocationer, blant hvilke han antog den Hamborgske at være Præst ved Jacobi Kirke, og blev han kort derefter Professor Theologiæ og Ephorus ved Gymnasium. I den Tid haver han holdt 14 Theologiske Diputatzer, om de fornemste Troes Articler, hvilke ere rare og vanskelige at bekomme, og nævnes ikke engang af Joh. Alb. Fabricio hverken i hans Centuria Fabriciorum, eller i hans Memoriiis Hamburgensibus. Imidlertid døde Johan Adolph 1616; derved mistede det Calviniske Partie dets Forvar og Støtte; Philippus Cæsar, som i Fabricii Sted var bleven Super-Indement, og som søgte at indføre den Calviniske Lærdom, fik strax sin Utskeed, og antog siden den Papiske Lærdom; Enke-Hertugin-
den

den Augusta (c) saa vel som hendes **Sen Hertug Friderich**. der nu havde succederet sin **Fader**, elskede meget **Lutheri Lærdom**, **Fabricius** blev derfor kaldet tilbage igien fra **Hamborg**, hvor de nødige vilde miste ham, men da **Hertug Friderich** ved sin **Hjemkomst** fra udenlandske Reiser selv ved et **Brev** til **Magistraten** begierede **Fabricium**, kunde de ikke hindre ham, og han selv heller ikke vægre sig ved at imodtage dette **Guds Kald**, han kom derfor til **Slesvig** ved **Slutningen** af **Mar 1616**, hvor han blev med **Glæde** modtaget, satte ved **Guds Bistand**, **Kirken** igien i **Rolighed**, **stiftede** meget got, blev siden **General Super-Intendent**, da han hidindtil havde ifkun haft **Titel** af **Hof-Prædikant** og **General-Provst**, og stod i **stor Naade** hos **Hertugen** lige til hans salige **Ende**, som **paafulgte** den **5 Nov. 1640**, efter at han haver levet over **80 Aar**, og været i offentlige **Embeder** over **54 Aar**.

Kommer tilbage til Slesvig.

Hans Død og lange Levnist.

Han har tvende **Gange** været gift, og foruden tvende **Døtre** efterladt sig **7 Sønner**, af hvilke en døde i sin **Ungdom**, de andre **6** bleve holdte til **Studeringer**, de bleve alle **6** **Magistri** og **brave Mænd**, og den eene af dem, som ogsaa hedte **Jacob Fabricius**, blev

Egteskab og Børn.

§ 2

1622

(c) Denne **Hertug-Søde Augusta**, som var en **Dansk Printzesse** **Friderici 11di Datter**, var, endogfsaa medens hendes **Herre** levede, de **Lutheriske** bestandig **Revaagen**, og var det **Guds** **synderlige** **Direction**, at hende dog blev tilladt at opdrage deres **Forstelige** **Børn** i den **Lutheriske** **Lærdom**. Der fortælles, at, da den **Calviniske** **Lærdom** fik **Overhaand** ved **Hoffet**, at **Hertug-Sønden** da ofte skal have gaaet paa sine **Fædder** med et **Regn-Klæde** over **Hovedet** fra **Gottorp** til **Slesvig** **Dom-Kirke** for at høre **D. Sledanum**.

1622 Faderen adjungeret, blev ogsaa hans Successor i Embedet, skjønt han levede ikkun faae Aar efter Faderen.

Haver der været en lærd, rætsindig og duelig Lærere til, saa haver det visseligen været denne Jubel-Lærere; D. Goetzius i hans Theol. Semifec. taler om ham, som den, der har været omhyggelig og forsigtig i sit Embede, christelig og ustraffelig i sit Levnet, opbyggelig i sin Lærdom, og standhaftig i alle Lidelser og Gienvordigheder. Joh. M. Kraft berømmer især hans store Flittighed i hans Studeringer og Embeds Forrætninger, den Orden og Skik han holdt i sit Huus, og den Affkne han viste til Gierrighed, Pragt og Overdaadighed. Han var derfor yndet af alle, i lige Grad æret og elsket af Stiftets Geistlige, frygtet og respecteret af sine Børn, og for alle Ting benaadet og velsignet af GUD; Og kand jeg ikke forbigaae til Slutning at fortælle en betydelig Omstændighed, den han selv fortæller i et Skrift, som han nyligen for sin Død udgav under den Titel: Lob- und Danck-Schrift: Da han i sit 64de Aar faldt i en haard Sygdom, og var nær ved Døden, saa bad han GUD inderligen med Kong Szechia, at han vilde endnu lægge 15 Aar til hans Alder; hvilket han forsikrer ikke at være skeet enten af nogen forfængelig Lyst til Livet, eller af nogen utidig Frygt for Døden, men allene af en inderlig Begierlighed efter at forfremme GUDs Ære og sit Stiftes Nytte og Opbyggelse, da den forvirrede Kirke endnu ikke var sat i den Stand, som

som han ønskede, da ogsaa hans Søn, som nyligen var ham adjungeret, var endnu iffun ung, og havde ikke Forfarenhed nok til saa vanskeligt et Embede at forestaae; Man fand ogsaa slutte, at Mandens Hensigt derved maa have været redelig og GUD behagelig, efterdi GUD bønhoerte denne hans Begiering, og ikke allene lagde de 15 Aar til hans Alder, men da han endnu bad GUD om saa megen Leve-Tid, at han kunde faae færdigt et Skrift, som han havde under Hænder, saa blev han ogsaa derudi bønhoert, og levede halvandet Aar derefter, hvorfor han til sidst udgav det ovennævnte Lov- og Taksigelses Skrift, hvilket Joh. Alb. Fabricius har indført i hans Memor. Hamburgensibus T. III. og Kraft i hans Husumsk Kirken-Historie pag. 416; samme Skrift er værd at læse, da det ikke allene giver Prove paa Fabricii Gudsfrugt og Sinds Munterhed endog i hans høye Alder; Men det viiser os ogsaa GUDs besynderlige Naade og Trofasthed imod dem, som forlade sig paa ham og i Sandhed frygte ham. Om de adskillige Bøger han har skrevet baade trykte og utrykte fand læses oven anførte Skribentere l. c.

Jeg har med Flid sammensøyet disse tvende Slesvigiske Biskoper, for at giøre en kort Sammenligning imellem dem: Begge have de været Biskoper, begge have de forestaaet eet og det samme Stift, og den eene umiddelbar succederet den anden, begge have de været lærde, flittige og rætsindige Mænd, begge have de været Jubel-Lærere, og tient i lige lang Tid, nemlig i 54 Aar. Begge have de været nidkiere i at fremme GUDs Ære, dog haver Fabricius i sin Nidkierhed været mere skionsom og forsigtig; det havde været at ønske, at Eitzenius havde været mindre hæftig, og

Sammenligning imellem D. ab Eitzen og Fabricium.

meere forsigtig i den Stridighed om Formula Concordiæ, og man fandt ikke ønske en mandigere Forsigtighed, end den Fabricius viiste i at raade Bod paa den Forvirring, som Philippus Cæsar havde kommet af Sted i den Slesvig-Holstænske Kirke; Han bragte i en utrolig Hast alle Hoveder ligesom under en Hat, og da det ikke fandt feile, at Philippus Cæsar jo havde nogle Tilhængere iblant de Geistlige, saa finder man dog ikke, at de gjorde nogen synderlig Bevægelse enten imod det Cød, som blev æfket, eller imod de Forfatninger, som bleve giorte. Begge vare de vidtbekjendte og berømmelige Mænd, og havde derfor saa mange og anseelige Vocationer til vigtige Embeder, at deres Lige i de tilfælde neppe skal kunde fremviises; Eitzenius var berømmelig, han blev ogsaa, ikke under sin Fortienniste, berømt og æret, man troede ham til alting, man raadte sig med ham i alle Tilfælde, han var tilstæde ved de fleste Theologiske Moder og Samtaler, og hos Hamborgerne var han i saadan Anseelse, at de lodde hans Embede staae ledigt efter ham moren i 10 Aar; Fabricius, var ikke saa berømt, som han var berømmelig; thi om han endskjønt efter Fortienniste blev berømt og æret af alle dem, som til Gavn kjendte ham, saa var dog hans Anseelse ikke saa stor som Eitzenii, ikke alle troede ham til det han var, men i alt, som blev ham betroet, viiste han sig at være Mand; Eitzenius selv var ikke fornøyet da Fabricius skulde adjungeres ham, han havde heller ønsket sig Pistorium, som ikke vilde tage derimod; Men dog befandt han, at han var ikke bedragen med Fabricio, og at han kunde ikke have ønsket sig en meere flittig, søyelig og trofast Medhjælper. Begge vare de lyfsalige Mænd og paa man-

mange Maader af GUD velsignede; Eitzenius levede i en bestandig Lykfelighed, havde vel sin Deel af Kors og Kæmpelse, men blev dog befriet fra store og fiendelige Gienwordigheder, og endskjønt han levede under 4 Hertuger, saa stod han dog i en bestandig Gunst og Naade hos dem alle. Derimod blev Fabricius fort af GUD paa en lanatjanden Maade: Han maatte udstaae store og fiendelige Gienwordigheder, og GUD gav ham ogsaa store og fiende lige Prøver paa sit sømme Hierte-Lav og besynderlige Velsignelse. Han gik i Hast op til vigtige Embeder; Men midt i hans Løb faldt han i sin Hertugs Unaade, blev afsat fra sit Embede, og var til en Tid Landflygtig, men han kom snart igien i vigtige Embeder, og omsider i samme Embede, som han havde forladt; Men næppe begyndte denne Glædes-Soel at blinke, førend det lod, som den igien strax vilde dale; Han faldt i en hæftig Sygdom, som tegnede sig til at vilde blive til Døden; Men GUD frelste ham ogsaa fra denne Døds-Fare, og lod ham see Livet og mange gode Dage, GUD gav Lykke til hans Embeds Forretninger, at han saa Kirken i sønselig Stand, GUD velsignede hans Huus, og lod ham opleve megen Glæde af sine Børn, GUD opvakte ham mange Venner og Belyndere, og især var han inderligen elsket af Hertug Friderich, ja GUD viiste sig selv at være hans Ven, i det han kunde ikke bære det over sig at aflaae hans Begiering om et længere Liv, men som denne Jacob vilde ikke slippe GUD, førend han velsignede, saa vilde GUD heller ikke lade ham slippe ud af Verden, førend han havde givet ham den fiendeligste Prøve paa sit Venkskab, ved at forlænge hans Dage, og derved give ham sit Hiertes Begiering.

CAP.

CAP. VII.

Om Doct. Hans Poulsen Resen, Professor Theologiæ og Biskop over Siellands Stift.

Hans Fødsel
og Herkomst.

Opdragelse
og Skole-
Gang.

Bliver
Student.

Han er fødden 2 Febr. 1561 i Jylland i Niber-Stift, i den Lands-Bye Resen, af hvilket hans Fødsels Sted han efter andres Exempel har taget sit Tilnavn, hans Fader Hr. Povel Hansen var Sogne-Præst sammesteds og hans Moder hedte Johanne Bertels Datter. III Aar forblev han hjemme under sine Forældres omhyggelige Opdragelse indtil Aar 1572, da de satte ham i Holstbroe-Skole, og efter 4 Aars Forløb sendte ham til Ribe, hvor han i Mag. Peder Hegelund, som da var Rector og blev siden Biskop i Ribe, hans Huus blev med al Flid opdraget og underviist i Boglige Konster, ligesom han ogsaa 3 Aar derefter 1579, da hans Moder var Død, og da Mag. Hegelund var bleven Lector Theologiæ, begav sig til Viborgs Skole, hvor han i Mag. Jacob Holm, som var Rector sammesteds, og blev siden Biskop over Aalborgs Stift, fandt ilige- maade en god Vert og troe Lærere, under hvilken han ogsaa gjorde saadan Fremgang, at han overgik alle sine Med-Disciple, og blev derfor 1581 med et berømmeligt Testimonio dimitteret. Saasnart han var bleven Student, gjorde han i Augusti Maaned en kort Reise over til Rostoch, for at besee samme Academie og for at gjøre sig bekiendt med Professorerne. Siden forblev han i Kiøbenhavn indtil Aar 1583, da Pesten nødte ham til at reise Hiem til Jylland, hvor han strax blev

blev Conrector, enten i Nibe, eller i Viborg. (d) Dette Embede forestod han dog ikkun i nogle Maaneder, efterdi han af Hr. Cancellar Niels Kaas blev foreslaaet at være Hofmester for en ung adels Person ved Navn Friderich Munch, v. Programma in Obit. Joh. P. Resenii; Men da Mag. Andreas Cragius allerede var antaget dertil, saa blev Resenius af højbemældte Canceiler Kaas udvalgt til at være Hofmester for den unge Herre Friderich Rosencrantz, samt at anføre ham paa udenlandske Reiser; De rejste derpaa samme Aar

Conrector

Reiser
udenlands

- (d) D. Pontoppidan siger i hans Ann. Tom. III. p. 104: Anno 1583 nöthiate ihn die Pest Copenhagen zu verlassen, und in seine Heimath zu kehren, wo er einen von B. Nic. Arctandro zu Viborg (nicht wie Torkel Baden in Ser. Episc. Siell. pag. 29 sehet, zu Ripen) offerirten Conrector Dienst annahm. Men det kand ikke være, at han af Biskop Arctander er antaget til Conrector, thi Arctander var 1583 udenlands, og blev først Biskop i Viborg 1595; Biskop Arctander nævnes ikke heller af Baden paa foromrorte Sted, meget mindre anføres som Biskop i Nibe, men Baden saa vel som Vindingius følger Ord for Ord Resenii Programma, som siger, at Resenius blev begiert til Conrector af den som tilfornne havde været hans egen Lærere, enten maa det nu have været Mag. Peder Hegelund i Nibe, eller Mag. Jacob Holm i Viborg, den første kand det ikke vel have været, efterdi han allerede 1579 var bleven Lector, med mindre man vilde sige, at den, som var bleven Rector i Steden, havde efter Hegelunds Recommendation søgt at faae Resenium til Conrector. Men det bliver dog troeliggst, at Mag. Jacob Holm i Viborg var den, som forlangede Resenium til Conrector; thi han var Resenii sidste Lærere, han var ogsaa uden Tvivl endnu Rector 1583, skient han strax derefter blev Stiftes Provst og siden Biskop.

2 Aar over til Moskoch, hvor de i 3 Aar opholdt sig i den vidtberømte D. Luc. Bakmeisters Huus, og efterat de 1586 havde aflagt en kort Besøgelse hjemme hos deres Venner, begave de sig til Wittenberg, hvor de ogsaa moxen i 3 Aar forbleve, der anlagde de deres Tid saa vel, at ikke allene Magister-Graden blev Resenio confereret, men den blev ogsaa den unge Rosencrantz tilbudet, hvis hans adelige Herkomst havde tilladt ham at tage derimod, derpaa besøgte de Italien og andre Lande, og komme omsider hjem til deres Fæderneland den 11 Nov. 1591. Ligesom nu Resenius, mens han var udenlands, havde nydt det Kongelige Stipendium at reise paa, saa blev han strax efter sin Hjemkomst kaldet til at være Professor Logices, og Theologiæ Extraordinarius, hvorfore ham blev tillagt et dobbelt Stipendium, indtil Aar 1597, da han blev Professor Theol. Ordinarius, og samme Aar af D. G. Dybvadio creeret til Theologiæ Doctor; Dette Embede forestod han i 18 Aar med saadan Flid og Aarvaagenhed, at han ikke allene forhværvede sig de Lærdes Høragtelse, men at og Høysalig Kong Christian IV, som en stor Kiendere af Mennesker, kastede en besynderlig Anseelse og Naade paa ham; Da derfor Høystbemældte Konge 1606 reiste over til Engelland, for at besøge sin Svoger Kong Jacob, som baade selv var en lærd Herre, og en Elskere af Lærde, saa tog han Resenium saa vel som Jon. Jac. Venusinum med sig, for at vüise, at han ogsaa havde store Hoveder og lærde Mænd i Dannemark; Og bragte Resenius den Gang med sig fra Engelland over 30 Codices Manuscriptos, som vare rare og for den største Deel meget gamle. Kongen paalagde Resenio det vigtige Arbejde at oversætte den gandske Bibel efter Grund-
 Terten;

Bliver Pro-
fessor Logic.

Professor
Theologiæ.

Reiser til
Engelland
med Kongen.

Oversætter
den gandske
Bibel

Terten; Hvilket Arbejde Resenius med saa stor Hæd og Hastighed bragte til Ende, at havde ikke hans Reise til Engelland forarsaget nogen Ophold, da havde han ikke anvendt halvandet Aar paa det gandske Værk. 1607 blev hans Oversættelse færdig, og hans egenhændige Exemplar var for den ulykkelige Kiøbenhavns Jædebrand at see paa Academiets Bibliotheque over Trinitatis Kirke, hvilket Bibliotheque Resenius selv havde Umage med at indvætte og sætte i Orden. Siden igiennemaae han nyere denne sin Oversættelse, rættede adskilligt, og især forbedrede den med Noter og Anmærkninger, og i den Stand kom den, efter Kongelig Befaling, ud i Trykken 1647.

Man kunde det ikke seyle, at jo saa vel Resenii Fortienister, som den store Naade han stod i hos Kongen, opvakte ham mange Fiender og Misundere; Disse fik ogsaa onskelig Lejlighed til at yttre sig, da Resenius i sine Academiske Disputatzer, i sær i de Articler om den Hellige Treenhed og om Christo, brugte adskillige ubefiendte og uforstaaelige Tale-Maader, over hvilke hans Benner stødte sig, og af hvilke hans Fiender toge Anledning at beskylde ham for Urigtighed i Lærdom. Vi have hans Hønaværdighed Hr. D. Pontoppidan, som i mange tilfælde har giort sig velfortient for vores Danske Historie, at takke for de smukke Underrøtninger, som vi nu have om denne Sag, i det han i sine Ann. T. III. p. 612. haver ladet trykke et Manuscript, hvilket indeholder de fornemste Ting, som bleve forhandlede imellem D. Resenium og Mag. Ole Coccium saa vel i Kiøbenhavn, som i Colding. Historiener forteligen denne; Da ovenmældte Resenii Disputatzer vare komne ud i Trykken, saa begyndte vel alle at numle imod dem

Resenii
Stridighed
med M. Ole
Coccio.

og at ansee dem for anstødelige, dog var ingen, som offentligen torde angribe ham; de kloge, endog iblant hans Fiender, saae vel, at Resenii Expressioner kunde nogenledes forsvares, de havde vel ogsaa hørt, at han i Cathedra havde forklart dem saaledes, at han ikke med nogen Skiel kunde beskyldes for vrang Lærdom; Ifke des mindre begyndte dog Mag. Ole Coccius, Sogne-Præst ved Nicolai Kirke i Kiøbenhavn, en Mand, som var mere hidsig end forstændig, mere driftig end lærd, offentligen af Prædike-Stolen ved alle Lejligheder at lære imod Resenium, og gif deri saa vidt, at han spillede baade med Resenii Navn og med hans Doctor-Grad, saa at enhver læt kunde mærke, at han sigtede paa ham; Resenius besværgede sig dertor hos Biskopen D. Peder Winstrup, som ikke allene tiltaaled Coccium, men forbød ham ogsaa i Cancellereus Navn af Prædike-Stolen at forhandle saadanne Materier, som Almuen ikke forstod, og som heller ikke kunde være til nogen Opbyggelse; Men Coccius blev ved dette Forbud ikkun meere modig, talte skarper end tilforne, stiklede ogsaa paa Biskopen selv, og var saa uforsigtig, at, da han vilde forkiættre Resenium, gjorde han sig selv mistænkt for Riætterie, i det han af Prædike-Stolen fremførte adskillige Calviniske Bildfarelser. Biskopen maatte derfor skride til ved tvende Præster at lade Coccium suspendere, og da Coccius derover besværgede sig hos Kongen, og meente, at ham var skeet for nær, saa befoel Kongen i et Brev til Biskop Winstrup dat. Hadersleben den 7 Januar. 1614, at han strax skulle sætte en Provste-Ræt, i hvilken Biskopen selv skulle præsidere, hvor Coccii Opsørsel skulle eramineres og Dom affiges. For denne Ræt, som strax derpaa den 29 Jan. blev sat, med-

medte da saa vel D. Resenius som M. Coccius; Resenius fremførte adskillige Bidner, i sær Studentere og nogle Præster, som havde hørt og optegnet Coccii Prædikener, og beviste, at Coccius havde begaaet en firedobbelt Forseelse imod Kirke-Ordinancen. 1) Fordi han offentligen havde beskylidt Resenium for Marcionitiske Bildfarelser og for Catechismi Forfalskelse, og derved bestemt med hans gode Navn. 2) Fordi han havde fremført saadanne høje og for Almuen uforstaaelige Controversier, som Kirke-Ordinancen forbyder paa Prædikestolen at forhandle. 3) Fordi han selv imod Kirke-Ordinancen og vore symboliske Bøger havde offentligen nægtet, at Christus er tilstøde under Brød og Vin i Sacramentet, og forklaret det Ord eet ved det Ord Significat ∴: Det betyder. 4) Fordi han tvært imod Ordinancen havde været Biskopen overhørig, og uanseet hans Paamindelser havde dog farett fort med at larne og skiænde. Mod disse Anklagelser forsvarede Coccius sig ifkun slæt: Han meente, at det var ikke forbudet offentligen at igiendrive Bildfarelser, og da Biskopen spurte, hvo den Marcionit var, imod hvilken han da prædikede, torde Coccius ikke binde sig ved at nævne Resenium, men sagde ifkun, at han meente enhver, som lærte, at Christi Menneskelige Natur var af Ewigbed, og da Biskopen igjen spurte, om Resenius havde lært saadant, saa torde Coccius ikke heller sige ja dertil. Fremdeles meente Coccius, at Bidnerne, som af Resenio vare førte, vare Par ikke, at een af dem var Resenio besvogret, at de andre vare for den største Deel Resenii Disciple, at de havde heller ikke anført Coccii Ord saaledes, som

han havde talt dem paa Prædikestolen; Men da Vidnerne med Eed havde bekræftet deres Udsigende, saa kunde Coccii blotte Ord ikke gaae derimod. Endelig fremførte Coccii Attester fra Borgmester og Raad og andre Borgermænd ved Nicolai Mæenighed, hvorudi de gavede ham got Vidnesbyrd for hans Lærdom og Levnet; hvilket dog i denne Sag ikke kunde være Coccio til nogen synderlig Nytte. Dommen blev derfor saaledes affagt:

Da det er befunden, at Mag. Olaus Coccius i sine Prædikener har ladet sig alt for meget regiere af sine Affecter, og derfor brugt mange usømmelige Ord imod Kirke=Ordinancen, omendskjønt de samme kunde synes at være talte imod Kirættene i Almindelighed; Ligeledes ogsaa efterdi Mag. Coccius, efter hans egen Tilstaaelse, er bleven erindret om at lade alting skee med Sagtmodighed og Beskeedenhed, men haver dog slaaet saadanne Erindringer hen i Beyr og Bind, uanseet Biskopen lod ham forstaae, at det ogsaa var Cancellens Befaling, og farede fort med sin hæftige og haarde Maade at prædike paa, hvorover der er kommen Klage ind til Biskopen, da dog Kirke=Ordinancen befaler Præsterne at beviise Lydighed imod Biskopen, og at have hans Erindringer for Dyne,

ne, hvorimod Coccius haver forseet sig, saa er han for saadan sin forargelige Forseelse med Ræt og Skiel forbudet at betræde Prædike= Stolen og forrætte Kirke= Tienisten, og skal ogsaa fremdeles entholde sig derfra, med mindre Hans Kongelige Majestæt allernaadigst vil tilstaae ham hans Tieniste igien, og tilgive ham hans Overtrædelse imod Kirke= Ordinancen &c.

P. Winstrup.
Datum Kiøbenhavn
den 29 Jan. 1614.

Ped. Joh. Schielderup.
Nicol. H. Syli.
Claudius Christophori.
Petrus Severini Crag.
Erasmus Laurentius.

Over denne Dom gjør Hr. D. Pontopidan saadan Anmærkning: Man möchte sich verwundern, warum in diesem Urtheil allein des in der Ordinanz verbothenen ungehorsams wieder den Bischoffen und der anzüglichen und ärgerlichen Hestigkeit in Predigten gedacht, hingegen die Lehre Coccii wieder die wesentliche Gegenwart des Leibes Jesu Christi hier auf Erden, besonders im heiligen Abendmahl, ganz an die Seite gesetzt wird. Allein solches geschah, nach meiner Muthmaßung, aus der erheblichen Ursache, weil man die=

diesen Punct nicht berühren konte, ohne die gegenseitige Lehre Resenii, die auf einen andern viel gefährlicheren abweg hinaus lieffe, mit in Betrachtung zu ziehen. So weit war es dann D. Resenio ein leichtes mit Coccio fertig zu werden, da dieser letztere sich ganz unbescheiden und widerspenstig aufgeführt. Men maa jeg tage mig den Frihed, uden denne lærde Mands Fortrydelse, oprigtig at sige hvad jeg meener, saa forundrer jeg mig vel ogsaa over, at der i Dommen intet nævnes om det Coccii offentligen havde lært imod Christi Legems og Blods virkelige Nærvarelse i Sacramentet; Men jeg fand dog ikke troe, at Dommerne have gjort det af den Aarsage, for derved at rædde Resenium, eller undgaae at examinere Resenii Lærdom, saa vel som Coccii, fand heller ikke see, at Resenius ved denne Dom vandt det ringeste, hvor ved han dissmarere kunde blive færdig med Coccio. Thi I havde Rættens ingen Ordre til at examinere Resenii Lærdom, men allene at undersøge Coccii gandske Opførsel, og at affige Dom over ham, de kunde og burde derfor i Dommen have nævnt Coccii Bidsfarelse i Lærdom, uden at de havde haft nødtigt at tale eet Ord om Resenii Lærdom, hvilken de havde ingen Befalning at undersøge, eller at confrontere med Coccii Lærdom, for at domme om, hvilken der kunde synes at være farligst.

2. Havde Resenius selv for Rættens, iblant de 4 Poster, som han anførte imod Coccium, udtryffeligen nævnt de Calviniske Meeninger som Coccius havde fremført paa Prædike-Stolen, og beviist denne Beskyld-

skyldnings Rigtighed med adskillige Bidner; Siden derfor Resenius ikke var bange for sig selv, saa seer jeg ikke, at Dommerne havde haft nødtigt at være saa bange for ham, at de for at rødde ham, skulle tie med Cocci's Bildfarelse, allermindst, da Coccius for denne Ræt ikke tørde drifte sig til at gjøre nogen ret Beskyldning imod Resenium, eller at antaste hans Lærdom.

3. Saa fand disse sidste Ord i Dommen: med min Dre Hans Kongelige Majestæt allernaadigst vil tilstaae ham igien hans Embede, og tilgive ham hans Forseelse, allerbest viise os, at Dommernes Hensigt, med at tie den Beskyldning om Cocci's Bildfarelse i Lærdom, ikke haver været at rødde Resenium, men meget mere at rødde Coccium; De kiendte Kong Christian IV alt for vel, og vidste, at han gav ingen Qvarteer for urigtig Lærdom, og at han ingenslunde havde beviist Naade imod Coccium, naar denne Beskyldning i Dommen var bleven exaggereret. Hvis Dommerne derfor kunde synes at have hældet til nogen af Siderne, saa have de visseligen viist større Gunst imod Coccium, end imod Resenium: Stifts Provsten Mag. Schielderup var Cocci's Sviger-Fader, de andre havde Medlidenhed med ham og kunde vel ikke finde nogen Behag i at see hans og hans Families totale Undergang; de holdte derfor ikke allene for raadeligt at tie med Cocci's vrang Lærdom om Sacramentet, men de satte ogsaa paa de usommelige Ord og Expressioner, som han havde brugt paa Prædike-Stolen, denne Sminke, at de kunde synes at være talte imod Rætttere i Almindelig-

G

lig-

lighed. Ved alt dette vandt Resenius flægt intet, men tabte meget meere den Satisfaction han kunde have ventet for den Beskriemelse som ham var skeet, derimod vandt Coccius saa meget, at de Ting, som meest kunde gravere ham, bleve tildeels udelukte, tildeels besmykkede, og fast intet i Donnen anført imod ham, uden hans Opsætsighed imod Biskopens Paamindelser, som kunde eragtes at være nok til at legitimere den Suspension, som var skeet af Biskopen. 4. I Fald Dommerne havde været saa uforsigtige, at de imod deres Ordre havde givet sig til at undersøge og paakiende Resenii Lærdom tillige med Coccii, saa havde der dog været stor Forskiel imellem Coccii Lærdom om Sacramentet, som var fremført med saa klare Ord, at ingen, som bekiendte sig til den Reformerte Kirke, kunde tale tydeligere, og imellem Resenii uforstaaelige og opskrue- de Expressioner, (e) hvilke han dog forklarede saa Or-
tho-

- (e) Man seer derfor, at hverken Paræus eller Lubinus i deres Breve til D. Aslacum understode sig til at besyde Resenium for talsk Lærdom, men de stødte sig allene over hans Tale- Maader, saa siger Paræus: Qvorsum de tam insigni Apostoli loco transcendentissima Verbofitas! dispeream, sivel unum colon, quid sibi velit, satis intellexi. Et paulo post: doleo miseram juventutem tam transcendentem *ἡρατολογία* in tanta luce deludi, doctrinam Præceptorum noitrorum studio illustratam inanis grandiloquentiæ involucris datâ operâ obscurari. Li- geledes taler ogsaa Lubinus om Resenii mørke Tale- Maader, og snffer at han maatte tilholdes at holde sig fra Phrasibus & modis loqvendi insolentia & novitate metu- endis & valde suspectis.

thodoxe, at hans Fiender selv maatte lade sig nøye der-med. Alt dette haver jeg anført ikke af nogen Lyst til at sige imod, men af Begierlighed til at opspore Sandheden, helst da en død Mands berømmelige Eftermæle derved fandt conserveres; Thi jeg vilde nødig, at saa stor en Theologus og rætsindig Biskop, skulle, i Henseende til Lærdoms Urigtighed, sættes i Classe med Coccio, naar man endog saa undtager Coccii øvrige Enormiteter; og i hvor vel jeg aldeles ikke bifalder Resenii Expressioner, saa troer jeg dog ikke, det jeg siden nærmere skal forklare, at Resenius i sit Sind haver hælet nogen fundamental Bildfarelse, stridende imod vores Kirkes Lærdom.

Efterat denne Dom saaledes var bleven affagt, blev der et hedere Bad tillavet for Resenio; det er troeligt, at Coccius, ser at gjøre sin Sag god, har ved sine Venner gjort Forestilling om, at Resenii Bildfarelser vare saa store og forargelige, at han var nødsaget til at tale imod dem, samt at ikke allene han, men alle Kirkens Lærere vare misfornoyede med Resenii Lære-Maade; Hvorfor ogsaa Coccius i det Klageskrift, som var indgivet imod Resenium, taler i den heele Kirkes Navn, derfor begynder enhver af de 6 Puncter, som Coccius anfører imod ham, med disse Ord; Conqueritur Ecclesia nostra Resenium &c. ∴ **Voress Kirke klager, at Resenius &c.** Kongen lod derfor sammenkalde et Møde til Colding i Jylland den 21 Febr. samme Aar, der vare, i Hans Majestæts egen Høye Nærværelse, forsamlede nogle af Rigets Raad, Rector Magnificus ved det Kiøbenhavniske Universiteet, og alle Danstke Biskoper, undtaaen D. Winstrup i Sieland, og D. Hegelund i Ribe (hvilke begge

formedelst Alderdom og Svaghed bleve befriede) for at kiende og demme i Resenii Sag. Hvorledes det nu gif til for denne høye Ræt, hvorledes Coccius bar sig ad at opponere, og Resenius at forklare og forsvare sin Sag, er for vidtløftigt her at anføre, og kand læses i D. Pontoppidani Ann. l. c. Efterat Sagen imellem de stridende Partier var forhandlet, saa befoel Hans Majestæt enhver af Dommerne at sige sin Meening og indgive sit Votum; og da de alle komme overeens om at frikiende Resenium, saa fandt dog Biskopperne det fornødent, skriftligen at forestille Hans Majestæt, at Resenius maatte tilholdes først i et offentlig Skrift at forklare sine mørke Tale-Maader saaledes, at Kirken dermed kunde være fornøyet; dernæst at holde sig efterdags fra saadan uforstaaelig og usædvanlig Stiil og Skrivemaade, som han i sine Disputatzer havde brugt. Denne Forestilling fandt ogsaa, som ræt og billigt var, Geher hos Kongen, hvorpaa Dommen blev afsagt, og var Indholdet af den korteligen dette: At Mag. Coccius, fordi han havde saa høyligen forseet sig mod Hans Kongelig Majestæts Kirke-Ordinanz, hvorfore han allerede var dømt fra sit Embede, fordi han ogsaa havde giort D. Resenio uræt, og bestiemmet hans ærlige Navn og Rygte, skulle inden 14 Dage forlade Hans Majestæts Riger og Lande; At Resenius skulle vel frikiendes for den Beskyldning at have ført falsk Lærdom, men da hans Stiil og Skrive-Maade havde været usæd-

ufædvanlig og uforstaaelig for enfoldige, skulle han baade paa Latin og Dansk udgive et Skrift, hvorudi han saa skulle forklare sig i de Artikler om den Hellige Treenhed og om Christo, at han selv kunde befries fra Mistanke, og Kirken fra Forargelse.

Dette blev ogsaa strax efterkommet, i det Resenius udgav sin Bog de Sancta fide, hvilken, førend den kom i Trykken, meget noye blev igiennemseet saa vel af Professorerne, som af Biskopperne, hvilke derfor samme Aar maatte gjøre en Reise til Kiøbenhavn. Naar man nu med Agtømhed vil igiennemlæse det som paa dette Møde blev afhandlet, saa maa man tilstaae, at det var en stor Ulykke for Coccio, at han var ikke Resenio voren enten i Lærdom eller i Færdighed til at disputere; derved skeede, at han strax maatte give tabt, naar Resenius kom frem med en Limitation, at han ofte blev stum og kunde ikke svare, at han ogsaa blev forvildet, og bragt til at statuere absurda, hvorfor Biskop Canutius maatte eengang staae op og rædde Coccium, sigende: Det faldt ham ud af Munden; derved skeede endeligen det, som var det værste for Coccio, at Kongen blev utaalmodig og kiedsommelig ved at høre paa ham, og derfor ofte, nu paa Latin, nu paa Dansk, faldt ham ind i Taler. (f) Havde derfor Coccius været

G 3

ret

(f) Saaledes sagde Kongen engang til Coccium: Tu dixisti, Cocci, habere aliquid, quò Limitationes Resenianas infringeres, si habes, profer; Men der staaer hos: Coccius obmutuit ad verba Regis.

En anden Gang

ret lærdere Mand og større Disputator, saa at Kongen havde fundet nogen Fornøjelse i at høre ham, saa havde maaskee hans Dom blevet noget mildere; Men jeg troer derhos, at hvo der end havde partaaget sig at være Resenii Antagonist, om det ogsaa havde været D. Aslacus selv (som disforuden var indkaldet til dette Møde, hvis han havde haft noget at erindre) saa kunde han vel have gjort sin Sag bedre end Coccius, men med al sin Konst kunde han dog ikke have gjort Resenium til Riættere; thi da Spørsmaalet var om dunkle og uforstaaelige Expressionser, som Resenius havde brugt, saa kom det jo an paa, hvorledes Resenius selv forklarede de samme, og naar han da imod sin Antagonist havde blevet strictt ved den Forklaring, som han for Rættens afslagde, saa seer jeg ikke at nogen med Rætt og Billighed kunde have dømt Resenium, som den der førte falsk Lærdom. (g) Vel troer jeg, at dersom
Re-

Gang sagde Kongen til ham: Mester Oluf J er galen, J svarer inter rer. Og da Coccius beskylde Resenium for, at han ved sine Theses havde gjort Forargelse, og til Beviis deryaa beraabte sig paa lærde Mænd og Kiøbenhavns Borgere, saa svarede Kongen: Ja Söfren Tolder haver bedre Forstand paa at smage en Pot Tydsk Øll, end at judicere i saadanne Sager.

- (g) Det fornemste, som man havde imod Resenium, vare de Tale=Maader han havde brugt de Deo triuno & de Christo mediatore; de Deo triuno havde han skrevet saaledes: Et hic sunt tres Personæ nobis *καὶ ἀνθρωποποιεῖαν*, nam nostra causa nominantur tres personæ, ut inquit Islebius, & tamen Deus unus tantum. Dette forklarer Resenius saa, at han ikke nægtede, at der vare 3
Per

Resenii Uvenner allene havde maattet raade for ham, de da maaskee havde styrket denne store og for Kirken nyttige Mand, men om det havde været forsvareligt og billigt, dervom maa andre dømme. Jeg anseer det for en besynderlig Direction af GUD, at Kongen selv præsiderede i denne Sag; Thi derved blev ikke allene Resenii Ære og gode Navn ræddet, men fordi han ogsaa blev tilholdt offentligen at forklare sin Meening, samt efterdags at holde sig fra saadanne Expressionser, saa blev derved saadan Klemme sat paa Resenii overløbende Ingenio, at han fra den Dag af brugte en-meere forstaaelig og opbyggelig Lære-Maade. Og det er i sær denne Omstændighed, som har kommet mig til at fatte gode Tanker om Resenio; thi da man kunde tænke,

Personer i Guddommen, men at han kun vilde vise, at det Ord Person bruges improprie de Deo, og at derfor det Ord *nobis* skal ikke svare til det Ord *tres*, men til det Ord Personæ. I den Articul om Christo havde han skrevet: Qvanquam in Christo Θεανθρωπω hominis essentia non sit ipsa quidem æterna, ut Deitas ἀπλως, est tamen ita æterno æterna, sub ratione sui quavis verissima, ut omnia etiam quæ in tempore illa realissima, sic jam facta adeo nobis existit ejusdem unica ὑποστασεως æternæ ὑπαλληλως primum. Disse besynderlige Ord forklarer han saaledes, at han ikke nægter, at GUDs Søn i Tiden har paataget menneskelig Natur, ikke heller statueer, at Christus, quæ homo, havde været til af Ævighed, men hans Meening var allene denne: quod totus Christus Deus & Homo DEO ante omnia secula in æterna & infinita ipsius sapientia fuerit semper presentissimus. Og saaledes forklarer han sig ogsaa i de andre Poster, som bleve anførte inod ham.

ke, at han nu, da han var i Nød, forklarede sig saa vel, men beholdt maaskee sin Gift og falske Meeninger i Hiertet, saa haver jeg med Flid efterforsket Resenii Opførsel, efterat han var bleven Biskop, da han havde friere Hænder at handle med, og lettere kunde have udværet sin Gift, hvis der havde ligget nogen forbor- gen i hans Sind; Jeg siger, at jeg haver med Flid efterforsket det; thi ligesom Kierlighed til Næsten byder os at undskylde og forklare alting til det beste, saa byder ogsaa Kierlighed til Sandhed os ikke at være for læt- troende, men at undersøge nøye, saa vel naar man vil undskylde, som naar man vil beskylde. Jeg haver der- fore læst alle de smaae Resenii Skrifter, som jeg har fundet overkomme, jeg har igiennembladet alle de Synodal-Acta og Monita, som ere udgivne i hans Tid, da han gemeenligen ved hvert Lande-Møde har holdet en kort Tale over en eller anden Troes Articul, men finder over alt Reenhed i Lærdom, og Formaninger til Præsteskabet om det samme. I sær har jeg læst en liden Piece, som ellers ikke af nogen er anført iblant Re- senii Skrifter, nemlig en Fortale til den Augsburgiske Confession og dens Apologie efter Resenii Begiering fordansket af Ole Jac. Kiöbing, og udgivet 1618; i den- ne Fortale, hvorunder hans Navn staar med disse tre Bogstaver H. P. R. taler han korteligen ogsaa om de tvende Articular om den Hellige Treenighed og om Chri- sto, men det han siger derom, er saa rigtigt, og tilli- ge saa forstaaeligt, at det ikke kand forbedres. Naar jeg derfor drifter alle Ting, saa troer jeg ikke, at Rese- nius haver haft det Forsæt at hæle eller udbrede nogen Bildfarelse stridende imod vores Kirkes Lærdom, men alt det man kand sige, er, at han som et stort Hoved
og

og færdig Disputator haver søgt en slags Fornøjelse i at subtilisere og fremsætte paradoxa, for at vise sin Konst i at forsvare sig og at reede sig vel ud derfra.

Medens dette forhandlede med Resenio, døde D. Peder Winstrup Biskop over Siellands Stift den 24 Junii 1614; endskjønt nu Kongen strax havde tilkænft Resenio dette vigtige Embede, lod han det dog megen et heelt Aar staae leedigt, indtil Resenii Sag paa det nyeste var undersøgt, og han offentlig havde udgivet sin Troes Bekjendelse; Han blev derfor 1615 den 29 April kaldet, og den 21 Maj af Biskopen i Skaane Mag. Povel Ostrup indviet til at være Biskop over Siellands Stift. Dette Embede forestod han med megen Troskab og Aarvaagenhed; Han viste sig overmaade midtier for Ungdommens Underviisning, derfor viste rede han flittigen, endog i sin høye Alder og Svaghed, derfor skrev han og selv mange smaae Catechetiske Skrifter og Bønner til de Unges Brug og Nytte, og udgav fast til hvert Lande-Møde Monita til Præster og Degne om Flittighed i at catechisere. Han viste sig ligesaa midtier for den sande Lærdom at handthæve, derfor hørde han ikke allene Omisorg for, at den Augsburgiske Confession og dens Apologie blev overjat paa Dansk; men han formaade ogsaa Hans Majestæt til at holde et Jubileum 1617 til Grindring om Reformationen, som var skeet ved Sal. D. Luther, og lagde derved Grund til den Etik, som siden er vedligeholdt i vores Kirke, at der ikke allene, Dagen for Alle Helgens Dag, bliver holdet en Oration paa Academiet af den yngste Professor, men at der og hver Alle Helgens Dag af Prædike-Stolerne bliver talt om Reformationens Belgierning. Endeligen viste han sig og midtier i

Bliver Bi-
skop i Siel-
land.

h

at

at drive paa Gudsfrøgt og et ustraffeligt Liv og Levnet, hvorom hans mange alvorlige Monita nekksom fandt bævre Vidnesbyrd. Han haver derfor været i stor Ære og Anseelse, og er med rette holdt for en af de største Biskoper, som Dannemark haver haft; derfor ogsaa hans store Efter-Mænd i Embedet D. Brochmand, i hans Præfation til hans Systema Theol., falder ham Virum in universa Antiquitate verfatissimum, & de domo Dei per regna septentrionalia egregie meritum. Og da han over 23 Aar forestod dette vigtige Embede, saa fandt man læt forestille sig, at mange mærkverdige Ting i den Tid maa være forefaldne: saaledes haver han ordineret 12 Biskoper og 406 Præster, bestiftet alle de Provster, som da levede i Stiftet, undtagen Provsten i Ringsted-Herret, og creeret 12 lærde Mænd til Doctores Theologiæ. Iblant andet mærkverdigt, som i hans Tid skeede, fandt jeg ikke forbigaae at mælde om en heroisk Gierning, som af ham lykkeligen blev udført til Hielp og Beskyttelse for Biskopen i Skaane D. Mads Jensen Middelfart, som af en Aldelsmand ved Navn Holger Rosencrantz til Glimminge (hvilken ikke maa confunderes med den baade af Ærd og Ønd-ædle Holger Rosencrantz til Rosenholm) var meget ilde slaget og skammelig medhandlet, i det D. Resenius tog samme Biskop, ligesaa blodig som han var, med sig, og ledte ham ved Haanden lige til Slottet; begierede Audience hos Kongen, og med saadan Eftertryk taalede for ham, at Kongen strax anordnede, at Sagen for Rættten skulle paakiendes, og faldt det saaledes ud, at Rosencrantz blev dømt til at betale 1000 Rdlr. ad pios usus; Hr. D. Pontoppidan i hans Ann. T. III. p. 120, sætter en større Summa nemlig 3000 Rdlr, som han hol-

holder for at have været den første Fond til Friderichs-
borgs Skoles Oprættelse. Jeg havet fra en høy og
fjer Haand faaet en skreven Underrætning om denne
gandske Handel, og da samme Document ikke tilforne
er trykt, vil jeg det, til Historiens Oplysning, Ord
for Ord indføre. (h)

H 2

En-

(h) Holger Rosencrantz til Bliminge i Skaane hadde kal-
det en Student til Præst, i den Tanke; at han skulle ægte
en af hans Frues Piger, hvilket ogsaa Studenten under-
haanden skal have lovet; Men da han var ordineret, saae
han sig at være bedre tient med Enken i Kaldet, og ægtede
hende. Patronen lod ham derfor tiltale, som den der hav-
de brudt Ægteskabs Løfte, men som der var blot Formod-
ning og intet Beviis paa, at han havde givet noget Løfte
fra sig, blev Præsten af Biskopen og Lande, Modet i Lund
friliendt. Over dette at Rosencrantz ikke fik sin Harm stil-
let paa Præsten, saa besluttede han at hævne sig paa Bisko-
pen D. Mads Jensen Middelfart. Han tog derfor paa
en Markeds-Dag i Lund tvende unge Herremænd med sig,
og gik ind til Biskopen, ligesom for at besøge ham; Bisko-
pen tog vel imod dem, og tracterede dem, skiont de havde
taget noget vel til sig, forend de vare komne derhen. Da
de havde været der noget, begierede Rosencrantz, at Musi-
canterne skulle hentes, og spille for ham, men Biskopen und-
skyldte sig, sigende, at saadan Lustighed var ham og hans
Hæus ikke anstændig. Men Rosencrantz gav et Vink til
sin Tjenere, at han skulle hente Musicanterne, da nu disse
komme og spillede, vilde Rosencrantz hast Bisp, Inden op
at dandse, men hun undskyldte sig med hendes Alder og
Strobelighed; hvorefter han tog fat paa Datteren Inger
Margrete og begynte at fanse og medhandle hende paa en
grov Maade; Biskopen blev derober ivrig, og talde Ro-
sencrantz haardt til; Imidlertid vendte de 2 Herremænd
sig.

Hans Død

Endeligen døde denne store Biskop den 14 Sept. 1638, efterat han nogle Aar havde været plaget af Steen, Chiragra og Podagra, og var tilsidst bleven angrebet af en hidsig Feber; Han bragte sit Liv moren til

sia til Dørren, og gik ud, derpaa oversaldt Rosencrantz Biskopen, kastede ham ned paa Gulvet, slog ham med knytte Næver i Ansigtet, saa at Blodet fusede ud baade af Næse og Mund, og gik saa bort. Biskopen begav sig, ligesaa blodig og ilde tilreedt, som han var, stray ober til Kiøbens havn, sit D. Hans Refen med sia, og lige i samme Skikkelse gik op paa Slottet til Kong Christian IV, og beklagede den Vold ham var skeet. Kongen befalede stray den Sag at orddecles ved Rættten, da Holger Rosencrantz til Hersredagen blev dømt til en Mulct paa 1000 Rdlr. Og siges der, at Rosencrantz, efterat Dommen var faldeu, skal have sagt, at han endnu vilde give 1000 Rdlr, om han maatte give den gamle Skielm (saa kaldede han Biskopen) endnu engang saa meget; hvilket da det blev Kongen refereret, skal han have sagt: Ja dersom jeg havde haft saa mange Svogre i Rættten som Holger, saa hadde min Præst D. Mads vel faaet en anden Dom.

Det gik siden underlig til med denne Holger Rosencrantzes Børn; I sær var den yngste og beste af Børnene Ole Rosencrantz mærkvaerdig, han var en lærd og studeret Herre, han blev af Christian V giorte til Baron og Geheimeraad; Men da han i Fortalen til sit Skrift kaldet Apologia Nobilitatis Dan. contra Joh. Bunoneim, havde anført Christiani IIIii Regimente, som det beste Monsieur for Regentere, saa tiidrog han sig derved megen Fortrædelighed; thi forbemaeldte Biskop Mads Jensens Søn Michael Wibe var just den gang Premier Minister og i stor Naade hos Christian V; Han fik fat paa dette Ole Rosencrantzes Skrift, uddrog deraf over 40 Postter, som anstødelige

imod

til 78 Aar, og naar vi regne fra den Tid han blev Conrector 1583, saa haver han tient i 55 Aar; Han bliver derfor baade af Blumio og Grossen anført iblant Jubel-Lærere.

hvor længe
tient.

Han har tvende gange været gift, første Gang med Theol. Professoris Anders Larsens Datter, Barbara, som tilforne havde været i Egteskab med Hans Larsen Kannike i Noeskilde. Hende mistede Resenius i den store Pest 1601, efter at de havde levet sammen i 7 Aar, og avlet 4 Børn, af hvilke Sønnen Hans Resen ogsaa blev Professor Theologiae, og siden Biskop i Sielland. Siden sad han Enkemand indtil 1615, da

Egteskab og
Børn.

H 3

han

imod Souverainiteten, og udbirkede en Commission, hvorved Ole Rosencrantz blev tiltalt af Fiscalen, domt fra alle sine Charger, og at have forbrudt sin Hoved-Lod, at han ikke maatte opholde sig i Kiøbenhavn, og at han skulle revocere sit Skrift, som der paa strax blev confisqveret. Og er det mærkeligt, at da Baron Jens Juul, som var en af Commissarierne, ikke vilde underskrive Dommen, saa blev han derfor tiltalt; Men han svarede viiselig, at han havde ikke seet nogen Lov eller Forordning for, at nogen kunde forvirke sin Hoved-Lod, uden han til lige forvirkede sit Liv; Han meente derfor, at saa længe Ole Rosencrantz ikke kunde dømmes fra Livet, saa kunde han heller ikke efter Lov og Forordninger dømmes til at have forbrudt sin Hoved-Lod; med mindre, at Kongen som Lovens Herre selv derudi vilde decidere. Imidlertid døde Ole Rosencrantz nogle faae Maaneder derefter af Sorg og Bekymring, og han maatte af D. Mads Jensens Søn Michael Wibe undgielde hvad hans Fader Holger Rosencrantz havde forbrudt mod Wibes Fader D. Mads Jensen.

Hans
Gavmildhed

han giftede sig med Anna Eisenberg, som var Enke efter Resenii Formand D. Peder Winstrup. Af de Midler, hvormed GUD havde velsignet ham, bortgav han 5500 Rddaler til Fattige og Betrængte, dermed formeerede han D. Winstrups Stipendium, som derfor siden kaldes Stipendium Winstrupio-Resenianum: af denne Capital gav han og en anseelig Deel til Wartou, til Kiøbenhavns og Holstbroes Skoler, samt til fattige Skole-Discipler, Studentere, Syge og Sengeliggende. De Epitaphia, som ere giorte over ham, fandt læses i Er. Windingii Acad. Hafn. p. 187. i Badens serie Episc. pag. 44. Hos disse Authores, saa vel som D. Pontoppidans Ann. Tom. III. pag. 107. findes ogsaa hans Skrifter antegnede, til hvilke endnu fandt føyes disse efterfølgende:

1) De visitatione Catechetica ac sacris Catechumenorum, & exercitatorum religiosa Confirmatione. Hafn. 1627. in 8vo.

Af denne liden Bog seer man, at Resenius havde søgt at indføre Confirmationen; thi saaledes skriver han blant andet: Finitis precibus e suggestu, & repetitis breviter prioribus illis, cum accomodatione illorum ad 5 partes catechismi, quantum fieri potest, pro more examinentur in medio cæterorum catechumeni ex una parte, & ex altera catechumenæ. Ab initio libelli, ordine suo etiam cum discretione profectus, ad finem, sicut hoc danice qvoqve signatum est. Tum si qui bene didicerint ista, cum explicatione & sensu pietatis, non laudentur tantum propterea, sed confirmabuntur etiam per impositionem manus sive Super-Intendentis sive Pastoris, quando tales ad cœnam dominicam admittendi sunt &c.

2) Om

- 2) Om Verne-Verdoms Visitaz i Almindelighed. Kbhvn. 1627. in 8vo.
- 3) Jesu Christi Testamente om det hønyværdige Herrens Nædveres Sacramente. Item, hvorledes Jesu Christi Legem og Blod siges der at være i, med, og under Bred og Viin af H. P. R. Samt tvende andre smaae Skrifter, som ere forfattede tilforne om det samme af D. P. P. og M. J. T. in 8vo. udgivet af Resenio. Kiøbenhavn hos Henrich Waldkirk uden Mars-Tal.
- 4) Fortale til den Augsburgiske Confession og dens Apologie, efter Resenii Begiering fordansket og udgivet af Ole Jacobsen Kiøbing 1618.
- 5) D. M. L. Tydske eller store Catechismus udsat paa Danske af N. M. A. med Resens Fortale in 8vo. Hafna Cal. Aug. 1629.
- 6) Immanuel, GUD med os ic. over den anden Articul af vores Christelige Troe ic. Kbhvn 1631 in 8vo. Derhos Lutheri lille Catechismus fordansket af Palladio, med H. P. R. Fortale.
- 7) D. M. L. aabenbare Skriftemaal, det er, den sande Christen Troes frie Bekiendelse udførligen ic. som ellers kaldes de Smalcaldiske Artikler.
- 8) D. M. L. sande Christendom af den rætte hellige levende troe tierligen og redeligen at beviises til Ealighed ic. in 8vo. Fortalen sluttet Hafn. den 1 Maji 1632. H. P. R.
- 9) Litanie Skole til en sand gudelig Bøns daglig Øvelse af Ps. 106. v. 6 Ps. 103. v. 10. og Ps. 102. v. 1. af Resenio paa Latin skrevne og udgivne til de paa budne Bede-Dage 1631. Men paa Dansk oversat af Mads Bredal Præst i Viggersted med Resenii Fortale

tale 1632 in 8vo. De fire Litanie-Sange, som findes derved til sidst med tilfattede Noder hos den første og tredje ere D. Resenii egen Composition, som var en stor Musicus.

- 10) Instructio Executionis Catechet: Secundum Luther: simplicissime. Hvorledes Catechismi Drelese bør at drives med idelig Flid og Frugt, med Phil. Melanchthonis Sententzer. Iligemaade om det besynderligste til Salighed. Kbhavn 1636 in 8vo. med Palladii mærkelige Bønner om hvis der hører til den sande Retfærdiggjørelse ved Troen &c. Hafn. den 1 Aug. 1636.

Foruden de Conciones Litaneut: som anføres af Winding og Baden, har og Resenius forfattet disse følgende:

1. Conciones Litan. den 4, 5, og 6 Marti 1623.
Text. die Primâ Joël 1 a v. 13. ad finem.
Secundâ Joël 2 a v. 12. ad 15.
Tertiâ Joël. 2 a v. 15. ad finem.
Cum Explicatione brevissima J. P. R.
pro Ministris V. D. fratribus Charissimis.
2. Pl. CXXI. παράμυθνος.
pro Litanis die 15, 16 & 17 Mart. 1626.
Cum brevi Explicatione J. P. R.
Ministris V. D. Fratribus in D. J. Conjunctissimis.
3. Om Faste- og Bede-Dage at holdes den 2, 3, og 4 Oct 1627 af St. Jac. Epist. Cap. 5 indtil Enden.
Lingvâ vernaculâ juxta Mandatum regium propter rudiores ac quosvis de plebe quoque promiscuâ.
Endnu haver Resenius forfattet af de Bønner, som findes i vor Altar-Bog, disse følgende:
1. Nyt-Aars Bøn pag. 247.

2. Michels-Dags Bøn pag. 275.
3. Alle Helgens Dags Bøn pag. 285.
4. Bønnen paa Bededage pag. 296.
5. Den liden Bøn: O allerhøieste GUD og fiere Himmelske Fader ic. hvilken han efter Kongelig Befalning forfattede til at læses og bruges af Almueen Morgen og Aften i Huusene.

CAP. VIII.

Om Doct. Jesper Brochmand, Professor Theologiæ og Biskop over Siellands Stift.

Denne store Biskop, hvis Minde aldrig bør uddøe, bliver ikke allene erindret af Er. Windingio i hans Academia Hafn. p. 133. & seqv.; Men vi kand ogsaa paa vores Moders Maal læse hans berømmelige Livs og Levnets Lob, saa vel i T. Badens Serie Episc. pag. 54, som foran i Brochmands Danske Huus-Poetik, hvilken adskillige Gange til Trykken er oplagt, ligesom den ogsaa i det Engelske er oversat, og haver altid været et velstignet Middelt til de Eenfoldiges Nytte og Opbyggelse. Jeg vil derfor korteligen uddrage hvad der hos ovennævnte Skribentere findes, og ellers anføre, hvad mærkværdigt mig som denne rare Mand er bekendt.

Han er fød til Verden i Kjøge den 5 Aug. 1585. Fødsel og Forældre.
Al. II om Aftenen; Hans Forældre, Rasmus Söfrensen

sen Borgemeſter i Kiøge og Bodild Jacobs Datter, ſørgede ſaa betimeligen for hans Opdragelſe, at han var ikke 5 Aar gammel, da de betroede ham til Magiſter Niels Madſen da vørende Rector i Kiøge Skole, at han i Tide, ſaa vidt Aar og Alder vilde tilnaade, kunde oplæres i boglige Konſter; Efter Ste Aars Ferløb ſendte de ham til Herluſſholmſ Skole, hvor han, under den berømmelige Rector Joh. Alano, ſom ſiden blev Profefſor i Kiøbenhavn, gjorde ſaa god Fremgang, at han Aar 1601 deponerede, da han endnu ikke var 16 Aar gammel, hvilket paa de Tider var rart og uſædvanligt. Han blev indſkrevet i de hæderlige Studenteres Tal af D. H. P. Reſen, ſom den gang var Rector Magnificus, da denne ſtore Mand vel mindſt tænkte paa det, ſom da allerede var indſkrevet i GUDS Huſkommelies Bog, at dette unge Wienniſke ſkulle ſiden ſuccedere Reſenio i den Theolog. Profeſſion, creeres af ham til Doctor, og endeligen blive hans Efterfølger i Biſpe-Embedet. Saa ſmart var han ikke bleven Student, førend hans forrige Rector Joh. Alanus, ſom havde fattet en inderlig Kierlighed til ham, ſtrar kaldede ham til at være ſin Medhjælper i at underviſe andre, og at være Collega i Herluſſholmſ Skole; dette Embede imodtog han, og med ſtørre Fermeté, end af hans Alder kunde ventes, forrættede det i tvende Aar. Smidlertid lod hans Moder, ſom allerede for nogle Aar ſiden var bleven Enke, ſig overtale til, at lade ham reiſe udenlands. Paa denne Reiſe begav han ſig 1603, da han i ſær opholdt ſig i Holland, til Leyden og ſiden til Frankefer, paa hvilket ſidſte Sted han ikke allene lærte til ſig, men ogsaa fra ſig, i det han, med Academiets Tilladelſe, holdt Collegia Philoſophica for
de

Kom til
Academiet.

Bliver Col-
lega i Her-
luſſholmſ
Skole.

Reiſer
udenlands

de Studerende, hvoraf det meeste siden i Trykken er udfømt. Da han i 5 Aar havde holdt ud paa fremmede Steder, blev han af den store Nigets Cancellar Arild Hvitfeld, som Skole-Herre over Herlufsholms Skole, hjemkaldet 1608 til at være Rector i samme Skole, strax derpaa blev han Magister Philosophiæ, og neppe vare to Aar til Ende, førend han 1610 blev Professor Eloqvæntiæ, og 3 Aar derefter 1613 Professor Græcæ Lingvæ ved det Kiøbenhavnske Universitet; i den Tid var han engang Decanus Facultatis Philosophicæ, og creerede 10 Magistros. Men dette store Meedskab vilde GUD bruge til at udrætte vigtigere Ting til sin Kirkes Tjeneste, han blev derfor 1615, da D. H. P. Resen blev Biskop, udvalgt til at være Professor Theologiæ i Resenii Sted, og strax derefter af ham creeret til Doctor Theologiæ. Men nu skulde Brochmand paa en kort Tid beroves Academiets; i det den Høysalige Konge Christian IV. ansaae ham som den beqvemteste til at anføre sin ældste Prins, som siden blev kaldet Prins Christian V; Han blev derfor 1616 antaget til hans Hoffmester; Hvilket Embede han med saa stor Klogskab og Vindskibelighed paa fjerde Aar forvættede, at han i stor Naade blev dimitteret, og med geistligt Guds i Lunde-Capitel belønnet, ligesom ogsaa Høystbemældte Konge gav ham, efterat han var bleven Biskop, Exspectance- Brev paa et Kanniske-Dom i Nøestilde, hvilket han og siden nød, efterat samme af Høysalig Kong Friderich III. var blevet ham confirmeret. Siden den Tid forblev han ved sit Academiske Embede, og var, medens han var Professor Theologiæ, tre Gange Rector Magnificus, nemlig 1623, 1629 og 1635.

Bliwer Rector i Herlufsholms Skole.
Professor Eloqv. & Gr. Lingvæ

Professor Theologiæ.

Hoffmester for Prins Christian V.

Bispe
Biskop.

Efterat han saaledes i 23 Aar havde forestaaet den Theologiske Profession til den studerende Ungdoms store Nytte, blev han Aar 1638, da D. H. P. Resen ved Døden var afgangen, af høytbemældte Kong Christian IV strax kaldet til at være Biskop over Sicillands Stift; Men vores Brochmand, som vel vidste, hvad dette var for et vigtigt Embede, havde lige saa ringe Tanker om sig selv, som andre havde høye Tanker om ham; Han undskyldte sig derfor for den ham tilbudne Naade, og tog sig den Frihed allerunderdanigst at bede, at Bispe-Ballet maatte skee efter Ordningen, at Provsterne maatte befales at forsamle sig, og forestille den, som de cragede dueligst til saa stort et Embede at betjene. Dette Forslag blev ogsaa af Kongen bevilget; der blev strax skrevet til Provsterne, at de skulle forsamle sig, og giøre Forestilling; Men der var ingen af dem, hvis Valg faldt paa Brochmand, og som jo ønskede sig ham til Biskop; saasnart dette blev Kongen forestillet, lod han strax, ved sin Cancellor Hr. Christian Friis til Kragerup, Brochmand befale, at han det ledige Biskops Embede skulle tiltræde; Hvoorpaa han, efter aflagde Trofskabs Ced, den 17 Martii 1639. af D. Peder Winstrup, Biskop i Skaane, til samme Embede i vor Frue Kirke blev indviet; Endskjønt han nu ikkun i 13 Aar var Biskop, saa ere dog de fleeste Bispe-lige Førrættninger faldne i hans Deel; Han haver iden Tid indviet 11 Biskop:er, og 274 Præster til deres Embeder, han haver creeret 9 Doctores Theologiæ; Han havde den sørgelige Førrætning at holde Ligg-Tale over den umistelige Konge Christian IV, og han nød den Gæde at salve den elskværdige Konge Friderich III. saavel som hans Gemahl Dronning Sophia Amalia.

Han

Han havde ogsaa i dette Embede sin Deel af Kors og Gienvordigheder: De, som have beskrevet hans Historie, mælder med faae Ord, at han selv førend han døde, havde begjært, at der i hans Liig-Prædiken (i) maatte ikkun tales noget lidet om de Ansied og

S 3

Be:

- (i) Denne Liig-Prædiken, som over D. Brochmand blev holdet af Stiftis Provsten Mester Eric Oluffen Torm, havde den besynderlige Skiebne, at D. Brochmands Broder Sønnen Mester Rasmus og Mester Hans Enevolds Sønnen søgte af al Magt at hindre, at den ikke skulle komme ud i Trykken. Vores store Salige Gram, som eyede denne Liig-Prædiken trykt, undtagen de sidste Ark, haver bag i Exemplaret skrevet følgende Underrætning: Af denne Liig-Prædiken skal ikke være trykt meere, end her findes i dette Exemplar, hvilket jeg snart skulde troe at være *unicum*, og ikke lættelig flere at kunde opdages; Men eftersom Liig-Prædikenen aldrig blev sær- dig trykt, meget mindre *distribueret*, er vel al Resten af Exemplarerne gjort til *Maculatur*. Disse Ark lod jeg købe paa den Bog-*Auction* i Ribe efter salig D. *Terpager*, hvilken salig Mand var fra sine unge Aar af *Curieux*, og som han meget omgiktes med Bog- handler D. *Pauli* og de andre Bogførere og Bogtryk- kere her i Kiøbenhavn, har han ved sliig Lejlighed bekommet og samlet dette Exemplar af *Melchior Marzans* Efterladenskab.

Au em Aarsagen at tale, hvorfors denne *Concio Funeris* ej blev færdig og udkom, da haver baa- de Hr. Professor *Steenbuch* og salig Frue Bisp-*Jnde Worm* (begge af Biskop *Brochmands* Paarørende) for- tælt mig saaledes, at salig *Brochmands* Broder Sø- nner klagede og vare ilde tilfreds med, at Mester *Eric* havde givet den i Trykken uden deres Villie og Sam- tryk.

Bekymringer, som havde modt ham i hans Embede; Men at Kong Friderich III. maatte berømmes som en retfærdig Herre, der havde, ved Lov og Ræt bestiermet

trykke, ja saa vidt dermed i Trykken fortsæret, inden sligt dem var kundgjort, meenende, at deri fandtes adskilligt, som ikke kunde approberes, ja at den ikke var behørig af Vedkommende censureret. Auctor Mester Eric svarede til denne deres Blage, at hans Prædiken var, som den burde være, uden al Fejl, og forevist D. Svaningio, som havde permitteret dens Trykning, saa vel som og at Enken Sille salig D. Brochmanns havde derudi bevilget. Endelig, saasom forebemældte tvende Brochmanni ej vilde give efter, og Mester Eric paa samme Tider forfaldt i andre Stridighed med Universtitet (dog denne Sag uvedkommende) blev Trykningen fferet. Fremdeles anfører ogsaa salig Gram af Actis Academicis et var Eteder, af hvilke man seer, at Sagen har været for Consistorio, at Bogtrykkeren Melchior var sat til Rætte, og tilheldt intet at trykke uden Professorum Censur, at D. Svaningius nægtede, at han havde censureret Bogen, at Bogtrykkeren derpaa sagde, at Pispren D. Lars havde befaleet ham mundtlig at fortære med Trykken &c.

Ihvorvel det nu er troeligt, og af ovenmældte noksom fandt sluttes, at denne Prædikens Publication er bleven hindret, saa skulle jeg dog fast troe, at den var bleven fuldtrykt, og under Haanden nogle Exemplarer solgte for at stoppe Beskøftningen, og at der i saa Maade maa være defect i det Exemplar, som salig Gram eyede: thi i det Danske Biblioth. udgivet af M. Lars Lind anføres iblant Caren Brahes Bøger denne Liig: Prædiken trykt 1652 in 4to, der tales ikke om nogen defect, men sættes allene hos, at den ej er bleven almindelig.

met ham; og at heller ikke Rigets Raad, i sær de to store Kongens Mænd Hr. Christen Thom. Sehested og Hr. Jochum Gerstorff maatte forglemmes, hvilke som sande GUDs Børn havde staaet ham bi, og befordret hans retfærdige Sag

Jea har gjort mig Flid for at eftersøge, hvorudi disse Ansøg have bestaaet, og da D. Brochmand selv mælder, at han ved Lov og Dom var bleven bestiermet, saa haabede jeg alt, at den Sag kunde ikke saa være skrevet i Glem-Bogen, at der jo maatte være nogen Underrætning derom at finde. Omfider kom jeg over et Manuscript, som findes paa Academi ts Bibliothec, hvoraf jeg mærker, at D. Brochmands Modstandere har været den i sin Tid mægtige Mand og Rigets Hofmester Corfids Ulfeld. Han havde allerede, medens Kong Christian IV endnu levede, indstævnet til første almindelige Herre-Dag de trende Theologos Biskopen D. Brochmand, D. Hans Resen den yngre, og D. Lars Schavenius, for at giøre reede for nogle Beskyldninger, som de skulle have gjort imod Frue Kirstine Munch, som var Ulfelds Sviger-Moder; Samme Stævning er forfattet i meget haarde Terminis, og af Kongen underskrevet Dagen, ferend han døde, den 27 Febr. 1648. Ja hvor stor Ulfelds Brede har været imod D. Brochmand, sees blant andet deraf, at han ikke maatte være tilstæde, da alle de andre Geistlige vare forsamlede for at hylde Kong Friderich III; Thi saa heder det i Synodal-Acterne for Aar 1648. Anno 1648 die 17 April: fuerunt Hafniæ omnes Præpositi per totam Daniam de electione Ducis Friderici Filii Regis pie demortui. Aderant ibi omnes Episcopi per totam Daniam, exceptô Dno. Jacobo Mathiæ Epi-

Hans Fien-
der og adskil-
lige Fortræ-
deligheder
som han har
udstaaet.

Episcopo Aarhusiensi, qvi fuit Valetudinarius. Abfuit etiam è conventu Venerandus Dominus noster Episcopus D. C. Brochmannus, a Cancellario Christiano Thomæo admonitus propter Sententiam latam inter Regem pie demortuum & Aulæ Magiltrum Cornificium Ulfeld. Meeningen er, at alle Provster og Bisper i Dannemark vare tilstæde ved Hylningen; undtagen Biskopen i Aarhus, som var syg, og Biskop Brochmand i Slesland, som, formedelst en Betænkning som han havde givet imellem den høysalige Konge og Corfids Ulfeldt, var af Cancelleren advaret om, at han ikke maatte være tilstæde.

Jeg slutter heraf, at Sagen maa have været denne: At Kong Christian IV, da han, som bekiendt er af Historien, var bleven saa fortørnet paa Frue Kirstine Munch, at han ikke vilde vide af hende at sige, maa have befalet de 3 ovenmældte Theologis at indgive deres Betænkning, om han ikke med god Samvittighed kunde stille sig af med Hende. Det er da troligt, at disse 3 Theologi havde ikke erklæret sig til Frue Kirstines Fordeel; Ja det kand vel være, at de formeget havde beroet paa det Rygte, som da gif, og derfor ikke lagt deres Ord paa Ben-Skaale; Da nu Kongen igien var bleven formildet, og havde fattet Naade for Frue Kirstine, saa er det uden Tvivl skeet, at C. Ulfeldt i sær, som en meget ambitieux Herre, haver ligget Kongen om Borde i hans sidste Sygdom, at disse 3 Theologi endelig maatte strævnes, og give Satisfaction for deres over Frue Kirstine Munch giorte Bestyndinger.

End-

Endskjønt nu, formædelt Regjeringens Forandring, den Sag, som var anlagt imod disse 3 Theologos, ikke kom for Herre-Dagen, eller blev paadømt; thi jeg seer af ovennævnte Manuscript, at de den 19 Junii 1648 indgave en skriftlig Erklæring til Kong Friderich III, hvorudi de afbøde deres Forjælse, og bekiendte, at de intet ondt vidste om Frue Kirstine Munch og hendes Børn, samt, at der blev oprøttet et Forliig imellem Hr. Corfids Ulfeld og Hr. Hannibal Sehested paa den eene Side, og de 3 ovennævnte Theologos paa den anden Side; saa bar dog Corfids Ulfeldt efter den Tid intet godt Hierte til D. Brochmand; hvilket han i sær yttrede, da han blev indviklet i den fortrædelige Sag med Dina Wiinhoffers; Thi da Kongen havde befalet D. Brochmand til denne Sags Dphlysning i et og andet at examinere M. Simon Henning Præst ved den Tydske St. Petri Kirke, som var en stor Client af Ulfeld; og hans Skrifte-Bøger, saa blev Corfids Ulfeld, som ikke vidste, at det var skeet efter Kongelig Befaling, men truede, at Biskopen paa egen Haand havde foretaget sig saadanne Undersøgninger, saa forbitret imod Doct. Brochmand, at han lod ham ved tvende Mænd bestikke, og oprippede den forrige Sag med Frue Kirstine Munch, hvorefter han endnu æskede Satisfaction. D. Brochmand, som ved denne Bestikkelse formæente sig at være angreben paa Ære og Embede, lod derpaa den 4 Maji 1651, som var Klaret før han døde, Hr. Corfids Ulfeld til førstkomende Herre-Dag indstævne, da Sagen blev paakiendt, og Dom afsagt til D. Brochmands Frikiendelse. (k)

K

For-

(k) Det vilde blive for vidløftigt her at anføre alle ovennævnte Documenter. Men da D. Brochmand selv beræber sig paa,

Foruden denne mægtige Fiende, som Brochmand havde i Ulfeld, skal han ogsaa have tildraget sig adskillige Fortrædeligheder ved hans gudelige Nidkierhed i at see dem paa Singrene, som havde jus vocandi: Rættighed til

paa, at han ved Lob og Dom er bleven bestiermet, kand jeg ikke undlade at meddeele Læseren Dommen, som den findes i ovennævnte Manuscript:

Dom i den Sag imellem Rigets Hoffmester *Corfids Ulfeld* og *D. J. Brochmand*, efterat *C. Ulfeld* med 2 Mænd havde ladet Biskopen bestikke, og Biskopen igien skævnat *C. Ulfeld* for Herre-Dagen, 1651.

Da efter Tiltale, Gienfvar og denne Sags Leylighed, och efterdi *D. J. Brochmand* ikke befindes, af egen onde Tilskyndelse, medens efter Kongl. Majestæts Befalning paa sit Embeds Vegne, at have giort di Spørrsmaale til Mester *Simon*, som om er mældt, saadant och ikke ved nogen Rættergang var fornøden at see, efterdi enhver Præst er pligtig sin *Episcopo* til saadanne Spørrsmaal at svare, *D. Jesper* og samme Dag var befallit at lade grave paa Kirke-Gaarden, saa Aftenen indfaldt, førend det kunde i Vert stilles, og det derfor, som efter Øvrigheds Befalning at være skeet, hannem ikke til nogen Eftertragtelse imod Rigets Hoffmester at være skeet kunde hentydes, meget mindre, at han derved mod hans Led, Long og Ræt haver handlet; Er derpaa for Rættens afsagt, at *D. Jesper* ikke befindes med sine Forrættninger mod *M. Simon* och hvis meere denne Sag angaaendes er, foregiffu's, at have gifvet Marsage til saa høye Bestyldninger, som derpaa er fuldt, medens bill g bør derfor frie at være. Och efterdi *D. Jesper* di Ord i Steffningen findes: at den Angivelse om Eftertrag-

til at kalde Præster, og at afværge, saa vidt som stod til ham, at ingen ved ulovlige Midler skulle befordres til Prædike-Embedet. Derover fik han adskillige Siender; og der fortælles, at en vis Herremand var for denne Aarsags Skyld bleven saa fortrydelig paa ham, at, da han engang gik Biskopen forbi paa Gaden, beføl han sin Tiener, at han strax skulle gaae efter den Mand, og sige ham adskillige grove og ubesindige Ord; men da Tieneren derved blev bestyrset, og sagde, at det var

K 2

Bi

traagelse ikke sandfærdige skulle bevises, saaledes her for Rættens forklarer, at han ikke Rigets Hoffmester nogen Usandfærdighed tillægger, medens ingen wider Den eller Uden saadant sandfærdig at skulle bevise, Rigens Hoffmester sig och erklærer ikke at have vist *D. Jespers* Forrætning efter Kongl. Majestæts Befalning at være steet, da bør saadanne Ord hverken Rigens Hoffmester eller *D. Jesper* at komme til Skade. Hvad den *Accord* angaar, som imellem Rigens Hoffmester og *Hr. Hannibal Sebested* og Bispen med flere var oprættet, og Rigens Hoffmester nu meener af Bispen at være bruet, och derfor Sagen paa ny at vil rippe och paatale; da efterdi Bispen, som *haand* og *Accord* ikke fragaar, medens og ikke forstaaer sig til nogen offentlig Afbit at gjøre at være forpligtet, medens han saa vel som di andre interesserede, som en Sag tilhobe have, at rette sig efter hvis *Accord* om for Rigens Hoffmester och med *Hr. Hannibal Sebested* samme Sag uden videre Paatale loffved at skulle forbliffve, *Accorden* och ikke paa høyerer Steder kunde publiceres end allerede steet er; da bør det och dermed at forbliffve, och samme Sag for saadane och mange andre vigtige Aarsager efter

Par.

Biskopen, fik han af sin Herre et snart Ansigt, og Ordre at giøre det som blev ham befalet; Tjeneren gif da efter Biskopen, og med Blufærdighed ryggede sin Herres ubluie Orinde. Men det var saa langt fra, at Biskopen derved blev forandret, at han meget meere med Koldhædighed bad ham hilse sin Herre og sige ham Tak, og forærede Tjeneren en Specie Daler for sin Umage. Saadane og deslige Fortrædeligheder, som stødte til viatige Forrætninger og idelige Studeringer, som ogsaa stødte an paa et Legeme, som var svagt og skrøbeligt, kunde ikke andet, end giøre hans jordiske Hytte meere og meere brostfældig. Han fornam allerede ved Slutningen af Aar 1651 nogle Anstød af Steen, og omendskiont samme forlode ham uden synderlig Smerte, saa maatte han dog, som en gammel og af Arbejde udmattet Mand, jævnlig holde ved Sengen; derved tilfloges andre i Aar Scorbutiske Sygdomme, og endskiont han derimod brugte alle tiallige Midler, endskiont

Hans
Sygdom.

Parternes egen Forlig och Forstriffvelse ikke mere rippes, medens uden videre Paptale eller Proces ophøre og verre til Ende. *Actum ut supra.*

Alf denne Dom sees ogsaa, at Bispfen har haft Ordre at lade kaste en Grav paa Kirke-Gaarden, som skal være sleet om Natte-Tider; og endskiont der ikke maeldes hvad det var for en Grav, saa er dog træeligt, at Dina, som blant andet angav, at hun havde faaet et Barn med Hoffmesteren; og som bestandig drillede Kongen og Katten med lognaatige Bekiendelser, maa ogsaa have bekiendt, at samme Barn var dødt og laa der og der begravet; og at derfor Kongen maaskee kand have befalet Biskopen hæmmeligen at lade grave paa det Sted.

skient GUD ogsaa, efter hans indstændige Ønske, for-
 undte ham saa megen Tid og Lise, at han fik til Ende
 det Bærk, som han havde under Hænder imod Margre-
 ve Christian Wilhelm af Brandenburg, som var gaaet
 over til den Papiske Religion, saa fandt han dog, at
 Kræfterne toge af, og at hans Pauluns Afslæggelse var
 nær for Haanden, og ligesom da hans Liv havde været
 priseligt, saa vare eg hans Deds Umstændigheder
 meget opbyggelige: Han befattede sig ikke meere med
 noget Verdsligt, han holdt flittig Samtale med sin
 Kæliere, han lod sig nogle Gange deelaagtiigere i hans
 allerhelligste Legeme og Blod, han gjorde sig over alle
 de Ting, hen saae og herte, Gudelige Betragtninger,
 han fandt iblant saa stor en Aandens Glæde, at han
 neppe kunde finde til sin Sygdom, og naar hans Frue
 og Venner forundrede sig over hans store Taalmodighed,
 saa svarede han dem: Jeg ligger i GUDs Skiod,
 jeg vendes i GUDs Arme, jeg oplyses af
 GUDs Ansigt, jeg trostes af GUDs Aand,
 og jeg loftes og lættes af GUDs Engle.
 Han nød den beynnderlige Naade, som ogsaa er veder-
 faret andre GUDs Børn, at han forud vidste sin Deds
 Tid: Jeg har, sagde han, faaet det Svar af
 Christo, at jeg først skal iglennemdrage med
 ham en bedrovelig Langfredag, og derpaa
 skal jeg holde en ærefuld Paaske med ham i
 hans Rige. Han blev ogsaa Paaske-Dag saa
 haardt angreben, at han neppe kunde overskride Matten,
 han tog derpaa den sidste Afsteed med sin Frue og Ven-
 ner, luffede selv med den høyre Haand sine Døne, suk-

Død
og
lange Tien-
sic.

kede med Bruden: Kom HErre Jesu! Ja kom snart!
og derpaa i HErren hensov anden Paaske-Dags Mor-
gen, som var den 19 April 1652. (1) Han bragte ikke
sin Alder i Verden til fulde 67 Aar; Men fordi han
saa tiligen var bleven moden til Forrætninger, og alle-
rede 1601 antaget til Collega i Herlufsholm Skole, saa
tilbragte han moxen 51 Aar i offentlige Em-
beder.

Derfor kaldes og den lærde Budeus ham Theologum
& Episcopum celebrem, qvi dimidiam seculi decimi
septimi partem Famâ & Doctrinâ suâ illustravit. 3:
en Theologus og Biskop, som i et gandske halvt
Seculo har skinnet ved sin Dyd og Lærdom,
v. Buddei Ifag. Historico-Theol. Tom. I. pag. 354.

Hans
Ægteskab

Han begav sig allerede 1611 i Ægteskab med Ce-
cilia Tønnes Datter, som var fød af fornemme Foræl-
dre i Aalborg, men opfød udi Cancellereus Hr. Chri-
stian Friisfes til Borrebøye og Frue Mette Hardenbergs
Huus,

- (1) Bag i en gammel Kirke-Ordinans, findes disse Ord skrevne:
Anno 1652 den 11 imellem 2 og 3 Eftermiddag haver
Bisp. Jnden Sille D. Jespers begiert af os, at vi fire Mand
sc. Mester Hans Lauridsen Lector Theologiæ i Koeskilde,
M. Morten Povelsen Slots Prædikant i Kiøbenhavn,
Hr. Baltzer Nielsen og Hr. Søvren Lauridsen Med. Nie-
nere til vor Frue Kirke i Kiøbenhavn vilde nedlægge hans
Legeme i Kisten, hvilket af os Dag og Anno ut supra er
esterkommet, og lagde Mag. Morten Povelsen hans No-
vum Testamentum indbunden in 12mo i sort Skedel un-
der begge hans Hænder over hans Brøst, præsentibus ho-
nestissimis Matronis. Han døde Fer. 2 Pascatos under
Tro. Prædiksen imellem 5 og 6. 1652.

Huus, hvor ogsaa Bryllupet blev holdt den 24 Junii. Udi dette Ægtekab levede de tilsammen over 40 Aar, og bleve imidlertid velsignede med 3 Børn, af hvilke de tvende døde i deres Barndom; Men den ældste Søn Christen Brochmand som i sin Ungdom tegnede sig til noget stort, som og allerede havde faaet Kongelig Tilfagn paa at blive Professor Eloqventiæ, døde paa sin udenlandfke Rejse i London 1638 i sin Alders 23de Aar. Man maatte vel undre over, at GUD, som ellers emmeligen rævgede, men i mange Maader velsignede den fiere D. Brochmand, vilde ikke unde ham hans Børn, som den største Velsignelse i Verden. Men ligesom denne høy-oplyste Mand vel kiendte vor HErre, saa vidste han ogsaa vel at skikke sig i denne GUDs behagelige Villie; Han var forsikret paa, at GUD gjorde intet uden det, hvortil han havde viise og hellige Aarsager; og vi kand allerbest bag efter spore GUDs Wiisdom i disse hans Forsyns Beye, at GUD derfor tog hans Børn fra ham, at han igien skulle blive en Fader for mange flere GUDs Børn: Havde han selv haft Børn at opdrage, saa havde han maaskee hverken haft den Lyft, eller den Tid og Leylighed, som han nu fik til at anføre og oplære saa mange got Folkes Børn, som siden ere blevne store og duelige Mænd i Landet. Doct. Brochmands Huus var jo ligesom et Seminarium og en Plante-Skole, hvorudi mange unge Mennisker bleve dannede og underviiste i Religion, Gudsfrugt, og boglige Konstler, af hvilke mange ere siden blevne Bisopper, Professorer, Præster &c. Saaledes seer jeg af nogle tænkte Liig-Bers over D. Brochmands Datter Bodild, at der den Gang haver ligget i hans Huus 3 unge Personer, Jacobus Mathiæ, Thomas Joh. Bangius,

og Børn.

gius, og Jacobus Canutius, af hvilke den første har gjort nogle Græske, og de tvende sidste nogle Latinke Stropher under den Titel: παραμυθηται Domesticorum ad rev. & clar. Virum D. C. Brochmannum lugentem obitum Botildæ Filiæ Desideratissimæ. Disse 3 Personer bleve alle siden store og berømmelige Mænd: Jac. Mathiæ blev Professor Eloqv., Hoff-Prædikant, Biskop i Nørhuus, og omsider kaldet til Biskop i Sieland, hvilket han formedelst Alder og Svaghed ikke kunde imodtage. Th. Bangius blev Ebr. Lingvæ og siden Theol. Professor, Jac. Canutius blev ogsaa Theol. Professor. (m) J. D. Brochmands Huus var det ogsaa, at Peder Schumacher, som siden blev kaldet Griffenfeld, lagde først Grund, saa vel til sine ypperlige Studeringer, som til den store Lykke, som siden vederfores ham; Thi da den høysalige Konge Friderich III meget elskede Doct. Brochmand, besøgte ham ofte, og undertiden spjædede hos ham, saa fik Biskopen derved Lejlighed til at tale godt for Schumacher, og blant andet udvirkede, at Høystbemældte Konge gav ham aarligen 300 Rdlr at rejse med. See Hr. Baron Holbergs Dannemarks Riges Historie Tom. III. pag. 642.

Frem-

(m) Er. Windingius, i hans Academia Hafn. pag. 404, siger, at Jac. Canutius laae i Joh. Er. Brochmanni Huus, hvem, lægger han til, Soræ Præceptorem habuit. Men da det af ovenanførte Vers er klart, at han har været i Broderens Caspari Brochmanni Huus, saa maa det hos Windingium være forkrævet eller fortrykt, og skulle maaskee hede: in ædibus Caspari Brochmanni, Fratris Johannis Er. Brochmanni, quem Soræ Præceptorem habuit.

Fremdeles dersom Brochmand havde haft mange Børn, eller beholdt dem han havde, saa havde han heller ikke haft Evne og Lejlighed til at giøre saa meget got imod Trængende, og at give saa anseelig en Deel, som han gav, til de fattige. Han underholdt ikke allene, medens han levede, mange Fattige, og lod altid nogle trængende Skoles Personer spise i sit Huus; Men han forærede ogsaa sit heele Bibliothec til Academiet, og skienkede til Wartou Hospital 7000 Rdlr, hvoraf 14 gamle og svage Mennisker skulle nyde deres Ophold, hvilken Gavnildhed hans Enke-Fruue efter hans Død saaledes forøgede, at hun gav 500 Rdlr. til en Sub-Bibliothecarium, 1000 Rdlr. til Nodtrængende Professorers Enker, og ligesaa meget til vor Fruue Skole i Kiøbenhavn.

Hans Gaver
og Legata.

Foruden disse anseelige Gaver haver D. Brochmand ogsaa givet 2000 Daler in Specie, hvoraf Renten aarligen skal gives til en Studiosum Theologiæ, og da hverken Winding eller Baden har mældet om dette Legato, saa vil-jeg meddele et kort Udtog af D. Brochmands derom giorte Foundation: Disse 2000 Daler in Specie udsættes af Rectore Magnifico og Univerlitate Hafniensi til vederhæftige Aldersfolk paa Rente, derover skal holdes en rigtig Bog, og Renten aarligen uddeles til Paa-ffe-Lider. Den som skal nyde dette Stipendium, skal være af ærlige Forældre, i Liv og Levnet skikkelig, saa vidt forfaren i Philosophie, at han kan kiendes dygtig til at være

Magister Philosophiæ, at han saa skal for-
 staae Lingvæ Latinam & Græcam, samt
 initia Lingvæ Hebrææ, at han kand være
 gavnlig til Skole=Zieneste, at han skal af
 Facultate Theologica have sin Attestation,
 og have de Gaver paa Prædike=Stolen, at
 han i sin Tid kand betiene Prædike=Embedet;
 at om der er nogen af Brochmands eller hans
 Hustrues Familie, som dertil er dygtig, at
 han da uden nogen Modsigelse frem for no-
 gen anden skal nyde det, at den som nyder
 det, skal beholde det i 4 Aar, og skal det
 staae ham frit for, enten han vil imidlertid
 blive hiesime eller reise udenlands; dog maa
 han ikke reise til andre Academier, end hvor
 den reene Lutherske Religion læres og handt-
 hæves; og dersom han forlader Studium
 Theologium, eller befindes uskikkelig i Lev-
 net, og ikke flittig in Studiis, skal han bemæld-
 te Stipendium strax miste. Efter Biskop
 Brochmands Dod skal Biskopen i Sieland med
 Facultate Theologica ved Universitetet have
 Magt at bortgive dette Stipendium til den,
 som de dertil fiende dygtigst; og hvis det
 skulle skee, at Capitalen og deraf kommende
 Renter til anden Brug blive anvendte, da
 skal

skal Biskopen i Kiøbenhavn med de fattiges Forstandere have Fuldmagt derpaa at tale, Pengene at indkræve, og til de fattiges ævige Fremtary paa Rente at udsætte, og til de allerældstigste her i Byen Renten at uddeles efter Bispens og Sogne-Præstens Kiendelse.

Jeg troer ikke, at Læreren kand blive fied af at løse denne kostbare Mands Historie, i det ringeste haver jeg med stor Fornøyske skrevet om ham. Han var i Sandhed en Biskop, som Stiftet, ja det heele Land, haver Ære af; Han var en Lærere, som alle Lærere bør udvælge sig som et Mønster og Exempel at efterfølge. Der fandtes ikke allene store Egenskaber hos ham, men og saadanne Egenskaber, som ikke lotteligen hos andre findes foreenede: Han var en grund-lærd og velbelæst Mand, og han var derhos en viis og fornuftig Mand. Han var en gudelig, from og fredelssende Mand. Men derhos saa nidkier over Lærdommens Reenhed, at han ikke gav det ringeste bort af Sandheden. Han var en beleven og tærfkelig Mand; men han var derhos saa ærbørdig og alvorlig, at hvefken de gode forargedes, eller de onde fik Medhold af ham, deraf kom det, at han var inderligen elsket endogsaa af Stiftets Præster; endfiønt Er. Windigius kalder ham rigidum sacrorum & vitæ exactorem: Han saae dem nøye paa Sindrene baade i Henseende til Lærdom og Levnet. Han var

Hans rare
Egenskaber.

en meget gævmild og godgiørende Mand; Men derhos saa forsynlig og sparsommelig, at han intet vilde udgive til Unytte, meget mindre til Pragt og Overdaadighed; Derfor gjorde Han og Hans Frue det Løfte, at de vilde være fornøiede med Maa- delighed, og aarligen lægge op de Bispelige Indkom- ster, for at anvende dem paa Fattige og Nødtorftige. Han havde en behagelig Tunge at tale med; saaledes blev han for sin Betsalenheds Skyld udvalgt til at holde Sørges-Taler over de 3 Kongelige Prinsker, Prins Ulric, Friderici Ildi Søn, Prins Ulric Chri- stiani IVti Søn, og Prins Christian V, som var Chri- stiani IVti ældste Søn; foruden det, som i det fore- gaaende er ondtalt, at han parenterede over den store Kong Christian IV; ligesom han og mange Aar tilfor- ne havde holdt Oration over hans Gemahl Dronning Anna Cathrina. Og som D. Brochmand var en stor Orator, saa var han og en hyperlig Skribent; Hans Skrifter, som ere lærde og grundige, og derhos forstaaelige og tydelige, ere ikke allene i stor Priis iblant os selv, men ogsaa iblant fremmede. Den salige Bi- skop Trellund, hvis Støv jeg ærer, og hvis Navn vil altid blive i Betsignelse, raadede mig ikke allene til at læse Brochmands Systema som en Hoved-Bog; Men han fortællede ogsaa, at da han kom ind paa det Bo- deianske Bibliothec i Engelland, blev Brochmands Sy- stema af den da værende Bibliothecario vist ham, som een af de Bøger, man der i Landet satte høiest Priis paa. I Tydskland haver ogsaa hans Skrifter, i sær hans Systema fundet overmaade stort Bifald: Buddeus siger l. c. Mirifice hocce multis felse probavit Systema,

og

og saaledes nævnes denne Bog med største Berømmelse af Theoph. Spitzelio, Joh. Hulfemannio, Gerhard Mejero og andre. I Særdeleshed skal den berømte D. Weismand til Tubingen saa høyt have elsket Brochmands Systema, at han i det Exemplar, som han eyedede af den Ulmiske Edition in Folio, skal have gjort et Panegyricum foran til D. Brochmands Berømmelse; Vist nok er det, at han i hans Hist. Eccl. T. II. p. 1181 kalder Brochmand Theologum eruditum, candidum, moderatum, præ aliis planum, facilem, pium, liberalem, atque optimæ famæ in Ecclesia. Hvad ellers Doct. Schertzer har haft at udsætte paa Brochmands Systema, at han statuerer 4 Genera Communicationis Idiomatum, iligemaade, at resurrectio impiorum dependeat a resurrectione Christi det er alt af Jo. Mollero in Hypomn. ad Alb. Barthol. de scriptis Danorum besvaret, og viist, at andre Theologi have og været af samme Meening. Da nu saa vel Alb Bartholinus de scriptis Dan. pag. 21, som Windingius og Baden l. c. have opregnet D. Brochmands Skrifter, saa vil jeg henviise Læseren til dem, og allene føye nogle Piecer til, som af D. Brochmand ere skrevne, men af ovennævldte Sribentere ikke anførte:

Sans
Skrifter.

1.) Anledning til gudelig Underviisning om vor Herres og Frelseres Jesu Christi Pine og Død, hvorom paa Lands-Byerne udi Meenigheden, efter vor alernaadigste Herres og Konges Gudelig Ordning, hver Onsdag i Fasten af Guds Ords Tienere handles skal. Til Uniformitet udi Kirkerne paa Lands-Byerne over Siellands Stift at underholde. Körteligen andragen af C. Er. Brochmand. Prentet i Kiøbenhavn Aar 1644 in 8vo.

- 2.) Epistel til Niels Michelsen Aalborg, da han 1628 udgav en Oversættelse af Philippi Nicolai anden Bog om Christi Rige, under den Titel: Chronologia Sacra, hvorudi statueres, at Verdens Ende skulde indfalde 1670. I denne Epistel, som D. Brochmand har tilskrevet Oversætteren, roser han vel Oversættelsen, men om Sagen skriver han saaledes: De ipsa autem re mihi iudicium non sumo, ingenue enim fateor, me non esse ex horum numero, qui *χαρως και χαμνος, ως ο πατρις εδειξο εν τη ιδια εξεστια* Act. 1.7. feliciter æstimare & dijudicare possunt.
- 3.) Fortale til Eaev. Randulfs. Skrift kaldet Tuba Danica.
- 4.) Formaning til Gristigheden i Siellands Stift C. Er. B. 1644.
- 5.) Sentenser af Guds Ord til Troens Bistyrkelse for de Enfoldige, hvilke findes bag i den lille Catechismo.
- 6.) Tredie Juledags Taksigelses Bøn, som staar i Uter-Bogen.

Foruden disse Skrifter ere endnu mange flere af D. Brochmand forfattede, som tildeels maa have været in Manuscripto, tildeels trykte, men nu ingensteds, det mig bitterligt er, at finde: Saaledes seer jeg, at han, i hans Comment. over Epist. til de Hebræer, paa adskillige Steder allegerer sine Commentarier over Mathæum, Lucam, Epistlerne til de Galater, og Epheser, hvilke nu omstunder ere gandske ubekjendte. Og endskjønt det er troeligt, at de fleste af disse ikke ere trykte, men have ligget færdige til Trykken, ligesom jeg seer af Resenii Catalogo, at disse ovenanførte og flere have for Jde-Branden været in Manuscripto

Scriptø paa Academiets Bibliothec ; saaledes anføres
iblant Manuscripterne:

1. Brochmands Tractat om GUDS Rige.
2. Hans Commentar. in Genesin.
3. Hans Comment. in 6 priora Capita Ep. ad Rom.
Auth Avtoqr.
4. Hans Prælectiones in Epist. ad Galatas & Ephesios &c.
5. Qvinqv. Volumina Authoris Avtographa.

Saa skulle jeg dog troe, at nogle af disse maa have været trykte, men ved Tidens Længde forkomme; saaledes finder man, at D. Brochmand i hans Comment. over de Hebræer ikke allene mange Gange citerer sin Comm nt. in Epist. ad Ephesios; Men ogsaa paa nogle Steder henviiser Læseren til denne Commentarium; hvilket ikke vel kunde have skeet, dersom den ikke havde været trykt og i Læserens Hænder: saa heder det i hans Comment. over de Hebræer pag. 420: Qvæ verba Commentario nostro in Epist. ad Ephesios fuisse explicuimus, qvò ea propter Lectorem remitto. Saaledes anfører han ogsaa de Disputatzer, som han har holdet de Sacramentis; og af ovenanførte Resenii Catalogo sees, at der for Tids-Branden har været paa Bibliotheket 17 Disputatzer af D. Brochmand forfattede, samt 16 Lüg-Prædikener, som han, efterat han var bleven Biskop, haver holdet over adskillige Adelige Personer.

Fremdeles sees jeg af de Tidens Synodal-Acter, at D. Brochmand efter Kongelig Ordre har giort den lille Bøn: Vi takke dig GUD Fader, at du haver givet os ic. , at den skulle bruges i Huusene til

til daglig Andagt. Ligeledes har han og forfattet de tvende smaa Bønner, som af Degnene læses i Chors Døren for og efter Gudstjenesten. I sær finder jeg, at han har udvirket Kongelig Befaling, at, da Uddelingen ved Ailferenss Sacramente tilførne skeede stiltiende, at Præsterne efterdags skulle, til dis større Opmuntring for Communicanterne, ved de hellige Tings Uddelelse med lydelig Røst sige disse Ord: Dette er Christi Legeme. Dette er Christi Blod.

Til Slutning vil jeg her, ligesom ved de foregaaende Capitler, forsøge paa at giøre en kort Sammenligning imellem disse 2 store Mænd D. H. P. Resen og D. J. Brochmand: De have begge været Professores Theologiæ og Biskoper i samme Stift; den sidste haver i begge Embeder været den førstes næste Succesor; De have begge været grundlærde Mænd, og deri haver den eene neppe noget Fortrin frem for den anden; Thi endskjønt det paa den eene Side kunde synes, at Resenius havde en meere vidtledtig Erudition end Brochmand, i det han ogsaa var forfaren i Mathematique, Poësie, Musique, og adskillige Sprog, i sær det Italienske, som han skal have forstaaet fast bedre, end sin Moders Maaal; saa gav dog Brochmand ham intet efter i solide Erudition, han var stærk i Philologia profana & sacra, i Philosophie og Theologie, og fordi han havde føyet Meditation til sin store Læsning, saa var han een af de grundigste Theologis, som vor Kirke haver haft. Endskjønt det ogsaa paa den anden Side kunde synes, at Brochmand frem for Resenio haver vist sin grundige Lærdom i vigtige og hyppelige Skrifter, i sær i hans Systemate, Commentarier, og hans

hans Confutat. Apol. Speculi verit. Brandenb., saa fandt dog Resenii store Bænk i at oversætte den gandske Bibel nogensledes ballancere derimod; thi hvad der end paa denne Oversættelse fandt være at udsætte, da det Danske Sprog i den Tid var ikke meget dyrket, da heller ikke Resenius just besad den Gave at være tydelig, saa viiser den dog, at han til Gavn har forstaaet Grund: Sprogene, og været vel øvet i Bibelsens Læsning. De have begge været meget midfiere, flittige og duelige Biskoper, den eene haver ikke givet den anden noget efter i at handthæve den reene Lærdom, i at drive paa et ustraffeligt Levnet, og i at sørge med utrættelig Slid for de Unges Underviisning; De vare derfor begge i stor Anseelse ikke allene hos deres Konger, ikke allene hos store og lærde Folk, men ogsaa hos Almuen og de smaa Børn. Det er ikke ræt mange Aar siden, at Ungdommen her i Stiftet kiendte disse to store Biskoper, saa at, naar man bad dem læse D. Hanses Bøn, saa vidste de strax at læse den Bøn, som Resenius havde gjort til daglig Huus: Andagt: **O allerhøjest GUD**, og fiere himmelske Fader! Naar man bad dem læse Doct. Jespers Bøn, saa vidste de ogsaa at læse den Bøn, som Brochmand havde forfattet: **Vi takke dig GUD Fader** &c.

De vare begge gavmilde, og gjorde meget godt imod Fattige og Betrængte; og omendskiønt Brochmand gav meere bort end Resenius, saa vare dog Resenii Gaver efter Proportion ikke ringere, i Henseende til at han efterlod sig Børn og Livs Arvinger, da derimod Brochmand havde mistet sine. Men med al denne Overeensstemmelse, vare de dog i adskillige Tilfælde ulige: Re-

senius havde et færdigt Ingenium, og fordi han i sine yngre Aar gav det alt for meget Tønlø, forfaldt han til unyttige Subtiliteter, hvorved han blev uforstaaelig for andre, og sig selv ulig i sine Skrifter. Brochmand derimod havde et skarpt Judicium, er sig selv allevegne liig, grundig og tydelig tillige, og man sporer over alt i hans Skrifter en ugemeen Ekstionjomhed; Resenius kiendte sin Styrke bedre end sin Skrøbelighed, havde gode Tanker om sig selv, tragtede efter det som stort var, og lod sig ikke nøde til de vigtige Embeder, som han betiente. Brochmand derimod kiendte bedre sin Skrøbelighed end sin Styrke, troede sig ikke selv til det han var, gik nødig til at være Theologus, og endnu nødigere til at være Biskop. Resenius var myndig og hæftig, blev derfor meere frygtet og æret end elsket. Brochmand var alvorlig og kierlig, blev derfor i lige Grad æret og elsket. Kort sagt: Resenius besad store Egenskaber, og saadanne Gaver, som man bør æstimerere; Brochmand besad Fuldkommenheder, og saadanne Gaver, som man maa admirere, og som sielden paa et Sted findes samlede.

CAP. IX.

Om D. Peder Kraglund, Biskop over Niber Stift i Jylland.

Hans Fødsel

han er fød i Bergen i Norge den 21 Decembr. 1602. Efterat han ved Academiet havde vel anlagt sin

Kaldet til
Præst.

Tid, blev han 1628 den 9 Martii kaldet til at være Sogne-Præst til Saareweile Meenighed og Drarhelms Slot

Slot i Sielland. 1631 blev han Magister Philosophiæ, og da D. Eric Monrad Biskop i Ribe ved Døden afgif 1650, blev han udvalgt til at være Biskop i hans Sted. Wolfius i hans Encomio Regni Daniæ siger, at Kraglund var den første Biskop, som af Kong Friderich III er bleven kaldet.

Bliver
Biskop.

Efterat han 1653 sub præsidio Laur. Mart. Schavenii havde disputeret de Fidei Salvificæ Principio & Fundamento in Christo Jesu, blev han creeret Doctor Theologiæ; Aaret derefter blev han Archi-Diaconus, og døde omfiden den 13 Sept. 1681 meere af Alderdom, end af nogen ræt Sygdom, thi han sad oppe og talte med sin Sønne: Søn, i det samme fandt han Dødens Smerte, lagde sine Hænder sammen og sagde: Consummavi vitam, veni, Jesu, veni: jeg har fuldendet Livet, kom, Jesu, kom, og derpaa henvo han i Herren. Han havde moren oplevet 80 Aar, været Biskop i 31 Aar, og naar vi regne fra 1628, da han først blev Præst, haver han tient GUDS Kirke i 53 Aar.

Doctor
Theologiæ.
Archi-
Diaconus.

Hans Døds
Afskændig-
heder og

lange Tien-
te.

Han har tvende Gange været gift, først med Bodild Niels Datter 1628, med hvilken han havde 3 Sønner; og da hun døde 1634, giftede han sig anden Gang med Ellen Thomas Datter, som i sine unge Aar havde været i D. Jesper Brochmands Huus; med hende avlede han 2 Sønner og 9 Døttre, og havde den Glæde af disse Egtefæber at see 44 Børne: Børn.

Egtefæ-
Børn.

og Aftom.

Denne Biskop haver efterladt sig et got og berømt navn, han bliver af de 3 lærde Mænd Doct. Th. Bartholin, D. Ole Römer, og D. Peder Terpa-
ger

ger roost for sin Lærdom, Beltalenhed og Fromhed.
Han har udgivet i Trykken:

Skrifter.

1. Verus Christianus ꝛ: kort Forflaring over den XV Psalme Hafn. 1632. in 8vo.
2. Det Israelitiske Tabeera over Num. XI. in 12. 1643.
3. Liig: Prædiken over Mogens Sehested Kbhavn. 1661 in 4to.
4. Liig: Prædiken over Mette Dresselberg.

Disforuden skal han, efter H. Wittens Berætning i hans diar. biogr. T. II. pag. 125 have forfattet en Beskrivelse over Bergens Jildebrand v. Molleris Cimbr. lit. T. II. p. 125.

Joh. Laurentii Serie & vita Episc. Ripensium continuata per P. Terpager p. 37. haver D. Terpager gjort ham følgende smukke Vers til Ære.

Pieridum, Kraglunde, decus, te Cimbrica tellus,
Gloria te Pindi, Pallas & ipsa stupet

Th. Barthol. Scripta Patrum colis atque Patres; Lactantius & te
Orat. XXVII Qvis Patrum vellet non coluisse Patrem?

1659. Dum Lue, Marte, Fame premitur, colit amnica Ripe
Te Patrem, & Patribus credidit esse parem.

P. Winfr. Nomen & ut cornicis habes, cornicis ita annos
Epigr. Lib. Te, Kraglunde Pater, fecit habere Deus.
III. P. 955.

Paa hans Liig: Steen er denne Strophe at læse:
Den lærde Kraglunds Been er lagt i denne Grav,
Sin ædle Siel han GUD sin Ekaber overgav;
Men hans pris: værdig Navn skal blive uforgiæt
Hos den rætdømmendes og dydekieres Æt.

CAP.

CAP. X.

Om D. Niels Randulf, Biskop
over Bergens Stift i Norge.

San er uden Tvivl fød Anno 1629; thi foruden at ^{Hans Fødsel} dette Mars: Tal fastsættes saa vel i gelehrt. Lexic. Tom. II. pag. 715, som i Grossens Lex. Evang. Jubel: Prediger Tom. III. p. 257, saa kand man og slutte, at han maa være fød enten i Slutningen af Mar 1629 eller i Begyndelsen af Mar 1630, af de Ord, som B. Randulf selv taler i Fortalen til den Liig: Prædiken, som han holdt over Mag. Anders Brun, dateret Bergens Bispe: Gaard den 22 April 1706, hvor han nævder, at han den Gang var 76 Aar gammel. Hans Fader var D. Enevold Randulf Sogne: Præst og Dom: ^{og Herkomst.} Provst i Roeskilde, en lærd og ærværdig Mand, som havde været den Højsalige Kong Friderici III's Informator, som og siden reiste udenlands med ham, og blev ved sin Tilbagekomst aflagt med ovennævdede vigtige Embede. Sønnen Niels Randulf blev i sin Ungdom oplært i Roeskilde Skole, hvor han under sin Faders Opsyn gjorde god Fremgang, og efterat han i nogle Aar havde studeret ved Kiøbenhavns Universitet, begav han sig tillige med sin yngre Broder Rasmus Randulf paa udenlandske Reiser, paa hvilke han anvendte 7 Aar, da han besaae adskillige Lande, og skal, som berettes, ogsaa have været ved den hellige Grav. Efter sin Hjemkomst blev han først kaldet til at være Sogne: Præst ved Himmelefs Meenighed i Sieland, kort derefter Anno 1660 blev han Sogne: Præst i Kiege og Provst

Oliver
Biskop.

Provst over Ramsøe Herret. Aar 1665 blev han indkaldet at være Sogne-Præst ved Hel. Giestes Meenighed i Kiøbenhavn, hvilket Embede han ikkun i nogle Maaneder forestod; thi da Faderen D. Enevold Randulf samme Aar blev af Friderico III kaldet at være Biskop i Bergen, undskyldte han sig med sin høye Alderdom, og bad, at denne Naade maatte være til overs for hans Søn, hvilken ogsaa til det ledige Biskops Embede blev beskiftet. Af Actis Academicis sees, at han Aar 1675 blev creeret Theologiæ Doctor ved den store og solenne Doctor-Grad, som da blev holdet: (n) Da den

- (n) Da denne Doctor-Promotion af adskillige Omstændigheder er mærkbar, saa vil det maaskee ikke være læseren ubehageligt, om jeg ved denne Lejlighed giver en kort Underretning derom: Da der formedelst adskillige Forhindringer ikke havde været holdet Promotio Doctorum Theol. i 18 Aar, lod hans Majestæt ved Missive af 13 Aug. 1674 Biskopen i Sieland D. Hans Wandal anbefale, at han med første skulle invitere Biskopperne i Danmark og Norge, den Kongelige Confessionarium, og de Professore ved Academiets, som endnu ikke vare Doctores, at de in Majo 1675 skulle møde i Kiøbenhavn for at lade sig creere. Smidterid døde Biskopen D. H. Wandal kort Tid førend Promotionen skulle gaae for sig, og efterat hans Disputatz allerede var trykt, hvis Argumenta vare de antistitum Ecclesiæ Evangelicæ Orthodoxæ legitima Ordinatione & Vocatione. Item de Sangvinis & Suffocatorum animalium esu inter Christianos non illicito. Hvorefter Academiets Patron Cancellar Griffenfeld beordrede D. Georg Witzleben Theol. Professore, at han som Præsæs skulle forsvare Disputatzen og være Promotor; der blev da disputeret i tvende Dage, nemlig den 2 Junii om

den store Ildbrand havde været i Bergen, reiste han i sin høye Alderdom ned til Kiebenhavn, for at søge nogen Opreisning hos Kongen for de afbrændte Kirker, Skole og Hospitaller; og var det uden Tvivl den Gang han udvirkede, at Bergens Skole, som før var af Træ, blev igien opbyggt af Steen, hvorom Alb. Thura i hans Idea Hist. Lit. Dan. pag. 90 saa taler: Postea hanc Scholam (Bergensem) incendio vastatam de novo exstrui curavit 1639 M. Ludovicus Muntenius Episcopus Bergensis, quam postea 1705 Episcopo D. N. Randulpho lateritiam ex lignea fecit Regis clementissimi Friderici IVti munificentia,

Om

om Formiddagen, da Mag. Michael Henrichsen Sogne-Præst ved Nicolai Kirke med applausu opponerede fra Kl. 9 til Kl. var imod i; og siden den 5 Junii om Eftermiddagen, fra Klokkeren i til halvgaaen 7 om Aftenen, da Rector Magnificus D. Ole Borch og tvende Professores opponerede. Derpaa skeede Promotionen den 10 Junii, da Candidati med et anseeligt Følge af Riddere, Professorer, Magistraten og andre Stands-Personer gik til vor Frue Kirke, hvor de i det Kongelige Herkabs Nærværelse bleve creerede. Jeg vil ikke opholde Læseren med at tale om de Fakler, som af Skoles-Personer bleve baarne for Candidatis, om de Handsker, som bleve uddeelte ic. Men det antegnes i sær som merkværdigt, at Promotor Doct. Witzleben i Slutningen af sin Oration bad den afdøde D. Wandals Søn Johannem Ernestum Wandalinum, et Barn paa 10 Aar, at proponere den første Candidato et Problema hvilket han gjorde med anstændige Gebærder og en ietlig Latinsk Tale, hvorudi han fremsatte den Qvæstion: an Prophetæ, quæ vaticinati sunt, ipsi intellexerint, hvorpaa Doctor Rosing, som primus Candidatus svarede

de

Hans Død
og lange
Ejendoms.

Omfrider døde denne Biskop 1711 paa Christi Himmelfarts Dag, efterat han havde levet i 82 Aar, og været Biskop i 45 Aar; Hvorfore han i Unschildige Nachrichten af Aar 1707 anføres som Senior blant alle Biskoper og Theologiæ Doctores i Danmark. Og da det er uvist, hvad Aar han blev Præst i Himmelev, saa er det dog vist, at han Aar 1660 var Præst i Kiege, han har altsaa været i offentlige Embeder, i det ringeste i 51 Aar.

Jeg er siden kommen over en Optegnelse forfattet af D. Randulf selv, hvilken begynder fra den Tid, da han først blev kaldet til Præst, af hvilken sees, at han ikke haver været Præst i Himmelev, men at han aller først er kaldet til Kiege Meenighed, og ordineret til Præst 1661 ikke af D. Svane, som da var i Norge, men af Mag. Christian Tauson Biskop i Stavanger. Hans egne Ord derom lyde saaledes:

In

de med en heel docta Oratione, saa lyde Ordene i den Relation, som derom findes in Actis Academicis. De Candidati, som da bleve creerede vare disse efterfølgende: M. Joh. Rosling Biskop i Christiania. M. Nic. Randulf Biskop i Bergen. M. Mathias Foss, Biskop i Aalborg. M. Eric Pontoppidan Biskop i Tronhiem Absens. D. Severinus Glud Biskop i Viborg. M. Joh. Leth. Konael. Confessionarius. M. Jens Bircherod Theol. Professor i Kiøbenhavn. M. Christopher Sletter Theol. Professor i Kiøbenhavn. Foruden disse, som i forrige Aar vare inviterede blev og efter Kongens Befaling denne Vere confereret disse tre: M. Rudolph Moth Vice-Biskop i Sjen. M. Hans Bagger Stifts, Probst og Præst til vor Frue Kirke, og M. Jac. Bircherod Theologiæ Professor ved Gymnasium i Odense.

In nomine JESU.

Anno 1661 die 7 Junii Dom. X. post. Trin. blev jeg kaldet til Sogne-Præst i Kirge, til hvilket Embede GUD forlene mig sin Naad og Naade for Christi Skyld.

Den 19 Junii næst efter blev jeg ordineret til det Præstelige Embede udi vor Frue Kirke i Kiøbenhavn af Biskopen i Stavanger Mag. Christian Taalson, efter som Biskopen i Sieland D. Hans Svane var paa de Tider med andre Kongelige Ministre udi Kongelig Orinde forreist til Norge til Arve-Hyldingen.

I samme Fortegnelse findes og en rigtig Specification paa alle hans Børn, naar de ere fødte, hvem der har staaet Fadder til dem x.

Han har tvende Gange været gift: først kom han 1661 i Ægteskab med Mette Peders Datter, hvis Fadder var Borgmester i Kiøbenhavn; med hende avlede han adskillige Børn, af hvilke den yngste Datter endnu lever, som har været i Ægteskab med den berømmelige Theologo og Kongelige Confessionario Söfren Lintrup. Efterat han var bleven Enkemand, og i et fornødent Orinde reiste til Kiøbenhavn 1680, kom han anden Gang i Ægteskab med Dorothea Catharina Wardal, en Datter af forommældte D. Hans Wandal, som var Biskop over Siellands Stift og Theologiæ Professor; med hende avlede han en Son og fire Døtre, Sønnen Hr. Johan Randulf var Consistorial-Naad, Provst og Sogne-Præst til Nærøens Præste-Sield i Tronhiems Stift, og blev siden kaldet til Nas Meenighed i Aggershuus Stift, men døde, inden han kom derhen; den ældste af Døtrene var gift med Hr. Ole Bornemand, først Theologiæ Lector og siden Biskop i Bergen, og den yngste Datter, som endnu lever, kom i Ægteskab

Hans
Ægteskab og
Børn.

N

med

med Hr. Fog Albertsen With Sogne-Præst til St. Peders Kirke i Slagelse og Provst udi Slagelse Herret.

Biskop Randulf skal ellers have efterladt sig adskillige Manuscripta og et anseeligt Bibliothec, hvilket alt blev overladt til Sønnen Hr. Consistorial-Raad Randulf; men blev siden solgt til Biskop Deichmand i Christiania.!

Hans
Skrifter.

I Trykken har han udgivet følgende Liig-Prædikener; den eene over M. Ambrosius Hardenbech, hvis Hustru var den berømte Poët-Inde Dorthe Engelbrechts Datter; Den anden over Mag. Anders Brun, som var Sogne-Præst og Stifts-Propst i Bergen. Udi Gelehr. Yer. l. c. mældes ogsaa, at han skal have udgivet et Skrift de Resurrectione.

CAP. XI.

Om D. Peder Krog, Biskop over Tronhiems Stift.

Hans Fødsel
og Herkomst.

Han er født i Aarhuus i Jylland den 8 April 1654. Hans Fader var Mag. Niels Krog, der ved Skolen og Kirken havde tient som Collega, Conrector, Rector, Canonicus Capituli, og Præst ved Weilby Meenighed beliggende strax ved Aarhuus. Hans Moder var Cecilia Blickfeld en Datter af Hr. Peder Christensen Blickfeld Præst til Warums og Drums Meenigheder og Provst over Galten Herred i Aarhuus Stift. Under sin

sin Faders Anførsel forfremmedes den unge Peder Krog saaledes i boglige Konster, at han i sit 12te Aar blev Supremus i Skolen, og i sit 14de Aar af Biskopen D. Hans Brochmand kiennt dygtig til at deponere. Men hans Fader, som ansaae hans unge Aar, liden Bert og svage Constitution, holdt det raadeligere endnu i nogen Tid at beholde ham hos sig. Han kom derfor først til Academiet Aar 1670, da han var 16 Aar gammel. Siden anvendte han mange Aar paa udenlandske Reiser, og opholdt sig i sær en lang Tid til Wittemberg, hvor han i sin Alders 19de Aar begyndte at holde Collegia Philosophica, Mathematica, samt Lingvarum Orientalium, og havde saadan Mængde af Collegianter, at Professorerne nogle Gange advarede ham, at han skulde holde op med sine Collegiis, med mindre han hos dem vilde antage Honores Academicos. Derfor vægrede han sig længe, men da det absolute blev ham forbudet videre at holde Collegiis, og hans Collegianter tilbøde sig at udrede Bekostningerne, saa tog han omsider, efter holdte Disputatz, Magister-Graden til Wittemberg, og fik siden Frihed at fortsætte sine Collegia. Medens han opholdt sig til Wittemberg, fik han Lejlighed at viise Fædernelandet en liden Prøve af den Fremgang han havde giort i de siunkke Studeringer; thi da hans ældre Broder M. Niels Krog Sogne-Præst til Schive skulde holde Bryllup, indsendte han et Bryllups-Bers forfattet i 10 adskilte Sprog, deels Orientaliske, deels Europæiske; ligesom han og siden, da han var kommen hjem, overgav Hørsalig Kong Christian V Bers, som i adskillige Sprog vare forfattede. Aar 1676 forlod han Wittemberg, og gjorde en Reise til Magdeburg, for at profitere in Homileticis af den be-

N 2

Reiser
udenlands

Siver store
Prøver paa
sin Frem-
gang.

rømmelige og opbyggelige Prædikant Mag. Christian Schriver, og forblev i hans Huus mere et Aar. Derefter besøgte han Hollandste og Engelske Universiteter, og kom omsider Aar 1678 hjem igien til sin Faders Huus; hvor han formedelt en hæftig Feber, af hvilken han blev angrebet, maatte opholde sig længere end han havde tænkt. Saa snart han var kommen til Kiøbenhavn, gaves ham strax Leilighed at vïise sin Lærdom og store Gaver, i det D. Christian Noldius bød ham til at opponere imod sin Inaugural-Disputatz contra Stenonium, som blev holdet i Kongens, Gros-Cancellerens Grev Ahlefeldts, og andre høye Herrers Nærvarelse; Her gjorde Krog sin Sag saa vel, at Gros-Cancelleren Dagen efter lod ham kalde til sig, forstfæde ham om Kongens Naade, og offererede ham, indtil videre, at være Vice-Præpositus paa Communitetet. D. Nold var og saa vel fornøyet med ham, at han tilbød ham sit Huus og Bord, hvilket han ogsaa med Taksigelse imodtog; og begyndte strax derpaa at holde Collegia Lingvarum Orientalium, hvortil han fik en stor Mængde af Tilhørere. Ved samme Tid udgav han 2 Disputatzer de Miraculo folis stantis in Gibeon, hvilke han offentlig forsvarede. Meeere haver han ikke givet i Trykken; det er derfor en Vildfarelse, som maae rættes hos Raupach, naar han i hans Oration de Utilitate Peregr. Dan. p. 94 tillægger D. Krog flere Skrifter v. Alb. Thuræ Idea Hist. Lit. Dan. pag. 333. Aar 1679 blev han bestiftet til at være Rector i Kjøge Skole, hvilket Embede han ifkun forestod i tventede Aar; thi 1681 blev han af Grev-Jnde Sophia Amalia Moth kaldet til at være Provst paa Samsøe, og Sogne-Præst til Bredfers og Dnsbergs Menigheder, og af

Bliver Vice-
Provst paa
Communitetet.

Solber 2de
Disputatzer.

Bliver
Rector.

Provst paa
Samsøe og
Præst.

Bi-

Biskopen D. Eric Grave ordineret den 6 Maji. Paa denne De levede han vel og fornøyet paa 8de Aar, og havde gierne (som han selv skriver i sin Epistola ad M. Christianum Lehmannum, hvilken er indrykt i Unschuldige Nachrichten auf das Jahr 1716 pag. 873) ønsket at forblive der sin Livs Tid. Men GUD havde udseet ham til at beklæde et endnu vigtigere Embede i sin Kirke; han blev derfor i Slutningen af Aar 1688 kaldet at være Biskop over Tronhiems Stift, og dertil af D. Hans Bagger indvriet Dom. invoc. den 17 Febr. 1689. Strax derpaa blev han efter Kongelig Befalning creeret til Doctor Theologiae, og først i Aaret 1691 fik han Kongelig Ordre at tage Rang og Sæde med virkelige Justits-Raader. I Aaret 1699 havde han den Ulykke, at Bispe-Gaarden tillige med hans anseelige Bibliothec blev ved Jlds-Lue fortæret; og omendskjønt han siden byggede sig en Gaard paa den anden Side af Tronhiem kaldet Bæcke-Landet, og var derved saa lykkelig, at han undgik den store Jlds-Baad, som 1708 overgik Tronhiem, da en stor deel af Byen tillige med Kirkerne og Skolen blev lagt i Aske; saa maatte dog denne hans Gaard ved en anden Leilighed ogsaa blive et Offer for Jlden; Thi da de Svenske 1718 faldt ind ved Tronhiem, blev der i et Krigs-Raad besluttet at Bispe-Gaarden, som de ansaae for et Tilflugts og Opholds Sted for Fienden, skulle afbrændes, hvilket de ved 2de Officiers lode Biskopen vil e, at han i tide kunde rædde sit Gods, efterdi Gaarden efter 24 Timers Forløb maatte sættes i Brand.

Biskop.

Doctor
Theologiz.

Han var allerede 1681, da han var bleven Provst paa Samøe, kommen i Ægteskab med Jomfrue Anne Dorothea Bremer, som levede i nogle Aar efter hans

Ægteskab

og Børn.

Død; med hende avlede han 3 Sønner og en Datter, hvilket han selv omstændeligen anfører i ovennævnte hans Brev til Mag. Lehmand, hvor han blant andet siger om sin yngste Son, at han den Gang var udenlands, og han havde siort Haab om ham, at han med det første skulle komme hjem med et got Forraad af Lærdom; Men han havde ikke den Glæde at see ham meere; thi han antog den Papiske Religion, og lever endnu til Rom i Unseelse og Bærdighed.

Hans store
Egenskaber.

Ingen fandt nægte, at jo Biskop Krog var en lærd, kiæk og venerabel Mand; Han var forfaren i adskillige Sprog, Mathematique og andre Videnskaber; Han havde blant andet en stor Gave til paa en grundig og tillige facil Maade at catechijere for Ungdommen, saa at mange brave Præster og Studentere reiste ofte mange Miile for at høre ham visitere. Det var ogsaa priseligt af ham, at da Tronhiems Skole 1708 blev afbrændt, han da gjorde for Kongen det allerunderdignigste Forslag, at, siden Lector Mag. Simon Hoff ved samme Tid døde, Lectoris Løn da maatte anvendes paa Skolens Opbyggelse, hvorimod Biskopen i al den Tid vilde omsonst forrette Lectoris Embede, hvilket ogsaa allernaadigst blev approberet, saa at Biskopen læste Theologie for Skoles Disciplerne, indtil 1716, da Skolen igien blev sat i fuld Stand.

Det som lægges denne ellers store Biskop til Last, er, at han var indviklet i alt for mange Processer, hvorfore han ogsaa maatte giere mange Reiser til Kjøbenhavn; I sær havde han med Sogne-Præstene i Tronhiem Mag. Brochmand og Mag. Bastian With to vidtløftige Processer, som ikke faldt ud til Biskopens Fordeel. Han blev ogsaa i sin høye Alder 1725 ind-

stæv-

stævnet for Høyeste Ræt, hvorfore han om Vinteren maatte giøre en Reise til Kiøbenhavn, og endskjønt Sagen faldt ud efter Ønske, saa medte dog andre Fortrædeligheder, hvorfore han i nogle Aar maatte opholde sig i Kiøbenhavn; Imidlertid ansaae han 1728 den ulykkelige Kiøbenhavns Ild-Brand, hvorved han selv blev Huus-vild, og tog anseelig skade paa Eyendeele og Boeskab. Aaret derefter 1729 havde han den Naade Dom. 2 Epiph. at prædike for Høysalig Kong Friderich IV, samme Prædiken hørde jeg selv, og kunde ikke noksom undre over, at han i saa høy Alder havde endda saa store Sindss Kræfter. Han var i Begyndelsen af 1731 endnu saa stærk, at han i Januarii Maaned holdt Klage-Prædiken over den store Kong Friderich IV. Men det blev ogsaa den sidste offentlige Tale, som af ham er holdet i Kirken. Da han i sin Sygdom lod sig betiene med Sacramentet skal han med megen Kraft have holdet en vidtløftig og estertænkelig Tale over Christi Ord Joh. 3: ligesom Moses ophøvede Slangen ic. Han døde den 24 Maji 1731, efter at han havde levet 77 Aar og nogle Dage, (o) tient i offentlige

Hans Død

- (o) Nogle tillægge ham flere Leve-Aar, og meene, at han har overlevet 80 Aar, saaledes siger Mag. Peder Höyer i det Liig-Vers, han har giort over ham, at han er bleven over 83 Aar gammel, og at han er fød 1648; Men af en kort Latinsk Optegnelse forfattet af den salige Biskop selv i hans levende Live, og skrevet med hans egen Haand, samt af en udførligere Berætning, som mia gunstigt er meddeelt af hans Søn Hr. Justits-Raad Krog, sees, at hans Fødsels Aar var 1654, og at han er derfor død kort efter at han havde fyldt 77 Aar.

og lange
Tieniste.

ge Embeder i 52 Aar, og levet i Ægteskab med sin efterladte Fru i 50 Aar.

Han var, da han døde, baade den ældste Ægte-
mand og Præstemand i Tronhiems Stift; thi end-
skiont der levede ved hans Død 3 Præster, som havde
været der, førend han blev Biskop i Trondhiem, saa
vare de dog blevne Præster efter den Tid, da han først
blev Præst paa Samsøe. I de 42 Aar, som han fo-
restod Bispe-Embedet, har han ordineret 242 Præ-
ster, og indsat 32 Provster.

Pf Hr. Cancellie-Naad og Lavmand Bredahl,
som i sin Tid var en anseelig Poët, ere trende Stropher
forfattede til at sættes paa hans Kobberstykke, hvilke
jeg herved vil meddeele Læseren:

I Farver og Metal har Konsterne vel prøvet
Alt bringe frem, hvad de i Videnskab har øvet;
De Bispens Mine vel og rigtig truffet har,
Og fromme Myndighed hans værdig Ansigt bar.
Forstand, Studeringer, og høy-oplyste Hierte
De meget stræbet har og vilde nok saa gierne
For heele Verden viist; men der slog feyl al Konst,
Hver Pensel og hver Preen arbejdede omsonst.
Dog skal i Slægter og i Afskom være prentet,
Alt GUD fra Tronhiems Stift ved Døden haver hentet
EN GUDS og Kongens Mand saa myndig, lærd og flog,
Som neppe Norden har, en Doctor Peder Krog.

CAP.

CAP. XII.

Om Mag. Lars Thura, Biskop
over Niber Stift.

S
 an er fød i Naaskov i Lolland den 20 Augusti 1657. Hans Fødsel
 Hans Fader var Mag. Lars Mortensen Vidsted, Sogne-Præst i Naaskov og Provst i Nørre Herredt.
 Hans Moder var Margrete Thura, en Datter af Mag. Lars Peder sen Thura, Sogne-Præst til Nykiøbing i Falster og Provst i Sønder Herredt. Da han var 11 Aar gammel, satte hans Forældre ham i Kiøge Skole, Sattes i Kiøge Skole.
 hvor den berømmelige M. Jac. Foss den Tid var Rector; Hvilken fattede saadan Kierlighed til den unge Thura, at han tog ham i sit Huus og ved sit Bord, holdte ham ogsaa nogle Maaneder i Kiøbenhavn i sin Broders D. Mathiæ Fosses Huus, hvor han lærte at regne og skrive, og blev informeret i Musiquen, hvortil han havde stor Lyst. Imidlertid blev Mag. Jac. Foss forflyttet fra Kiøge til Kiøbenhavn, hvor han blev Rector ved den Latinske Skole, didhen tog han Thura med sig, og satte ham i den øverste Classe, som kaldes Messer-Lectie. Men det varede neppe et Aar, førend M. Foss ved Døden afgang; derved blev Thura paa ny igien Faderløs, og havde maaskee kommet til endnu et Aars Tid at blive i Skolen, hvis ikke salige Biskop Bagger, da han samme Aar visiterede Skolen, havde fundet ham dygtig og værdig til at dimitteres til Academiet; Han blev derfor 1676 i sin Alders 19de Aar indskrevet i Studenteres Tal; Biskop Bagger skaffede ham sraar Kosten paa Klofret, og nogen Tid derefter blev han af

D

Ras-

Pliver
Student.

Rasmus Schöller, som var øverste Borgmester i Kiøge, og blev siden Cancellie-Raad og Lands-Dommer i Sieland, antaget til at læse for hans cenesie Søn Herman Schöller; Imidlertid tog han sine Academiske Examina saa vel den Philosophiske, som og siden den Theologiske under Doct. Christ. Nold og D. Jens Birchrod, og blev ved dem begge aflagt med den beste Character. Da Borgmester Schöller fandt for got 1679 at sende sin Søn til Kiøbenhavn, maatte Thura følge med ham, for fremdeles at have Opsyn med hans Studeringer; da de begge bleve indlogerede hos Wilh. Mule, da Oeconomus ved Communitetet, og siden Kongel. Majestæts Etas-Raad og Assessor i Høieste Ræt. Anno 1680 blev han antaget til at være øverste Collega i Kiøge Skole, og neppe var Aaret til Ende, førend han af Biskop Bagger blev kaldet til at være Rector i samme Skole, hvorpaa han fik Kongelig Confirmation den 15 April 1681; i hvilket Aar han ogsaa blev creeret Magister Philosophiæ; I dette Embede forblev han paa tiende Aar, gjorde imidlertid stor Nytte, og bragte mange brave Disciple til Academiet; blant hvilke i sær maa nævnes hans ovenanferte Discipel Herman Schöller, som siden blev Justiz-Raad, og altid bar en ugemeen Kierlighed og Ærbødighed for Thura, og Mag. Christen Lemvig, af hvilken Discipel Thura havde ikke allene den Ære, at han blev Kongelig Confessionarius, men ogsaa den Glæde, at han blev Thuras Svoger, i det han fik til Ægte Mag. Alb. Withs yngste Datter Elisabeth Mule With. Da nu, formedelst den vanskelige Tid som indfaldt, Skolens Beneficia begyndte at aftage, og Disciplernes Tal derved at formindskes, saa besluttede Thura, paa det saadant i Fremtiden ikke skulle

Bliver Col-
lega i Kiøge
Skole.
og
Aaret deref-
ter Rector.

skulle lægges ham til Last, jo før jo heller, medens Skolen var endnu nogenledes i Stand, at tage Afsteed fra den, i det Forsæt, enten ved at holde Collegia for Student:re, eller paa andre lovlige Maader at fortie-
ne sit Brod; Men medens han omgikkes med disse Tan-
ker, blev han af Cancellie-Raad og Lands-Dommer
Luxdorph anmodet om at anføre hans Sted-Søn Pe-
der Hovenbech paa udenlandske Reiser; Thura tog
med Glæde mod dette Tilbud, nedlagde den 30 Julii
1690 sit Skole-Embedet, og med den unge Hovenbech,
saavel som med Christian Luxdorph, en Broder-
Søn af ovennævnte Hr. Lands-Dommer Luxdorph,
begav sig igiennem Slesvig og Holstein til Hamborg,
derfra til Grøninaen, Franeker og Leyden, hvor han
kom i Bekjendtskab og Venjskab med vores berømmelige
Hr. Conferens-Raad Friderich Rostgaard. Efterat
de paa tredie Aar havde opholdt sig i Nederlandene,
besluttede Thura med sin elskelige Ven Rostgaard at
reise over til Engelland; Men da Cancellie-Raad Lux-
dorph just paa samme Tid kaldede sin Søn Hovenbech
hjem igien, saa maatte Thura følge med ham, og ef-
terat han den 28 Maji 1693 havde bragt sin Discipel til
Fædernelandet, og som snarest hilset paa sin kiere
Moder, som endnu levede, reiste han strax med et Skib
til Amsterdamb, hvor Christian Luxdorph efter Aftale
opbiede ham, da de begge begave sig til Engelland,
først til London, derfra til Orfort, hvor Rostgaard
efter en Maanedes Forløb kom til dem. Her opmuntre-
de den eene den anden, de studerede flittigen, besøgte
Bibliothekerne, og omgikkes med lærde Mænd. Men
da de paa andet Aar havde opholdt sig i Engelland,
maatte Thura, deels formedelst hans Venners Raad,

Reiser
udenlands.

deels formedelt hans flætte Helbred, forlade sin Rostgaard og Luxdorff, hvor nødigt han end vilde, og begive sig paa Hiemvejen til sit Fæderneland; Han kom til Kiøbenhavn den 29 Dec. 1694, og han var ikke saa snart ankommen, førend hans Patron Hr. Conferens-Raad Wilh. Worm recommenderede ham hos Frue Margrete Ehlers Baronesse af Fuirendal at være Hoffmester for hendes eeniste Søn Hr. Baron Diderich a Fuiren; Han tog med Glæde mod dette Tilbud; Men da Himmelens Forsyn havde beskiftet Thura til at tiene i sin Kirke, blev han kort derefter af Hr. Biskop Bornemand foreslaaet til at være Lutherisk Præst ved den Hollandiske Menighed i Kiøbenhavn, som den Gang holdt sin Gudstieniste i Holmens Kirke; dertil blev han ordineret den 6 Nov. 1696, og Aaret derefter blev han tillige Præst for den Hollandiske Menighed paa Friderichsberg. Dette Embede forestod han i 7 Aar, indtil 1703, da han, efter Mag. Friderich Blichfelds Død blev kaldet til at være Sogne-Præst ved vor Frue Kirke i Aarhuus, og Provst over Ninge Herret. Tre Aar derefter blev han forflyttet til St. Clemens Kirke i Aarhuus, blev Stifts Provst og Provst over Hasle Herret. Omfider blev han af Høysalig Kong Friderich IV kaldet til at være Biskop i Ribe den 10 Nov. 1713, og af Hr. Biskop Worm til dette høje Embede indviet den 2 Febr. 1714; Dette Embede haver han med stor Berømmelse forestaaet paa 18de Aar, og imidlertid ordineret 116 Præster, indsat 25 Provster, og 10 Rectores i adskillige Skoler. Omfider døde denne lærde Mand den 1 April 1731 i sin Alders 74de Aar, efterat han fra 1680, da han først blev Collega i Kiøge Skole, haver tiend i 51 Aar.

Bliver Præst ved den hollandske Menighed.

Bliver Sogne Præst og Provst i Aarhuus.

Kaldes til Biskop i Ribe.

Dør Anno R. 74. Min. 51.

Og

Dg er det mærkeligt, at der ved denne Tid levede paa een Gang tre anseelige Mænd i Ribe, som alle tre bleve Semifeculares, nemlig Biskopen M. Lars Thura, Lector Theol. D. Peder Terpager, og Stifts Provsten Mag. Söfren Serup.

Thura kom allerede 1697 i Ægteskab med Jomfrue Helena Catharina With, en Datter af Mag. Albert With Sogne-Præst til Trinitatis Kirke i Kiøbenhavn; i dette Ægteskab, som varede over 33 Aar, blev han velsignet med 3 Sønner, og lige saa mange Døttre. Den ældste Søn M. Albert Thura var først Rector i Colding, siden Sogne-Præst til Leirschow og Jorstrup Menigheder i Jylland. Han døde nogle faae Aar efter Faderen, men lever dog i de smukke Skrifter, som han har udgivet til at oplyse vores Danske lærde Historie. Den anden Søn Diderich Thura er Kongl. Majestæts Commendeur-Capitain og Fabrique-Mester paa Holmen. Den tredie Lars Thura er Kongelig Majestæts Oberste og Hoff-Bygmester, som blant andet har ogsaa gjort sig berømt ved hans Vitruvium Danicum og Hafniam Hodiernam. Begge disse Sønner lod Hønsalig Kong Friderich IV rejse udenlands, hvor de vel anvendte Tiden, og gjorde saa god Fremgang i Videnskaber, at de siden have gjort Kongen og Landet Tieniste, hvorfore de af Hønsalig Kong Christian VI ere nobiliterede, og bære det Navn de Thurah. Af Døttrene døde den eene i sin Ungdom, den anden Barbara Margrete, som var gift med Mag. Joh. Allerup Sogne-Præst til Ringkjøbing og Rindom Menigheder i Jylland, er ogsaa for nogle Aar siden ved Døden afgangen. Den yngste Datter Christine lever ugift hos sin Frue Moder i Kiøbenhavn.

Ægteskab
og
Børn.

Men den salige Thura blev ikke allene velsignet med et lykfsaligt Egtteskab og mange Børn, men han nød ogsaa den Velsignelse at have mange Venner og Velyndere; Han var elsket af Konge og Uundersaattere, af Høye og Lave, af Lærde og leeg Folk; Han var ikke allene lærd og velbelæst, men han var derhos from, belevet og oprigtig. Han var ogsaa een af vore største Poëter: Han udgav ikke allene 1721 sine Poëtiske Skrifter in 4to; Men han oversatte ogsaa Hugonis pia Desideria, og i sær er hans Hans Rostgaards Livs og Levnets Beskrivelse et Meesterstykke i vor Danske Poësie. D. P. Terpager nævner ogsaa med Berømmelse de Orationer, som han har holdet ved Lande-Møde om Lutheri Reformations Historie; men de ere ikke i Trykken udfomne.

Hans
Skrifter.

CAP. XIII.

Om Mag. Frans Thestrup, Biskop over Aalborgs Stift.

Fødsel og
Herkomst.

Han er fød den 6 Julii 1653 i Dalby Præste-Gaard udi Fyens Stift. Hans Fader var Hr. Ole Thestrup Eogne-Præst til Dalby og Stubbedrup Menighed. Hans Moder var Kirstine Moth, en Søster af Doct. Poul Moth, som var Kongelig Liv-Medicus. Aar 1670 kom han til Universitetet, hvor han, Rectore Doct. G. Witzleben og Decano D. Er. Bartholino, blev

Bliver
Student.

blev indskrevet i Studenteres Tal. Kort derefter gjorde han tillige med H. Weghorft, som siden blev Professor juris i Kiøbenhavn, en Reise til Kiel, for der i sær af den lærde Wasmuth at profitere i det Hebraiske og andre Orientaliske Sprog. 1672 kom han igien til Kiøbenhavn, hvor han tog sine Examinæ, blev Decanus paa Communitetet, samt Alumnus i Walkendorphs Collegio. 1675 blev han af D. Ole Borch creeret Philosophiæ Magister efterat han samme Aar var beskikket til Rector ved Nyborgs Skole i Fyen; Og som denne Skole, ved den forrige Rectors Mag. Johan Utrechts langvarige Sygdom, var meget forsømt, gjorde Thestrup sig al Flid for at sætte den i Stand igien. Noget Tid derefter blev han tillige Vice-Pastor til Nyborgs Menighed, da han, som Adjunctus Successor, maatte assistere den svage Sogne-Præst Mag. Hans Mule, og blev han dertil, efter Kongelig allernaadigst Befaling indviet af D. Th. Kingo i Nyborgs Kirke den 6 Febr. 1681. Han tiende saaledes baade i Skolen og i Kirken, indtil Aar 1684, da han af Høysalig Kong Christian V blev kaldet til Sogne-Præst for Raskovs Menighed i Lolland. Aaret derefter blev han udvalgt til Provst over Nørre Herret i Lolland. Og som Dannemarks og Norges Kirke-Ritual just i samme Aar kom ud i Trykken, saa udvirkede Thestrup ved sin Svoger og Patron Hr. Geheimre-Raad Moth, at de Liig-Prædikener, Brude-Bielses og Børne-Daabe, som skee hos Sogne-Præsterne, være sig dem selv eller deres Nærpaarørende angaaende, skulle efterdags forrættes af Provsten i

Her:

Reiser til
Kiel.

Bliver
Rector
i Nyborg.

Og Pastor
Adjunctus

Bliver Præst
i Raskov og
Provst.

Herredet, vid. Dannemarks og Norges Ritual
Cap. IX. p. 336.

Var 1691 blev efter Sogne-Præstens Hr. Christen Falsters Forflyttelse Branderslevs Sogn som et Annex lagt til Næstøvs Menighed. Inidlertid blev Thestrup ofte anbeføjet at forrætte Biskopens Embede i hans Gravværelse; i sær blev han i dette Aar af Kongen befalet med Geheime-Raad og Stifts Befalings-Mand Hr. Marcus Giøe at træde i Commission angaaende Nykøbings Hospitals Sager. Aar 1698 den 16 April blev han kaldet til at være Sogne-Præst ved Hellig Gieskes Menighed i Kjøbenhavn; i hvilket Embede han i sær vüiste megen Nidkierhed for Ungdommens Underviisning; Han begyndte derfor Aar 1702 selv offentlig i Kirken to Gange om Ugen at catechisere. Han opmuntrede og mange christelige Sieler, bcade ved Formaning og eget Exempel, til at give noget til en Dansk Skoles Oprættelse ved Hellige Gieskes Menighed, hvilken ogsaa under hans Opfyn blev grundmuret opbyggt, og derved lagt Grund til, at mange fattige Børn i samme Skole endnu nyde Underviisning samt Brød og Klæder.

Bliver Sogne-Præst til Hellig Gieskes Kirke.

Han skal allerede i Christiani Vti Tid have haft Løste paa Sjæns Bispe-Stoel, men ved Regjeringens Forandring blev det ogsaa forandret; Dog havde GUD udsæet en anden Bispe-Stoel for ham, i det han af Høysalig Kong Friderich IV, da Kongen var i Italien 1709, blev ved alternaadigst Kalds-Brev dateret Florens den 13 April beskiftet til at være Biskop over Nalborgs Stift i Jylland i den afdøde D. Jens Bircherods Sted. Dette Embede forestod han i 27 Aar, og haver imidlertid ordineret 197 Præster, beskiftet 37 Prov-

Bliver Biskop i Nalborg.

Provster, 22 Rectores og Conrectores. Han nød ogsaa den Lykke, at han, som ældste Biskop i Danmark blev beordret at assistere ved den Højtalig Kong Christiani Vti Salvings-Fest, som blev holdet i Friedrichsborg den 6 Junii 1731.

Endeligen behagede det Højstbemaældte Konge, formedelst hans lange og troe Tjeniste i GUDs Kirke, ved en lukt Ordre af 28 Maji 1735 at give ham Rang med virkelige Etas: Raader med Ancienneté fra 7 Jan. 1711. On: siden døde denne venerable Biskop mæt af Aar og mange Lyksaligheder, efterat han havde levet over 82 Aar, og tient i offentlig Embeder over 60 Aar.

Hans Døb
og lange
Tjeniste.

Han har tvende Gange været i Ægteskab, først med Else Mule, en Datter af forbemaældte Mag. Hans Mule Provst og Sogne: Præst i Nyborg, med hende avlede han 4 Sønner og 3 Døttre, af hvilke en Søn og en Datter døde tiligen, de andre ere alle komne i Stand og Værdighed. Den første Søn Magist. Ole Thestrup blev Sogne: Præst til Dannemare og Tilslidse Menigheder i Lolland og var Fader til 15 Børn. Den anden Mathias Thestrup til Mariager Kloster Kongelig Majestæts Etas og Justis: Raad samt Lands: Dommer i Nørre Jylland, hvis Søn Frans Thestrup er Assessor i Hoff: Rættten, Secretair i det Danske Cancellie, og Lands: Dommer i Nørre Jylland. Den tredje Søn Christian Thestrup var Kongelig Majestæts Etas: og Justis: Raad, Assessor i Højeste Ræt og Consistorio, samt Professor Juris & Philosophiæ i Kiøbenhavn; Han var Fader til 12 Børn, hvoraf 8te lever. Af den salige Biskops Døttre var den eene Chri-

Hans
Ægteskab
og Børn.

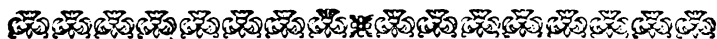
stine Thestrup gift med Mag. Jörgen Hulbech Sogne-Præst til Stege og Provst over Moens Land, hvilke avlede en Datter gift med Peter Jacob Michalsen Kongl. Majestæts Justiz-Raad og Committeret i Cammer-Collegio. Den anden Datter Christiana Amalia var gift med M. Jens Stampe Sogne-Præst til Hanumer og dets Annexer, og Provst over Kiær Herret i Aalborgs Stift; Hun har fød II Børn til Verden, af hvilke Henrich Stampe er Kongl. Majestæts Stas-Raad, General-Auditeur, Assessor i Ober-Admiralitetes Rættten, og Professor ved Kiøbenhavns Universitet, og Frans Stampe Sogne-Præst i Slagelse i Siellands Stift. Efter at hans første Hustrue døde den 7 Januari 1697, begav han sig Aaret derefter anden Gang i Ægteskab med Frue Magdalene Bornemand, som var en Datter af Cosmo Bornemand, Assessor i Høyeste Ræt, Cancellie-Raad, Doctor og Professor Juris, og Borgmester i Kiøbenhavn, og som før havde levet i Ægteskab med Morten Nielsen Budolph Raadmand i Kiøbenhavn; med hende avlede han 3 Døttre, af hvilke ikkun een lever, som er gift med Hr. Christian von Ginkelberg Proprietarius til Linderums Gaard i Venshyssel, og er bleven Moder til 6 Børn.

Hans
Skrifter.

Den salige Biskop haver ogsaa efterladt sig adskillige Skrifter, af hvilke de fleeste ere utrykte, men ligge dog færdige til Trykken; deriblant bør i sær nævnes hans Forklaringer over adskillige Skriftens Bøger: over Hoseam, Joël, Habacuch, og Zophonias, over Epistlerne til de Thessal. og til Titum, samt over Judæ almindelige Epistel. I Trykken ere udfomne hans Forklaring over Epistelen til de Colossenser, samt nogle Brude-Bielses i det Latinske Sprog, som for lang Tid siden ere

ere trykte under den Titel: Teda nuptiales, hvilke siden af Ge. Kramern ere oversatte paa Tydsk. Han haver og udgivet uogle Liig-Prædikener, som anføres af Alb. Thura i hans Serie Episcop. Aalborg. pag. 47. Paa samme Sted kand ogsaa læses det Epitaphium, som findes over ham i Budolphi Kirke i Aalborg.

CAP. XIV.

Om Hr. Steen Jonsen, Biskop over Holums Stift i Island.

Han er fød 1660 den 30 Augusti paa Hjaltebakke ^{Hans Fødsel.} Præste-Gaard i Hunevants Herret i Holums Stift. Han var iblant 13 Børn den syvende; Han var allerede i sit 18de Aar, da han blev sat i den Latinske Skole paa Holum; Men ved sin Flid og Vindskibelig-
hed bragte han det saa vidt, at han efter 5 Aars Forløb blev agtet værdig at dimitteres; dog udvalgte han endnu at blive 2 Aar i Skolen for at lægge disbedre Grund i sine Studeringer. Han begav sig der-
for 1686 til Aca- demiet i Kiøbenhavn, hvor han forblev i 2 Aar, og imidlertid tog sine Examina. 1688 blev han Capellan i Hiterdal, 1692 blev han kaldet til Dom-Kirken i Ekaholt, Aaret derefter til Hiternes, hvor han forblev i 6 Aar, og tilsidst var han Præst i Setberg i II Aar. Da Biskop Biörn Thorlevius paa Holum ved Døden afgik 1710, reiste han til Kiøbenhavn for at søge det ledige Bispe-Embede, hvilket ogsaa allernaadigst blev

Bliver Student.

Capellan i Hiterdal.

Soqne-Præst paa adskillige Steder.

Biskop over Holums Stift.

blev ham anbeføet, og blev han dertil af salig Biskop Worm indviet 1711. Dette Embede forestod han over 28 Aar, i den Tid haver han ordineret 68 Præster, og døde omsider i en høy Alder den 2 Dec. 1739.

Hans Død

Hvor længe
han har
levet.

Naar man nu regner fra 1688, da han først blev Capellan, saa har han været i offentlig Embeder i 51 Aar.

Han har efter Kongelig Befalning oversat Bibelen paa Jølandsk, som er trykt 1728 in Fol. vid. Dänische Biblioth. Tom. VIII. pag. 134. Han var en stor Elskere af Laffenii Skrifter, derfor lod han oversætte, og selv oversatte adskillige af dem, og befordrede dem til Trykken. I sær er han berømt for en af de beste Jølandste Poëter, hvorføre og de Psalmer, som han har forfattet over Christi Opstandelse have fundet saa stort Bisfald, at de mange Gange ere oplagte. Han har faaet følgende Grav-Skrift:

JESU Redemptori Sacrum.

Hoc Monumento Conditur par Conjugum sine pari
Vir Nobilissimus, Amplissimus & Plurimum
Venerabilis

Mag. STENO JONÆUS

Ecclesiæ Setbergensis Pastor olim fidissimus, Postea vero Dioceseos Holanæ in Boreali Islandia Episcopus Vigilantissimus, Ecclesiæ Dei necessarius, & bonis omnibus longè desideratissimus, qvi anno Dni. 1739 die 2 Decembr. Ætatis 80, Ministerii Sacri 50, Episcopatus 29. Conjugii 45, mortalitatis Oceanum emensus. pleno sancti spiraminis Auræ Fidei velo ad terram viventium feliciter appulit, a Coelitibus acclamationibus dulcissimis exceptus.

Cu-

Cujus, ut & uxoris ipsius svavissimæ, Matronæ nobilissimæ, piissimæ, omniqve virtutum decore conspicuæ

Valgerdæ Jonæ F.

Anno Christi - - - die - - - exactis annis Ætatis - - -
 Conjugii - - - Viduitatis - - - in Domino pie & placide obdormientis, terrenæ reliquiæ carnis redintegrationem hic præstolantur, voce Filii Dei in vitæ resurrectionem proditura.

CAP. XV.

Om Mag. Jonas Arnesen, Biskop over Skalholtz Stift i Island.

Han er fød paa Skalholt Aar 1665. Efterat han, Hans Fødsel
 saa vel hjemme hos sin Fader som i Skalholtz Skole havde lagt god Grund i sine Studeringer, forfænyede han sig til Kiøbenhavn's Academie, hvor han Bliver Student.
 opholdt sig i tvende Aar, og imidlertid tog sine Examina. Ved hans Hiemkomst 1692 blev han Collega eller Conrector og Rector.
 Conrector ved Holums Stifts Skole, og 3 Aar derefter blev han Rector sammesteds. Dette Embede forstod han i 12 Aar, var berømt for en duelig Skolemand, der baade lærte grundigen, og holdt god Skik og Orden. Aar 1707 blev han Præst til Stad i Steingrims Fiord, og strax derefter Provst i Srrande Herret. Da Biskop Præst og Provst.

Hofp Jon Torkillsen Widalin ved Døden afgif 1720, blev ham ved Hr. Ober-Secretair og Geheime-Raad Wibe tilsendt Kongelig Befaling at begive sig til Kiebenhavn for at imodtage det vacante Bisppe-Embede i Skalhøltz Stift. Hvortil han 1722 af salig Biskop Worm blev indviet. Dette Embede forestod han i 21 Aar, indvi-

Døde 1743 og tiende i 51 Aar.

Biskop over Skalhøltz Stift.

de imidlertid 93 Præster, og døde omsider efter 5 Dages Sygdom den 8 Febr. 1743, efterat han havde levet i 78 Aar, og været i offentlige Embeder i 51 Aar.

Han berømmes for en heel oprigtig og rætsindig Mand, paa hvis Ord man kunde lide saa fuldkommen, som paa den sikkerste Haand-Skrift. Han var ogsaa i sit Embede troe, flittig og uforsagt, han lod sig aldrig bringe fra det han kiendte at være ræt, han var uførtroden i at visiterer, hvilket endog skeede det sidste Aar han levede. Han var disuden en stor Elskere af Studeringer, var selv flittig, og opmuntrede andre til det samme; han anvendte derfor over 600 Rdlr. paa fattige Personer, som studerede ved det Kiebenhavnske Academie. Han var og vel forfaren i Lov og Ræt, hvorfor han og flittig corresponderede med en Laugmand i Jsland ved Navn Poul Widalin, af hvilken Brev-Berling der haves mange Piecer in Manuscripto, meest angaaende den Jslandske Lov, og visse Ords Forklaring derudi. Han har udgivet i Trykken:

Hans Skrifter.

1. En Forklaring over Catechismum 1722.
2. Nucleus Latinitatis Hafn. 1738.
3. Præcepta Grammaticalia Hafn. 1734.
4. Dactylismum Hafn. 1739.
5. En Calendar efter nye Stil 1707.

6. Har

6. Har han revideret og til Trykken befordret Joh. Arndts sande Christendom.
7. Restocks Huus-Postill.
8. En Jölands Psalme-Bog.

Paa hans Lüg-Steen læses følgende:

Sepulcrale hoc Ornamentum
beatis cineribus

Viri Nobilissimi, summè reverendi & Doctissimi

Dni. Mag. JOHANNIS ARNÆI

Rectoris qvondam Scholæ Holensis per annos

XII Fidelissimi

deinde Pastoris Ecclesiæ Stadenfis

& Præpositi Toparchiæ Strandensis

Annos XIV.

Posteaqve Antistitis Dioeces. Skalholt.

Annos XXI vigilantissimi.

Mariti ut Amantissimi ita desideratissimi

Qvi placidissime in Domino obdormivit

ad diem VIII Febr. annô Christi MDCCXLIII

Ætatis LXXIIX, Conjugii vero XL.

& suis post mortem viva posuit

Vidua Moestissima

GUDRUNA EINARI FILIA

Anno MDCCXLIV.

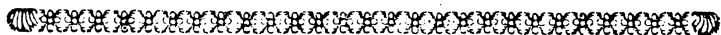
Pfalm. XV. v. I. & seqv.

O rerum Sator Alme! tuæ quis celsa Sionis
Tecta habitat? sanctiqve tui conscendere montis
Culmina quis poterit? castam cui vivere vitam
Contingit; rectiqve tenax, & nescia fraudis

Ling-

Lingva, suo focio qvi toxica nulla propinat,
Hæc faciens Solimæ sanctæ requiete fruetur.

CAP. XVI.

Om D. Nicolao Hemmingio SS.
Theol. Professore, Præst ved Hellig Giestes
Kirke i Kiøbenhavn, og Kannike i
Køeskilde. (p)

**Fødsel
og Herkomst.** Denne store og baade i og uden Landet berømte Lærere er fød i Lolland, enten i den Lands-Bye Embolts eller, som andre holde for, i den Lands-Bye Erringløf, som ligger imellem Marieboe og Nysted. Er. Windingius i hans Acad. Hafn. pag. 74 siger, at han er fød 1513, Helvaderus derimod, med hvilken D. Pontoppidan stemmer overeens, siger, at han er fød 1511. (q) Hans Fader Hemming Nielsen, og hans Mo-

(p) Af D. Resenii Dedication til Kong Christian IV, som staar for i hans lille Logica, sees, at Hemmingius har haft det Tilnavn Capito, hvilket han dog i sine Skrifter ikke har benyttet sig af.

(q) At Hemmingius maa være fød ikke 1511, men 1513, kand klarligen sluttet af de Ord, som han selv taler, da han 1575 den 5 Junii var kaldet op paa Kiøbenhavns Slot for at giøre Requæsit for sin Lærdom, da han blant andet saar: Jeg haaber, at min Tid vil heretter ikke blive lang, thi jeg staaer nu i mit 63de, som mit climacteriske Aar. Naar man nu regner fra 1513, da Windingius siger, at

han

Moder Catharina vare ifkun ringe og fattige Folk; og da han i sin Barndom mistede sin Fader, tog hans Farbroder, som var Smed, hannem til sig, og da han mærkede, at der var hos ham store Naturs Gaver og Lyst til Studeringer, satte han ham først udi Nystedes Skole, siden kom han til Nasskøvs Skole i Lolland,

D

og

han er fød otte Dage for Pinsedag, til 1575 den 5 Junii, saa træffer det rigtig ind, at han just da var gaaet ind i sit 63de Aar. Jeg finder disforuden, at Hr. Jörgen Kaas i et smukt Exemplar af Hemmingii Syntagm. Instit. Christian., som han haver eyet, men nu findes paa det Kongelige Bibliothec, haver tegnet for i Bogen med egen Haand nogle Omstændigheder om Hemmingio, og da han der stadfæster Windingii Berættning om at Hemmingius er fød 1513, da han og fastsætter Dagen, paa hvilken han er fød, nemlig den 12 Maji, da han iligemaade anfører et Epitaphium, som Hemmingius i levende Live skal have gjort over sig selv, og som ikke, det mig bitterligt er, nogensteds findes trykt, saa vil jeg her indføre høybemældte Jörgen Kaases egne Ord:

Author natus est An. 1513 die 12 Maji, & mortuus est anno 1600 die 23 Maji, cum vixisset annos 87. Scripsit Epitaphium de se ipso, cum adhuc superesset:

O mea Mens posthac æternum vive beata
 Freta Redemptoris voce, manu, merito.
 Qvum tuba cœlestis postremo tempore clanget
 Ecce sepulcra dabunt corpora quæqve sua.
 Lector vive, vale, mortem meditare, memorqve
 Perpetuæ vitæ, vivere discere DEo.

Georg. Kaas
 sua manu.

Bag

og til Nykøbings Skole i Falster. Tilslidst drog han over til Sielland, hvor han gik i Nestveds Skole i 3 Aar, i Slagelse Skole i 2 Aar, og i Jær gjorde han i Noerfælde Skole stor Fremgang under Nic. Blach Kanneke sammesteds, hvilken han derfor siden dedicerede sine Qvæstiones Catechismi, og berømmier samme Lærere saa vel for hans Troeskab i at undervise ham, som for hans Godhed i at komme ham til Hielp i hans fattige Omstændigheder.

Endskjønt Hemmingius havde nu i saa mange Aar slidt Skole-Støvet, og kunde derfor vel have været moden til at deponere; saa reiste han dog over til Lund i Skaane, og gik endnu 3 Aar der i Skolen under den berømmelige Mand Mester Bent, for at faae nogen ræt Grund i det Græske Sprog, som paa den Tid ikkun lidet blev dyrket af den studerende Ungdom. Efterat Hemmingius havde lagt saa god Grund i adskillige Skoler, saa var han vel værd at indskrives i Studenteres Tal. Men han var længe raadvild om, hvilket Academie han helst skulle forføye sig til. I Kiøbenhavn

Bag i samme Exempfar findes og skrevet den Revocation, som Hemmingius maatte gjøre i 176. Ligeledes ogsaa den Pasqvil, som D. Joh. L. Amerinus har gjort om Hemmingio til Vederlag for det, som Hemmingius havde skrevet om Disperne. Jeg vil ikke spille Papiret paa at anføre den, thi ihvorvel Poëtien er smuk, saa er dog Indholdet ærørrigt og lastværdigt; ellers maa man dog slutte deraf, at Hemmingius har ikke haft nogen anseelig og behagelig Leegems Skikkelse; thi den slutes saaledes:

Quisquis es, hunc caveas, quem sic natura notavit,
Corpore monstroso monstra subesse solent.

havn var Academiet den gang ifkun i slæt Stand; ef-
 terdi Kiøbenhavns Beleyring, Pest og dyr Tid havde
 foraarjaget, at nogle Professore vare døde, andre
 bortreiste, og at alting var i Forvirrelse; Han beslut-
 tede derfor at reise til det berømte Wittembergske
 Academie, og endskjønt han havde ifkun lidet at reise
 for, og det lidet han havde, blev af Røvere undervejs
 plyndret ham fra, saa fandt han dog i Wittemberg
 adskillige af hans Lands-Mænd, som beviste ham me-
 gen Hielp og Kiørlighed. Han blev derfor i 5 Aar ved
 denne høye Skole, hvor han, ved at gaæ andre Stu-
 dentere til Haande nu i at underviise dem, nu i at skrive
 for dem, fik sin fornødne Underholdning. Selv nød
 han baade Underviisning og Yndest af den store Lærere
 Philippo Melanctone, hvilken ogsaa gav Hemmingio
 med sig til Kiøbenhavn et ypperligt Studsmaal saa vel
 om hans flittighed, som skikkelige Opførsel. Efterat
 Hemmingius var kommen hjem til Fædernelandet, blev
 han af Ole Nielsen en Adelsmand i Malmøe antaget til
 at læse for hans Børn, og 1542 blev han i Kiøbenhavn
 af Rectore Magnifico M. Chrysolstomo indskrevet i
 Academiets Protocol. Aaret derefter 1543 blev han
 Professor i det Græske Sprog, i hvilket han allerede
 Aaret tilforne havde faaet Lov at underviise de Stude-
 rende. Siden blev han Professor Dialecticæ & Ebr.
 Lingvæ, saaledes heder det in Actis Academicis: 1545
 Constitutum est ab Universitate, ut Mag. Nic. Hem-
 mingius legat in hebræa Grammatica, & accipiat an-
 nuatim 20 taleros, & legat mane 5tâ horâ die vene-
 ris & saturni. Aar 1547 blev han tillige Præst ved Hel-
 lig Giestes Kirke i Kiøbenhavn. Aar 1553 blev han af
 D. Maccabæo creeret Theol. Baccalaureus; og da han

Bliver
 Student i
 Wittemberg.

Kommer
 hjem til
 Dannemark.

Indskrives i
 Academiets
 Protocol.

Bliver
 Professor
 Gr. Lingvæ.

Bliver
 Præst ved H.
 Giestes Kirke

Bliver
Doctor
og
Professor
Theologia.

Aar 1557 blev Professor Theologiae, saa blev han samme Aar af ovennævnte D. Maccabæo creeret Theolog. Doctor, og nød han den Naade, at Kong Christian III, Cron-Prins Friderich, Churfyrst Augustus af Sachsen, Hertug Wilhelm af Brunsvig, tvende Grever, og andre adelige Personer vare nærværende ved samme Promotion. Dette Embede forestod Hemmingius med Berømmelse og til stor Nytte for de Studerende; Han havde en stor Gave til at lære fra sig og at danne unge Mennesker; De lærdeste Mand i de Læder havde været hans Disciple; hvorfors han ogsaa blev kaldet Universalis Daniae Præceptor. Han var i stor Naade hos trende Konger; han var elsket og æret af sine Collegier, derfor fik han af dem til Foræring et Sølv-Beggere paa 50 Lod, da han udgav sin Commentarium over Pauli Epistler, og dedicerede samme til Academiet; De udvalgte ham ogsaa ofte til at være Rector Magnificus, og da han sidste Gang var det 1572, blev han tillige Academiets Vice-Canceller. Men de samme Fortienister, som forhørvede Hemmingio Benner, de opvakte ham adskillige Fiender og Misundere. Aar 1563 blev han af Peder Ibsen, som var Qvæstor Academiae, skældet for en Thy og overfaldet med Drefigen; da han derfor besværede sig for Consistorio, blev denne farlige Sag ved Cancellereus Hr. Joh. Friises Mellemhandling saaledes bilagt, at P. Ibsen tilstod, at han havde gjort det i Drukkenskab, faldt paa sine Knæe, og bad saa vel Academiet, som i sær Hemmingium om Forladelse, forsikrede ogsaa med Eed, at han vidste intet andet om Hemmingio, uden det som var got, og en ærlig Mand anstændigt. Da derfor Rectoratet Aar 1571 blev Hemmingio igien overdraget, vilde han ikke tage

Haver ad-
skillige Hien-
der.

tage imod denne Bærdighed, førend ovennævnte Qvæstor havde aflagt Nægnskab, førend en ny Qvæstor var udvalgt, og førend alle Professorene havde med Eed forsikret ham om, at han i sit Embede skulle blive uanfægtet. Hemmingius havde ogsaa en stor Fiende i sin Collega D. Georgio Dybvadio, hvilken ved alle Lejligheder søgte at forkleine Hemmingium, og hemmeligen efterstræbede ham; Hvorfor Joh. Melch. Kraft i hans Hussumsche Kirchen-Historie pag. 233 anfører et artig Vers, som en ubekjendt har gjort om disse tvende Mænd, saa lydende:

Oderat Hemmingium qvanqvam Dybvadius olim,
 Non tamen absqve potest illius ore loqvi.
 Hi sunt ingrati mores & præmia seclii:
 Odunt, qvo possunt non caruisse, bonum.

Det er:

Dybvad ej mindre end en Ven af Hemming var,
 Af Hemmings Skrifter han dog meget staalet har;
 Saa er det Verdens Viis at hade og vanære
 Det gode, som den dog fandt ikke vel undvære.

At jeg nu ikke skal tale om det Fiendskab, som Ivar Bartholin viiste imod Hemmingium, som sin gamle Belgiorere; Man haver in Manuscripto de Breve, som de have verlet imellem hinanden, de findes ogsaa trykte i det Dånische Bibliothec, men fandt kun fæste liden Troe til de Beskyldninger, som Bartholin der gjør imod Hemmingium, efterdi han har skrevet i en hæftig Affect og med stor Bitterhed. De største Fortrædelig-
 heder tildrog Hemmingius sig ved den Tilbøielighed, Bliwer mis-
 tenkt for
 Crypto-Cal-
 vianismo.
 som han viiste sig at have til Calvinisternes Meninger; ikke at han, som nogle af de Reformerede have holdt

for, bifaldt og elskede alle deres Lærdomme; thi det er klart, at Hemmingius i de Articler om GUDs almindelige Naade og Udvælgelsen haver intet lært uden det, som var overeensstemmende med GUDs Ord og vore symboliske Bøger, hvilket kand sees af Hemmingii Tractater de Gratia Universalis, hvilke siden af D. Joh. P. Resenio i 5 Disputatzer bleve forsvarede og videre udførte imod den Calviniske Lærere Joh. Piscator. Men Hemmingius kand selv ikke nægte, at han jo var Calvinisk findet i den Articul om Christi Legems og Blods Nærværelse i Sacramentet; derfor siger han i den Revocation. som han gjorde 1576: Cum autem aliter in Syntagmate meo scripserim, juxta Sententiam Joh. Calvini, de re Sacramentaria &c.

Nu havde vel Hemmingius i mange Aar, uden nogens Paaanke, udbredet sin Meening om Sacramentet; thi endskjønt man allerede i Christiani Htii Tid (uden Tvivl i Anledning af de Bevægelser, som den bekjendte Hardenberg gjorde, og som ved høystbemældte Konges gudelige Nidkierhed bleve dæmpede, hvorom kand læses Dänische Biblioth. Tom. V. p. 177 & seqv.) havde begyndt at mumle imod Hemmingium, og at anke paa hans Lære-Naade om Sacramentet, hvorefter Kongen maa have befaleet Hemmingium og de andre Professores samt tvende Super-Intendenter at udgive offentlig den deres Confession om Sacramentet, thi jeg ser af et Manuscript under den Titel: **Tvende Super-Intendentes samt alle Professorers udi Kiøbenhavn's Universitet Subscription eller Underskrivelse under den Table kaldet Tabella de coena Domini sive Altaris**
Sa-

Sacramento per N. Hemmingium conscripta A. 1557, at Hemmingii Underskrift lyder saaledes: Jeg Niels Hemmingsen den Hellige Skriftes Ordinarius Professor udi det Kongl. Kiøbenhavn's Universitet bekiender og bestaaer med denne min Haand=Skript, at jeg forsager alle Sacramenterernes Bildfarelser om Hærens Nædere, og at jeg annammer og samtykker den almindelige Jesu Christi Kirkes Sentens og Lærdom, som i denne Table af Næderens Ord er fremsat, forklaret og beviist, og at jeg saa klarlig og udtryffelig aldeles bejaer og samtykker den Augsbургiske, den Sachsiske og vores Kirkes Confession og Bekiendelse om den allerhelligste Hærens Nædere. Saa var dog i nogle Aar alting roligt med Hemmingio, og der var iblant os ingen, som havde det ringeste at udsætte paa hans Lærdom. Men da man i Tydskland begyndte at sætte sig for Alvor imod Crypto-Calvinisterne, da man arbejdede paa at faae Formulam Concordiæ allevegne indført, og da man fornam, at Hemmingius var Hoved og Læremæstere for de hemmelige Calvinister i Dannemark, saa skrev først D. Jacobus Andreæ, som 1569 var kommen til Dannemark, og opholdte sig i Colding i Jylland, et vidtløftigt Brev til Hemmingium, hvorved han søgte enten at faae ham paa sin Side, eller, om det ikke kunde skee, da i det ringeste at udlirke Hemmingii rætte Mening om Sacra-

cramentet; men da Hemmingius svarede paa dette Brev (r) med faae Ord og i saa almindelige Termins, at D. Andreae kunde ikke faae noget at holde om, saa overtalte han omsider Churfyrste Augustum lat skrive til Kong Friderich II, at afmale Hemmingium med sorte Farver, som den der selv førte urigtig Lærdom, og tillige forførte andre; i sær beraabte Churfyrsten sig paa den Bog, som Hemmingius Uaret tilforne 1574 havde udgivet under den Titel: Syntagma Institutionum Christianarum, i hvilken han meente der fandtes Bildfarelser, som vare forargelige. Kongen lod derfor den 5 Junii 1575 Biskopen i Sieland D. Poul Madsen, alle Professore, og Kiebenhavns Præster opkalde paa Slottet; Hvor Hoffmesteren Hr. Peder Oxe, Cancelleren Hr. Niels Kaas, og Rigs-Raad Hr. Jörgen Rosencrantz havde Ordre at forestille dem alle, at de under Livs Straf maatte intet lære eller skrive om Alterens Sacramente, uden det, som var gandske overeensstemmende med den Augsburgiske Confession. I sær sagde Hoffmesteren til Hemmingium, at han skulle falde tilbage det, som han i sit Syntagmate havde skrevet om den Hellige Nadere. Hemmingius undskyldte sig det beste han kunde, forestillende, at D. Maccabæus og andre havde lært det samme som han, bad derfor, at han, som en gammel Mand, der ikke kunde have lang Tid at leve i, maatte befries fra den Tort at revocere, hvad han zengang havde skrevet. Biskopen Doct. Poul Madsen tog sig ogsaa Hemmingium an, og paa

(r) Af begge disse Breve har man adskillige Afskrifter, de findes og begge trykte i D. Pontoppidans Aan. Tom. III. pag. 421 & seqv.

paa beste Maader forklarede hans Sag, som altsam-
 men vidtløftig fand læses i D. Pontoppidani Annal. T.
 III. pag. 441 & seqv. Hemmingius slap derfor denne
 Gang for at giøre nogen Revocation; Ikke dismindre
 maatte han og alle de andre otte Dage derefter under-
 skrive et Instrument, som blev dem forelagt, af det
 Indhold, at de intet skulle lære, som paa no-
 gen Maade var stridende imod den Augsburg-
 ske Confession, ikke heller her eller udenlands
 udgive noget i Trykken, førend det først af
 alle Professorer var igiennemseet, og af
 Hans Kongelig Majestæt approberet. Men
 med alt dette, var Churfyrst Augustus ikke fornøyet,
 han blev ved, efter hans Theologorum Tilskyndelse,
 at holde an hos Kongen om, at Hemmingius maatte
 tilholdes offentligen at igienkalde sin Mening om Mada-
 ren, efterdi Hemmingii Syntagma var kommet ud i
 Trykken, og havde giort offentlig Forargelse. Kongen
 lod derfor Hemmingium forstaae, at han skulle revocere,
 at han med de andre Professorer skulle samles paa Con-
 sistorio, og udgive saadan Confession om den Hellige
 Madere, at Kirken dermed kunde være fornøyet; Hem-
 mingius friimpede sig længe derved, men da han og de
 andre Professorer fornam, at det var Kongens Aldor,
 og at han var fortørnet over, at det varede saa længe
 med Revocationen, saa lod Hemmingius sig omsider
 overtale til at kalde tilbage hvad han havde skrevet i sit
 Syntagmate, og overgav 1576 til Kongen saadan Be-
 kiendelse: Statuo & firmiter credo, totum Christum
 DEum & hominem substantialiter adesse præsentem

R

in

in cœna sua, ubicunqve celebretur juxta ipsius Ordinationem, illam offerre & exhibere Communicantibus dignis & indignis suum verum corpus & verum suum sanguinem, quem effudit pro nobis in Remissionem peccatorum, atqve hoc ipsum corpus & hunc sanguinem vere & realiter a Communicantibus cum pane & vino sumi, ita ut verus cibus & verus potus sit, quô homo pascitur, reficitur, & vivificatur ad vitam æternam. Det er: Jeg holder for og stadelig troer, at den gandske Christus GUD og Mand Personligen er tilstæde i Raderen, hvor den helligholdes efter hans egen Indstiftelse, og at han i Raderen skænker og giver Bærdige og Uværdige sit sande Legeme og sit sande Blod, som er udøst for os til Syndernes Forladelse, og at det samme Legeme og det samme Blod sandeligen og virkeligen annammes af Communicanterne under Brød og Viin, saa at det er sandelig Mad og sandelig Drikke, hvorved Mennisket fødes, opholdes, og levendegjøres til det ævige Liv.

Uf denne Hemmingii Confession som er vidtløftigere, har jeg kun anfert det fornemste og det som er hans egentlige Bekiendelse om Sacramentet, jeg har ogsaa i det foregaaende p. 126. mærket, at han i samme Confession haver revoceret det, som han i sit Syntagma havde skrevet om denne Materie; ligesom han og til Slutning beder baade Kongen og Kirken om Forladelse

delse for den af ham givne Forargelse. Man haver ellers af samme Confession adskillige Uffskrifter, den findes disforuden trykt i D. Hect. Gotfr. Masii Dissertationibus Academicis paa tvende Steder: først i hans Differt. Hist. Dogmat. de Dania Orthodoxa &c. pag. 994, siden i hans Epistola ad D. B. Botsaccum de eadem materia pag. 1022. Ligeledes i D. Pontoppidani Annal. Tom. III. pag. 454. Den anføres ogsaa dog med nogen Forandring i D. Joh. Henr. Feustkings Palinodia Sacra ed: 1718 in 4to. p. 91. Hvor han indferer adskilligt om den Controvers, som haver været imellem D. Masium og D. Samuel Andreæ om denne Hemmingii Revocation, og slutter omsider saaledes: Illa emblemata ex Schola Calvinii depromta, quantum ego judico, evincunt Hemmingium perfidum & dolosum in retractando fuisse sophistam. Imidlertid var dog Hemmingii oven anførte Befiendelse saaledes forfattet, at man ikke kunde finde noget at sætte ud paa den. Men han havde skarpe Skyttere efter sig, de gave nye Ugte paa alle hans Ord og Lærdomme, og de beskyldte ham paa nye, at han intet meente af det han havde skrevet; men at han blev ved hemmeligen at lære det samme som tilforne. Vel findes der de, som herudi undskyldte Hemmingium, og holde for, at han i Sandhed havde forandret sin Mening om Sacramentet: De beraabe sig deels paa de trykte Skrifter, som han efter den Tid udgav, hvorudi intet findes, som er stridende imod den af ham udgivne Revocation, deels paa den Naade, i hvilken han baade fik sin Dimission, og i hvilken han siden den Tid bestandig stod hos Kong Friderich II: De meene, at siden Kongen i Begyndelsen var saa fortrydelig paa Hemmingio,

saa havde denne Fortrydelse taget til, og Hemmingius i det ringeste i Uaaede faaet sin Dimission, hvis det havde været beviisligt, at han paa nogen Maade havde brudt sin Forpligtelse, og handlet imod den af ham giorte Revocation. Men disse Grunde ere dog ikke tilstrækkelige nok til at frikende Hemmingium; Thi hvad først de trykte Skrifter angaaer, som han udgav, efterat han var kommen til Koeskilde, saa fand deraf intet Beviis tages om Hemmingii Hiertes Mening, efterdi baade han og de andre vare under Livs Fortæbelse tilholdne intet at udgive som var stridende imod vore symboliske Bøger, og som ikke tilforne var igiennemseet og approberet; Han maatte derfor vel være saa forsigtig, helst da der vare saa mange, som saae ham paa Fingrene, at han ikke i trykte Skrifter gav sig blot, og ved saadan Ubetænksomhed satte sig selv i Fare. Ikke diemindre mærker man dog, at da Hemmingius fik Lust, og saae, at Sagen var ikke længere saa farlig, at han da ingen Betænkning gjorde sig om at yttre og udbrede sin forrige Mening om Sacramentet. Saaledes haver man tvende Piecer in Manuscripto, den eene, som er skrevet paa Latin, kaldes Assertio Rev. D. Hemmingii de cœna Domini, uden Aarstal; i dette Skrift, som allevegne ligner Hemmingii Stil og Skrive-Maade, gjør han sig ræt Umage for med Lignelser at oplyse, og med mange Argumenter at gotgiøre, at Kristus er ikke virkeligen tilstæde i Sacramentet, men nydes ikkun aandelig Viis, og derfor ikke af de Uværdige, hvilke annamme vel panem Christi, men ikke panem Christum. Den anden Piece, som er skrevet paa Dansk, Aaret førend han døde, da han var kaldet op paa det Kongelige Slot i Kiøbenhavn, haver saadan

Op-

Opſkrift: Nogle Spørſmaale om Chriſti Le-
goms og Blods Sacramente, och Svar
derthill, forregiffven N. H. D. Kiøpenhaffus
Slot 4 Februarii Anno 1599; Herudi viiſer
han, ligesom i den forrige, at han var Calvinſk ſindet
i den Articul om Naderen, og at han i ſaa Maade i den
Confession han gjorde 1576 havde vel forandret ſine
Ord, men ikke ſin Hiertes Mening. Men derſom no-
gen endnu vilde tvifſe om diſſe Manuscripters Rigtighed,
og tænke, at de af andre under Hemmingii Navn kunde
være forfattede, ſaa fand de fuldkommeligen blive over-
beviifte af Actis Academicis for Mar 1576. Det vilde bli-
ve for vidtløftigt i dette Skrift at anføre alle de mærke-
lige Omſtændigheder, ſom foregik paa Conſistorio, da
Hemmingius ſkulle forfatte ſin Revocation; Jeg vil
allene give Læſeren et kort Udtog af ovennævldte Actis,
ſom fand være nok til at viiſe, at Hemmingius var og
blev ved ſin forrige Mening om Sacramentet, uagtet
den ſkriftlige Revocation, ſom han indgav til Kongen:
Da Profefſorerne, efter den Kongelige Befalning, i
Joraaret 1576 vare forſamlede, vilde Hemmingius i
førſtningen ikke møde, nogle Sefſioner løbe frugtesløſe
af, fordi han vilde ikke beqvemme ſig til at revocere,
da han emſider lod ſig overtale til at ſkrive en Confes-
ſion, ſaa var den ſamme ſaa kort, og i ſaa almindelige
Terminis forfattet, at de andre lætteligen kunde ſee,
at Kongen, ſom var fortørnet, dermed ikke vilde være
fornøyet. Biſkopen og de andre Profefſores foreſtille-
de ham derfor den Fare, i hvilken han ſatte ſig og dem,
med ſaadan Eſtertryk, at han tilſidſt lod ſig beqvem-
me til at ſkrive og underſkrive ovenanførte Confession

og Revocation, som til Kongen blev overleveret. Men saasnart den var skrevet, gjorde han for Professorerne sin egen Forklaring derover, (s) og blant andet udtryffeligen sagde, at han ved indignos ∴ uværdige forstod ikke ugudelige, men infirmos ∴ skrøbelige Christne, som dog have Troen. Og da de andre dertil svarede, at Ordene kunde ikke taale saadan Mening, og at dersom han meente andet end det han havde skrevet, saa kom det paa hans Negning; Menniskerne kunde ikkun domme ham efter hans Ord, saa sagde Hemmingius til Slutning: Domini, ibi habetis Scriptum, facite quod vultis, ego aliter non sentio, det er: Her have I Skriftet, gjører med det, hvad I vil, jeg mener ikke anderledes. Hvad dernæst den Naade angaar, i hvilken Hemmingius stod hos Kong Friderich II; da fandt det ikke nægtes, at jo Kongen baade i Naade gav ham sin Dimission, saa og efter den Tid bestandig elskede

- (s) Blant andet havde Hemmingius denne subtile Reservation, at han vilde, at alle Ordene i Confessionen skulle forstaaes copulative, ∴ i sin Sammenhæng med hinanden; derfor sætter han et NB. ved de Ord: ubicunqve celebratur juxta ordinationem ipsius. Ligeledes ved de Ord: quo homo pascitur, reficitur & vivificatur ad vitam æternam: hvormed han klarlig nok viiser, at han admitterede dog kun en Manducationem spiritualem: scitote, siger han til de andre, Domini mei, me, quæ ibi dicuntur, accipere copulative, dico NB. *juxta ipsius Ordinationem*, & ita, ut sit cibus & potus, *quod homo vivificatur ad vitam æternam*. Hæc conjungi volo non sejungi. Indignos ergo accipio eos, qui sunt infirmi, non tamen carent fide verâ, dignos accipio eos, qui sunt spirituales.

de ham; han gav ham ikke allene nogle Tiender og et Canonicat i Roeskilde, hvoraf han kunde leve; Men indhæntede ofte hans Responfa i vanskelige og tvivlsraadige Saaer; Han lod ogsaa Præsterne befale, at de skulle forskaffe sig Hemmingii Huus-Postil, som den beste de kunde betiene sig af til deres Prædikener. Men af alt dette følger endnu ikke, at Hemmingius havde forandret sin Mening om Sacramentet; Men Tidene vare forandrede, Kongen var bleven koldfindig imod sin Svoger Churfyrst Augustum, han var ogsaa ved D. P. ab Eitzen, D. Poul Madsen, Knopsum og andre bragt i Harnisk imod Formulam Concordiæ, og havde derimod faaet bedre Tanker om Crypto Calvinisterne, man finder derfor, at Hemmingii Venner af Tidernes Conjuncturer gjorde sig Haab om, at han med det første igien skulle komme til sit forrige Embede og Bærdighed; saaledes skriver Chytræus i hans Epist. til Monavium af Aar 1579: Nic. Hemmingius Roeskildæ in Canonicatu suo vitam tranqvillam agit, nec dubito, qvin brevi in Academiam rediturus sit. Af alle disse Omstændigheder kand da klarligen sees, at Hemmingius, uagtet den Revocation han gjorde, blev dog bestandig ved sin engang fattede Mening om Sacramentet, og i de Tilfælde efterfulgte sin Læremestere Philippum Melanchtonem, som og undertiden syntes at sætte sig imod Crypto-Calvinisterne, og derfor da han 1551 udgav sin Repetitionem August. confessionis, udtryffeligen siger, Christum in cœna vere & substantialiter adesse, & vere exhiberi fumentibus, hvilken Befiendelse han siden nogle Gange igientager imod Neder-Sachsenne, men havde dog med alt dette Reservationen og alt for stor Kierlighed til Calvinisternes Mening om Sa-

cra-

cramentet, hvorfor han ogsaa gjorde den bekiendte Forandring i den Augsburgske Bekiendelse. - Havde derfor vores lærde D. Mafius, den Gang han skrev om Hemmingii Revocation imod den reformerte Theologum D. Sam. Andreae, efterseet de ovenanførte Acta Academica, saa havde han ikke med saa stor Jvrighed forsvaret Hemmingium; Jhvorvel man derhos maa sige, at de Argumenter, hvormed D. Samuel Andreae vil gotgiøre, at Hemmingii ovenanførte Confession var meere overensstemmende med Calvinisterne end med Lutheranernes Lærdom om Sacramentet, ere saa tvungne og usle, at D. Mafius i saa vidt haver ræt, at Hemmingii Confession (naar de andre Omstændigheder ikke tages i Betragtning) er saaledes forfattet, at vores Kirke kunde være tilfreds med den, og af Confessionen i sig selv betragtet ikke fatte ringeste Mistanke om Hemmingio. See Mafii Dissert. Acad. p. 1021 & seqv.

Alt dette haver jeg agtet fornødent at anføre, for at fyldestgiøre en Historie-Skrivers Pligt, som er at sige Sandhed. Det havde været ønskeligt, om denne store Theologus havde været rigtigere i den Lærdom om Sacramentet; det havde været roosværdigt, om han, i steden for at giøre en fremtefuld Revocation, havde bestandig vægret sig derfor, udbedet sig Samvittigheds Frihed og sin Dimission i Naade; samt lovet ikke at udbrede sin Mening. Men naar man betragter Tiden og Omstændighederne; naar man eftertænker, hvor fortørnet Kongen i Begyndelsen var, hvor haardeligen man i den Tid straffede Bildfarelses i Lærdom, og hvor meget de andre Professore, som elskede og ærede Hemmingium som deres Fader, gif om Borde med ham, for at overtale ham til at revocere, saa maa man,

man, om ikke gandske undskyldte ham, dog ynkes over hans Omstændigheder, og med Læmsældighed dømme om ham.

Imidlertid trængte Hemmingii Fiender dog saa vidt igiennem, at Kongen Alar 1579 gav ham sin Af-
 skeed fra Academiet; da han flyttede til Roeskilde, hvor han levede over 20 Alar i sit Otio; men var dog imidlertid ikke ørkesløs; thi han forfattede der mange Fionne Skrifter, af hvilke de fleste ere trykte, og nogle findes in Manuscripto i adskillige Bibliotheker. Alar 1590 nød Hemmingius den Lykke, at Kong Jacob i Engelland, da han var i Roeskilde, havde ham hos sig baade til Middag og Aftens Maaltid, talte med ham om adskillige Ting, og til Afskæed forærede ham et forgyldt Sølv-Beggere. I de sidste Alar blev Hemmingius gandske blind, saa at han hverken kunde see at skrive eller læse, døde omsider næt af Dage den 23 Maji 1600, blev hæderligen begravet i Roeskilde, (t) og fulgt til Jorden af alle Professorer ved Universitetet, efter at han havde levet i 87 Alar, og tient i 57 Alar, hvorfore han ogsaa af Grossen i hans Jubel-Priester-Lexico Tom. I. pag. 176 anføres iblant Jubel-Lærere. Man haver in Manuscripto den Parentation, som blev holdet, over ham paa Latin af Biskop Peder Winstrup i Anledning af Pauli Ord 2 Tim. 4. v. 7.

Haar sin
 Dimission
 1579.

Hans Døt

og lange
 Licentie.
 i 57 Alar.

S

Han

- (t) Jeg kand ikke begribe, hvad Alabenbaring Joh. Grossius haver haft, som siger, at Hemmingius ligger begravet i Basel; thi saa heder det i hans Epitaphiis & Inscriptionibus urbis Basiliensis ed: Basil. 1622 pag. 392. Doctoris Nic. Hemmingii Canonici Roeskildensis cineres hic quiescunt.

Hans
Egteskaber
og Børn.

Han har tre Gange været gift. Hans første Egteskab var meget ulykkelig, saa at han omsider blev nødsaget til at søge Skilsmisse-Dom, hvilken han ogsaa fik; og endskjønt ovennævnte Iver Bartholin, i sit Brev til Hemmingium, lægger al Skylden paa Hemmingio selv, ligesom han formædlet sin underlige Opførelse skulle givet Anledning til sin Husfrues Troeløshed, saa kand man dog ikke sætte nogen Troe til en hæftig Fiendes Beskyldninger. Med hans tvende andre Husfrue levede han vel og fornøjet, og var den sidste, som ogsaa overlevede ham, beynnderlig hans Trost og Støtte-Stav i hans høie Alderdom. Han havde en Søn af det første Egteskab ved Navn Johannes, af hvilken, saa vel som af hans Moder, Hemmingius havde stor Hierte-Sorg; thi endskjønt samme Johannes Hemmingius var allerede i sit 20de Aar bleven Magister og strax derefter Professor, saa var dog hans Forhold saa forargeligt og skammeligt, at han blev affat fra sit Embede, og kaldes derfor af Windingio Del on-stamentum Patris & Patriæ. Hemmingius havde ogsaa en Datter, af hvilken han havde Etæde, og som var gift med D. Nic. Hammer Professor Gr. Lingvæ ved det Kiøbenhavnste Universitet.

Hans
Skrifter.

Hemmingii Skrifter anføres af Windingio i hans Acad. Hafn. p. 79, til hvilke kand lægges disse efterfølgende Liig-Prædikener:

1. Over Mogens Gyldestierne. Kbh. 1570.
2. Over Otte Rud til Megetliær. Kbh. 1571.
3. Over Oluf Mouridsen. Kbh. 1573.
4. Over Frue Birgitte Giøe. Kbh. 1574.

Hans *vita* er oversat paa Islandsk, og til Trykken befordret af Gudbr. Thorlachsen, i *Danske Bi-*

Biblioth. Tom. VII. pag. 66. Ligeledes er ogsaa hans Pastor oversat paa Tysk og udgivet Leipzig 1566 in 8. Saaledes ere og en stor deel af hans Latinske Skrifter af adskillige oversat paa Dansk.

Jeg seer ogsaa, at Hemmingius har gjort Fortælle til Brentii 25 Prædikener om Omvendelsen, oversatte af Haagen Lauridsen. Kbh. 1563 in 8vo.

Begge hans Epitaphia fand læses i D. Pontoppidani Marm. Dan. Tom. I. pag. 29.

CAP. XVII.

Om D. Thomas Finke, Professor
 Mathematic. Eloqvent. og Medic. ved Kjø-
 benhavns Universitet, samt Oeconomus
 ved Communitetet, og Kannike
 i Roeskilde.

Denne ældgamle og lykkelige Mand er fød i Flensborg Hans Fødsel den 6 Januarii 1561. Hans Fader Jacob Finke og Hertønski. var Raads-Herre, og hans Moder Anne Thorsmeden var en Datter af Thomas Thorsmeden, som ogsaa var Raads-Herre i Flensborg. Efterat han i nogle Aar var opfød hjemme hos sin Fader (thi hans Moder døde faae Dage efter hans Fødsel) kom han i sin Morbroders Reinhold Thorsmedens Huus, som lod ham oplære i boglige Konster, da han i sær under de berøm-

Bliver
Student.

melige Lærere Mag. Seb. Schröder og Mag. Th. Schar-
tenberg gjorde saa god Fremgang, at han i sin Alders
16de Aar blev sendt til Academiet i Straxborg, for
der videre at fortsætte sin Studeringer. Der opholdt
han sig i 5 Aar, og imidlertid studerede saa flittig og
skikkede sig saa vel, at han ikke allene blev høyligen ek-
sket af sine Lærere; Men at hans Navn endog mange
Aar derefter blev af Melch. Junio Professor Eloqventiæ
sammesteds i et Programma erindret med største Be-
rømmelse. Efter 5 Aars Forløb kom han hjem igien
til Flensborg, og da han for Pestens Skyld i nogen Tid
maatte blive hienme, kom han imidlertid i Beskændskab
med de tvende store Rigens Raad og Cancellere Niels
Kaas og Christian Friis, af hvilke Herrer han nød stor
Gunst og Kierlighed; og da der allerede gif Rygte af
Finkes Lærdom og Videnskab i Mathematiquen, lod den
berømmelige Henrich Rantzov hente hannem til sig paa
Bredenbergh, hvor han forblev i nogen Tid, og vandt
ogsaa denne Herres Yndest og Bevaagenhed. Siden
begav han sig paa udenlandske Reiser, han besøgte
Schweitz, Frankerig og Tydskland; men fornemmelig
opholdt han sig i Italien over i 4 Aar, og nød alleveg-
ne megen Ære; hvorledes han til Padua var effekt af
den Tydske Nation, som haver der deres egen Kirke, at
han af dem blev udvalgt til Procurator Templi, og
fik Navn af Confiliarius, at han der lagde Grund til
et Bibliothec, som siden den Tid meget er foreget, at
han paa sin Hiemreise blev creeret Medicinæ Doctor i
Basel, deromt fand læses Doct. Chr. Ostensfelds Orat.
Parent. in obitum Th. Finkii, Er. Windingii Acade-
mia Hafn. p. 160. D. Pontoppidani Vestigia Danorum
e. na Daniam Cap. 2 de Italia, og Joh. Mölleri Cim-
bria

Reiser
udenlands.

bria Liter: Tom. III. p. 252. Strax efter hans Hiemkomst blev han af Hertug Philip til Slesvig og Holstein kaldet til Gottorp at være Liv: Medicus. Men der blev Finke ikke længe; thi just paa hans Bryllups Dag, som blev holdt paa Hertugens Slot Tenningen den 30 Aug. 1590, fik han Brev fra Professorerne ved Kiøbenhavns Univerlitet, i hvilket de, efter Cancellereus Hr. Niels Kaases Raad, kaldede ham til at være Professor Matheseos. Det er troligt, at Hertug Philip, som en svag Herre, neppe havde mistet ham; Men da samme Herre en Maanedes Tid derefter ved Døden afgik, besluttede Finke at imodtage det tilbudne Professorat, fik ogsaa af Hertug Joh. Adolph sin Afskæed, og derpaa in Julio 1591 reiste til Kiøbenhavn og tiltraadde sit Embede. Aar 1602 blev han Professor Eloqv. og strax derpaa Oeconomus ved Communitetet; hvilket Embede han i 52 Aar forestod med saadan Troskab, at Academiets Gøds mærkeligen tog til; Da derfor de Kayserslige vare faldne ind i Jylland, og de studerende derved nødsagede til at søge deres Tilflugt til Kiøbenhavn, saa var Communitetet, ved hans Forsynlighed, i Stand til at underholde over 40 Studentere flere end tilforne. Under hans Tilsyn blev ogsaa Tegenken opbyggt, og da Communitetet var afbrændt, blev det ved hans Glid snart igien opreist af sin Aske, og sat i den Stand, i hvilken det befandtes for den ulykkelige Jildebrand, som 1728 overgik Kiøbenhavn. Aar 1603 blev han ogsaa Professor Medicinæ, og da han derudi havde baade stor Videnskab og Ovelse, saa blev han ofte brugt ikke allene af mange store Herrer, men af Kongen selv, som ogsaa tog ham med sig paa sin Norske Reise, af begge Dronningerne og de Kongelige Børn.

Liver
Liv: Medicus
i Gottorp.

Professor
i Kiøbenhavn

Oeconomus
ved Com-
munitetet.

han var en Lem af det Philosophiske Facultet, var han tvende Gange Decanus, 5 Gange var han Rector Magnificus, og da denne Værdighed blev ham 1642 igien tilbudet, maatte han formedelst sin høye Alderdom afbede den.

Egteskab
og
Børn.

Han havde allerede, som Liv-Medicus i Gøttrup giftet sig med Jomfrue Solstrata Ivaria; Dette Egteskab varede kun i 24 Aar, en kort Tid for ham, som levede moren i 100 Aar, og som fra 1614 af, da hans Hustru døde, levede siden i eenlig Stand i 42 Aar. Snidlertid saae han dog Betsignelse af dette Egteskab: Han var Fader til 9 Børn, tre Sønner og 6 Døttre, af disse blev den ældste Søn Jacob Finke Professor Physices ved Academiet; af Døttrene kom de fleeste i Egteskab med anseelige og berømmelige Mænd: den ældste Datter Anna blev gift med Doct. Caspar Bartholin S. Theol. Professor. Den anden Margareta blev gift med D. Georgio Fiuren. Den tredie Dorothea blev gift med D. Ole Worm Med. Professor, og den fjerde Drude Finke blev gift med D. Joh. Brochmand S. Theologiae Professor. Han saae i levende Live 79 Personer, som alle nedstammede fra ham, han saae Berne-Børns Børne-Børn, af hvilke een Søn og 5 Berne-Børn, foruden Sviger-Sønner og Svogre vare hans Colleger ved Academiet, hans ældste Søn Jacob Finke var ikke allene mange Aar Professor tillige med Faderen, men blev og tilsidst den ældste Professor ved Academiet næst Faderen; og da Thomas Finke omsider døde, var der ikke een Professor, som var saa gammel af Aar, som han var gammel i Embede. Hans Døds-Dag var den 24 April 1656, efterat han havde levet i 96 Aar, og

Hans Død

og været Professor ved Kiøbenhavn's Univer-
sitet i 66 Aar.

og lange
Livstid.

Han skal i sin Ungdom have været saa svag, at hans Læge spaaede ham ikkun et kort Liv, og skal have lovet at vilde forgylde alle de Bøene, paa hvilke Finke kom til at gaae.

Iblant de mange og besynderlige Betsignelser, som han nød af GUD, var denne ikke den ringeste, at han havde mange Benner og Belyndere blant Høne og Læve, saa at ingen fandt have nødt en meere almindelig Kierlighed og Høynagtelse end han; og da der findes saa lærde, som jo have deres Fiender, som i offentlige Skrif- ter angribe dem, saa bliver han derimod berømt af alle, naar man uindtager Gassendum, der har søgt ligesaa meget at forringe Finke, som at ophøve Tyge-Bræhe, hvorefter ogsaa Ostenfeld har vist billig Fortrydelse i ovenanførte Programina.

Føruden den Lærdom og Forsfarenhed, som Finke besad, var han ogsaa en gudsfrygtig, oprigtig, fredsom- melig og godgjorede Mand: Han testamenterede 3000 Rdlr. til fattige Studentere, som lægge sig efter Medi- cinen og Philosophien; han gav føruden 1500 Rdlr. til andre fattige; ligesom han ogsaa, medens han levede, var en Fader for Fattige og Betrængte, saaledes tog han blant andre til sig i Huset Lars Mortensen Schavenium, som et fattigt Barn, underholdt ham i 13 Aar, og lod ham saa vel oplære, at han siden blev Professor Theologiæ og Biskop i Sieland. Blant de Gienordigheder, som mødte ham, var der ingen, som gik ham meere til Hjertet, end at han ved Jids- Naade mistede sit Bibliothek, hvorefter han aldrig funde

hans
Donationer

de

de tale, uden at græde. Hans Skrifter, Epitaphium og andre Omstændigheder findes antagne i Er. Windingii Academ. Hafn., og i Joh. Molleri Cimbr. liter. locis citatis.

CAP. XVIII.

Om Doctor Caspar Bartholin,
Ridder af Dannebrog, Kongl. Majestæts
Conferens- Etas- og Justis-Raad. Præles
i det Kongelige Rente-Cammer, Assessor i
Højeste Ræt og Consistorio, og Pro-
fessor Phyl. ved Kiøbenhavns
Universitet.

Denne berømmelige Mand, som med rette kand
regnes iblant eruditos præcoces, & felices o:
tillige og lykkelige Lærde, er fød i Kiøbenhavn
den 10 Sept. 1655. Hans Fader var den store D. Tho-
mas Bartholin, Kongelig Liv-Medicus, Assessor i
Højeste Ræt og Consistorio og Medic. Professor i Kiø-
benhavn. Hans Moder var Else Christophers Datter,
en Datter af Christopher Hansen Borgmester i
Kiøbenhavn. I sine Skole-Aar anvendte han Tiden
saa vel, at han var ikkun noget over 15 Aar, da
hans Fader, som Rector Magnificus, havde den Glæ-
de 1671 at indskrive ham i Studenteres Tal; og neppe
havde han været Student i 3 Aar, førend han 1674
sit

Hans Fødsel
og Herkomst.

Bliver
Stud. ent.

fik Kongens Brev paa at være Professor; Derpaa rejste han i nogle Aar udenlands; og saa snart han 1677 var kommen hjem igien, begyndte han offentlig at lære, først i Anatomien, siden i Physica. I nogle Aar var han Notarius ved det Philosophiske Faculter; Aar 1687 var han første Gang Rector Magnificus; og Aaret derefter første Gang Facultatis Philosophicæ Decanus. Efter den Tid bleve ikke allene disse Værdigheder ham ofte igien overdragne, men han opsteeg ogsaa til flere og større Værdigheder: Aar 1691 den 18 April blev han Justis-Raad, 1708 Etats-Raad, 1719 den 2 Jan. General Procureur, 1722 den 6 Februarii Conferens-Raad, 1724 den 25 Febr. blev han Deputeret for Finankerne og Præsæs i det Kongelige Rente-Kammer. Endeligen blev han Aar 1729 den 11 Oct. Ridder af Dannebrog, hvilken Ære tilforne ikke er vederfaret nogen Academisk Lærere i Danmark. Han fik ogsaa 1731 af Højsalig Kong Christian VI et Nobilitations-Brev, hvorved alle Faderens Th. Bartholins Børn og Afkom bleve adlede, og findes der ellers ikke nogen anden Forandring ved det i Patentet malede Vaaben, uden at der paa Helmen er sat en adelig Krone. Han antog, som Senior, tilsidst Professionem Lingvæ Hebrææ, da vores lærde og nu salige Professor M. Wöldike forvættede hans vices i at læse og disputere. Omfiden des- de vores Bartholin møet af Dage den 11 Juni 1738 i sin Alders 83de Aar, efterat han havde været Profes- for i 64 Aar, og offentlig lært ved Aca- demiet og tient Kongen og Landet mere i 61 Aar.

Professor
Reiser
udenlands

Opstiger til
adskillige
Værdighe-
der.

Hans Døb
og
lange Tiens-
te.

Hans
Egteskab

Han kom i Egteskab Aar 1679 med Anna Fabricia, som efter de Tidens Maade blev kaldet Anna Doctor Caspers, med hende avlede han ikkun een Datter Else Bartholin, som nu lever i Enke-stand, efter at hun tvende Gange haver været gift, først med Hr. Stas-Raad Ole Römer Professor Mathem. ved det Kongelige Universitet, og siden med hendes Fætter Hr. Stas-Raad i h. Bartholin, Professor, Assessor, General Procureur, og Justitiarius i Høyeste Ræt.

Hans Skrifter anføres af Raupach i hans Orat. de utilitate Peregr. Dan. p. 102, og af Alb. Thura i hans Idea Hist. Lit. Dan. p. 174. Foruden disse har han udgivet mange Academiske Disputatzer.

Jeg beklager, at jeg er ikke i stand til, uanset al den Umage jeg har gjort mig derfor, at give nøyagtigere Underrætning om denne Lærde; det vil dog vel ikke blive Læseren ubehageligt, siden Danmark haver haft saa mange lærde og berømmelige Bartholiner, at jeg ved denne Lejlighed meddeler en Genealogisk Tabelle over denne anseelige Familie.

CAP.

Bertel Bartholin Professor Eloqv. Senior Acad. Antiquar. Regius i. Kiøbenhavn 1614, 21 Septembr. † 1690, g. 20 Juli 1647 Cæcilia Maria Glob.

Caspar Bartholin f. 26 Juli 1648, † 23 Aug. 1650.
Anne Magrete Bartholin. f. 8 April 1600, † 3 Sept. 1652.
Caspar Bartholin, f. 13 Jan. 1652, Lands-Dømmer i Lolland.
Christian Bartholin, f. 1654, 11 Junii, Øbrister.
Jacob Bartholin, f. 16 Martii 1657, Kændt, skabt for Malmøe 1677.
Anne Magrete Bartholin, f. 22 Juli 1659.
Johan Bartholin, f. 4 Maji 1652, † 30 Aug. 1679.
Johanne Cathrine Bartholin, Priorinde i Støvringgaardskloster, f. 4 Sept. 1664, † 1751
Fridrich Bartholin, f. 15 Octobr. 1666, † i Norge.
Selle Maria Bartholin, f. 23 Jan. Skoffen i om Ratten 1673 † 27 Maji 1680.
Bartholotta Maria Bartholin, f. 23 Jan. Kl. 3 om Ratten 1673, † 26 Maji 1673.
Bertel Bartholin, f. 7 Jan. 1675, † i Sabels Slag.

Anne Magrete Bartholin, f. 1650, † 1652.
Magrete Bartholin, f. 1652, g. Christian Møller til Katterup, Commerce-Raad og Amtmand over Jylland.

CASPAR BARTHOLIN, Ridder, Conferentz- Etatz-Justitz-Raad, Deputeret paa Rentes-Commercet, Assessor i Høyeste Ret, Politic-Mester, Prof. ved Kiøbenh. Universit., (uden Hulstrøe) 2) Thomas Bartholin, Etatz-Raad, Justitiarius i Høyeste Ret, General Procureur og Professor vid. infra.
g. Anna Fabricia afg. Jørgen Reitzers.

Elise Malene Bartholin, g. 1) Ole Römer Etatz-Raad, Assessor i Høyeste Ret, Politic-Mester, Prof. ved Kiøbenh. Universit., (uden Hulstrøe) 2) Thomas Bartholin, Etatz-Raad, Justitiarius i Høyeste Ret, General Procureur og Professor vid. infra.

Thomas Bartholin Prof. Med. Assessor i Høyeste Ret, Herre til Høegsted, f. 1616 20 Oct. † 1680, 4 Decembr. g. 1) Elise Borgemeester Christoph. Hansens Datter i Kiøbenhavn 2) Magdalena Khode.

Christen her Bartholin, Etatz-Justitz og Cancellie-Raad, øverste Lands-Dømmer i norske Jylland, f. 1637, † 1714, 14 April, g. Mariana Grove 1682, 15 Juli.

Thomas Bartholin, f. 1683, 19 Maji, Capitain, † 1717, 21 Januarii.
Elisa Dorothea Bartholin, f. 1684, 23 Oct. † 1684, 23 Novembr.
Peiter Bartholin, f. 13 Jan. 1686, † 30 Mart. 1686.
Magdalena Bartholin, f. 1687, 4 Nov. † 1716, 14 Maji, g. Selio Möller Etatz-Raad og Amtmand over Stenhus Amt.
Fridric Christian Bartholin, f. 1689, 28 Nov. † 1690, 12 Octobr.
Christiana Charlotta Bartholin, f. 1691, 3 Sept. † g. Peider Bytt, Capitain.
Mariana Constanza Bartholin, f. 1693, †
Anne Magrete Bartholin, f. 1695, † 1735.
Friderica Bartholin, f. 1696, †
Elise Sophia Bartholin, f. 12 Junii 1698 g. Capit. Falkenskiold.

Casp. Bartholin, SS. Theologiae Medic. & Philosoph. Doct. og Professor ved Kiøbenhavns Universitet f. 1585 d. 12 Febr. † 1629 13 Juli. g. 22 Nov. 1612 Anne Thomas Finke D. Medicinæ ved Kiøbenhavns Universitet og Søster lever dets Datter.

Casp. Bartholin, SS. Theologiae Medic. & Philosoph. Doct. og Professor ved Kiøbenhavns Universitet f. 1585 d. 12 Febr. † 1629 13 Juli. g. 22 Nov. 1612 Anne Thoma Finke D. Medicinæ ved Kiøbenhavns Universitet og Søster lever dets Datter.

St. Bertel esperen, først Mediciner ved Kiøbenhavns Hospital, siden Sælskræftant i Malmøe, g. Anne Rasmus Finkelsen, Øverste i Bømmie, hans Herred i Skaane, hans Datter.

Jesper Pallefen af Virrum i Jylland.

Caspar Bartholin, Professor ved Kiøbenhavns Universitet, Antiquarius og Archiv. Secreterer, f. 1659, 29 Maji, † 1690, 5 Nov. g. Anne Thilstorff.

Caspar Christopher Bartholin, Etatz-Justitz-Raad, Assessor i Høyeste Ret, Secreterer i det Danske Cancellie, f. 1700 d. 11 Nov. g. 1) 1735, 26 Maji Elise, Bisk. Christen Worms Datter, som døde 19 Maji 1740. 2) 20 Maji 1741, Elisabeth Hedeveg Fichel, Etatz-Raad Just Valentin Eichels Datter til Aalstrup.

Albert Bartholin, Børgemeester i Kiøbenhavn, f. 1638, g. Maria Dobbeltten.

En Datter døde 1703, 20 Nov.
Frans Bartholin, f. 1708, 30 Octobr. † 1710, 27 Nov.

Thomas Bartholin, Professor ved Kiøbenhavns Universitet, Antiquarius og Archiv. Secreterer, f. 1659, 29 Maji, † 1690, 5 Nov. g. Anne Thilstorff.

Elise Cathrine Bartholin, †
Thomas Bartholin, †
Elise Bartholin, f. 1688, † 1744, 21 Januar.
Søster Bartholin, † ung.
Thomas Bartholin, Etatz-Raad, Justitiarius i Høyeste Ret, General Procureur og Prof. f. 20 Oct. 1690, † 1 Apr. 1737, g. Elise Bartholin, afgangt Ole Römers.

Hans Bartholin, Theolog. Doct. Professor prim. f. 1665, † g. Anne Maria Reitzer.

Elise Bartholin, f. 1701, 24 Maji, g. Severin Junge, Conferentz-Etatz-Justitz-Raad og Deputeret i Land-Statens General-Commissariat.

Dorothea Bartholin g. Christian Longmontan, Promontan, f. 1637.

Henric Bartholin, † ung.
Caspar Bartholin, Major.
Anna Sophia Bartholin, g. Jørgen Walchendorff til Maglæ og Hesselholm.
Sophia Bartholin.
Anne Cathrine Bartholin, g. Christian Bylov.
Henriette Magrete Bartholin, g. 1) Ehrenborg til Haudahl, 2) Obriste Lundeblat i Skaane.

Albert Bartholin Doct. Prof. Philos. Rector ubi Friderichsburgs Skole f. 1620, † 1663, g. Karen Bartholomæi Haagensens Datter.

Caspar Bartholin, Secreterer. Bartholomæus Bartholin, † ung.
Anne Magrete Bartholin, g. 1) Hans Meulengracht. 2) Andreas Humme.
Karen Bartholin, † ung.
Karen Bartholin, g. Magister Peder Schade.
Søster Bartholin, g. Doctør Jens Bircherod.

Jacob Bartholin, Professor Designat i Sorøe † ugift 1653.

Rasmus Bartholin, Etatz-Justitz- og Cancellie-Raad, Prof. Med. Mathem. Regius, Assessor i Høyeste Ret, f. 1625 13 Aug. † 1698, 4 Nov. g. 1) Anne Mag. Hans Fridrichsen, Rector i Koenigsbilde hans Datter, 2) Anne Magrete Braem.

Caspar Bartholin, g. i Hølland.
Johan Frideric Bartholin, Professor Eloqvenciaz, † 1708, g. Edede Christline Werdelman.
Anne Maria Bartholin, g. 1681 med Etatz-Raad Ole Römer, † uden Børn.
Magrete Cathrine Bartholin, † ung.

Rasmus Bartholin, Auktions Directeur i Christiania f. 1697, g. Magrete Elisabeth Wielandt.
Johan Frideric Bartholin, f. 1722.
Albrecht Peder Bartholin, Studiosi, f. 1723.
Edede Magrete Bartholin, f. 1726.
Frideric Bartholin, Raadmand i Christiania, f. 1696, † 1746 ugift.

Anne Bartholin, f. 1602, 17 Octobr. g. 1632, 26 Aug. Doctør Jacob Mathiesen Biskop i Aarhus.

CAP. XIX.

Om Georg Detharding Kongelig
Majestæts Justiz-Raad, Med. D. og Pro-
fessor ved Kiøbenhavns Universitet,
og Attellor i Consistorio.

Han er fød i Stralsund den 13 Maji 1671. Hans Fader, som havde samme Fornavn, var Medic. Doctor og Physicus sammesteds, og blev siden Liv-Medicus hos Hertug Gustav Adolph i Mecklenborg. Hans Moder var Anne Cathrina Nesen. Hiemme blev han saa vel under sin Faders Anførsel, som i Stadens Skole, underviist i boglige Konster; Da hans Moder ved Deden blev ham berøvet, fandt hans Fader for got at sætte ham i Professor Sibrands Huus i Rostoch, hvor han tillige med Hr. Sibrands Søn lagde saa god Grund i Studeringer, at han gierne kunde blevet Student; Men hans Fader vilde ikke, at han saa ung skulde komme til Academiet; Han lod ham derfor hente hiem, og endnu nogen Tid forblive under Rector Polemands Anførsel. Saa snart han var indskrevet i Studenteres Tal, besluttede han, efter hans Forfædres Exempel, at lægge sig efter Læge-Konsten, hvorudi han nød god Underviisning saa vel af sin Hr. Fader, som af andre berømmelige Lærere ved Rostochs Universitet. Siden anvendte han mange Aar paa udenlandske Reiser, han besøgte Holland, Engelland og Frankrig. Han opholdt sig nogen Tid i Leipzig, og i Altdorf holdt han sin Inaugural-Disputatz de Calculis Microcosmi, hvortil han af sin Hr. Fader blev gratuleret i et lidet Skrift de

Hans
Fødsel og
Herkomst.

Bliver
Student.

Reiser
udenlands.

Officio veri Medici; dog lod han sig endnu ikke creere til Doctor Medicinæ, han gjorde først en Reise til Italien, og efterat han derfra var kommen tilbage til Altdorf, blev han 1695 af Professor Hofmand den yngre creeret Medicinæ Doctor. Dervaa reiste han hjem til Rostoch, hvor han efter aflagde Prover paa sin Lærdom, blev i Begyndelsen af Aaret 1697 af Hertug Friederich Wilhelm til Mecklenborg kaldet til at være Professor Anatom. & Mathes. ved Rostochs Universitet, hvilket Embede han den 18 Febr. tiltraadde ved en offentlig Tale, som han holdt de Idea veri Anatomici. Dette Embede forestod han moren i 35 Aar med Bærrømmelse og Nytte for de Studerende. Aar 1714 blev han antaget til Medlem i det Kæjserslige Academie der Natur-Forscher under det Navn Andronicus, og 1721 var han allerede Senior ved Rostochs Academie, og blev af de der Studerende Pommere udvalgt til at være deres Inspector. Aar 1732 blev han af Kæjserslig Kong Christian VI kaldet til at være Professor Medicinæ ved Kiøbenhavns Universitet. Dette Kald imodtog han, og 1733 i sin Alders 63de Aar fortsatte sin Reise til Kiøbenhavn; Her fuldendte han i Fred og Rolighed det øvrige af sin Leve-Tid, var tvende Gange Rector Magnificus, blev 1738 Decanus ved det Medicinske Facultet og ved det af Hans Majestæt oprættede Collegium Medicum. Aar 1743 (ikke 1741, som Rector Strodtmand skriver) blev han virkelig Justitz-Raad, han blev ogsaa antaget til Medlem i Lærdoms og Videnskabernes Selskab i Kiøbenhavn, hvor han indgav sin Forhandling om de Stene som ere fundne i Galde-Blæren hos det af denne Tids Sygdom

Bliver
Doctor
Medicinæ.

Professor
Anatom. &
Mathes.

Medlem i
det Kæjsersl.
Academie.

Professor
Medicinæ i
Kiøbenhavn.

Decanus
Coll. Medicinæ

Justitz-Raad

Medlem i
Videnskabernes
Selskab i Kiø-
benhavn.

dom henfaldne Horn-Dvæg, om og hvorvidt samme have deel i Sygdommen.

Omsider blev han den 19 Oct. 1747, da han om Formiddagen havde været frisk og munter under Middags-Maaltidet angrebet af et Stik-Flod, hvoraf han døde den 23 Ejusdem, i sin Alders 77de, og sit Embeds og Ægteskabs 51 Aar.

Død og lange Tjeniste.

Med hans Frue Marie Reuschen, som overlevede hans Død har han i et fornyet Ægteskab avlet 7 Børn, af hvilke de 3 Døttre ere døde for Faderen, den fjerde lever i Ægteskab med Hr. Roggenbau i Rostoch. Den ældste Søn Georg Christopher er Med. D. og Professor i Rostoch. Den anden Georg Wilhelm er J. U. Doctor og Consulent i Lybek. Den tredie Georg August er Assessor og Hist. Professor i Altona. Ligesom den salige Detharding har gjort sig berømmelig ved sine Videnskaber, saa har han ikke gjort sig mindre elskelig ved sin ærlige og christelige Wandel. Han fandt regnes iblant de Lærere, som tillige have været Theologi; Han haver ikke allene samlet endeel af salige D. Luthers Skrifter, som vare blevne rare, og udgivet dem i Trykken; Men man haver ogsaa af ham et Theologisk Skrift kaldet Kennzeichen eines wahren Christen, som med D. Buddei Fortale ofte er bleven oplagt, og omsider i vores Danske Sprog oversat. Hans mange andre Skrifter og Academiske Disputatzer findes antegnede saa vel i Danske Bibliothec Tom. IV. pag. 656, som i Geschichte jetzebender Gelehrten 9 Theil. p. 18. Efter den Tid ere udkomne disse efterfølgende, som tildeels af ham ere forfattede, til deels under hans Præsidio forsvarede:

Ægteskab og Børn.

Skrifter:

1. D. Rudolphi Disp. Inaug. de Specifico prophylactico Oculorum 1745.
2. Epitome erotem. Phylices in usum Juventutis Schol. typis impr. 1746.
3. Continuatio I & II Aphor. Hipp. usqve ad finem Sect. II. enucl. 1746 & 1747, qvod opus omnino absolutum reliqvit.

Betænkning
over
Hr. Strodt-
mands Ord
om de Dan-
ske.

Førend jeg slutter dette Capitel, fand jeg ikke forbigaae at viise en billig Fortrydelse over den sælsomme Anmærkning, som Hr. Strodtmand i anførte Geschichte jeglebender Gelehrten haver giort over Lærdoms og Videnskabers Tilstand i Dannemark. Han begynder Hr. Dethardings Levnets Beskrivelse med disse Ord: Dannemark kann auch gelehrte Männer aufweijen, die uns überführen, daß die Gelehrsamkeit an kein Land gebunden sey. Seit der Zeit die Altonaische gelehrte Zeitungen geschrieben worden, hat man gesehen, daß die Dänen so wohl wie andere Völscher zu den Wissenschaften Lust haben; Wir können uns noch mehrere Hoffnung vom Wachsthum der Gelehrsamkeit in den Dänischen Ländern machen, weil der Monarch derselben die Mäsen zu schätzen und zu belohnen weis. Ich habe mich entschloßen von den vornehmsten Dänischen Gelehrten eine nähere Nachricht zu geben; den Anfang will ich von dem berühmten Doct. Georg Detharding machen.

Jeg vil ikke troe, at Hr. Strodtmand har skrevet dette af Ondskab, eller at han har meent det saa ilde; thi det synes dog, som han har noget Godhed for os, og haaber, at der med Tiden kand blive noget af os. Men det kand dog ikke nægtes, at jo hans Talemaader ere

ere ubetænkte og anstødelige. Har da Verden ikke vidst, at der have været og ere lærde Mænd i Dannemark, førend Hr. Strodtmand kand fortælle os dette, som et liort Nytt: Dännemark kann auch gelehrte Männer aufweisen? eller har Hr. Strodtmand ikke vidst, at der vare lærde Folk i Dannemark, førend de Altonaiske Uviser have underrøttet ham derom? Jeg gad gierne vide, hvad Tanke den gode Mand haver haft om os, før han var saa lykkelig at see de Altonaiske lærde Tidender; Han maa sikkerligen have anseet os for et barbarisk Folk, som først for en halv Snees Aar siden er krøbet ud af Skallen, og har begyndt at faae nogen Lyst til Videnskaber. Det er latterligt nok, hvad den salige Biskop Trellund pleyede fortælle, at, da han i Slutningen af forrige Seculo var udenlands, han da af en vis Pater, som var Bibliothecarius, blev anmodet om at følge med ham i en Kirke, saa skulle han faae noget at see, som han tilforne vel aldrig havde seet; da nu Trellund spurte hvad det var, svarede den anden, at et Barn skulle døbes, hvortil han just skulle staae Fadder; Trellund, som herved ikke kunde bare sig for Latter, maatte sige, at han havde seet denne Forrætning nogle hundrede Gange; derved faldt den gode Bibliothecarius i Forundring, og spurte, om vi ogsaa havde Sacramenter i Dannemark. Men det er fast meere latterligt, at en Mand, som boer os saa nær, som vil være forfaren i de Lærdes Historie, midt i dette ophyste Seculo, skriver saadant hen i Beyret, hvorved enten en heel Nation, eller og han selv, nødvendig maa beffiemes. Havde Hr. Strodtmand, da han skrev dette, endnu ikke seet i det ringeste de tvende Tomer af Joh. Molleri Cimbria literata? og vidste han ikke, at den tredie Tome vilde

vilde endnu give flere og vigtigere Underrætninger endogſaa fun om lærde Jyder? burde ikke Hr. Strodtmand, ſom vilde ſkrive ogſaa om Danſke Lærde, foruden de Altonaiſke lærde Tidender og det Dániſche Bibliothec, have haft Nic. Petri Sibbern Bibliothecam Hiſtoricam Dano - Norvegicam, Bernh. Raupachii Orationem de utilitate Peregrinat. Danicæ, og for alting Alb. Thura Ideam Hiſt. literariæ Danorum, ſaa kunde han have ſect, at omendſkiønt Dannemark fand ikke fremviſe mange Skribentere, ſaa fand det dog fremviſe mange lærde og i alle Videnskaber forfarne Mænd? Ja havde ikkun Hr. Strodtmand ſect vores Holger Danſkes ligesaa flygtige, ſom korte Brev til Burmand, hvilket forſt er ſkrevet paa Latin og ſiden overſat paa Danſk, ſaa kunde han, uden at ſpilde megen Tid, have lært, baade hvor frugtbar Dannemark haver været paa lærde Mænd, ſaa og hvor ſærligt det er at røre ved Nationens Ære. Hr. Strodtmand er endnu meere ulykkelig i at roſe, end Burmand; denne anferer dog en indfødt Danſk nemlig Joh. Rhodium til Beviis paa, at Dannemark haver haft lærde Mænd; Men Hr. Strodtmand anferer en Udlanding til Beviis paa, at Dannemark nu ogſaa fand fremviſe lærde Mænd: Han roſer os for, at vi nu begynde at faae Lyſt til Videnskaber, han lover derfor, at han vil give den lærde Verden Underrætning om NB. De fornemſte Danſke Lærde, og for at ſætte dette gode Forſæt i Verk, ſaa gior han Begyndelſe af Hr. Detharding. Jeg maa her ſige; malumus vituperari, quàm frigide laudari; Jeg haver al Hønygtelſe for den ſalige Dethardings Videnskab og Fortieniſte, men kunde

de

de dog ikke have ventet at see ham i Spitsen for vore fornemste Danske Lærde. Paa den eene Side var jo Hr. Detharding ikke en indfødt Dansk, men en fremmed, der tilbragte den sidste og korteste Periodum af sin Leve: Tid i Dannemark, og altsaa fandt Nationen ikkun lidet bryste sig af denne Lærde. Paa den anden Side er jeg forsikret paa, at den beskedne og ærlige D. Detharding, hvis han i levende Live havde læst denne sin Levnets Beskrivelse, vilde selv have rødmet derved; at, naar han erindrede sig sin grundig lærde Formand D. Frankenau, naar han tænkte sig om iblant sine Collegas, som levede og lærde tillige med ham ved vores Universitet, hvilke vare tildeels Polyhistorer, tildeels i deres Videnskaber dygtige og berømmelige Mænd, naar han forestillede sig en Casper Bartholin, en Joh. Steenbuch, en Joh. Gram, en Ludv. Holberg, en Marcus Wöldike, en J. Fr. Ramus, en Peder Horrebøw, en Joh. P. Ancherfæn, og mange flere skient yngre Mænd, han da ikke allene havde viist Undseelse, men ogsaa Fortrydelse over det, som var skrevet, og uden Tvivl ønsket, at Hr. Strodtmand, som ellers ikke allene i Historiske Berættninger, men og i Moraliske Reflexioner, Fod for Fod har fulgt det Däniske Bibliothec, havde ikkun blevet ved det, som han der fandt for sig, uden at lægge noget til af sit eget, og uden at præcludere om Lærdoms og Videnskabers Tilstand i Dannemark. Havde Hr. Strodtmand lastet vores Skigdesløshed i at optegne vore egne Sager, i at give vore Lærde deres forskulte Værd, i at befrie dem fra Forglemmelse, og i at bekiendtgjøre deres Lærdom og Fortienister for Verden, saa havde vi med Tausshed maattet forsmærte denne ubehagelige Sandhed; Derudi have

vore Naboer et stort Fortrin for os, at de have ikke allene Lyst til Videnskaber; men ogsaa Lyst til at komme for Lystet med det de, vide; at de ikke allene elske Lærdom, men vide ogsaa at gjøre meget af deres Lærde, og søge med megen Omhyggelighed at bevare deres Admindelse. Hos os derimod elsker man Videnskaber, men frynber gemeenligen i Skiul med det man veed; de Forstandige indsee, at det er ikke ræt, men holde det dog for raadeligt at vætte sig efter Sædvanen; vi elske Lærdom og lærde Folk, men vore egne Lærde (GUD veed, af hvilken Drift) sætte vi mindst Priis paa; vi benytte os af dem, medens de leve, og naar de ere døde, erindre vi neppe, at de have levet, og have liden eller ingen Omforg for, at de kand leve efter Døden. Jeg taler derom af Forkarenhed; da jeg i dette Skrift saa ofte har maattet lægge Pennen, og har ikke uden med megen Møye kundet give Efterrætning endog om dem af vore Lærde, som ifkun for kort Tid siden ere døde; i sær kand dette Capitel om D. Detharding, og det foregaaende Capitel om D. C. Bartholin, tiene til Beviiis derpaa; Da jeg skulle skrive om denne sidste, glædede jeg mig ræt ved, at han var Jubel-Lærere, og at jeg derved kunde faae Undledning til at mælde noget i dette Skrift om vore store Bartholiner; Men jeg maa bekiende, at jeg var i et større Mørke, end jeg havde tænkt; alle Kilder vare tilstoppede, der var intet Programma gjort over ham, intet Epitaphium, eller noget andet Monument; Det er neppe en halv Enees Aar siden han døde, og man erindrede neppe, at han havde levet. Borens ærlige Thura havde dog nogle Linier om ham i hans Idea Hist. lit. Dan., og hos den velfortiente Hr. Raupach fandt jeg nogle af hans Skrifter antegnede; for

Re-

Næsten haver jeg ikke uden ved Møye og mange Udveje maattet samle den korte Underrætning, som jeg haver givet om ham. Da jeg derimod skulle skrive om Doct. Detharding, fandt jeg saa mange Kilder for mig, at jeg selv ikke vidste, af hvilken jeg helst vilde øse. Han er, endog medens han levede, erindret i det Dänische Bibliothec, i Geschichte jęslebender Gelehrten, i Doct. Habichthorstens Rostochio literato, i Lic. von Seelen Biblioth. Lubecensi, og til disse Skribentere føyer endnu Hr. Strodmand adskillige andre, Stolle, Manzel, og Forfatterne von Gelehrten Rostochischen Sachen, og forundrer sig endda over, at Hempel i hans Skrift von den berühmten Familien der Aerkte haver glemt D. Detharding og hans Familie. Ja saa snart var Hr. Detharding ikke død, førend man strax fornøede hans Minde, saa vel ved et Programma udgivet i Rostoch, som ved at indføre hans Levnets Lob i de Altonaiske lærde Tidender. Her maa man sige: viros laude dignos mori vetuerunt; men man kand derhos sige, at for meget og forlidet fordærver alle Ting; havde vi lidt af vore Naboers Activitet, og de igien lidt af vores Efterladenhed, saa vare vi vel holdne paa begge Sider. Min Læsere maa undskylde denne Digression, og saa meget dismeere holde mig min Patriotiske Jver til gode, som jeg ellers er fredsfommelig, og i Sandhed sætter Priis paa vore Naboers Fortienister; sed quid non amor Patrię, hvad gjør ikke Kierlighed til Fædernelandet.

CAP. XX.

Om Eric Mule, Assessor i Høieste Ræt, Senior og Gr. Lingvæ Professor ved Gymnasium i Odense.

Hans Fødsel
og Herkomst.

Bliver
Student.
Keiser
udenlands.
Bliver
Conrector

Professor

Assessor i
Høieste Ræt.

Hans
Egteskab

Han er fød i Odense den 21 April 1669. Hans Fader var Hr. Mogens Mule, der som en adelig privat Person levede af sine Midler. Men da han døde, før end Sønnen havde opnaaet 8te Aar, saa fandt den unge Eric Mule baade en god Fader og trofast Lærremester i sin gudfrygtige og lærde Sted-Fader salige Mag. Elias Naur, fordm Professor Theologiae paa ovennævnte Gymnasio. Han gjorde derfor i sine Studeringer saa god Fremgang, at han 1686 blev kiendt værdig at indskrives i Studenteres Tal. Aaret derefter reiste han udenlands, og efter tre Aars Forløb kom hjem til Fæderlandet igien. Aar 1693 den 21 Oct. blev han Conrector i Odense, i hans Svogers den berømmelige M. Th. Bircherods Sted, hvilken ascenderede til Rectoratet ved samme Skole. Aar 1700 den 18 Dec. blev han Professor designatus ved Gymnasium, efter at han samme Aar var creeret Magister Philosophiae. Aar 1726 blev han af Høysalig Kong Friderich IV beskiftet til at være Assessor i Høieste Ræt. Aar 1739 mistede han saa gandske sit Syn, at han siden den Tid maatte lade sit Embede forrætte ved andre, først ved Hr. Melchior Ramus, siden ved Hr. Severin Hee, og endelig ved Hr. Peder Rasch.

Aar 1706 kom han i Ægteskab med Jomfrue Margrete Klingenberg, som var en Datter af Hr. Peder

der Klingenberg til Weile og Lunde Gaarde i Snen, med hvilken han avlede en Søn Hr. Mogens Mule virkelig Cancellie-Raad og Secretair i det Danske Cancellie.

Omfrider døde denne lærde Mand den 30 Januarii 1751, efterat han havde levet i 82 Aar, og været i offentlige Embeder i 58 Aar. Hans Død og lange Leevniste.

See Kiøbenhavns nye Tidender om lærde og curieuse Sager for Aar 1751 No. 6. I samme nye Tidender No. II. findes tvende Danske Grav-Skrifter over ham, hvilke havde den Skiebne, at deres Forfattere ikke vilde fiendes ved dem, men foregave, at de vare forandrede, siden de kom fra deres Hænder. See ovennævnte nye Tidender No. XIV.

CAP. XXI.

Om Christophoro Hieronymi Knopio, Kongelig Hoff-Prædikant.

Om denne Mand's Omstændigheder, førend han kom til Dannemark er mig intet bekiendt. Af hans Grav-Skrift, som fandt læses i D. Pontoppidans Marmoræ Danica Tom. I. pag. 33 og Annal. T. III. p. 609, Hans Fødsel. sees, at han er fød til Friedland i Preussen. Aar 1560 blev han kaldet til at være Præst i Enke-Dronningens Dorotheæ Hoff. Aar 1567 blev han beordret som Feldt-Præst at følge den store General Daniel Rantzow i den Bliver Feldt-Præst.

- Svenske Feide.** Men da Enke-Dronningen døde 1571, og Knopfius da var uden Tjeniste, blev han 1572 af Høysalig Kong Friderich II antaget til Hoff-Prædikant. Hos denne Konge stod han i stor Naade og Ansæelse, og blev holdt for den fornemste Støtte for Crypto-Calvinisterne i Dannemark; Han kunde vel ikke hindre Hemmingii Afsættelse, dog var han uden Tvivl den som hindrede, at Hemmingius ikke faldt i Kongens Unaade; ligesom han ogsaa, tillige med Doct. Eitzenio og D. Poul Madsen, afværgede, at Formula Concordiæ her i Riget ikke blev antaget som en symbolisk Bog. Samme Aar som han blev Hoff-Prædikant, finder jeg ogsaa, at han under D. Hemmingio haver tillige med Johanne Thomæ Præst til vor Frue Kirke og M. Erasmo Catholmio Professor Dial. disputeret for at blive Theologiæ Baccalaureus. Under den unge Konge Christian IV forblev ogsaa Knopfius i hans Embede; dog blev ham til sidst formeddelt hans høye Uderdøm tilladt at boe i Roeskilde som Cantor Capituli i Roeskildensis; der døde han omsider 1611 og er begravet i Roeskilde Dom-Kirke.
- Hans Husfrue var Barbara Paludan, med hvilken han avlede mange Børn.
- Han har og været i deres Tal, som forud har sagt sin Døds Tid, ultimæ horæ præsciis, heder det i hans Epitaphio.
- Naar man nu kun vil regne fra 1560, da han blev Enke-Dronningens Præst til 1611 da han døde, saa haver han været i offentlige Embeder i 51 Aar.
- Hvad hans Skrifter angaaer, da, foruden hans Liig-Prædiken over Friderich II, som anføres af Alb. Bartholino de Script. Dan. pag. 32 eyer jeg selv en Tra-

Bliver Hof-
Prædikant

Theologia
Baccalaur.

Hans Død.

Hans
Egteskab.

Hans lange
Tjeniste.

Skrifter.

Tractat in 4to. kaldet: Etliche Psalmen und Syrlüche, welche der Durchleuchtigste König Friderich II selbst aus dem Psalter zusammen gezogen im Jahr 1586, kürzlich und einfältig erklåret durch seiner R. M. Hoff-Pre-diger M. Christoph. Knopff. Copenhagen 1693. Ved Slutningen af samme Tractat findes ogsaa Joh. Laurentzen preiswürdigste Gedächtniß des Großmächtigsten Königs Friderich des andern ic.

CAP. XXII.

Om Johanne Calixto, Præst til Medelbye ved Søndern.

Johannes Calixtus, eller som han i de Tider blev kaldet Jens Kallefen er fød til Apenrade Aar 1539, hvor hans Fader Jörgen Kallefen var Skomager. Hans Fødsel og Herkomst. I sin Ungdom studerede han til Wittemberg, hvor han Studerede til Wittemberg. i sær hørte og elskede Philippum Melanchthonem, og da han tillige gjorde meget af Erasmo Roterodamo, saa saa pleyede hans lærde Søn D. G. Calixtus Professor i Helmsted kalde Faderen Erasmophilum og Melanchthonicola'm. Han opholdt sig ogsaa nogle Aar i Kostoeh, hvor han nød Dav. Chytræi og Sim. Pauli deres Ven-skab og Underviisning. Da han kom hjem igien 1564, maatte han et Aars Tid ernære sig med at holde Skole, der-

- Eliver**
Diaconus. dervaa blev han **Uar** 1565 Diaconus i **Bordlum**, og 3
Præst. **Uar** derefter 1568 **Pastor** i **Miedelbne**.
- Død og lan-**
ge Tiemiste. Han døde 1618 i sin **Ulders** 80de **Uar**, naar man
nu regner fra 1565, da han først blev Diaconus, saa
haver han været i offentlig **Embede** i 53
Uar.
- Ægtefæder**
og **Børn.** Han har **tvende** **Gange** været gift: først med **Cæ-**
cilia **Lytken**, som døde af **Pest** 1583, og med hvilken
han avlede 6 **Sønner**; Siden med **Catharine** **Stikkert**,
en **Raadmands** **Enke** i **Flensborg**; hvilket **Ægtefæ-**
vel ikke var saa frugtbart, som det første, dog blev han
i **samme** velsignet med en **Søn**, som overgik alle de an-
dre **Børn** af det forrige **Ægtefæ-**
talte **D. Georgio** **Calixto**, hvilken, om han endskönt
ikke blev **Semifecularis**, dog levede over 70 **Uar**, og
var **Professor** i 42 **Uar**, han avlede ogsaa en **Søn**,
som er ikke mindre bekiendt i den lærde **Verden**, som
og var **Professor** **Theologiae** i **Helmstad**, **Doct.** **Fride-**
rich **Ulrich** **Calixtus**, hvilken levede henimod 80 **Uar**;
saa at **Faderen** **Joh.** **Calixtus**, **Sønnen** **D. G. Calixtus**,
og **Sønne-** **Sønnen** **D. F. U. Calixtus** have tilsammen
levet henimod 230 **Uar**. For **Resten** haver denne **Joh.**
Calixtus været en lærd, **ustraffelig** og behagelig **Mand**,
han skal ogsaa have været en god **Poët**, og velforfaren
i **Studio** **Chronologico**. **V. Joh.** **Molleri** **Cimbria** **liter.**
Tom. I. p. 83. Han anføres og i **Doct.** **Pontoppidani**
Annal. Tom. III. p. 713.

CAP.

CAP. XXIII.

Om Hr. Peder Clausen, Sogne-
Præst i Undals Kald og Provst over Lister
og Oddernæs Provstie i Stavangers, nu
Christiansands Stift, i Norge, og Cano-
nicus til Stavangers Dom-Capitel.

Han er fød Aar 1545 i Egersund, en liden Handel-
Stad i Stavanger-Lehn. Aar 1566 blev han Hans
Fødsel
allerede Præst i Undals Kald, da han neppe var 21 Bliver Præst
Aar gammel, og kort derefter blev han ogsaa Provst Provst.
over Lister og Oddernæs Provstie, da Oddernæs var
Hoved-Sogn til det Sted, hvor Christiansands Stad
siden blev anlagt af Kong Christian IV. Han blev ogsaa
beæret med Titel af Canonico til Stavangers Dom- Canonicus.
Capitel, og var i sin Tid en lærd og meget flittig Mand;
hans Symbolum var Ora & Labora, og der berettes
af hans Descendenter, som nu alle ere Bønder, at han
tillige skal have været Soldat i Smig, som ligger en
halv Miil fra Præste-Gaarden ved Søe-Kanten.
Han døde Aar 1623, da han var 78 Aar gammel, Død og lan-
ge Dienste.
og havde været Præst i 57 Aar, og næsten
ligesaa længe Provst.

Han efterlod sig en Søn ved Navn Claus Peder- Hans Søn.
sen, som blev hans Capellan og Successor, men levede
kun kort efter Faderen.

I Særdeleshed er Hr. Peder Clausen berømt af Skrifter.
sine Skrifter, af hvilke i Trykken ere udkomne:

Æ

I. Hans

1. Hans Norriges Beskrivelse, udgivet paa Dansk og trykt 1632; men siden af Torm. Torfæo oversat paa Latin i hans Histor. Norveg. Pag. I. Cap. 2.
2. Snurre Sturlesens Norske Kronike, vertæret af Hr. Peder Clausen af Jølandst paa Dansk, hvilken Version D. Ole Worm med sin Fortale har ladet trykke 1633.

Foruden disse trykte Skrifter haver han efterladt adskillige Manuscripta; det er bekiendt af D. Th. Bartholins Dissert. de Incendio Biblioth. Hagelt. pag. 77, at Hr. Peder Clausen har skrevet et Brev om Dyr, Fugle og Fiske, som falder i Norge, hvilket han nedsendte til Doct. Ole Worm, og efter hans Død faldt i D. Th. Bartholins Hænder, som ogsaa havde foretaget sig at forbedre og udgive det, men blev af Jiden fortæret. Jligemaade berætter og Hr. Provst Tyrholm, at han selv eyer endeel af Hr. Peder Clausens Manuscripter, af hvilke han i sær nævner:

1. En kort og enfoldig Forklaring over Fader vor.
  2. Et Botanisk Skrift om Urter, Blomster og Planter.
  3. En liden Piece om Mensal-Godsset i Norge.
- foruden andre Papirer og Fragmenta af mindre Betydning.

Endnu findes der en Admindelse efter Hr. Peder Clausen i Walle Hoved-Kirke i Undal paa en Table med denne Inscription i forgyldte Bogstaver: „Annô „Christi 1577 haver jeg Peder Clausen Sogne-Præst „i Undal med Dyrighedens Bevilning og efter min „Herre Biskops Raad M. Jörgen Erichsens, og mine „Sogne-Benders Bøn og Begiering ladet bygge
Walle

Walle Kirke af nye paa min egen Beføstning; og gav,,
 jeg Kirken til samme Bygning C Daler, det andet er,,
 mig af Kirken betalt, og Sogne-Mændene gaveder,,
 til L Daler. Ao. 1591 lod jeg bygge Choret dertil,,
 alt 3 gange saa stort som det gamle. Jeg lod og giø,,
 re den forgyldte Kalk og Disk, dog alt uroset for,,
 GUD. Ao. 1608 haver jeg ved min Herre Biskops,,
 M. Laurids Clausens Bevilning ladet giøre den Tavle,,
 paa Alteret og den ved Funten med denne. De er,,
 formalet af Peter Reiners, men Choret og Vaaben,,
 Huset malede Lydke Dirichsen. GUD lade det væ,,
 re giort til sit Hellige Navns Ære og Menniskens,,
 Saligheds Forfremmelse Amen. En Ting begierede,,
 jeg af HErren x. Ps. XXVIII. Forkast mig ikke i,,
 min Alderdom x. Ps. LXXI., Anno 1608 in Julio.

CAP. XXIV.

Om Hr. Söfren Povelsen, Præst
 til Egtved og Ødsted Menigheder og Provst
 over Zerlau og Claus Herred i Niber
 Stift i Inlland.

Svor og naar han er fød, vides ikke til visse, uden
 i saa vidt at man af hans Epitaphio kand slutte, Hans Fødsel
 at han maa være fød i Colding ungefær Aar 1542, og
 at han har gaaet i Skole i Colding, paa Herlefsholm, Skolegang.
 og i Koeskilde, at han har været udenlands og i sær og uden-
 lands Reise. lands Reise.

Eliver Præst opholdt sig i Leipzig. Anno 1588 blev han kaldet til at være Præst ved foranferte Menigheder, blev siden Død og lan- Provst og levede indtil Aar 1640, har altsaa tiend ge Tienſte. i 52 Aar.

Han har to Gange været gift først med Mette Ægtefæber Stephans Datter, og siden med Inger Niels Datter, og Born. det sidste Ægteſkab var ufrugtbar; men i det første avlede han ſte Born, blant hvilke i ſær er bekiendt Hr. Ancher Söfrenſen Provst og Præst i Colding, ſom var Fader til D. Ancher Ancherſen Biſkop i Ribe (hvis Datter-Datter Marie Dorscheus var min første Huſtroe) og Farfader til Mag. Math. Ancherſen ligeledes Biſkop i Ribe.

Han ſkal have været en meget venerabel og rætſindig Mand, der har ſtiftet meget got i ſine Menigheder; Hans Symbolum var *Superna curato, humana contemnito.*

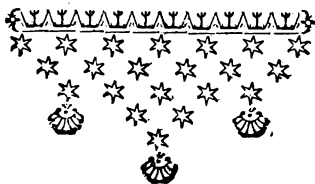
Han har een Gang paa ſin Eogne-Reiſe dræbt en Ulv med en Steen, ſom han fandt liggende paa Marken, da hans Kudſk hialp til med Vogn-Riæppen at give Ulven ſin Reſt; ſamme Steen var i Præſte-Gaarden i mange Aar, indtil M. Peder Storm forærede den til Hr. Jæger-Meſter Sebelin, paa den havde han ladet ſætte diſſe Rim:

Bed denne Steen og Bøge-Green
Blev dræbt Graabeen i Uger-Reen.

Hans Epitaphium findes i Egtveds Kirke, og da ſamme indeholder det fornemſte af hans Levnets Lob, og

og er ikke indført i Doct. Pontopidans Marm. Dan., saa vil jeg her anfere det:

Prospiciente mihi Domino Coldinga novem annos
 Vitæ, octo Musis contulit Herlovia.
 Sex Roeskilda, duos Academia, tum Patriæ urbis
 Gymnasium, totidemqve otia Lipsiaca.
 Istos excepit labor heic pius haud sine fructu,
 Testis inops, dives, hostis, amicus erit.
Quinquaginta duos vertentes munere soles
 Lustravi Pastor Præpositusqve loci.
 Conjuge cum prima Metta Stephanéia ego vixi
 Ter novies annis, pignora & octo tuli.
 Postremæ Ingeræ Nicolâiæ Prole carenti
 Ter septem & binis associatus eram.
 Septuaginta octoqve annis mœstus labor hujus
 Umbrosæ vitæ contigit hospitio.
 Corpore, mente, fide Domino mea grata probare
 Officia, & nullum lædere cura fuit.
 Sex gnatis orbus, binos post funera linqvo
 Bis denaqve auctum posteritate domum.
 Vivite sed Domino conjux, gnatiqve Nepotes,
 Non sibi sed Domino vivere vita bona est.
 Æternos anima in cœlis agitare Triumphos
 Subvecta, expectans depositi Exuvias.

CAP. XXV.

Om Hr. Knud Christensen, Sogne- Præst til Hoe og Orbye Menighe- der i Riber Stift.

**Fødsel og
Herkomst.** Han er fød i Hoe Præste-Gaard, annô 1570, hvor hans Fader Hr. Christen Knudsen var Sogne-Præst. Han blev i sit 22de Aar af Hoe og Orbye Sogne-Mænd i Provstiens Hr. Christen Høstes Nær-værelse kaldet til at være Faderens Capellan, og Successor; Men kunde dog ikke erholde Confirmation paa at Succedere, førend efter Faderens Død. Han skal have været en lærd og meget nidkier Mand, der gjorde sig stor Flid for at udrydde baade Bantroe og Over-troe; derved kom han i adskillige Fortrædeligheder; thi **Bliver
Capellan.** Almuen, som fandt Forjvar hos nogle fornemme Folk, begyndte at formeene ham alle hans Kalds Indkomster, og Præste-Gaardens tilliggende Jorder; hvorfore han maatte føre vidtløftige Processer, som dog faldt vel ud for ham. Han skal under disse Processer, som den der var meget fattig, have gaaet paa sin Fod til Viborgs Lands-ting med sin Badsæk paa Ryggen og sin Stav i Haanden, hvilken han kaldede Jacobs Stav. Han haver holdet et Diarum eller Dag-Register, som han kaldede curas Ecclesiasticas & domesticas; hvilket tillige med et Manuscript, som Hr. Knud havde forfattet over Jerem. 20, v. 10, 11, 12. blev opbrændt, da Hoe Præste-Gaard blev lagt i Aske den 4 Dec. 1671. Da een af Byerne i hans Sogn, hvor i sær meget Ugude-
Successor. lighed skal have gaaet i Svang, blev i Grund ødelagt af

Gaaer adskillige Fortrædeligheder.

Skriver
Comment.
over Apoc.

maa være kommen i Prædise-Embedet Aar 1589; thi i den Tale, som han holdt for Rættten i Consistorio 1614, der siger han iblant andet: Ego jam per integros 25 annos Pastor indignus &c. havde han nu allerede i det Aar 1614 været i Embedet i fulde 25 Aar, saa maa han være bleven Præst i 1589. Da han udgav sin Commentarium over Johannis Aabenbaring, og havde iblant andet i Forklaringen over det 7de Capitel samtykket deres Mening, som holde for, at Hedningene blive salige uden Troen til Christum, saa blev han derfor Aar 1614 efter Kongelig Befalning indstævnet for Consistorio i Kiøbenhavn, og i hvorvel han her undskyldte sig det beste han kunde, beraabte sig paa, at hans Skrift var approberet af det Theologiske Facultet, og til sidst forbandt sig til at vilde gierne revocere hvad han havde skrevet, som var stridende imod vore symboliske Bøger, saa vilde dog Kongen, uagtet at Cancelleren intercederede for ham, at der skulle affiges Dom, hvilken faldt saaledes, at M. N. Michelsen Aalborg fordi han med sit Skrift havde forset sig imod den Kongelige Ordinance, og giert Færargelse, skulle sættes fra sit Embede, hvis ikke Hans Majestæt af Høy-Kongelig Naade vilde viise Barmhertighed imod ham. Den gandske Act kand læses i D. Pontoppidans

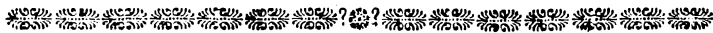
Bliver affat. Annal. Tom. III. pag. 595 & seqv. Dommen blev derpaa exseqveret, og Mag. Aalborg maatte i 3 Aar være uden Embede. Imidlertid kiendte dog Kongen hans Uskyldighed, og havde Naade for ham, derfor blev han ogsaa 1617 kaldet til at være Præst ved Holmens Kirke i Kiøbenhavn, som da myligen var bleven opbyggt; der arbejdede han med Frugt og Nytte i 22 Aar

Sagen Præst
ved Holmens
Kirke.

Aar, efter hvilken Tid han for sin høye Alderdoms
 skyld ikke længere kunde forestaae Embedet; Men levede
 dog, som emeritus, fra 1639 til 1645, da han i H^{er-} Død og lan-
 ren hensov i sin Alders 83de og i sit Embeds 56de ge Tieniste.
 Aar

Han var i sin Tid en lærd og rætsfindig Mand, er
 ogiaa bekiendt af adskillige Skrifter, hvilke findes an-
 førte hos Alb. Bartholin de Scriptis Dan. p. 108, i
 Molleri Hypomn. pag. 347, og i Karen Brahes Danske
 Bibliot. udgivet af M. L. Lind.

CAP. XXVII.

Om Hr. Arngrim Jonsen, Præst til Melstad i Holums Stift i Island.

Denne lærde, og saavel i som uden for Landet be- Hans Guds-
 rømte Mand er fød 1568. Han kom i sin Alders 9de Aar i den Latinske Skole paa Holum, og da han
 derfra med Biskop Gudbrand Thorlachsens Testimo-
 nio blev dimitteret, begav han sig til Kiebenhavns Bliver
 Universitet 1585; hvor han opholdt sig paa 4de Aar, Student
 og med meget skionne Vidnesbyrd, saavel fra Rectore
 Magnif. M. Joh. Aurifabro; som hans privato Præ-
 ptore M. Petro Hagæo, reiste tilbage igjen til Island.
 Ved hans Hiemkomst blev han af Biskop Gudbrand
 med stor Glæde imodtaget, og af ham kaldet til Præst Præst
 ved Holums Dom- Kirke, blev ogsaa siden Rector ved og
Rector.
 D sam-

samme Stiftes Skole. Dette Embede betiente han endnu 1592, da han blev sendt af Biskop Gudbrand til Kiebenhavn, for at forklare Biskopens Sag, og at forsvare ham imod hans Fienders haarde Beskyldninger; hvilket Værende han paa beste Maader udrattede, som vidtløftig fandt læses i den rare Piere, som han har skrevet til Biskop Gudbrands Forsvar, kaldet Apotribe Calumniæ; i samme Skrift mælder han pag. 86, at Kongen allerede 1596 havde bevilæet, at han skulle være Biskop Gudbrands Medhjelp, men det er at tvivle paa, at det den Gang er kommen til nogen Virkelighed.

Bliver sendt til Kiebenhavn af B. Gudbrand.

Bliver Præst til Miskebai siden til Melsaad.

Da Biskop Gudbrand blev saa svag, at han ikke selv kunde forrætte noget, saa forrættede Arngrim Jonfen Bispe-Embedet fra 1624 til 1627 derfor underskriver han sig i et Brev skrevet til D. Ole Worm den 15 Aug. 1626 saaledes: Arngrimus Jonæus Scholæ & Diocesis Holensis Inspector. Vid. Epist. Wormii pag. 295. Han blev ogsaa af Præsterne (efter Biskop Gudbrands Begiering til dem i hans Testamente) udvalgt til at være Biskop; Men han afbad denne Væ, og vilde heller leve sin øvrige Tid i Rolighed. Han har giort sig bekjendt ved adskillige lærde og med Flid udarbejdede Skrifter; i sær har han med stor Nidkierhed forsvaret sit Fædernelands Væ imod Blefkenium og Dav. Fabricium; hidhen hører hans Anatomia Blefkenii edit. Holis 1612 in 8vo, og igien oplagt 1613 Hamb. in 4to. Epistola defensoria pro Patria contra D. Fabricium Hamb. 1618 in 4to. Comment. de Islandia Hafn. 1593 in 8vo. Specimen Islandiæ Historicum & magna ex parte Chorograph. Amstel. 1643 in 4to. Besynderlig er

Hans Skrifter.

er hans Crymogæa, sev rerum Islandic. Libr. III meget bekiendt, og adskillige Gange oplagt, men, som er at beklage, meget fuld af Tryk-Feyle. Havde den ellers lærde og curieuse Borgmester Anderson i Hamborg, i steden for at beroe paa Skipperes og Riobmænds Berættninger, flittigere raadført sig med ovenanførte Skrifter, saa havde hans lidet Skrift om Island faaet bedre Skik, og han havde da ikke opaaaget igien de Blefkenii Beskyldninger, som af Arngrim Jonfen saa grundigen ere igiendrevne. Og endskjønt det kunde synes, at en indfød Skribent, der drives af en hæftig Kiærlighed til sit Fæderneland, ikke bør staae saa meget til troende, som upartiske Fremmede, der selv have reist paa Landet, og have Forfarenhed af det de berætte; saa maa derimod igien agtes, at Arngrim Jonfen ikke allene af alle, endogkaa fremmede, er bekiendt for en grundærlig og oprigtig Mand; Men han viiser ogsaa i alle hans Forsvars Skrifter denne sin Opriktighed i ligesaa høy Grad, som han viiser sin Midkiærlighed for sit Fæderneland: Saaledes, naar Blefkenius beskylder det Islandske Dvinde-Kiøn for Løssagtighed, nægter ikke Arngrim Jonfen, at det jo ofte er skeet, at de Islandske Piger har ladet sig besove af fremmede, hvilket vel ogsaa skeer paa andre Steder; men han nægter, at det er Kiønnet's Hoved>Last, han ivrer imod den skammelige Ublufærdighed, som Blefkenius tillægger dem frem for andre, og han viiser, at det som fornemmelig bedaarer dem, er de Foræringes, som de faar af de Rejsende, og som skimmer i Dymene, ikke just fordi de ere af saa stor Værdie, som fordi de ere usædvanlige der paa Landet. Ligeledes, naar Blefkenius gjør Iskænderne til Troldfolk, og siger, at de drive

Kiøbmandskab med Bæyr og Bind, tilstaar Arngrim Jonfen, at det ofte er skeet, at Jslænderne har søgt Bind til fremmede Rejende; men han nægter, at det er skeet ved Troldoms Konster; Han siger, at Jslænderne, for at fortiene Penge, har derudi benyttet sig af de fremmedes Eenfoldighed og Lættroenhed. Thi da Jslænderne ved lang Dvælse og Forfarenhed kand med tæmmelig Vished sige, hvad Bæyr der skal blive, saa er ofte deres Spaadom truffet ind, og de fremmede derved komne i den Tanke, at Jslænderne ved Hererie kand enten opholde eller befordre deres Rejse. Og ligesom Arngrim Jonfen haver skrevet saa vel for sit Fæderneland, saa haver han ogsaa med samme Nidkierhed forsvaret sin gamle Lærere Biskop Gudbrand Thorlachsen; til den Ende skrev han ikke allene ovenansførte Apotriben Calumniæ ed. 1622 in 4to. men ogsaa Vitam Gudbr. Thorlacii ed. Hamb. 1630. Alle disse ovenmældte Skrifter anfører N. P. Sibbern i hans Biblioth. Historica Danco-Norveg. p. 142. Foruden disse nævner ogsaa Alb. Bartholinus de Scriptis Danorum p. 12. Arngrim Jonfens Idea veri Magistratus Hafn. 1589. in 8vo. hvilket da maa være hans første Skrift, og udgivet samme Aar, som han forlod Academiet, og drog over til Jsland igien. Men han skal endnu have efterladt sig mange flere Skrifter, dem han deels selv har forfærdiget, deels oversat: ex. gr. Krosqvendeur Skalh. 1618 in 8vo. Biblia parva Hol. 1622 in 8vo. Soliloquia Mollerii 1593 in 8vo. &c. Hans Symbolum var: Fides instar aqvilæ ∴ Troen opsvinger sig som Ornen; hvilket tillige med hans Kobberstykke findes i nogle Exemplarier af Gudmundi Andreae Lexic. Islandico p. 27. Han var i sin Tid en stor Mand, der baade burde og fun-

funde have været Biskop, men han vilde ikke tage derimod, han mistede og derved intet af sin Anseelse; da han derfor Aar 1648 ved Døden afgik, saa skrev Thorlach Skulonius i et Brev til D. Ole Worm saaledes om ham: Morbo hic grassante epidemico extinctum est lumen Islandiæ nostræ Reverendus & Clarissimus Arngrimus Jonæ, cui similem an hæc insula unquam visura postmodum fit, incertum est. v. Ep. Wormii P. I. pag. 113. Af dette Brev som er skrevet 1648 har vi tillige en sikker Underrætning om, hvor gammel Arngrim Jonsen er bleven, og derved fandt rættes en dobbelt Fejl, som begaaes saavel af Peyrere i hans Relation d'Islande pag. 57, som af Bayle, der ogsaa gjør Arngrim Jonsen den Ære at indføre ham i hans Dictionaire, nemlig, at Arngrim Jonsen skulde være blevet over 90 Aar gammel, samt at han 4 Aar for sin Død skulde anden Gang have giftet sig med en ung Jomfrue; men begge Berættninger ere urigtige, thi hverken er han blevet saa gammel, ikke heller anden Gang saa sild gigt. Man ser af Epist. O. Wormii P. I. p. 344, at han var den Gang kun 60 Aar gammel, og at hans Brud Sigrith Bernhardi havde alt opnaaet sine 27 Aar, og Aaret derefter, som var 1629, avlede han i samme Ægteskab en Søn Torkel Arngrimsen, som iligemaade har været en lærd Mand; i dette Ægteskab levede han i 5 Gang fire Aar, nemlig fra 1628 til 1648; og da han er fød til Verden 1568, saa bliver hans Levnets Tid ikke 90, men ifkun 80 Aar. Og omendskiont man ikke tilviſſe veed, hvad Aar han blev kaldet til Præst ved Holums Dom-Kirke, saa veed man dog, at han 1592 forestod dette Embede, naar man derfor

Hans
Ægteskab og
Alder.

Hans
lange Tieni-
ste.

iffun vil regne fra det Aar af, saa har han i det ringeste været i offentlig Embede i 56 Aar.

Han har selv, Aaret førend han døde, gjort sin Grav-Skrift, som findes paa en Tavle over Choret i Mielstads Kirke og kand læses i Wormii Epist. P. I. pag. 348.

CAP. XXVIII.

Om Hr. Mogens Pedersen, Cogne- Præst til Onsoe og Provst over Medre- Borge-Syffels Provstie i Aggershuus Stift i Norge.

Hans Fødsel
og Herkomst.

Han er fød i Totens Præstegjeld paa en Gaard kaldet Hallingstad den 4 Dec. 1584. Hans Fader var Peder Knudsen Foged over Totens og Hadelands Fogderie, og siden Stift-Skriver over Dvysloe og Hammers Stifter, hvilken var en Søn af Knud Schriver Borgmester i Kiøbenhavn. Hans Moder var Gunild Mogens Datter. I hans Barndom blev han holdet under privat Information i Forældrenes Huus; og derefter sat i Hammers publicque Skole paa Hedemarken; Men da samme Cathedral-Skole blev forflyttet til Dvysloe, fulgte han og did med de andre Discipler, blev indlogeret hos Hr. Peder Mathiisen Cogne-Præst paa Aggershuus, og forblev der i trende Aar. Siden blev han forsendt til den, da saa kaldede, Capitels Skole udi Oden-

Kommer i
Skole.

Odense i Nyen, forsynet med hans forrige Rectoris M. Christopher Hiort hans Testimonio. Han kom da 1603 til Odense i den fornemme Medicinæ Doctoris Christen Eskildsens Huus, og gjorde i 3 Aars Tid saa god Fremgang i sine Studeringer, at hans Rector M. Niels Hammer kiendte ham dygtig til at dimitteres til Academiet; Der blev han 1607 indskrevet i Studenternes Sal, og udvalgte til sin privatum Præceptor den berømmelige D. Cort Aslachsen, i hvis Huus han og logerede i tvende Aar, og med Flid fortsatte sine Studia indtil 1609, da han fik i Sinde at reise udenlands og besøge fremmede Academier. Han besaa da adskillige Steder i Tydskland; men opholdt sig i sær paa tredie Aar i Wittemberg i D. Conr. Gesneri Huus. 1612 begav han sig hjem igien til Fædernelandet, og efterat han en kort Tid havde opholdt sig i Kiøbenhavn, reiste han hjem til Norge til sine Forældre, forsynet med et berømmeligt Testimonio Publico af Rectore Magnif. M. Joh. Jano Alano. Her aabnede GUD strax en Dør for ham til at bruge de smukke Pund, som vare ham betroede; thi i det Onsøe Kald en rum Tid havde staaet ledigt, saa prædikede han ofte der som Ministerii Candidatus; derved vandt han saadan Yndest hos Fruen Dorthes Juul, samt den Gang boede paa Ellinggaard i Onsøe Sogn, saavel som hos hendes Søn Hr. Jens Bielke til Osterraad fordum Norges Riges Cancellar, samt hos Hr. Peder Iversen til Frisøe, som da eyedte Kiøberg, at han, efter deres gode Raad og Tilskyndelse, blev af Provsten og 7 Kaldsmænd paa menige Almues Begne lovligen efter Ordinansen udvalgt til deres Sogne-Præst; hvilken Forestilling af Høysalige Kong Christian IV allernaadigst blev approberet, og Mogens

Bliver
Student.

Reiser
udenlands.

Pe-

Bliver Præst Pederfen den 18 Januarii 1614 kaldet til at være Sogne-Præst ved Onsee Menighed. Derpaa blev han af M. Niels Clausen Super-Intendent over Opsloe og Hammer Stifter indviet til det hellige Embede, og med Collas paa Kongelig Majestæts Begne af Hr. Enevold Kruse til Hierneløfgaard, da værende Statholder i Norge og Hovidsmand paa Aggershuus, til Menigheden affærdiget og recommenderet. Da han havde været Præst i ti Aar, blev han 1624 udvalgt til Provst over nedre Borgeshjells Provstie, hvilket Embede han selv forrættede i 32 Aar, og var siden Præpositus honorarius i 22 Aar.

Egteskaber Han har tvende Gange været gift; først kom han 1617 i Egteskab med Jomfrue Marie Hans Datter, hvis Fader var Hans von Lybech Raadmand i Opsloe, og Moderen Anne Helles Datter, som nu anden Gang var gift med Jacob Hansen Borgmester og siden Laugmand i Opsloe; med denne Hustru, som ifkun levede i 2 Aar, avlede han en Datter. Siden giftede han sig 1621 med Jomfrue Caren Michels Datter, hvis Fader var Foged og Tolder paa Bragnæs; hun levede med hannem i 32 Aar, og var Moder til 13 Børn, af hvilke 4 Sønner i Faderens levende Live bleve Præster i Aggershuus Stift, og den ældste af dem Hr. Peder Mogensen blev hans Adjunctus og Successor i Onsee Kald. Efter denne Hustrøes Død sad han Enkemand i 25 Aar, og omsider mæt af Dage i en høy og rar Alderdom i Herren hensov den 24 Novembr. 1678. efterat han havde levet i 94 Aar, og været Præst i 64 Aar og Provst i 54 Aar.

og Børn.

Død og lang, ge Tieniste.

Han

Han har efterladt sig et meget got Eftermæle baade for Lærdom og Levnet, saa at hans Navn endnu i Dnise Sogn og videre ihukennes med Belsignelse. Hvor høyt han var elsket af sit Herskab, fand ogsaa sluttes deraf, at, da han havde døbt Børn i tredje Led af de Bielkers Familie, og der nu i hans høje Alderdom blev fød et Barn i fjerde Led, saa vilde de endelig, at han ogsaa skulle dobe det, de lod ham derfor føre til Kirken, hvor han siddende paa en Stool forrættede Daaben. Han var begavet med saa stærk Legems Constitution, at han aldrig havde brugt Medicin, heller ikke vidst af nogen ræt Sygdom at sige, førend 14 Dage for hans Død.

CAP. XXIX.

Om Mag. Hans Allefen, Præst til St. Michels Kirke i Slagelse og Provst over Slagelse Herred i Siellands Stift.

Han er fød den 28 Febr. 1606. Hans Fader var Hans Fødsel Mag. Niels Allefen Præst til Bunkeshod og og Herkomst. Hylle og Sogner i Skaane. Udi nogle Aar frequenterede han Lunde Skole, hvorfra han blev dimitteret til Kiøbenhavn's Academie anno 1622; der fortsatte han i nogle Aar med Flid sine Studeringer, og havde besluttet at besøge Tydske Academier; men i det samme blev Hans

Bliwer Student.

Præst

Fader sig og døde; Han blev derfor kaldet til at succedere Faderen, og af Biskopen i Lund D. Mads Jensen Middelfart ordineret og indsat til Præst for Bunkesfod og Hyllie Sogner anno 1628. Paa dette Sted arbejdede M. Hans Allesen med Frugt og Nytte i 34 Aar, og endskjønt hans Præste-Gaard imidlertid brændte af, saa havde han dog faaet den opbygget igien, og levede i god Velstand, indtil Skaane ved den Døestidske Fred var overdraget til Sverrig, og Indbyggerne i Malmø siden lagde Raad op at overgive Malmø til Dannemark igien; hvilket Anslag dog mislykkedes, som af Historien er bekiendt. I denne Handel blev M. Allesen ogsaa indviklet; thi da Hr. Corfids Trolles Frue havde, ved hendes Reise fra Skaane, en Nats Tid logeret i hans Præste-Gaard, blev han strax af de Svenske mistænkt for at have deel i Conspirationen, efterdi høybemældte Hr. Trolle var en Favorit af Høysalig Kong Friderich III. M. Allesen maatte derfor gaae i Fængsel, hans Gods blev confisqueret, og hans Embede bortgivet til Kong Carl Gustavs Feslts-Præst ved Kjøbenhavns Beleyring Hr. Sven Tiærespaan; hvilken derpaa strax holdt Bryllup i den Svenske Leyer uden for Kjøbenhavn, hvilket kand sees af et Svensk Bryllups-Bers, som samme Gang blev gjort til ham. Ja det blev ikke derved; Mag. Allesen blev tillige med mange andre dømt fra Livet, og stillet paa Rætter-Pladsen; men da Psalmen var udsjunget og Executionen skulle gaae for sig, blev der udraabt Pardon for ham; dog blev han bragt udi Fængsel igien, hvor han næsten i 2 Aar maatte holde ud, indtil hans Kone ved Benner's Hielp fik bragt saa mange Penge til veje, som blev østket for hans Befrielse; efterat da 200 Specie Daler vare

Fængsles
og
affattes.

vare betalte, kom han paa frie Fod igien, og reisste saa med sin Familie til Kiøbenhavn; der var han ikke saa snart ankommen, førend han saae Præver paa Kongens Naade, i det han først paa en kort Tid blev Præst til Friderichsborg, og derefter den 16 April 1661 kaldet til St. Michels Kirke i Slagelse, hvor han var Præst paa 17de Aar, og Provst over Slagelse Herred i 10 Aar. Efter mange udfandne Gienvordigheder og beviiste Troeskab mod GUD og Kongen, døde han omfiden 1678 i sin Alders 73de og sit Embeds 51de Aar.

Kommer løs

Bliør
i den Præst

og Provst.

Haus Død
og lange
Lidelse.

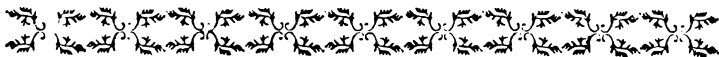
Han kom 1634 i Ægteskab med Jomfrue Barbara Define, en Datter af M. Hans Arnoldsøn Define Præst i Helsingborg og Provst i Lugede Herred, hvis Søn M. Arnold Define blev Biskop i Tronhiem, og hvis Fader den første Arnold Define, formedelst den Evangeliske Religions Forfølgelse i Brabant, flygtede hid til Dannemark; og var det ved den Lejlighed, at 4 fornemme Familier, som vare hinanden beslagtede og besvogrede, nemlig Definer, Knopfer, Munther og Paludaner, toge deres Tilflugt til Dannemark, og har siden den Tid merkelig formeret sig her i Landet. I dette Ægteskab, som varede i 41 Aar har M. Allesen avlet tvende Sønner, som begge bleve Præster, og ligesaa mange Døtre, af hvilke den eene Agnete var gift med Hr. Niels Hellebye Præst til store og lille Fuglede i Sieland, og var Mormoder til Hr. Justis-Raad Finkenhagen og Frue Justis-Raad-Jnde Henrichsen, og altsaa Olde-Moder til Hr. Etas-Raad Hielmstjerne. Den anden Barbara, kom i Ægteskab med Mag. Niels Olivarius Præst til Orsløv og Pierre Menigheder, og var Mo-

Ægteskab

og
Døtre.

der til Mag. Holger Olivarius, som endnu lever i en
høj og velsignet Alder.

CAP. XXX.

Om Hr. Benedictus Martini, Pa- stor primarius til Slesvig, Senior Mi- nisterii, Decanus og Inspector Scholæ.

Hans Fødsel. Han er fød i den Landsbye Trent ved Preek Klo-
ster i Holstein den 25 Nov. 1608. Han kom
Bliver Præst først i Prædike Embedet 1631. Derefter kom han
Archi-Dia- 1646 til Slesvig, hvor han i 21 Aar var Archi-
conus. Diaconus, og siden i 19 Aar Pastor Primarius og In-
Pastor pri- spector Scholæ. Han døde den 10 Oct. 1685, efterat
marius. han havde levet i 78 Aar, og været i offentlige
Død og lan- Embeder i 54 Aar.
ge Tieniste.

Hans Grav Skrift kand læses i D. Pontoppidans
Marmora Danica L. III. p. 18. Han roses af D. Goet-
tizio i hans Theologo Semifec. pag. 20, og af Grossen
i hans Jubel Prediger Lexico for en rætsindig Læ-
rere, som Alvind selv maatte lade være ubag-
vasset. Han skal i sær have levet i et fornøyet
Egteskab, som varede i 52 Aar, saa at han
hørde den Glæde at overleve baade sit Embeds og sit
Egteskabs Jubilæum. Hans efterladte Hustru er,
ef-

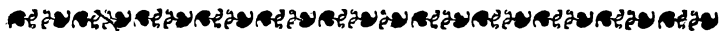
Lanae
Egteskab.

efter begges indstændige Ønske i Livet, død faae Dage efter ham; hvilket fand sees af det Epitaphio over ham, som af Grossen anføres med disse Ord:

Felices ambo brevis interjectu temporis
Continuo defuncti, ita optaverant.
Vivere nemo Conjugum poterat conjunctius.
Nemo amare sanctius. Non mori beatius.
Nec componi, fleriqve poterat honoratius.
Inter XLIV natorum, & ex his prognatorum
Manus & lacrymas desideratissimus effertur.

Han har ladet trykke adskillige Ligg-Prædikener, Skrifter.
som anføres af Joh. Mollero i hans Cimbr. Liter. T. I.
pag. 382.

CAP. XXXI.

Om Hr. Mathias Lund, Sogne-
Præst til Ugersøe og Omøe Menighe-
der i Siellands Stift.

Han er fød den 2 Maji 1602 i Maglebye Præste-^{Hans Fødsel}
Gaard, hvilken den gang var beliggende i Schiel-
schjør, førend den Kongelige Ordre kom, at Præsterne
skulle boe ved deres Sogner, da Patronen paa Borre-
bye udviiste en liden Bonde-Gaard i Maglebye til
Præsten, og tog den Præste-Gaard, som laae i Schiel-
schjør, til sig igien. Hans Fader var M. Hans Lund,^{og Herkomst.}
fød i Flensborg, Sogne-Præst til Maglebye Sogn;

Han opoffrede denne sin Søn til Studeringer, og holdt ham derfore mange Aar i Herlufsholms Skole, fra hvilken Mathias Lund blev dimitteret af M. Wichmand Hasebart, som siden blev Biskop i Viborg. Ved Academiet blev han indlogeret i D. Hans Resenii den yngres Huus; ved hans Recommendation blev han siden befordret til Grev Waldemars Hoff paa Sorøe, for at have Indseende med den unge Greves Studeringer' og Exercitier. Men efterdi hans Fader var meget svag og skrøbelig, maatte han forlade denne anseelige Condition, og paatage sig at være Faderens Capellan, hvortil han blev ordineret af D. Hans Poulsen Resenio 1626. I denne Tieniste stod han i fulde 15 Aar, indtil 1641, da hans Fader ved Døden afgik. I hvorvel det nu havde været billigt, at han, som havde saa længe tjent sin Fader, burde have succederet, saa kaldte dog Patronen en anden til Sogne-Præst. Da nu Hr. Mathias Lund var uden Leve-Brod, saa indgik han Vætte-
 skab med en Kiøbmands Enke i Schiellschior, ved Navn Bodel Frenedes; der boede de i nogle Aar, og nærrede sig skikkeligen, hun ved at drive smaat Kiøbmandskab, og han ved at assistere Præsterne i Byen og i Herredet, naar de begierede hans Tieniste. Omfider blev han 1660 af Menighederne paa Algertsøe og Omøe kaldet til deres Præst; hvilket Embede han forestod i 33 Aar, og havde i al den Tid ingen Medhjelpere, uden i de 3 sidste Aar, da han fik Capellan ved denne Lejlighed, at da Kong Christian V og Dronning Charlotta Amalia, paa Deres Reise fra Nyborg, bleve formedelst Uvænr drevne ind paa Algertsøe, og maatte tage Natte-Leve hos Præsten, saa fattede Kongen saa stor Naade for den gamle Mand, at han strax beføl ham udvælge sig en Ca-

Oliver
Capellan.

Sistermaal.

Sogne-
Præst.

Capellan, hvilken Kongen allernaadigst vilde forunde Successionen, hvilket ogsaa skeede.

Han har tvende Gange været gift, men efterlod sig ingen Børn. Han havde været Præst i 7 Biskopers ^{Lange Tien-} Tid, levet i 92 Aar, og tient i 67 Aar, og ^{de og Død.} døde 1693.

CAP. XXXII.

Om Hr. Hans Oluffen Brejer,
Sogne-Præst til Akerøen, og Provst
over Romsdalens Provstie.

Han er fød den 24 Aug. 1625. Han blev først in ^{Hans Fødsel.} Majo 1652 kaldet til Capellan af Hr. Daniel Jon- ^{Bliwer} sen Ramus da værende Sogne-Præst for Akerøens ^{Capellan.} Menighed, og Fader til Mag. Melchior Ramus Lector Theologiae i Tronhiem, og til den af sine Skrifter be-
kiendte Hr. Jonas Ramus Sogne-Præst paa Nordre-
hou. Bemældte Hr. Daniel Ramus levede neppe tven-
de Aar derefter, men døde 1654 først i Aaret. Der-
ved blev Hr. Brejer strax kaldet til Sogne-Præst for ^{Sogne-} Akerøens Menighed, blev ogsaa efter tvende Aars For- ^{Præst.} løb beskiftet til Provst over Romsdalens Provstie; og ^{Provst.} døde den 14 Dec. 1704. Han hæver altsaa levet hen-
imod 80 Aar, tient i offentlige Embeder heni- ^{Død og lan-} mod 53 Aar, været Sogne-Præst over 50 ^{ge Tieniste.} Aar og Provst over 48 Aar.

Han

Udskillige
berømmelige
Egenskaber.

Han har i sin Tid været en meget ærværdig Mand; Han erindres endnu der i Egnen med Berømmelse, saa vel for hans Narvaagenhed i hans Embede, som for hans Godgjørenhed imod Kattige og andre, som kom til ham; thi han skal stedje have haft Mad staaende i sin Borge- Stue for alle fremmede Bønder, som kom til Præste- Gaarden. Han roses ogsaa for hans Oeconomiske Vittighed, i det han ved sin kunstige og flittige Ugerdyrkning satte Præste- Gaardens Jord i en ypperlig Stand; I sær ligger der en liden Holme, hvilken han saa forbedrede, at da der før paa samme Holme kunde neppe avles 10 Læs Høe, efterdi den er en Klippe bedækket med gandske tynd Jord, fandt der nu avles imod 100 Læs; thi han lod bringe derhen en deel Mias og Sisse, hvorved han loffede Strand- Maa- gerne, maage 1000 i Tallet, hen til samme Holme, hvor de aarligen udlagde deres Unger, og ved deres Excrementa, som ere særdeles bequemme til Gødning, blev Jorden saa forbedret, at der nu er den skienneste Eng. Han skal ogsaa have været en stor Søe- Mand; thi naar han skulle fare til sine Annexer, som ere farlige Reiser ud til Havs, styrede han selv gierne Baad og Seyl, og det ofte med sit blotte Hoved, da han satte sin Calotte paa Toften hos sig, uden Tvivl af Frygt for, at den ellers skulle blæse bort.

I Kirken paa Ukersøen sees endnu hans Skilderie, hvorpaa han er aftegnet med sit snee- hvide Haar og Skjæg, og neden under læses følgende:

Ætatis 63 Anno 1688.

Deo fuis, nunquam confusus.

Natus 1625 die 24 Augusti

Denatus 1704 die 14 Septembr.

Eam-

Sammesteds er og at see Skilderiet af hans Hustru Anne Bernhoft, som var en Datter-Datter af Biskop Areboe, og fød paa Grotten i Romsdalen. Paa samme er tegnet følgende:

Hans
Egteskab

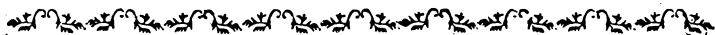
Ætatis 64. Anno 1688.

Lystig i Medgang er ingen Kunst,
Saalmodig i Modgang hos GUD giver Gunst.

Nata 1624 die 16 Aug.

Denata 1705 die 15 Sept.

Hvoraf kand sluttes, at Provst Brejer ogsaa har levet i Ægteskab med samme Hustru over 50 Aar.

CAP. XXXIII.

Om Mag. Niels Olivarius, Cogne-
Præst til Driløw og Bierre Menigheder og
Provst over Bester-Flackebierg
Herred i Sielland.

Han er fød udi Malmøe i Skaane den 24 April 1637. Hans Fødsel
Hans Fader var Holger Jacobsen Borger og Ind- og Herkomst.
vaaner i Malmøe. Hans Moder var Anne Niels
Datter. Han havde den Uheld, at hans Fader døde
fra ham, da han ikkun var 3 Aar gammel. Hans
Moder besluttede derfor at reise over til Kiøbenhavn;
hvor hun ernærede sig og sine ved at sye og tvætte, og
derudi at underviise unge Pige-Børn. Ved den Lev-
U a lig-

lighed blev hun bekiendt med Frue Anne Eisenberg,
 tvende Biskopers D. P. Winstrups og D. H. Resens den
 ældres efterladte Enke; Hun fattede for den unge Niels
 Olivarius saa stor Godhed, at hun tog ham, som da
 var ikkun lidet over 4 Aar gammel, til sig i Huset, holdt
 ham i Skole, og havde Omförg for ham, som han
 kunde været hendes eget Barn. Men dette gode varede
 ikke længe; thi den salig Bisp. Jnde døde 1645, da Oli-
 varius var ikkun 8te Aar gammel; Men som han havde
 inderlig Lyst til Studeringer, satte hans Moder ham i
 vor Frue Latinske Skole, hvor han i Hast avancerede
 fra 1ste til 5te Lectie. Imidlertid syntes hans Moder,
 at det vilde falde for langvarigt og befofsteligt at holde
 ham til Bogen, besluttede derfor at sætte ham til en
 Barberer, menende, at han der snarere kunde lære
 det, hvorved han kunde forbyrve sit Brød; Men han
 kunde ingenlunde beqvemme sig til at forlade sine Stu-
 deringer; han reiste derfor, for ikke at være sin Moder
 til Byrde, over til Malmøe igien til en Enke, som var
 hans Moder noget beslægtet, did kom han 1650; og da
 han fornam, at der ved Lunde Skole vare adskillige
 Beneficia og Hielp for fattige Børn, saa gif han did, og
 søgte om at antages i Disciplernes Tal, han fik ogsaa,
 efter foregaaende Examen, Sted i 5te Lectie, hvor
 han forblev i 2 Aar. Imidlertid faldt formedelst Mis-
 vert dyr Tid ind i Landet, hvorved han saa nær paa
 nye igien havde været nødt til at forlade Bogen; men
 han lod dog ikke Modet falde; thi da der to Gange om
 Dagen blev uddeelt et Smørre-Brød og noget tyndt
 Ol til de fattigste Disciple, hvilket Beneficium blev kal-
 det Vivere, saa opholdte han derved Livet, indtil det
 behagede GUD at opvække bedre Lenlighed for ham,
 hvil.

Holdes til
Bogen.

Sættes i
Frue Skole.

Kommer i
Lunde
Skole.

hvilket ogsaa skeede, i det Biskopen D. P. Winstrup den yngre, en Søn af ovennævnte Frue Eisenberg, gav ham tvende Dagers Kost om Ugen, saa længe han fre-
 qventerede Lunde Skole. Aar 1656 blev han af den berømmelige Rector Mag. Mathias Foss dimitteret til Kiøbenhavns Academie, da D. Joh. Canutius var Rector Magnificus, og Mag. Peder Sporman Decanus; til privat Præceptor udvalgte han M. Söfren Calundan, som var Ethices Professor. Nu havde Olivarius gierne onsket at blive ved Academiet; men da han var fattig, og tillige fremmed i Kiøbenhavn, imodtog han med Glæde det Tilbud, som han samme Aar fik af sin forrige Rector M. Foss, om at være Collega 3tia Classis i Lunde Skole; dette Embede forestod han i tvende Aar, og reiste siden til Kiøbenhavn igien, da han fik Condition hos Mag. Fosses Svigermoder Drude Finke salige Hans Rasmusen Brochmands, og imidlertid gjorde sig klar fra Academiet. Da nu de Svenske vare faldne ind i Landet, og Kiøbenhavn truedes med Beleyring, saa besluttede hans Principal-Jnde at reise over til Skaane til sin Sviger-Søn M. Foss, og betroede imidlertid til Olivarium sit Huus og Gods. Han maatte da deele sin Tid inellem at være Huusholder og Soldat, i det han med lige Trofskab bestyrede sin Frues Huus, og gif med de andre Studentere til Bolds imod Fienden. Han vandt derved saa stor Næst hos hans Principal-Jnde, at hun besluttede beständig at beholde ham i Huuset, indtil han kunde fremmes til noget bedre. Imidlertid døde Mag. Hans Rafn, Sogne-Præst for Orsløv og Bierre Menigheder, hvortil Stadtholderen Hr. Niels Trolle til Trolholm den Gang havde Jus Vocandi; Olivarius blev der-

Bliver
Student.

Hører i
Lunde Skole.

føre af sin gamle Belyndere Mag. Foss til højbemældte Hr. Trolle paa det kraftigste recommenderet, han blev ogsaa tillige med 3 andre Studentere udvalgt til at holde Prove-Prædiken for Stadtholderen, som havde givet dem alle den samme Tert, og lod dem alle paa een Dag prædike for sig, efterat en kort Psalmie var sunget imellem hver Prædiken; Ballet faldt da paa Olivarius, som til dette Embede blev kaldet, og af Erke-Bispen D. Hans Svane ordineret 1663. Dette Embede forestod han i 48 Aar med Flid og Midkierhed, dog ikke uden adskillige Prover og Gienvordigheder. I sær maatte han udstaae en fortrædelig Proces, hvilken han vandt ved Højeste Ræt, hvor Høysalig Kong Christian V selv den Dag var nærværende; Ja han vandt ikke allene sin Sag, men GUD gav ham og Naade til at vinde sin Modstanderes Hierte, saa at den samme siden blev Olivarii største Ven og Belyndere. Et stort Beviis paa, at naar en Mands Vene behage HErren, saa gjør han og hans Fiender til Freds med ham. Aar 1691 blev han udvalgt til Provst over Bester-Flackebierg Herred, og hensejv omsider i HErren 1711 i sin Alders 75de Aar. Hans Symbolum var; Providentia Divina Major Fortunâ. Naar man nu regner fra 1656, da han først blev Collega i Lunde Skole, saa haver han tient i 55 Aar.

Egteskaber

Han var to Gange gift: først med sin Formands Enke Caren Anders Datter, hvilket Egteskab ikkun varede i tvende Aar. Siden kom han Aar 1667 i Egteskab med Barbara Hans Datter Allesen, en Datter af M. Hans Allesen Provst og Præst ved St. Michels Kirke i Slagelse; i dette Egteskab, som varede i 44 Aar,

Nar, avlede han 4 Sønner og 1 Datter, og havde den Glæde, at de 3 Sønner, som levede, bleve alle i Faderens levende Live Præster her i Stiftet, og at den eene af dem, M. Holger Olivarius, som endnu lever, og er moren Sémisecularis i Embedet, blev sin Faders Medtiener og Successor.

og Børn.

CAP. XXXIV.

Om Hr. Niels Pedersen Riberg, Sogne-Præst til Undals Menighed i Christiansands Stift.

Han er fød 1628 den 6 Martii i Kiøbenhavn. Hans Fader Peder Nielsen var Renteskriver, og hans Moder var Birgitte Jacobs Datter. Efter privat Information i Forældrenes Huus blev han sat i Fridrichsborgs Skole under den berømmelige Rector M. Alb. Bartholin. Derfra kom han til Academiet 1650; hvor han vel anlagde sin Tid, tog sine Examina, og med andre Studentere viiste sin Trostøb imod Kongen og Landet i den haarde Beleyring 1659. Da Freden var sluttet, reiste han 1660 op til Norge, opholdt sig nogen Tid i Christiania, men fornemmelig i Tronhiem, hvor han fik Condition først hos Hr. Lavmand Hans Wessel, siden hos Stift-Amptmanden Hans Hansen Smith. I disse Tienister skikkede han sig saa vel, at han vandt alles Yndest; han blev af Hr. Hans Nielsen Tausan forlangt

Fødsel og
Herkomst.

Bliver
Student.

- Capellan get til Medhjelpere, og strax derpaa kaldet til reside-
rende Capellan ved Tronhiems Dom-Kirke, til hvilket
og Sogne- Embede han af Biskop Bredal blev ordineret 1662.
Præst. Da han tillige blev Sogne-Præst for Burnæs Præste-
Gield i Nordlandene, hvortil han vocerede en Vice-
Pastor og 2 Medtienerere. 1678 blev han kaldet til at
Stifts- succedere Mag. Söfren Hansen, som Stifts-
Provst. Sogne-Præst til Dom-Kirken; hvilket Embede han
forestod i 2 Aar, indtil 1680, da han efter Tronhiems
Ildbrand reiste ned til Kiøbenhavn, hvor han Aaret
Præst til efter blev af Høsalig Kong Christian V kaldet til Sogne-
Undals Præst for Undals Menighed. Dette Embede forestod
Menighed. han, som en from og rætsindig GUDS Mand, i 31
Aar, havde i de 4 sidste Aar Hr. Peder Jensen Schyt-
te til Medhjelpere, og døde 1712, efterat han havde
Død og lan- levet i 84 Aar, og været Præst i 50 Aar.
ge Tiemiste.
Egteskab og . Aar 1664 kom han i Egteskab med Giedske
Børn. Mentz Datter salige Mag. Mogens Blixes Enke, som
efter sin første Mand havde 3 Sønner, og fik siden
med Hr. Riberg 12 Børn, 5 Sønner og 7 Døttre.
Dette Egteskab varede i 48 Aar.

CAP.

CAP. XXXV.

Om Hr. Söfren Lyngbye, øverste
Medtiener ved Roeskilde Dom = Kirke
i Sielland.

Han er fød den 6 Dec. 1637. Hans Fader var Hr. Niels Nykirk Sogne-Præst for Lyngbye og Ubbøge Meningsheder i Jylland. Hans Moder var Mette Thomas Datter. Hiemme var han under privat Information til hans Alders II Aar. Siden blev han sat i Aarhus Skole, og derefter i Grenaae Skole. Men da hans Fader imidlertid døde, og hans Moder igien var kommen i Ægteskab med Hr. Svend Leth hendes forrige Mand's Successor, saa fandt denne hans gode Sted-Fader det for raadeligt at oversende ham tillige med hans yngre Broder Christen Lyngbye til den da værende adelige Sorøe Skole i Sielland under sin Broders Hans Leths Information, som da var Rector i Sorøe, men blev siden Kongelig Confessionarius. Der gjorde han i 3 Aar saa stor Fremgang i sine Studeringer, at han allerede var moden og dygtig til at blive Student; men han maatte, formedelst de Evenskes Indfald i Landet, endnu i 3 Aar forblive, som Supremus i Skolen, imidlertid brugte den lærde D. Ge. Witzleben ham som en Amanuensem til at udskrive adskillige Manuscripta, som han havde i sinde at udgive i Trykken. Men da Fiendtlighederne havde Ende, fik han af Rector M. Casp. Smetio Testimonium, og blev 1660 gjort til Student paa Sorøe Academie, Patronô Academiæ & Scholæ Georgio Rosencrantz,

Fødsel og
Herkomst.

Saar i ad-
skillige Sko-
ler.

Bliver
Student
paa Sorøe.

Re-

Rectore Magnificô Ge. Witzlebio, Decanô Biörnnone
Drachardo Ebr. L. Professore.

Bliver
Collega i
Kiøbenhavn

Samme Aar begav han sig til Kiøbenhavn, hvor han ligeledes blev indskrevet i Studenteres Tal, Rectore Magnificô D. Erasmo Brochmanno, og Decanô M. Christ. Ostentfeldt, hvilken sidste han ogsaa udvalgte til sin privat Præceptor. anno 1662 tog han Examen Theologium under D. Hans Wandal og D. Er. Bartholin og erholdt Characterem Laudabilem. 1663 blev han antaget til at være Collega 2 Classis i Kiøbenhavns Latinske Skole, da han tillige fik adskillige fornemme Folkes Børn under privat Information; han nød og den Lykke, at Cancelleren Hr. Peder Retz gerne hørte ham prædike, og maatte han et heelt Aar igiennem hver Fredag og Søndag holde Prædiken for hans Frue i hendes Engdom. Ved samme Herres Recommendation blev han 1667 af da værende Dom-Provst og Sogne-Præst i Roeskilde siden Biskop over Niber Stift, D. Christen Lodberg kaldet til nederst Medtiener ved Roeskilde Dom-Kirke, hvortil han af Erke-Bispen D. Svane blev ordineret den 22 Maji, og neppe vare 2 Aar forløbne, førend han i Hr. Hans Jacobsens Sted blev øverste Capellan ved samme Kirke. Aar 1667 begav han sig i Ægteskab med Anna Rentz, en Datter af Nicolai Rentz, som da var Stads Capitain og eniste Silke-Farver i Kiøbenhavn. I dette Embede og Ægteskab levede han indtil den 31 Maji 1717, da han i Herren hensov, efterat han havde levet i 80 Aar mindre end 6 Maaneder, været i offentlige Embeder i 54 Aar, tient i Prædike-Embedet i 50 Aar og 9

Bliver
nederst
Capellan.

øverste Ca-
pellan i Røe-
skilde.

Død og lan-
ge Tiensiste.

Da

Dage, og været i Ægteskab med sin ovennævnte Hustru i 50 Aar mindre end tre Maaneder.

Han overlevede ikke allene alle sine 23 Sødkinde, men han oplevede ogsaa i sit Embeds Tid 4 Biskoper i Sielland, 3 Sogne-Præster i Roeskilde og 4 Medtjenere sammesteds. Hans eneste Son Hr. Nicolai Lyngbye succederede vel Faderen i Embedet, men levede ifftun 4 Aar efter ham.

CAP. XXXVI.

Om Hr. Jacob Hansen Faber, Sogne-Præst til Haaile og Braabye Menighed i Ringsted Herred i Sielland.

Han var fød i Kierteminde i Fyen den 2 Febr. 1635. Hans Fader Hans Jacobsen var Klein-Emed sammesteds, og deraf har han uden Tvivl taaget det Tilnavn Faber. Hans Moder var Abelona Niels Datter. I nogle Aar gif han i Kierteminde Skole, hvor Mathias Mossin den Gang var Rector; dersfra kom han til Odense, hvor han var i den øverste Lectie i Skolen i eet Aar, og paa Gymnasio i 3 Aar. Han havde længe været moden til at komme til Academiet; men han blev forhindret ved de Svenskes fiendtlige Ophold her i Riget; indtil han omsider med 15 andre, som samme Gang dimitteredes, og for hvilke han var Supremus, erhvervede den Svenske Konges Caroli Gustavi Reise-

B b Brev

Hans Fødsel
og Herkomst.

Brev, med hvilket han, som ikke kunde komme til Kiøbenhavn, hvor Siendens Eward var og Korfærdelse trint omkring, forsøgede sig til Sorøe Academie, hvor han efter foregaaende Examen og befundne Dygtighed blev erklæret Student, og indskrevet i Academiets Matricul, derom han bekom offentligt Vidnesbyrd og trykt Attest med Academiets Segl underskrevet af D. Witzleben, og dateret Sorøe den 21 Nov. 1659. Efterat han havde udjaaet sine Academiske Examina, og ved privat Information hos brave Folk gjort sig recommereret, saa blev han 1665 kaldet til at være Rector i Marieboe Skole i Lolland. Dette Embede forestod han iskun 1 Aar, i det han 1666 blev bestiftet til Sogne-Præst for Hasle og Braabye Menigheder i Sjælland. I dette Embede levede Hr. Faber i mange Aar i ønskelig Velstand og Fornøjelse; Han skal ogsaa altid have været af et muntert Sind, og lystig i Tale; hvorfore han nød den besynderlige Naade, at Højalig Kong Christian V tillige med Hr. Ober-Cammer-Junker Knut tre Gange hør spisset i hans Huus.

Han har 3 Gange været i Ægteskab. 1. med Inger Lars Datter en Præste-Datter fra Jylland, og en Søster-Datter af Abel Cathrine, som stiftede de saa kaldede Abel Cathrines Sælle-Boder i Kiøbenhavn. 2. med Else Jens Datter Kaalund, Hr. Jens Kaalunds Datter i Herfølge. 3. med Christine Eschild's Datter Bartholin, Hr. Eschild Bartholins Datter i Høybye, med disse Hustruor avlede han 9 Børn. Han døde Ao. 1722, efterat han havde tient i offentlige Embeder over 57 Aar, og levet i 87 Aar.

Bliver
Student
paa Sorøe.

Rector.

Præst

Hans
Ægteskaber

og Børn.

Død og lan-
ge Tjeniste.

CAP.

CAP. XXXVII.

Om Hr. Hans Juliussen Rummel,
Sogne-Præst til Næraae og Narslev
Menigheder i Fyen.

Han er fød i Odense i Fyen Aar 1634. Hans Fa- Hans Kødset
der var Julius Hansen Skræder og Borger samme- og Herkomst.
steds. Hans Forældre satte ham i Odense Latinske
Skole, hvor han var paa 15de Aar, og imidlertid gif
alle Classer igiennem. Aar 1657 fik han Testimonium
af Rector M. Mathias Bang, og skulle have deponeret,
men formedelst Siendens Jufsalø kom han ikke længere,
end til Nyborg, hvor Provsten M. Mads Lerke antog
ham til sin Amanuenslem, og lod ham tillige med sin e-
gen Søn i halvandet Aar nyde privat Information hos
Stedets Rector Magist. Christopher Christophersen.
Aar 1659 blev han Student, og kom i Mag. Christian
Steenbuch, som var Hebr. Lingvæ Professor, hans
Huus, hvilken han ogsaa udvalgte til sin privat Præ-
ceptor. I nogle Aar informerede han fornemme Folkes
Børn, indtil han af D. Peder Kragelund blev antaget
til øverste Collega i Colding's Skole, hvor han tiende i
2 Aar; blev saa af Frue Helvig Schinkel salige Hr.
Iver Winds antaget først til at være Medtiener ved
Næraae og Narslev Menigheder i Fyen, og ordineret af
Biskop Niels Bang den 23 Martii 1664, og strax efter,
da Sogne-Præsten Hr. Niels Christensen døde samme
Aar, blev han af bemældte Frue og menige Sogne-
Folk, efter den Tids Naade, kaldet til Sogne-Præst
ved samme Menigheder. Dette Embede foretog han

Bliwer
Student

Collega
i Colding's
Skole.

Capellan.

Sogne-
Præst.

Døttre. Iblant Sommerne er især bekiendt M. Niels Galthen Sogne-Præst for Feldballe og Nødager Menigheder i Aarhuus Stift, hvilken skal have været saa stor Orator, og saa vel begavet, at Naboe-Præsterne kaldte ham den Guddommelige Messer Niels. Han udgav ogsaa nylig for sin Død en vidtløftig og veludarbejdet Liig-Prædiken over Frue Elisabeth Rosenkrantz til Rosenholm og Mollerup, hvilken er meget rar at bekomme, efterdi de fleeste Exemplaria bleve ved Kiøbenhavn's Ildbrand forkomne.

Over den gamle Hr. Peder Galthen findes i Galthen Kirke følgende Epitaphium:

Til en velsignet og velfortient Hufommelse
af den rætsindige GUDS Mand

Salig Hr. PEDER NIELSEN GALTHEN

Næsten 40 Aars Provst til Galthen Herred
og meere end 60 Aars Sogne-Præst til Galthen,
Wisling og Haddberg Menigheder
født den 13 Januarii 1644. død den 9 Januarii 1728.
gammel 84 Aar mindre 4 Dage.

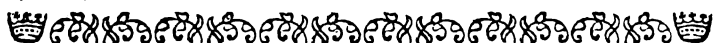
Og hans Dydfuldkomne 56 Aars Hustru

Salige ANNE OTTES Datter HASLUND

født den 4 Decembr. 1646. død den 16 Sept. 1727.
gammel 82 Aar mindre 10 Uger;

Som avlede i et kjerligt Ekteffab 6 Sønner og
3 Døttre, af hvilke de have hos sig i Himlen og Hvile
i deres Fæderne-Grav lige for Kirke-Døren de to ældste
Døttre Kirsten Cathrine, og Elisabeth, en navnløs
Søn, og den sidste fødte salige Hans Galthen død paa
Academiet 1706.

Er dette Ære-Minde oprættet
 Med saa stor Bæmødighed som Kierlighed
 af de efterlevende Børn
 Mag. Niels Galthen Præst til Feldballe og Nodager :
 Otto Galthen Forpagter paa Demstrup
 Ellen Galthen
 Hr. Wencel Galthen Præst til Sneum
 & Peder Galthen
 Aar 1728.

CAP. XXXVIII.

Om Mag. Friderich Plum, Soane-
 Præst til Gjentofte og Lynghøje Menig-
 heder i Siellands Stift.

Hans Kædse-
 og Hertuimst.

Han er fød i Kiøbenhavn den 12 Aug. 1643. Hans Fader var D. Claus Plum Professor Juris i Kiøbenhavn; hans Moder var Kirstine Cortz Datter, hvis Fader var D. Conradus Aslacus Professor Theologiæ samnestseds. Han havde den Uheld, at han mistede sin Fader, da han neppe var 5 Aar gammel, og 4 Aar derefter maatte han og savne sin Moder. Men da M. Söfren Pederfen Ethices Professor blev sat den unge Friderich Plum til Formyndere, er han i denne sin Formynderes Huus i 8 Aar oplært og anført til Dyd og Stikkeligbed; og da denne hans Formyndere 1657 ved Døden afgik, saa fik han i hans Sted Doctor og Pro-

Professør Peter Resen, som siden blev Staa- Raad og Præsident i Kiøbenhavn, til Formyndere. Han satte strax Plum i vor Frue Skole, hvor han i 6 Aar saa vel anlagde sin Tid, at han 1663 af Magist. Jørgen Eilersen Rector ved samme Skole og Professør Eloqv. ved Academiet fik et berømmeligt Testimonium, og blev derpaa indskrevet i Studenteres Tal. Til privat Præceptor udvalgte han velbemærkede D. P. Resen, og blev fremdeles i hans Huus, indtil han under D. Hans Wandal og D. Chr. Nold havde taget Examen Theologicum. Siden besluttede han at besøge udenlandske Steder, og nød af Facultate Theologica Stipendium Winstrupio - Resenianum til at reise paa, hvorfore han efter Fundatzen holdt paa Academiet en Oration den 28 Junii 1666. Derpaa fortsatte han sin Reise, først igiennem Tydskland, hvor han besøgte adskillige Steder, men opholdt sig i sær til Strasborg, hvor han med Nytte hørte de berømmelige Mænd Danhaverrum, Seb. Schmidium, og If. Faustium. Siden besøgte han Frankrig, Engelland og Holland, og efter 3 Aars Forløb kom hjem igjen 1669. Han fandt ved sin Hiemkomst hos Hr. Staa- Raad P. Resen samme Indest og Kierlighed, som han tilforne havde nydt, han fik Logement i hans Huus, og forblev der næsten i 4 Aar, i hvilken Tid han ofte lod sig høre i Kiøbenhavns Kirker. Imidlertid døde Hr. Rasmus Olsen Sogne- Præst for Gientofte Menighed, og som da Plum af Kirkens Patroner Hr. Biskop Wandal, Hr. Præsident Resen, Hr. Borgmester Büllich og Mag. Fleischer, som Hospitalets Directeurer, blev kaldet til samme Embede, saa torde han ikke aflaae et lovligt Kald, skjønt han gik nødig dertil, og havde større Lyst til at begive sig

Bliver
Student.

Reiser
udenlands.

Bliver Præst

sig igien paa udenlandske Reiser. Han blev derpaa af D. Wandal ordineret og af Mag. Jacob Faber Sogne-Præst til vor Frue Kirke og Provst over Sockelunds Herred indsat i Gientofte Kirke den anden Advents Søndag Anno 1672; og som hans Formands Enke var en bedaget og tillige Huusraadig Kone, saa overlod han Præste-Gaarden med Huus-Holdning og Avling til Hende, spiste ved hendes Bord, og skiottede iffun sit Embede og sine Studeringer. Men da samme Enke blev gift med Hr. Claus Pederfen i Brørshøj, tog han sig selv Huusholdningen an, og formedelst Krigen, som indfaldt, blev endnu 4 Aar i eenlig Stand; Men saa snart Freden var sluttet, fattede han Kiærlighed til Jomfrue Sophie Ols Datter, med hvilken han holdt Bryllup i Kiebenhavn den 3 Nov. 1679. Med hende avlede han 2 Sønner og 4 Døttre, af hvilke den ene Søn og de 4 Døttre for Faderen ere hensovede. Anno 1682, da Hr. Hans Merkel Sogne-Præst til Lyngbye Menighed blev forflyttet til Follesløf og Særsløfs Egner, behagede det hans Majestæt allernaadigst at annectere Lyngbye og Gientofte Egner, hvorved Mag. Plum blev Sogne-Præst til begge disse Merigheder. 7 Aar derefter den 16 Julii 1689 mistede han sin kiere Husfrue; efter den Tid levede han bestandig i Enke-Stand i 39 Aar indtil Aar 1728, da han Festô Trin. i Hærrer hensov. Naar man nu regner fra 1672, da han først blev Præst, saa har han tient i 56 Aar.

Egteskab
og
Børn.

Hans Død
og lange
Eieniste.

Han har faaet følgende Grav-Skrift:

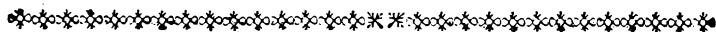
Vir masculæ Pietatis
Mag. FRIDERICUS PLUMIUS Claudii Filius
Presbyter totius Cleri Siellandini

De-

Decus sui Ordinis
Exemplar suæ Pastionis
Ut aliis prodesset,
Hospitalissimus omnibus
Nil curavit præter gregem gemellum
Ecclesiarum
Hanc in Gientoft LVI
Illam in vicina Lyngbye XLVI annis
Tandem
Dierum satur annô ætatis LXXXVI fere exactô
Ad extremum vitæ halitum semper sui similis
Integræ fidei, mentis & rationis
Animam cœlis
Desiderium suis
Cineres Sepulchris Majorum
In Templo D. Virginis Hafniæ
Legavit
Annô MDCCLXXVIII
Cenotaphium memoriæ & meritis defuncti Patris
Posuere superfites.

CAP. XL.

Om Mag. Christen Lauridsen Wel-
leio, Sogne-Præst for Lintrup og Hiertings
Menigheder og Provst over Fros og Gals-
lunds Herreder i Riber Stift i Jylland.

Han er fød i Odense i Fyen den 12 Julii 1657. Hans
Fader var M. Laurids Christensen Welleius Stifts
Provst og Sogne-Præst til St. Knuds Kirke i Oden-
se,

Fødsel og
Herkomst.

se, som var en Søn af D. Christen Weile den Høysalige Konges Christiani IVti Confessionario. Hans Moder var Caren Sperling en Datter af M. Jac. Sperling, som ogsaa var Provst og Præst til St. Knuds Kirke i Odense. Den unge Welleius blev i sit 6te Aar sat i den Latinske Skole i Odense, hvor han i 7 Aar gif alle Classer igiennem, og gjorde saadan Fremgang, at han 1672, nogle Uger efter hans Hr. Faders Død, blev forflyttet til det Kongelige Gymnasium, hvor han forblev i tvende Aar, for at profitere dismeere i de Orientaliske Sprog af den berømmelige D. Jacob Bircherod Theol. Professor ved Gymnasium. Anno 1674 blev han med et got Testimonio dimitteret til Academiet, og indskrevet i Studenteres Tal af D. Rasmus Bartholin, som den Gang var baade Rector Magnificus og Fac. Philos. Decanus. Til privat Præceptor udvalgte han D. Thom. Bartholin, hvilken han hver Maaned overgav et skriftligt Exercitium, og var derfor meget elsket af ham. Ved Academiet opholdt han sig paa 3die Aar, tog sine Examina, og reiste derpaa hjem igien til Odense, hvor han forblev indtil 1678, da han blev antaget til at være Collega 5tæ Classis i Riber Skole. Aaret derefter 1679 blev han af Høysalig Kong Christian V kaldet til at være Sogne-Præst for Lintrup og Hiertings Menigheder i Hr. Jacob Söfrensens Sted, hvis Søn var den berømmelige Mag. Söfrén Lintrup Theologiæ Professor og Kongelig Confessionarius. Til dette Embede blev han indviet af D. Peder Kragelund, blev siden 1712 udvalgt til Provst over Frøs og Calslunds Herreder. Paa dette Sted arbejdede han med Frugt og Nytte i 51 Aar, indtil 1730, da han Dom. 3 Trin. i Herren hensov, efterat han havde levet over 73 Aar,

Bliver
Student.

Collega i
Ribe Skole

Præst.

Provst.

Ar, og tient i offentlige Embeder over 52 ^{og} lange Tien-
Ar. _{tie.}

Han skal have været en heel venerabel, gudelig, og vel-begavet Mand, og fordi GUD havde ham kier, saa handlede han med ham efter sin sædvanlige Huus-holdnings Maade, at han besøgte ham baade med mange Maader og Belgierninger, saa og med mange Tugtelser og Gienvordigheder. Foruden det, som nyligen er anført, at GUD lod ham baade leve længe paa Jorden, saa og tiene længe i sin Kirke, saa havde han og den Lykke, at han den 15 Junii 1680 kom i Ægteskab med D. Peder Kragelunds yngste Datter Lene Kragelund; Dette Ægteskab var ikke allene langvarigt, thi de levede sammen i 50 Ar og 10 Dage, saa at han blev baade Jubel-Lærere og Jubel-Brudgom; Men det var ogsaa frugtbart, i det GUD velsignede dem med 6 Børn 4 Sønner og to Døttre; af disse døde den yngste Søn i sin Ungdom; men de andre 3 bleve alle Præster i Faderens levende Live; ligesom han ogsaa havde den Glæde at see begge Døttrene i Ægteskab med hæderlige Mænd, den ældre Lene Welleia med Hr. Peder Otto Stoud Sogne-Præst i Hyens Stift; den yngre Caren Welleia med Hr. Peder Hygum, som da var Magister Welleii Medtiener med Bevilgning om at succedere, men er siden forfremmet til vigtigere Embeder, og er nu Biskop over Aarhus Stift. Han nød ogsaa den Lyksalighed, at han havde mange Venner og Belyndere, og var meget elsket baade af Høye og Lave. Hos den Høysalige Dronning Charlotte Amalia stod han i stor Maade, og maatte ofte prædike for hende. De Høysalige Konger Christian V og Friderich IV hørte ham

Hans
Ægteskab og

Børn.

ogſaa gierne, og bevüfte ham den Naade nogle Gange at tale med ham. Men alle diſſe Lykſaligheder blandede dog GUD med adſkillige ſtore Gienvordigheder: Han har tvende Gange ved Jlds- Vaade miſtet Huus og Hiem; ligesom Jlden heller ikke ſkaanede det GUDS Huus, hvori han prædikede, i det Lintrupſ Kirke blev 1690 ved ulykkelig Jde-Brand lagt i Afke. Han havde ikke allene den Sorg, at de tvende af hans Søner, ſom vare blevne Præſter, ved en tilig Død bleve bortkaldede; men fik og den ſtore Hierte- Sorg, da han gjorde ſin yngſte Datters Bryllup 1719, at hans ældſte Datter og hendes Mand Hr. Stoud, ſom vare komne til Bryllupet, døde i Forældrenes Huus fra 3 umyndige Døttre, og bleve paa een Dag begravne. Til ſidſt maatte han udſtaaee en haard og ſmertefuld Sygdom; thi da han den 17 Januarii 1730 var gaaet hen i Skolen for at erfare Ungdommens Forfremmeſe, ſaa gjorde han paa Beyen Miſtrin med den eene Fod, og fik, fordi Jorden var froſſen, ſaa haardt et Fald, at han hverken kunde ſtaaee eller gaaee; men blev baaret hiem i ſit Huus, hvor han i 23 Uger maatte holde ved Sengen, og udſtaaee megen Smerte og Pine, hvorunder han dog viüfte megen Taalmodighed og Underkaſteſe under GUDS Villie.

CAP.

CAP. XLI.

Om Hr. Jacob Pedersen Lund,
Præst til Sønder-Fernløse og Søstrup
Menigheder i Sielland.

Han er fød udi Lund i Skaane den 4 Febr. 1646. Hans Fødsel og Herkomst.

Hans Fader var Rasmus Söfrensen Treschow Kongelig Majestæts Commissarie-Skriver, Canonicus og Vicarius i Lunde Capitel, da Skaane endnu laar under Dannemark. Om denne Rasmus Söfrensen Treschow har været af min Familie veed jeg ikke, ikke heller, hvorføre Sønnen ikke har brugt sin Faders Tilnavn, men ladet sig kalde Lund af sin Fede-Bye. Hans Moder var Dorthe Anders Datter; af disse sine Forældre blev han holdt under privat Information paa 12te Aar; Men da Kiøbenhavns Beleyring var ophævet, og Freden sluttet, reiste han med sine Forældre, som med rigtigt Pas vare forsynede, over til Kiøbenhavn; da de vare nogenledes komne i Roelighed, satte de Sønnen i Kiøbenhavns Latinske Skole, hvorfra han 1670 blev dimitteret af Mag. Jörgen Eilersen. Siden tog han sine Examina, og forblev ved Academiet indtil 1679, da han blev kaldet til Capellan hos M. N. Sperling Sogne-Præst til Hiembach og Svininge og Provst over Tudsø Herred, med Kongelig Bevilgning at succedere, naar Sogne-Præsten døde; da han havde tiend paa dette Sted i 4 Aar, blev han ved Stift-Amptmandens Hr. Otto Krabbes og Biskopens D. Hans Baggers Recommendation gandske uformodentlig, og uden hans Ansøgning (som han selv efter hans Sønne-Søns Studiosi Jacob

Bliver
Student.
Capellan.

Sogne-
Præst.

Lunds Relation skal have antegnet i Kirke-Bogen, og derudi erkjendt GUDS syndelike Forsorg for sig) kaldet til at være Sogne-Præst for Sønder Fjernløse og Søstrups Menigheder, der haver han arbejdet i 50 Aar, og viist al Troskab og Næstindighed baade i Errdom og Omgiengelse.

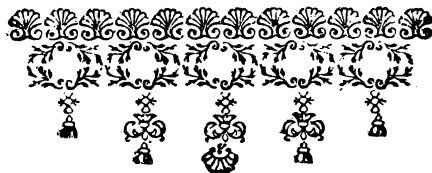
Egteskab

og Børn.

Han kom 1684 i Egteskab med Maren Svends Datter Fich, en Datter af Hr. Peder Fich Sogne-Præst til Søderups og Eschilstrups Menigheder, med hende avlede han 2 Døttre og 4 Sønner, af hvilke tvende endnu lever, nemlig Hr. Rasmus Lund Kongelig Majestæts Commendeur - Capitain ved Søe-Station, og Hr. Peder Jacobsen Lund, som succederede Faderen i Sønder Fjernløse og Søstrups Menigheder. I dette Egteskab levede Hr. Jacob Lund indtil 1733, da han i Herren hensov, efterat han havde levet i 87 Aar, tiend i offentlige Embeder i 54 Aar, og været i Egteskab med sin efterladte Hustru paa det 50de Aar.

Død og lan-
ge Tieniste.

Han har efterladt sig et Manuscript, hvorudi han har samlet deels egne, deels andres Tanker, om hvad der kand bevæbne et Menneske imod Døden.

CAP.

CAP. XLII.

Om Mag. Jacob Hummer Sogne-
Præst til den Hollandske Menighed i
Maglebne paa Amager.

Han er fød den 7 December 1655 i Kiøbenhavn. Hans Fødsel
 Hans Forældre boede i Hummergaden, og deraf og Herkomst.
 har han taget det Tilnavn Hummer. Han mistede ti-
 ligen sin Fader; men hans Moder holdt først Præcep-
 tores til ham i Huuset, og satte ham siden i den Latinke
 Skole i Kiøbenhavn, hvor han saa vel forfremmedes,
 at han 1673 med et fordeelagtigt Testimonio blev di-
 mitteret af Henric Bornemand da Rector ved vor Frue
 Skole, men tilsidst Biskop i Sieland. Efterat han
 ved Kiøbenhavns Universitet havde opholdt sig i 4 Aar,
 begav han sig Aar 1677, paa udenlandske Reiser, da
 han i sær opholdt sig i Holland og Engelland. Ved
 hans Hiemkomst til Fædernelandet blev han af Hr. Ge-
 neral Admiral Adelaers Enke-Fru antaget til Hoffme-
 ster for hendes Søn Frideric Christian Adelaer, som
 siden blev Ridder af Dannebrog, Geheime-Raad og
 Stifts-Befalningsmand i Sieland. Med denne unge
 Herre reiste han udenlands i 4 Aar; og ved sit frøn-
 ne og behagelige Væsen forhvervede sig saa vel hos den
 unge Adelaer som hos hans Frue Moder saadan Yndest
 og Bevaagenhed, at høymældte Frue, da han var
 kommen hjem igien, tog ham i sit eget Huus, og ellers
 i andre Maader beviste ham mange Belgierninger. Aar
 1686 i October Maaned blev han kaldet til at være
 Præst for den Hollandske Menighed, som da holdt
 Guds-

Bliwer
Student

Reiser
udenlands

Bliwer
Hoffmester

Præst

Gudstienesten i Holmens Kirke. Aar 1688 fik han ogsaa Befaling at prædike for den Hollandske Colonie, som havde faaet Tilladelse at boe ved Friderichsberg; og 1691 blev han bestiftet at være tilligemed Sogne-Præst for den Hollandske Menighed i Maglebye paa Amager. Disse Embeder forestod han til sammen i 4 Aar, indtil Aar 1695, da han tog sin Afsked fra Holmens Kirke, og siden den Tid blev han bestandig ved Maglebye Menighed paa Amager. Aar 1714 blev ham af Høysalig Kong Friderich IV. forundet Rang med Kishenhabus Sogne-Præster. Annô 1725 blev Mag. Mathias Hvid, nu Kongelig Majestets Consistorial-Raad, Sogne-Præst ved Holmens Kirke, og Provst ved Søe-Etaten, af Høysbemældte Konge kaldet til at være Mag. Hummers Adjunctus og Successor, naar han ved Døden maatte afgaae. Tilhids blev han saa meget svag og ubeqvem til at forrette sit Embede, at han fra 1729 levede som Emeritus, indtil den 26 December 1735, da han ved Døden afgik, efter at han havde levet i 80 Aar, og trædet ind i sit Embeds 50de Aar.

Død og lan-
ge Tiensle.

Ægteskaber

og Børn.

Han har tvende Gange været gift; først kom han 1691 i Ægteskab med Jomfrue Anne Marie Birchenbusch, en Stift-Datter af C. Christian Rudolph Müller, som da var Hoff-Prædikant, men blev siden Biskep over Fyens Stift; med hende avlede han 4 Sønner og 3 Døttre. Men da han efter 11 Aars Ægteskab mistede denne Hustru, giftede han sig anden Gang med Madame Christiana Carola Bircherod, som var en Datter af den berømte Theologo Doct. Jens Bircherod, og Enke-Fru efter Hr. Raadmand Jörgen Møl-

Magister
Philosophiæ

rømmelige D. Ole Borch blev tillige med 30 andre creeret Philosophiæ Magister. 1681 gjorde hans svage Fader allerunderdanigst Ansøgning om, at denne hans Søn maatte ham adjungeres og efter hans Død succedere, hvilket ogsaa af Høyfelig Kong Christian V allernaadigst blev bevilget; Nu skulle vel Ordinationen været holdet i Nibe, men som Biskopen D. P. Kragehund den Gang blev syg og døde, saa maatte han reise til Viborg, hvor han af Doct. Söfren Glud samme Aar blev ordineret. Da Faderen fire Aar derefter 1685 ved Døden afgik, (u) blev Sønnen Sogne-Præst til Domkirken, Aaret derefter blev han Provst, og fik siden Titel af Stifts-Provst. Han døde den 9 Martii 1736, efterat han havde levet moeren 82 Aar, tiend i offentlige Embeder i 55 Aar, været Sogne-Præst i 51 Aar, og Provst i 50 Aar.

Capellan
Sogne-
Præst
Provst.
Død og
lange Tiend-
ste.

Egteskaber
og Børn.

Han har trende Gange været gift, og avlede i disse Egteskaber 9 Børn, 3 Børn med hver Hustru. Af det første Egteskab var en Datter, som var gift med Hr. Jeremias Wulf, og var Moder til vores berømmelige salige D. Wöldikes efterladte Enke-Fru.

Han skal have efterladt sig mangfoldige Homiletiske Skrifter, hvor iblant vare adskillige med Flid udarbejdede Taler over berømmelige Mænd, i sær over Hr. Geheime-Raad Speckhan og hans Søn, over hvilke han pa-

(u) Joh. Mollerus i hans Cimbria Lit. Tom. I. pag. 620 siger, at Faderen Døde 1695, og at Sønnen samme Aar succederede, men det er en Tryk-Fejl: see D. Terpagers Inscript. Ripensles pag. 17 & 18.

parenterede paa en Tid. Samme Parentation skal have ligget færdig til Trykken og var at ønske, at den maatte komme ud.

CAP. XLIV.

Om Doctor Peder Terpager,
 SS. Theologiæ Lector udi Ribe, Canonicus
 Capituli, og Sogne-Præst til vester
 Vidsted's Menighed.

Denne for sin store Lærdom og Patriotiske Kierlighed
 viidtbekjendte Mand er allerede udførligen beskrevet,
 og efter Fortieniste beromt i Dänische Biblioth. Tom. II. pag. 524. Jeg kand derfor være saa meget
 kortere i at give Underrætning om ham. Han er fød
 den 22 Maji 1654. Hans Fader var Niels Pedersen Hans Fødsel
og Perkomst.
 Terpager Handelsmand og Raadmand i Ribe. Hans
 Moder var Maren Rasmus Datter Harboe. Han var
 kun 8 Aar, da han efter sin indstændige Begiering blev
 sat i den Latinske Skole i Ribe, der gjorde han saa god
 Fremgang, at han Aar 1671 kom i den øverste Classe
 under Rector Mag. Gregorius Fog og Conrector Mag.
 Christian Blymester; (x) af disse hans Lærere var han
 D d 2 me-

(x) Den salige D. Terpager har iblant sine skrevne Sager
 selv optegnet alle deres Navne, som havde været hans Lære-
 re i Skolen, nemlig Niels Rasmussen, Oluf Warde,
 Hans

- Bliver Student** meget elsket og blev derfor af forbemældte hans Rector med et meget berømmeligt Testimonio dimitteret til Academiet Aar 1674. Til privat Præceptor ved Academiet udvalgte han vores store D. Ole Borch, i hvis Huus han ogsaa logerede i tvende Aar, og der lagde Grund til den store Lærdom, af hvilken han siden har giort sig berømt. Aar 1676 indfandt han sig baade til Examen Philosophicum og Theologicum, og prædikede for Dimiss. Samme Aar blev han beskicket til at være Conrector i Ribe, til hvilket Embede han af D. Peder Kragelund blev indsat den 10 Julii 1676. Aaret derefter blev han af sin Academiske Lærere D. Ole Borch creeret Philosophiæ Magister. Aar 1684 blev han Vice-Lector i Ribe og Vice-Pastor til vester Widstedts Menighed. Hvilke Embede han efter Mag. Hans Rosenbergs Død virkelig tiltrædede Aar 1687 den 3die Advents Søndag. Samme Søndag 50 Aar derefter nemlig 1737 holdt han sin sidste Prædiken for denne sin anbettede Menighed, i hvilken han tog en bevægelig Afskæed med dem, og spaaede selv, at det vilde blive den sidste Gang han talte GUDS Ord til dem, hvilket ogsaa blev opfyldt, i det han endte sit priselige Liv nogle faae Uger derefter den 5 Januarii 1738.
- Hans Død.** Han begav sig 1681 i Ægteskab med Maren Laurids Datter Friis, med hende levede han over 56 Aar, og avlede 8 Børn, af hvilke endnu lever hans vel for-tiente Søn M. Lars Terpager Sogne-Præst til Maren og

---

Hans Christensen Holstbroe, Laurids Davidsen Fog, samt ovennævnte Rector og Conrector; hvilket uden Tvivl er skeet af Taknemmelighed for at have disse sine Lærere i bestandig Minde.

og Provst over Baase Herred i Sielland; Hans Frue, som i mange Aar levede efter ham, døde omfider 1751 i en høy Alder af 94 Aar.

Doctor Peder Terpger haver altsaa været Jubel=Brudgom og levet i samme Ægteskab i 56 Aar; han har været Jubel=Lærere og tient i offentlige Embeder i 62 Aar, og han har været Jubel=Præst, og forestaaet den ham anbetroede Menighed i 50 Aar.

Lange
Ægteskab
og
Sienske.

Han var en meget lærd, fittig, god og oprigtig Mand; Han elskede baade Studeringer og de Studerende, saa at han var ikke allene en Lærere, men ogsaa en Fader for sine Disciple; Han var derfor i stor Ægt og Ære hos alle; og da den store Jubel=Fest til Erindring om Reformationen i Dannemark blev holdet den 3 Nov. 1736, blev han efter Kongelig allernaadigst Befalning creeret til Theologiæ Doctor af salige Doct. Christen Worm Biskop over Siellands Stift. Han var ogsaa vel bekiendt uden for Landet, og underholdt Brev=Verlinger med adskillige Lærde. Jeg undrer derfor over, at den af mig tit anførte Mag. Grossen i hans Jubel=Priester=Lexico slet intet haver om denne Lærde, helst da den 3die Tome af samme Bog først udkom 1746, og altsaa 8te Aar, efterat den 2den Tome af det Dànische Biblioth. kom for Lyset. Men endnu meere undrer jeg over, at da bemældte Grossen virkelig maa have haft nogen Underrætning om D. Terpger, at han da har ladet samme bortfomme, og ikke bekymret sig om at faae den igien; thi saa siger han i Anhanget til den 3die Tome: Terpger (D. Petrus)

Theologiæ
Doctor.

var ein Dänischer Pastor Jubilæus zu Rippen, von welchem aber mehrere Nachricht verlohren gegangen. Denne Lige-Gyldighed og Skiedesløshed fand jeg ikke pardonere; Havde den tiere Mag. Grossen vidst, at denne Dänischer Pastor Jubilæus zu Rippen havde været saa stor en Mand, som han i Sandhed var, saa havde han vel bedre giennt de Underrætninger han havde om ham, i det mindste meere beklaget sig over, at de vare forkomne; helst da han vidste saa meget, at han var Doctor Theologiae.

Dans
Skrifter

De mange lærde Skrifter, som D. Terpæger har udgivet, findes anførte i Alb. Thura Idea Histor. Lit. p. 66 og i Dänische Biblioth. l. c. Dertil fand endnu lægges

Johannis Laurentii Series & vita Episcoporum Ripensium continuata per Petr. Terpagrium Hafn. MDCCIV.

og
Manuscrip-
pter.

Ligeledes har han ogsaa efterladt sig adskillige Manuscripta, af hvilke jeg har faaet Underrætning om disse følgende:

1. Den Danske Bog-Læde, som skal handle om Danske lærde Mænds Skrifter, og kunde være som en Continuation til Alb. Bartholini Skrift de Scriptis Danorum, som videre er foreøget af Joh. Mollero.
2. Et Mathematisk Skrift forfattet af Elia Olai, som havde været een af den store Tyge Brahes Disciple. Samme Skrift skal være revideret og approberet af Hr. Professor Peder Horrebow og for mange Aar siden ligget færdig til Trykken.

3. Ora-

3. Oratio Jubilæa in Lectorio ædis Cathedralis Ripensis habita annô Danorum Jubilæo 1736.
4. Vita & Merita Beati & Celeberrimi Viri Johannis Taufani.

CAP. XLV.

Om Hr. Hans Oluffen Nyfted,
 eller som han til fift skrev sig: Johannes
 Olai Neopolitanus Sogne-Præst til Løsning
 og Korning Menigheder i Aar-
 huus Stift.

Hans
 Herkomst.

 Var
 Rector.

 Bliver Præst

Svad Aar han er fød vides ikke; men af et Tings-
 Bidne, som blev taget fra Tronhiem i Anledning
 af den salige Mands Urvinger, sees, at han er fød i
 Norge i Tronhiem, hvor hans Fader Ole Hansen Ny-
 sted var Borger og seylede paa Norland. Af Mag. Si-
 mon Hoff, som da var Rector i Tronhiem er han di-
 mitteret til Academiet. Det er vist, at han allerede
 1691 var Rector i Horsens Skole, og det er vel troligt,
 at han forud maa have været Collega, men derom ha-
 ves ingen tilfortadelig Esterrætning. Aar 1693 den II
 Augusti blev han kaldet til at være Sogne-Præst ved
 ovennævnte Menigheder. Dette Embede forestod han
 i 47 Aar; Men i de sidste 27 Aar havde han Capellan,
 som boede i Annex-Sognet Korning, af hvilket han
 oppebar alle Indkomsterne, imod at han skulle betale
 Aar-

Uarligen 100 flette Daler, som gaar af Kaldet til
 Stifts-Provsten i Aarhus, dog forrættede Hr. Hans
 selv Embedet i Løsningss Cogn og Kirke beständig til
 Hans Død til sin Døds-Dag, som indfaldt i det Aar 1740.

Naar man nu regner fra 1691, da han allerede
 var Rector i Horsens, saa er han død i sit Embeds
 Jubel-Aar, og har altsaa tient i 50 Aar, og
 maaskee længere.

og lange
 Leenist.

Han var en velbelæst Mand, i sær Philologus og
 Historicus, og hans Bønder holdt meget af ham for de
 mange Historier han kunde fortælle dem; de pleyede
 sige, at de vare hver Søndag visse paa at faae 3 Hi-
 storier af ham, den eene, mens han sad paa Bognen,
 den anden, naar han gif ind i Kirken, og den tredie,
 naar han gif udaf Kirken. Han havde ellerz sit eget
 Hoved og adskillige betynderlige Meninger: Mens han
 var i Horsens Skole, vilde han ikke hede Rector, men
 Skole-Mester; Han skrev selv alle de Præcepta, han
 brugte til Ungdommen, og skal fast hvert Aar have
 forandret dem. Da han blev Præst læste han sine
 Prædikener op af Papiret, og gav skarp Censur over
 den, som først havde begyndt at prædike uden ad-
 Daaben vilde han aldrig forrætte i private Huuse, men
 allene i Kirken. I sær er han bekiendt af den betynder-
 lige Mening han havde om vores Danske Sprog, hvil-
 ket han deriverede af det Græske. Ihvorvel nu denne
 Mening ikke saa aldeles kand forkastes, hvorfor ogsaa
 den berømmelige Rector Falster i hans Cogitationibus
 Philolog. pag. 85. med Bessedenhed dømmes derom,
 og skriver saaledes: Scriptum sane litteratissimum ex
 pluteis Johannis Neopolitani Pastoris intra Dicecesin
 Aar-

Hans besyn-
 derlige Me-
 ning om det
 Danske
 Sprogs Op-
 vindelse.

steds egen Mund, og gjør derover denne velgrundede Reflexion, at saadant kunde i det ringeste tiene til at styrke de Unges Hukommelse, og være for dem, som skulle lære Græsk, et større Subsidium Mnemonicum, end hvad Lullius, Alstedius, C. Agrippa, Bruxius og andre have skrevet de Memoriarum Subsidiis.

Hans
Egteskaber.

Han var tvende Gange gift med to gamle Enker, som vare bemidlede, han havde altsaa ingen Børn; men efterlod sig dis flere Penge; thi der fandtes efter hans Død nogle gamle Skrine, hvori vare over 7000 Rixdaler, som vare mulnede af Ælde; der menes, at han aldrig selv havde vidst af disse Penge; men at hans gamle Koner havde saa vel forvaret dem, og ruget over dem.

Skrifter.

Han er bekiendt af adskillige Skrifter baade trykte og utrykte:

3 Trykken er udfomne

1. Melligo ex plantariis Hengeddi 3: Bie-Dræt af Hengeddi Plante-Beed. Trykt Kbhavn 1702. V. Alb. Thura Id. Hist. Lit. p. 248.
2. Rhetorica Laica & Pagana 3: Leegmands Tale-Konst og Bondens Beltalenhed forfattet af en, som elsker vor Fæderne-Sprog's Held Og Nethed, og heder Hans Oluffen Nysted trykt Kiøbenhavn 1708.

Utrykte ere tvende Lexica:

Det eene er hans foromtalte Athenæ Cimbricæ, som fand kaldes et Dansk Lexicon Etymologicum.

Det andet fand kaldes et Dansk Skole-Lexicon, hvor han af et hvert Dansk Ord giver den rætte Bemærkelse, og forfølger dets derivata, composita

sita &c. hvilket altsammen gives paa Latin. Vid.
Thura Id. Hist. Lit. pag. 311.

Disse Manuscripta med flere skal Hr. Nysted have
foræret sin Ven og Forvante Hr. Steenberg Præst i
Gaverslund i Riber Stift.

CAP. XLVI.

Om Hr. Jacob Christensen Hassel-
balch, Sogne-Præst for øster og vester Al-
ling Menigheder og Provst i Sønder-
Hald Herred i Aarhuus Stift.

Han er fød den 27 Dec. 1664 i Falster i Begerløse Hans Fødsel
Præste-Gaard, hvor hans Fader Hr. Christen og Herkomst.
Jacobsen var Præst. Han var ifkun 7 Aar gammel,
da han mistede sin kære Fader; men fik igien en god
Sted-Fader i Hr. Niels Erichsen, som var hans sal-
ge Faders Successor. Han informerede selv i nogen
Tid den unge Hasselbalch, og satte ham siden i Nykø-
bings Skole, hvorfra han deponerede 1681. I nogen
Tid opholdt han sig ved Akademiet; men da han havde
taget Examen Theologicum under Doct. Lassenio og
D. Wandalino, var han i 6 Aar Informator paa Jis-
gaard for den unge Hr. Jochum Gersdorph, som siden
blev Conferens-Raad og Ampt-Mand. Anno 1689
blev han af Hr. Cammer-Junker Scheel til Estrup
kaldet til Sogne-Præst for øster og vester Alling Me-
nig-

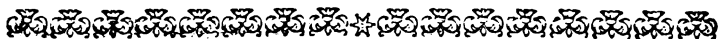
Riber
Student.

Præst.

nigheder, og ordineret af D. Erich Grave den 4 April
 1690. Siden blev han 1724 Provst over Senderhalds
 Provst. Herred, og døde den 20 April 1741. Han haver
 Dod og lan- ge Tieniste. **altsaa været Præst paa et Sted over 51 Aar.**

Hans Med hvem han har været gift vides ikke; men i sit
 Børn. Ægteffab haver han avlet 12 Børn. Af hans Succes-
 sor i Provste-Embedet haver han det Vidnesbyrd, at
 han haver været en troe og opbyggelig Lærere, og i sit
 Levnet gudfrygtig, from og rætsindig.

CAP. XLVII.

Om Hr. Augustinus Schielderup, Sogne-Præst for Laurdals Menighed i Aggershuus Stift i Norge.

Fødsel og
Dødsomt.

Han er fød 1670 i Bestadens Præste-Gield beliggende
 6 Mile øster for Tronhiem. Hans Fader var
 Hr. Michel Augustinsen Sogne-Præst til Bestaden,
 Hans Moder var Anna Schielderup. (y) Da han
 var

(y) Han var altsaa paa Moderne Side af den berømmelige
 Schielderupfke Familie, som først er kommen fra Danne-
 mark, og hvis Stam-Fader Jens Schielderup tog dette
 Tilnavn af sin Føde-Bye. Han blev siden den anden
 Biskop efter Reformationen over Bergens-Stift. Han
 havde en Søn ved Navn Peder Schielderup, som blev
 Biskop i Tronhiem. Denne Peder Schielderup havde
 to

var 11 Aar gammel, døde hans Fader, og Aaret derefter maatte han ogsaa miste sin Moder; Han kom derfor efter Forældrenes Død i Huuset hos en Præst i Lerwigen ved Navn Hr. Söfren, men der blev han ifkun i faae Aar; efterdi en uhykkelig Jdsvaade om Natte-Tider overgik Præste-Gaarden, og det saa pludselig, at han nær havde brændt inde, og blev saa godt som nogen taget ud af et Vindue. Derefter blev han ved sin Families Omhu sat i Tronhiems Skole, hvorfra han 1690 blev dimitteret. Efterat han var bleven Student conditionerede han hos en Præst i lille Hedinge i Sieland, hvor han brugte den Tid, som var tilovers fra hans Information, til at bereede sig til de Academiske Examina, hvilke han ikke saa snart havde taget, førend han strax reiste hjem igien til Norge; der fik han Condition hos en Kiermand paa Strömsee, og kort Tid derefter 1693 blev han af Hr. Bastian Stabel antaget til at være Capellan ved Laurdals Menighed; og da bemældte Hr. Stabel ved Døden afsig 1703, blev Schielderup af Hr. Feldtmarechal von Wedel kaldet til Sogne-Præst for samme Menighed. Dette Embede har han forestaaet med megen Fliid og Nidkierhed; og som Kaldet var ifkun ringe af Indkomster, saa informerede han mange Folkes Børn i Boglige Konster, hvortil han havde røt en naturlig Gave og Bequemmelighed; man fandt regne sig til 58 unge Niennisker, som han til Academiet har dimitteret, foruden ligesaa mange, som han haver underviist i Latinen, skiont de ere

E e 3

ikke

Bliver
Student.

Capellan.

Sogne-
Præst.

to Sonner Jens Schielderup; som blev Sogne-Præst i Tronhiem, af ham er ovenmældte Anna Schielderup ariet, som var Hr. Augustini Schielderups Moder.

ikke komme til Academiet. Med dette Skole- Arbejde har han continueret lige fra han kom af Skolen, indtil faae Dage før han døde, da han laae paa sin Seng og informerede sine Disciple. Med alt dette forseemede han ikke sin Menighed og Embeds Forrætninger. Men han var utrættelig i at arbejnde, saa at han endog det sidste halve Aar han levede lod sig saa got som bære i og af Kirken, lod sig lede omkring Alter- Foden, naar Communicanterne skulde betienes, og som han unuelig kunde komme op paa Prædike- Stolen, lod han sig sætte paa en Stool i Chors- Døren, og derfra underviste Folket, og prædikede for dem. Jeg har selv haft den Ære at kiende ham, og at være nogle Gange i hans Huus; thi hans ældste Søn Michael Schielderup var min sidste Informator som dimitterede mig til Academiet, og skal altid af mig med Ærbødighed erindres. Alle de som kiendte Hr. Aug. Schielderup maatte ære og elske ham; thi foruden at han var flittig og velbelæst, saa var han derhos en ærlig og oprigtig Mand, og i Omgiengelse tækkelig og behagelig. Jeg kand ikke undlade at fortælle en mærkelig Omstændighed, som tildrog sig i hans Embeds Tid, hvilken jeg ikke holder for at være ham til Bædere, men meget meere til Ære og Berømmelse; Han havde, som den der aldrig var ledig, men havde altid nok at tænke paa, een Gang forseet sig ved Sacramentets Administration i at uddeele Kalken for Brødet. Ihvorel han nu lætteligen kunde have faaet Dispensation for at deprecere publice, hvorom han havde Forsikring saa vel af Biskopen, som andre formaaende, saa vilde han dog ikke være frie, men selv godvillig underkastede sig Kirkens Discipline, og ved en bevægelig Tale gjorde, at en Forseelse,

Hans For-
seelse ved Sa-
cramentet.

se, som ellers var forargelig, blev til stor Opbyggelse for hans Menighed, ligesom han og ikke tabte derved det ringeste af den Høragtelse og Yndest, i hvilken han stod hos alle brave Folk. Omfider døde denne velfortiente Mand 1743, efterat han havde levet i 73 Aar, og været Præst i 50 Aar. Død og sa-
ge Tieniste.

Han har tvende Gange været gift: først med Anna Stabel, hans Formands Datter, som efterlod sig 6 Børn, af hvilke han havde den Glæde at see de 3 Sønner inden et Aars Forløb fra 1722 til 1723 at ordineres til Præster, og at boe i Nærværelsen hos ham, endskjønt de tvende Michael og Söfren døde, førend Faderen, og Bastian Schielderup lever nu allene tilbage. Da denne Husfroe døde 1705, begav han sig Aaret derefter i Ægteskab med Caren Friderichs Datter en Enke fra Holmestrand, hun levede med ham i 34 Aar, og med hende avlede han en Datter, som endnu lever. Ægteskaber
og Børn.

CAP. XLVIII.

Om Hr. Johannes Brandt, Sogne-Præst til Igen, Provst over norre Herred paa Alsøe, og Høy = Fyrstelig Confessionarius.

Han er fød den 31 October 1658. Hans Fader var Hr. Johannes Brandt, som udi 30 Aar havde været Sogne-Præst for Igen, og Høy = Fyrstelig Holstein = Norborgske Præpositus. Den nyfødde Johannes Brandt Hans Fødsel
og Herkomst.

Brandt havde den Lykke, at den da regierende Hertug Johannes Bogeslaus selv holdte ham over Daaben, og derfor blev han og efter Høysibemældte Hertug kaldet Johannes. Men med al denne Lykke var dog den Tid, i hvilken han blev fød, uhyggelig og heel kummerlig; thi de Polste og Brandenborgske Auxiliær-Troupper, som røvede allevegne, plyndrede ogsaa Joh. Brandts Moder paa Hiem-Bejen, da hun holdt sin Kirke-Gang efter ham, ja de skaanedes ikke BARNET selv, men da de kom hjem i Huuset, svøbte de ham op, og toge tillige med andet hans Svøbelse-Klæder bort med sig. Efter at han havde nydt privat Information hjemme i nogle Aar, gif han i to Aar i Skole udi Flensborg under Rector Mag. Schröder, og Conrector Eberhard Vette, siden sendte hans Fader ham til Odense, hvor han blev underviist af Rector Mag. Niels Andersen Hals, og Conrector M. Jørgen Hahn, begge Professores ved Gymnasium; Der var han i 2 Aar, og gif derfra til Academiet i Leipzig, hvor han blev indskrevet i Studenteres Tal, og med Nytte hørte de berømmelige Mand Doct. Carp-tzow, D. Schertzer, D. Rappolt, og Licentiat Alberti; efter halvandet Aars Forløb reiste han hjem, og ned i nogen Tid sin Faders Information: Aar 1678 reiste han til Kiøbenhavn, for at besøge deels Academiet, deels hans Søster, som der boede. Aaret derefter sendte hans Fader ham til det ny-anlagde Academie i Kiel. Men neppe havde han været der i en Maaned, før han fik den sorgelige Tidende, at hans Fader var død-syg, og at han derfor strax maatte hjem. Han mistede ogsaa samme Gang sin Fader, og endskjønt han var ifkun 21. Aar gammel, saa var dog Hertug Augustus saa naadig, at han ikke allene gav ham kaldet, og Veniam

Æta-

Bliver
Student
i Leipzig.

Ætatis, men tillod ham ogsaa at reise igien til Kiel, og at forblive der et Aar for at absolvere sine Studia, og i sær at profitere af de lærde Mænd D. Kortholt, D. Franck og Morhof. Da dette Aar var til ende, kom han hiem igien ved Slutningen af Aar 1680, blev af det Norborgske Ministerio examineret, og fik Testimonium laudabile, derpaa blev han, da han neppe var 22 Aar, i Norborgs Kirke ordineret, og nød den Naade at Hertugen selv bivaandede denne Forrætning. Ao. 1694 blev han Senior eller Provst, og Høy-Fyrstelig Confessionarius. Medens han forestod dette Embede, har han ordineret og introduceret adskillige Præster, og iblant dem 2 af hans egne Sønner. I de sidste 7 à 8 Aar kunde han fast ingen Forrætning giere; Men maatte overlade alting til sin Adjunctum. Evende Aar førend han døde mistede han gandske sit Syn, hvorover han meget beklagede sig, efterdi han da ikke kunde fordrive Tiden med at læse. Omfider døde han den 10 Nov. 1743 efterat han havde levet over 85 Aar, været Præst i 63 Aar, Provst og Senior paa det 50de Aar, og levet i Ægteskab med sin Hustrøe i 50 Aar og 5 Maaneder.

Bliver Præst

Provst og Confessionarius.

Død og

lange Tieniste

Hans Hustrøe var Anna Paulsen, en Datter af Hans Paulsen, som var Kongelig Huis-Foged, Diig-Greve og Pensionarius, med hende avlede han 16 Børn og 6 Døtre.

og Børn.

CAP. XLIX.

Om Hr. Jesper Andersen Røsteen, Rector i Weile og Sogne-Præst til Bindin- ge Menighed i Holmands Herred i Riber Stift.

Fødsel og
Herkomst.

Bliver
Student
Collega
Rector

og

Præst

Egteskab

og

Børn.

Død og lan-
ge Tjeneste.

Han er fød den 23 Martii 1666. Hans Fader var Hr. Anders Røsteen Præst for Grimstrup og Arrøe Menigheder. Hans Moder var Marie Holst, Borgmester Holstes Datter i Weile. Han deponerede 1682, tog Attestatz 1685, og Naret derefter 1686 blev han indsat til Collega og Vice Rector i Weile Skole. Thi Hr. Oldenburg, som da var Rector, kunde for Svagheds Skyld ikke selv forestaae Embedet; og som Weile Rectorat og Bindinge Sogne-Kirke (z) den Gang vare annecterede, saa fik Hr. Røsteen begge disse Embeder, da de ved Hr. Oldenborgs Død bleve ledige 1690.

Han giftede sig med Hr. Oldenborgs Enke, med hvilken han levede i Egteskab i 45 Aar, og avlede to Sønner og en Datter. Han døde den 23 Julii 1745, i sin Alders 80de Aar, i sit Embeds 61de Aar, fra den Tid han blev Collega og Vice Rector; Men i det 55de Aar, fra den Tid han blev virkelig Præst og Rector.

CAP.

(z) Der er i Riber Stift tvende Sogne, som kaldes Bindinge, det eene ligger i Holmands Herred, det andet i Ulsborg Herred.

CAP. L.

Om Hr. Anders Thoustrup, Sogne-
Præst for Marslev og Tilst Menigheder
i Aarhus Stift.

Han er fød den II Martii 1664 i Thoustrups Bye et
 par Mile fra Aarhus. Hans Fader var en Lands-
 Bye-Snedker ved Navn Knud Andersen. Hans Mo-
 der var Edel Thögers Datter. Da han længe havde
 trættet Forældrene med Unmodning om at komme i La-
 tinsk Skole, og de derom raadførte sig med deres Præst,
 saa leverede Præsten ham om Aftenen en Glose-Bog,
 og beføl ham deraf til om Morgenens at lære saa mange
 Vocabula, som mueligt var, da han nu om Morgener
 havde lært 70, dem han kunde til Gavns, mærkede
 Præsten, at der var baade Lyst og Memme hos ham,
 og meente derfor, at han skulle holdes til Studeringer.
 Derpaa blev han, da han ungefær var 18 Aar gammel,
 sat i Aarhus Skole, hvor han bragte det saa vidt, at
 han efter 6 Aars Forløb blev dimitteret af Rector Mag.
 Laurentio Laurentii, og da han havde være Student i
 3 og et halvt Aar, og taget sine Examina, blev han
 1692 af Biskop Braem ordineret til Capellan for Schan-
 derborg og Stilling Menigheder; saa at da 10 Aar va-
 re forløbne, efterat Forældrene havde sat ham i Ar-
 huus Skole, og sendt ham did i en Badmels Kiortel,
 havde de den Glæde at see ham igien i Præste-Klæder.
 Paa dette Sted arbejdede han moren i 20 Aar, indtil
 Udgangen af Aar 1711, da han blev kaldet til at være
 Sogne-Præst til Marslev og Tilst Menigheder. Der le-
 vede

Fødsel og
Herkomst.

Bliver
Student

Capellan

Sogne-
Præst.

Hans Død
og
lange Tien-
ne.

2de mærk-
værdige Om-
stændigheder

vede han endnu i 38 Aar, indtil 1750, da han i Hæ-
ren hensev, efter at han havde levet i 86 Aar, og
tient i offentlige Embeder i 58 Aar.

2vende Ting kand regnes som mærkværdige i hans
Levnets Løb: Det første er, at vor Hærrer udi hans
78de Aar, efterat han var kommen op af en haard
Sygdom, i hvilken han var faldet af Sorg over sin Hu-
sfroes Død, benaadede ham paa ny med fire Ungdoms
Kræfter; i det han gav ham 1. stille og faste Hænder i
steden for bævende og rystende. 2. En god og stærk Hu-
kommelse i steden for en svag og skrøbelig. 3. Stærke
og klare Øyne i steden for svage og dunkle. 4. Et langt
kryllet og snee-hvidt Haar i steden for et gandske skaldet
Hoved. Saadan GUDs Godhed kunde han ikke noksom
prise, og blev derfor i sin høye Alder besøgt af mange
fornemme Folk, som havde Lyst at see denne ærværdige
gamle Mand, der ligesom var bleven ung igien, og
kunde derfor aflægge samme Tak til GUD, som David
Psalm. 103 v. 2. 3. 4. 5. Det andet, hvoraf denne
Mand er mærkværdig, er af den rare Oeconomiske Vit-
tighed og Sparommelighed, som fandtes hos ham;
da han dog ikke i nogen Maade kunde beskylde for Gier-
righed eller Midtskhed; thi al den Løn, som han som
Personel Capellan havde fortient udi 20 Aar, hvilken
i det højest kunde beløbe sig til 100 Rdlr aarlig,
havde han lagt op og ved Renter forøget, imidlertid
havde han, ved sin Flittighed og det Brød han op-
pløvede af Jorden paa Ulmer-Gaarden i Stilling, le-
vet og skikkeligen opdraget sine Børn; Og da Marslev
Kald er iffun maadeligt og ringe af Indkomster, saa
holdt han dog saa forsynlig Huus, at han efterlod sine
Børn skikkelige Midler. Han var saa flittig og labo-
rieux,

stine Davids Datter Friedlieb, Søster til den berømte Stralsundske Theologum D. Philip Henric Friedlieb, efter hvilken han og er opkaldet. Fra Christianiæ Skole blev han Aar 1695 med et berømmeligt Testimonio dimitteret af Rector Mag. Hiernklov, og efterat han havde udstaaet sine Examina Academica, blev han i Begyndelsen af Aaret 1701 kaldet til Capellan i Undsager Sogn i øster Herred i Riber Stift med Bevilgning at succedere. Paa dette Sted tjente han moren i 20 Aar, og blev 1710 udvalgt til Provst i øster Herred. Aar 1720 blev han af Høysalig Kong Fride- rich IV kaldet til at være Sogne-Præst for Mariager Hemb og Siem, og samme Aar beskiftet til Provst i Onsil Herred i Aarhuus Stift, og som han var i stor Naade hos Høystbemælte Konge, saa blev han ikke allene beskiftet til at være tilligemed Stift-Umpntmanden Directeur ved Mariagers Kirke, efter den Kongelige Fundatz af 4 Junii 1725, men han fik ogsaa Rang og Sæde med Consistorial-Naader den 28 October 1729. Omfider døde denne Mand, hvis Tilnavn Friedlieb betyder en Freds Elskere, just paa Stormens Dag den 11 Febr. 1750 i sin Alders 74de, og fik Embedes 50de Aar.

Bliver
Student

Capellan
og
Successor

Provst

Sogne-
Præst for
Mariager ic.

Rang med
Consistorial-
Naader.

Hans Død
og lange
Tjeniste.

Han skal have været en stor Provst meget kyndig i Lov og Ræt. Hans Sen og Successor, som har givet denne Underrætning om ham, anfører derfor al- leniste dette til hans Merita og Memorabilia, at da han fik Kongelig Ordre at actionere Hr. Capitain Lassens Arvinger, som Patroner til de i M. Friedliebs Provstie beliggende 5 Kirker Undsager, Hodde, Thistrup, Tho- strup og Horne, han da udrættede det med saa stor Acti-

Activité, at, omendskönt han derfor maatte udstaae 2 langvarige Processer, saa bragte han det dog til saa god Ende, at 10000 Rirdaler derved kom i Kongens Cassa, og at Hans Majestæt, efter Mag. Friedliebs Forestilling, skænkede allernaadigst den Summa 3530 Rirdaler til Mariager Kirke, som da var i en meget slæt og brossfældig Stand.

Hvad han ellers i hans lange Embeds Tid har udrættet til Christi Menigheds Opbyggelse, hvad andre Omstændigheder der har mødt ham, med hvem han har levet i Ægteskab ic., derom haver jeg ingen Underrætning, uden at hans Søn Hr. Samuel Friedlieb har succederet ham baade i Præste- og Provste-Embedet.

CAP. LII.

Om Hr. Johan Crantz, Sogne-
Præst for Bynæssets Menighed og dets
Aunærer i Tronhiems Stift i
Norge.

Han er fød Tronhiem den 6 Nov. 1672, og ned-
stammede fra den berømmelige Alberto Crantzio. Hans Fodsel
og Herkomst.
Han blev hjemme holdt under privat Information i 10
Aar, og Tronhiems Cathedral Skole frequenterede
han paa 7de Aar. Derfra blev han med et berømme-
ligt Testimonio dimitteret til Academiet, hvor han
op- Blev
Student.

opholdt sig i 2 Aar, og absoverede sine Examina. Saa snart han var kommen til Tronhiem igien, blev han af Biskopen Doct. Peder Krog antaget til at informere hans Børn, hvilken Tienste han til Fornøielse forrættede i 4 Aar, hvorfor han ogsaa haver Deel i den Berømmelse, som D. Krog i sit Brev til Mag. Chr. Lehmand i uschuldige Nachrichten for 1716 giver sine Børns Præceptorer, da han blant andet siger: Tres filios meos consecravi Deo, virtuti ac musis. Pro ætatis tenellæ modulo Præceptores alui plures bonos, qvin optimos.

Præst

Efter erholdte Afssked fra Biskopen reiste han med god Recommendation til Kiøbenhavn, og blev den 1 Oct. 1701 ved allernaadigst Kalds Brev bestiftet til at være Sogne-Præst ved Bynæstets Menigheder. Hvilket Embede han saaledes har forestaaet, at han baade har fremmet Menighedens aandelige Beste, saa og ved sin egen gode og fornøftige Huusholdning lært alle i Menigheden en vindskibelig og sparsommelig Levemaade. Han var meget arbejdsom, en Hadere af vidtløftig Oniengelse, og i sær af Drukkenskab, hvilken Last han og lykkeligen fik udryddet af sine Menigheder. Han var begavet med synderlig god Helbred til sin Døds-Dag, saa at han samme Dag faae Timer førend han døde, skrev et Brev til Biskopen Doct. Fr. Nannestad, hvilket han sluttede med Simeons Bøn om at opløses og fare hen i Fred, hvorudi han og kort derefter blev bønørt. Han havde i sit Embeds Tid haft 8 Capellaner Tid efter anden. Han døde den 29 Dec. 1751 i sin Alders 80de og sit Embeds 51de Aar.

Død og
lange Tien-
ste.

Han

Han var 2de Gange gift, først med Ingebor Hans ^{Ægtefæber} Datter Lautrup, fød i Klensborg, som har opammet Kong Friderich IV, siden været Old-Fru i Dronning Charlottæ Amaliæ Hof, og har haft 2de Mænd tilforne, hvoraf den sidste hedte Mejer, med hende havde Hr. Crantz Bryllup i Kiøbenhavn den 9 Nov. 1701, og levede de sammen uden Børn i Bynæffet indtil 2 Julii 1725 da hun døde over 88 Aar gammel; Siden ægtede han, Kongens Søget Mads Tybrings Datter, Margreta Christina Tybring, og havde Bryllup den 12 Jul. 1726, med hende havde han en Søn, som døde i sin Barndom, og en Datter ved Navn Ingebor Catharina Crantz, hvilken han havde den Glæde faae Maaneder for sin Død at see ægteviet til Hr. Capitain Caspar Christopher Schøller, en Søn af Hr. Justiz-Raad Schøller paa Gølime Gaard i Orchedalen; efter den sidste Hustrøes Død levede Hr. Craatz henved 10 Aar i eenlig Stand.

Datter.

* ~ ~ ~ ~ ~ *
 * ~ ~ ~ ~ ~ *

CAP. LIII.

Om Hr. Anders Samling, Sogne- Præst for Kiølstrup og Ugedrup Me- nigheder i Sjæen.

Han er fød i Ramme Præste-Gaard i Jylland d. 2 Dec. 1672. Hans Fader var Hr. Ped. Andersen Samling (*) Sogne-Præst for Ramme Menighed; Hans Moder var Anne Hans Datter Juul. I hans Barndom blev

Fødsel og
 Høifødsel.

G g han

(*) Denne Hr. Peder Samling som døde 1690 i Svendborg, er bekjendt af 2de Skrifter, som han har udgivet i Trykken. 1) Gudelig Tidsfordriv eller

han informeret baade af sin Fader og en anden Præceptor, men da Faderen religionerede sit Kald 1682 blev han sat i Svendborg Skole, og siden i Kiøbenhavn's og Sorøe Skole, og efter Faderens Død blev han i Aaret 1692 af M. Christian Örn dimitteret, og i Studenteres Tal indskrevet; dog formedelst Mangel paa Leve-Midler, kunde han kun blive et Aar paa Academiets, reiste over til Fyen og conditionerede hos tvende Præster indtil 1696, da han tog sine Examina og hjalp sig frem med Information til 1701, da Etats-Raad og Landsdommer Brahe som Skole-Herre for Herlufsholm tog ham til sig, og satte ham til øverste Collega og Cantor ved Herlufsholms Skole; hvilket Embede han med Berømmelse forestod indtil 1707, da han blev kaldet til at være Dansk og Tydsk Præst for den Lutherske Menighed paa St. Thomas i Vestindien hvortil han af Biskop D. H. Borneman den 26 Oct. blev ordineret, reiste den 6 Nov. og ankom til St. Thomas den 11 Mart. 1708. Der arbejdede han paa 4de Aar, og efter Anføgning blev afløst og kom tilbage 1712 med et Skib som skulle gaae til Amsterdams, men formedelst haart Beyr udstod meget ondt, og kom ind til Bergen i Norge, derfra gif Skibet efter Ordre til Amsterdams, men Hr. Samsing blev tilbage, og medens han biede efter Convoi, thi det var Krigstid, saae han sig om i Norge, i Christiania, Kongsberg, Scheen, Laurvigen ic. og ankom den 28 Aug. 1713 til Kiøbenhavn. 1714 reiste han til Fyen at besøge sine Venner, og ved den Lejlighed blev

eller 300 gudelige Tanker at passere Tiden med, Kbh. 1669. 2) Jos. Hals Betragtninger over det arige Liv, og timelige Død, oversatte og trykte samme Aar. Han skal have været en lærd Mand, men derhos særindet, derfor saade han sig af med sit Kald i Namme, og udsløg siden det tilbudne Kald i Sorøe.

blev han af Hr. Oberst-Lieutenant Godsche Hans von Brygmand til Ulrichsholm kaldet til Sogne-Præst for Præst i Fyen
 Riisstrups og Algedrups Menigheder: Dette Embede
 foretrak han med Trost og Nidkierhed, og endskjønt
 han 1735 blev saa svag, at han maatte have Hjelp af
 personel Capellan, saa arbejdede han dog selv med, saa
 længe Kræfterne tillode det, og den haarde Steen-
 Smerte, hvoraf han til sidst var plaget; imidlertid
 havde han i 16 Aar 4 Capellaner, og døde omfiden den
 13 Martii 1751, efterat han havde levet over 78 Aar,
 og tient i offentlige Embeder i 50 Aar.

Død
og lange
Eieniste.

Aar 1714 kom han i Ægteskab med Barbara Söfrens
 Datter Ballov og med hende avlede han 8 Børn, efterat
 hun 1725 døde i den 8de Barselseng, har han siden den Tid
 levet ugift. Efter den Berættning, som hans sidste Ca-
 pellan Hr. Thomas Martini Brédsdorf, en duelig Mand,
 har tilsendt mig, skal Hr. Samling have været en Mand
 af mange smukke Egenheder, hvilke man først, efter
 bestandig Umgang, kunde lære at kiende, efterdi han
 var en Hadere af ald Pralerie; han var ærlig og rede-
 lig, flog og fornuftig, i Umgængelse behagelig, derhos
 flittig og Elskere af Studeringer og Videnskaber, en god
 Philologus, havde nogen Jndsigt i Botaniqven og Ma-
 thematiqven; men i sær var Historia Patriæ hans Hoved
 Studium: følgende Manuscripta har han efterladt sig:

Ægteskab

1. Theatrum Nobilitatis Danicæ, som foruden Ge-
 nealogie over Adelige Familier skal indeholde man-
 ge rare Anecdota.
2. En Samling af Danske lærde Mænds Vitis & Fatis.
3. Beskrivelse over Præster, Capellaner, Rectores,
 Conrect. i Fyens Kiøbstæder.
4. Fortegnelse over Præsterne paa Landet i Fyens Stift.

Skrifter

5. En Latinsk Oversættelse af de beste af vore Danske Kirke-Psalmer, Rythmice forfattet, hvilket var hans egentlige Arbejde i hans Sygdom; Til en Prøve paa, hvor lykkelig han derudi har været, vil jeg meddeele det 1ste Vers af den Psalme: **Jesu dine dybe Bunder &c.** saaledes oversat:
 Tua, Jesu, mors cruenta Et profunda Vulnera
 Grata menti dant fomenta Contra quævis tristitia
 Si quid mali cogito, Tua jubes passio
 Semper Tui recordari, Et peccata detestari.

CAP. LIV.

Om Hr. Holger Lauridsen. Sogne-Præst til Aasfjorden i Trunhiems Stift.

Om denne Mand havest Efterrætning, dog ingen anden, end af en malet Tafel i Aasfjordens Kirke, som indeholder hans curriculum Vitæ, men efterdi Verset er vidtløftigt, og tilmed efter de Tidens Maade ikkun slet og begynder saaledes:

Christne Læser hvo du er, som denne Grav-Ekrift læs
 og seer,
 Naar du over denne Grav fremgaaer, betænk hvis Liig
 herunder staar &c.

Saa vil jeg ikke anføre det, men ikkun uddrage
 Hans Fødsel. Fortelig Indholdet, da deraf sees, at han er fød Aar 1532
 og at hans Fader har været Præst, men at han i sin
 Ungdom har mistet Fader og Moder, at han i sin Al-
 ders 24de Aar, altsaa 1556 er bleven Præst, formodentlig
 Capellan i Nærsøen, hvor han har tient i 6 Aar; siden
 blevet Sogne-Præst i Aasfjorden, og der tient i 50 Aar, og
 lige-

ligesaa længe været i **Egteskab**, og derudi avlet 7 **Børn**,
og dede 1612 den 20 Febr. 80 **År gammel**, i hans
offentlige Embeds 56de År. **Berset endes saaledes:**
Som Legemet skal tilføye igien Sielen som du saa skier
og reen

**Død
og lange
Tienitje.**

**Dos dig forvarer i ævig Fred, und os at nyde den
Glæde med.**

Anno Chr. 1612.

Foruden disse Jubel-Lærere, er jeg forsikret paa, at der ere, og har været
mange flere, som enten ere mig ganske ubekjendte og derfor maa forbigaaes,
eller og af Mangel paa nærmere Underrætning maae kortelig ansøres i den
3de Classe; men det skulle gjort mig meget ont, om jeg var bleven nød
til at forbigaae disse 2de følgende saa merkværdige Mænd, om hvilke jeg
forlængst har søgt nogen Oplysning, da de har efterladt sig en talrig
Familie: Endelig har jeg ved en god Ven fra Trunhem faaet følgende,
dog ikke tilstrækkelige Esterrætning, men saa silde, at de derfor, ligesaa
vel som den nu sidst anførte, ikke kommer i deres Orden efter deres Døds
Tid, men dog til sidst kand faae Sted i den første Classe.

CAP. LV.

Om M. Raphael Lund, Sogne-Præst for Schognens Menighed i Trunhiems Stift.

Han var fød i Lund i Skaane, hvor hans Fader den
bekjendte D. Mads Jensen Medelfar var Biskop,
om hvilken kand læses noget her foran Cap. VII pag. 58
til 61, men meere i D. Pontopp. Ann. T. III p. 120 og
endskjænt en Deel af Familien vel foregiver, at D. Hans
Paulsen Resen da han 1620 ordinerede ham til Biskop
og creerede ham til Doctor Theologiæ skal have givet
ham det Tilnavn, Lundius, saa har han dog saavel si-
den som forher, stedse skrevet sig Medelfar, hvilket baa-
de Christianstads Kirkes Indvielse, foruden andre hans i

**Fødsel og
Forældre**

Trykken udgivne Liig-Prædikener udviiser; ligesom han og paa Resenii Disputatz til Doctor Graden kaldes kun Mathias Jani, og af D. Brochman in Præfat. System. Theol. Mathias Johannides. Men at hans Søn Mag. Raphael Lund har af sit Føde-Stød og Bispe-Stødet laant sit Tilnavn er tvørligt nok; dog kand man ikke sige det om alle hans Børn; thi som velbemældte Biskop i det mindste var gift 2de Gange, saa havde han med den ene Frue Mette Wibe een Søn, som efter sin Morfader, den Kiøbenhavnstke Præfident Michel Wibe, blev kaldet Michael, og siden beholdte sin Moders Tilnavn, og er den bekjendte Michael Wibe; som efter adskillige Gesantskaber avancerede i Kong Christiani Vti Tid til Ridder af Dannebrog, Geheime-Raad ic. og var Fader til afgangne Ridder af Elephanten, Geheime-Raad i Conseil, Ober-Secreterer, og omsider Statholder over Norge. Vor Raphael Lund, der var fød af Biskopens anden Frue, havde altsaa den Ære at være en Halvbroder af Geheime-Raad Michael Wibe, og en Farbroder af Statholder Wibe; Med den første har han og i sin Ungdom reist udenlands for at fortsætte sine Studeringer; og som hans Fader, der, førend han kom til Lunds Bispe-Stoel, havde været Hoff-Prædikant, af Kong Christian IV for sine Gaver og Beltalenhed var meget afholden, saa bar og høystbemældte Konge en særdeles Naade for denne hans Søn, og derfor da han eengang traf ham spækerendes paa Kiøbenhavns Volde med en Theologisk Bog i Haanden, tog Kongen Bogen, saae derudi, og sagde at han skulle studere flittig, paa det han kunde blive saadan Mand som hans Fader, hvilket sal. Mag. Lund selv i levende Live til visse Folk har fortalt. Om Tiden, naar han til Præste-Embedet blev

blev befordret, haver han selv i en kort Fortegnelse, som han over Schognens Præster fra Reformations Tiden har forfattet, skrevet saaledes: "Anno 1656 blev" jeg Raphael Mathiæ Lundius kaldet til Schog-
 nens Præst:" ligesaa om Tiden naar han blev beskiftet til Provst, har han sammesteds saaledes tegnet: "Anno 1667 blev jeg uværddig Raphael Mathiæ Lun-
 dius Præpositus eligeret af samtlige Præster udi Jnd-
 Herredets Provstie med clarissimi og reverendissimi Dn. Episcopi vuv év άγιωτ. Dn. Magistri Erici Bredalini Con-
 sens." De som have kiendt ham, give ham det Vid-
 nesbyrd, at han høyt elskede sin Menighed, som og in-
 derlig elskede ham igien, da han heller var for at efter-
 give end at paastaae sin Næt og sine Jndkomster: Til
 Studeringer og til at i Algt tage sit Embede var han
 stedse hengivet, og i det øvrige elskede et roligt og stille
 Levnet, hvorfor og, da Doct. Schletter, Biskop over
 Trunhiems Stift var død, inden Biskop D. Peder Krog
 dertil blev kaldet, siges forvist, at Bispe-Stolen var
 ham tilbudt, men han svarede, at han ville blive hos
 sine Kaar, hvilket hans høye Slegt skal have været me-
 get forternet over. Han forblev da Sogne-Præst for
 Schognens Menighed i ndtil sin Døds-Dag, som ind-
 faldt i Aaret 1717 (endskjønt han i de sidste 10 Aar for-
 medtst Alderdom og Podagrisk Svaghed meest maatte
 holde ved Sengen) da han skal have opnaaet en Alder
 af 88 Aar og nogle Maaneder og saaledes været i et og
 det samme Kald Sogne-Præst i 61 Aar, og
 Provst i 50 Aar, og saaledes en mærkværdig
 Semifecularis Præpositus.

Præst

Provst.

Runde været
Biskop

Død og Al-
der og lange
Tjenste.

Tvæn-

Egteskaber
og
Børn.

Tvende Gange har han indladet sig i Egteskab, og med den første Hustru avlet en Søn og 2de Døtre, men disse flere med den anden, som heed Sophia Randulf, da han i alt skal have haft 24 Børn, af hvilke dog endeel i deres Barndom ere bortdøde: 7 Sønner har han holdet til Studeringer, men ingen af dem alle kom i den geistlige Stand, undtagen den ældste Mads Lund, hvilken allerede var kaldet til Frue Kirkes Capellan i Trunhiem, men døde, førend han kunde tiltræde samme Embede; af de andre Sønner have de fleeste været i Militair-
Stand, og ere deri avancerede til Capitainer, Majorer og Oberst-Lieutenanter; Hans Døtre derimod bleve alle giftede med Præster, bekiendte brave Mænd, undtagen een, som fik til ægte Kongens Foged over Nummedals Fogderie; flere og udførligere Efterrættninger have vel visse af Familien lovet at forskaffe, men da man forgie-
ves har ventet derpaa, indtil dette Skrift var næsten færdig, saa er kun meldet, hvad man ved egen Eftersøknung har fundet udfinde.

CAP. LVI.

Om M. Niels Muus, Sogne-Præst
for Snaasens eller Snee-Nasens Me-
nighed i Trunhiems Stift.

Fødsel. Denne Mand, som har haft saa besynderlige Fata, er født paa Hedemarken i Christianiæ Stift, hvor hans Fader Peter Muus var Sorensskriver. Hans Fødsels Aar maa have været, efter hans Alders Beregning, 1639, eller 1640. Faderen døde, da denne Søn endnu

nu var ung, hvor paa hans Moder som hedte Bente, giftede sig med en Bonde-Karl, som vilde brugt denne sin Stif-Søn til Bonde-Arbende, men som han dertil havde ingen Lyft, forlod han af egen Drift hans Føde-Stræk, temlede om til han stansede i Roskilde, hvor han formedeltst Fattigdom og Mangel paa Benner maatte ligge de 3 første Nætter paa Kirke-Gaarden, og imidlertid blev bekendt med Forstander-Jnden i Roskildes Closter, hendes Søster-Datter ved Navn Maria Dänkirken, som af Medlidenhed tog sig ham an, fik ham indsat i Roskilde Skole, hvor han i en Hast avancerede i Studeringer; udi en Kirke en Miil fra Roskild Glim har han været Degn, eller som i de Tider kaldtes Lebe-Degn, Thi udi den Kirkes gamle Gradual, som endnu forvares i Rorup Præste-Gaard har han blant andre Lebe-Degne, som har betient den Kirke, selv tegnet sit Navn saaledes; Nicolaus Musenius Norwegus 1673, og sluttes at han det Aar, eller Aaret næst efter er kommet til Academiet, hvorfra han, efterat han havde udstaaet alle sædvanlige Academiske Examina, blev i den Krig som 1675 var begyndt imellem Danne-mark og Sverrig, antaget som Skibs-Præst paa Kongens Flode, dog naar og hvorelængde findes ikke; men 1680 maa han være af Kong Christiano Vto kaldet til at være Capellan til Trunhiems Dom-Kirke. Thi i Capitulets Copie-Bog finder man ham første Gang nevnet som Membrum i bemeldte Mars Septembri. Efterat han nogen Tid havde forestaaet samme Embede, blev han indviklet i en vidtloftig og fortrædelig Proces, som have! reist sig imellem salige Biskop Krog og Dom-Propsten Mag. Ole Jacobsen Borchman, som blev ført med stor Hestighed paa alle Sider, og fik blant andet

Bliwer
Student.

Skibs-Præst

Capellan

H h

for

for Højest Ræt saadant Udfald, at Dom-Profvsten vandt sin
Reinoveret. Sag, Bispen tabte, og det gik ud over Capellanen, at han blev
 dømt fra sit Embede, hvilket maa have tildraget sig i Aaret 1694
 eller 95. Dog blev han ikke længe uden Embede; thi Hans Maje-
SognePræst ståt opreisde ham igien og kaldede ham til Snaasens Kald i 2nd-
 Herredet i Trunhiems Stift, hvilket han og strax tiltrædede og i
 samme forblev indtil sin Død. Her tog han sin gamle Moder til
 sig, som paa ny var blevet Enke, tillige med en Broder som han
 da havde; Moderen levede indtil hun var 99 Aar gammel, og døde
 i sin Sønns Huus paa Snaasen. Der stod den gode Mand
 endnu en haard Skiebne for i hans Alderdom; thi da de Svenske i
 Aaret 1718 faldt ind i det Nordenfielske og kom ogsaa til Snaasen,
 ville han vise sin Nidkierhed for sit Fæderland, og ved Bønderne
 gjøre Modvært, men da de bleve snart adspredde, sogte Fienden
Fængsel Præsten op og toge ham med sin Karl paa hans af ham selv op-
 bygte Gaard Varnas Kaldet, og i hans Alders gode Aar lod ham
 med 2 Soldater føre over Fjeldet til Sverrig; Undervejs gjorde de
 sig vel med Behendighed løs fra deres Føtere, og sogte hver sin
 Vey; for Karlen lykkedes det at han kom tilbage, men Præsten blev
 af et andet Partie atter fangen og ført til Stockholm, hvor han sid fangen
 indtil Freden blev sluttet, da han efter megen udstanden Vienvordighed
Frihed kom igien til sit Kald; Dog havde han endnu i sit 94 Aar de Kræfter,
 at han 1733, da Høysalig Jhu Kommelse Kong Christian VI benaadede
 Trunhiems Bye med sin Nærverelse, indfandt sig i Byen, og fik den
 Naade at præsentere sig for Hans Majestæt, underkøttet af sin
 Søn og Sønne. Søn begge Præster, og da selv androg sin tunge
 Skiebne og Viderværdigheder i sidste Krig, hvorfor ham og allernaas-
 digst blev forundt Snaasens Konge-Fiende paa hans Lives Tid, som
 dog ikke længe varede derefter; thi 1735 blev han ved Døden bortkald-
Død det, efterat han havde levet i 96 Aar paa 2 Maaneder nær, og saaledes
 og lange
Tieniste. forestaaet det Præstelige Embede i det mindste 56 Aar; Kort
 for sit Endeligt skal han have døbt sin Sønne. Sønns Søn, da hans
 Søn Hr. Ped. Johan Muus prædikede, hans Sønne. Søn Hr. Povel
 Muus stod for Alteret: Saadan bestandig Hilbred havde han næst
 Gud og sin Constitution, i sær sit jevnligæ Haand-Arbejde at takke
 for, thi foruden de Forretninger som vedkom hans Embede, hvorudi
 han

han ingen Forsømmelse tog, fant han en særdeles Fornøielse i Alger-Dyrkingen, men endnu meere i at hugge med Øre og giøre Nødningss-Pladser; Allerede i den Tid han var Capellan ved Dom Kirken, har han selv næsten ved egen Haand oprodde en stor Enge-Glette, en halv Mil fra Byen under en til Capellaniet beneficeret Gaard som og endnu fører Navn af Røe-Muus-Lien, som han selv skal have kaldet bemældte Plads, ligesaa har han og meest med egen Haand roddet en anden endnu nærmere Byen liggende Plads, kaldet Tempel-Bolden, der og tilhører Dom-Kirkens Capellanie; Men siden han kom til Snaasens Kald, har han endnu meere faaet Levlighed til at rodde og dorke Jorden, og har der oprodde og igien bebygget adskillige Pladser, og givet dem Navne af sig selv, kaldet den ene Museni-Varnas, en anden Muus-Røe, Muus-Bakke &c. Hans Ægtefælling angaaende, da saasnart han var bleuet beskiftet til Capellan ved Trunhiems Doms Kirke, tog han til Ægte den ovenbemældte Maria Dünkirken, hvilken havde viist saa særdeles Medlidenhed og Omhyggelighed for ham, da han i sin Ungdom kom til Roskilde; Hun fødte ham 2de Sønner og 2de Døttre, af Sommerne døde den yngre strax i sin Barndom, men den ældre Peter Johan Muus blev Faderen udi Embedet adjungeret, med allernaadigste Bevilgning paa Succes-sion, hvilken ogsaa for nogle Aar siden ved Døden er afgaaet, da salige M. Niels Muuses Sønne-Søn, Hr. Povel Muus nu som Sogne-Præst betiener Snaasens Menighed, hvilken og for rum Tid har lovet udførligen Berætning om sin Farfaders Liv og Levnet, men som den endnu er udeblevet, saa har man ved en anden Ven, uden for Trunhiem efter giorte Forespørgsler og adskillige Undersøgninger samlet ovenstaaende Levnets-Lob.

Arbejde.

Ægtefælling
og
Børn.

Ende paa den første Klasse.

H h 2

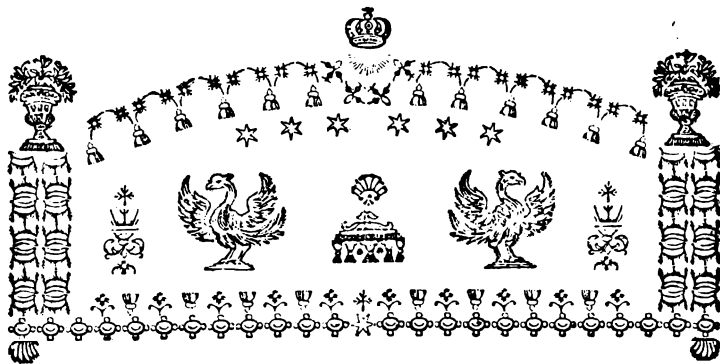
Den

Den anden Klasse.

Som indeholder de nu levende Jubel- Lærere, haver 17 Capitler.

Cap.	Pag.
I. om Hr. Johannes Harboe, som har tient 50 Aar - - -	245
II. om Hr. Jacob Hygom, som har tient 70 Aar. - -	249
III. om Hr. Ole Höfding, som har tient 62 Aar - -	252
IV. om Hr. Jacob Hersleb, som har tient 55 Aar - -	256
V. om Hr. Eric Leganger, som har tient 55 Aar - - -	260
VI. om Mag. Michael Frank, som har tient 58 Aar - -	261
VII. om Mag. Ole Bagger, som har tient 54 Aar - -	263
VIII. om Mag. Rudolph Bagger, som har tient 50 Aar -	266
IX. om Hr. Hans Seidelin, som har tient 55 Aar - -	268
X. om Hr. Hans Spleth, som har tient 54 Aar - -	269
XI. om Hr. Clemen Poulsen, som har tient 52 Aar - -	271
XII. om Hr. Christopher Kraft, som har tient 51 Aar - -	272
XIII. om Hr. Jens Gregerfen, som har tient 51 Aar - - -	273
XIV. om Hr. Jens Splid, som har tient 50 Aar - - -	274
XV. om Conrector M. Christian Ring, som har tient 54 Aar	275
XVI. om Hr. Niels Olsen Holmboe, som har tient 52 Aar -	279
XVII. om Hr. Christen Jacobsen Gamst, som har tient 50 Aar	ibid.

CAP.

CAP. I.

Om Hr. Johannes Harboe, Pastor primarius til Brocker og Præpositus over det Høy-Syrstelige Glücksborgske Diöces.

S
Hans Godset
og
Serkomsi.
 an er fød den 8de Decembr. 1681 til Halcke i Amtet Hadersleben, og blev opkaldet efter D. Hans Leth Kongelig Confessionarius, der var hans Faders Stif-Fader, og efter hans Mor-Fader Hr. Johannes Hoyer. Hans Fader Hr. Ludvig Harboe var Præst i Halcke, og hans Moder Johanna Hoyer, en ret Hanna, der tiende GUD i Hiertens Oprigtighed, og igien blev benaadet af GUD med en rar Belgierning, at Han uden nogen foregaaende Sygdom mit under Bonnen tog hendes Siæl til sig. Disse hans Forældre søgte for

H h 3 al-

Bliver
Student
Reiser
udenlands

alting at anføre ham til en sand og uforfalsket Guds-
frygt; og da de fornåm den Lyst han havde til Stude-
ringer, lode de ham først hiemme i deres eget Huus op-
lære, og sendte ham siden til den Latinske Skole i Ha-
dersleben; Endskjønt han nu havde den Skiebne, at
hans kiære Fader døde fra ham, da han var ikkun 8 Aar
gammel, saa blev han dog ved at fortsætte sine Stude-
ringer, og gjorde deri saa god Fremgang, at han af
da værende Rector i Hadersleben Richard von der
Hardt med et berømmeligt Testimonio blev dimitteret.
Han begav sig derpaa til Universitetet Wittemberg,
hvor han først lod sig underviise i Philosophie og det
Hebraiske Sprog, og applicerede sig siden til Studium
Theologicum, da han med Nytte hørte de berømme-
lige Lærere D. Deutschmand, D. Hanneken, D. Læ-
scher, D. Neumann, og D. Wernsdorf. Derfra reiste
han til Leipzig og Halle, hvor han iligemaade blev be-
fændt med de beste Lærere, og havde gierne ønsket at
forblive der længere, dersom hans Omstændigheder
havde vildet tillade det. Han besluttede derfor paa
nogen Tid at reise hjem; Men han fornåm strax efter
sin Hiemkomst, at GUD havde besluttet tiligen at kal-
de ham i sin Biingard. Han lod sig først examinere
af Provsten Mag. Stichelio, som holdt stærkt over, at
ingen Student maatte tillades at prædike, førend han
først havde prøvet ham; da han af ham havde faaet
skriftlig Frihed til at prædike, hvor han vilde, i det
Haderslebske District; og derpaa nogle Gange havde
ladet sig høre, saa forføyede han sig til sin Broder
Hr. Nicolai Harboe Præst og Provst paa den syndre
Deel af Ulfen, for at informere hans Søn, den nu
værende Hr. Cancellie-Raad Harboe. Her skiftede
GUD

GUD det saa, at han nogle Gange kom til at prædike for det Durchleuchtigste Herskab paa Augustenborg, og at han fandt den Yndest og Naade, at han blev kaldet til at være ordentlig Lærere ved Hoffet. For denne Naade undskyldte han sig, i Henseende til sin Ungdom, da han neppe var 22 Aar gammel, og havde derfor ikke den Dvølse og Forsfarenhed, som han gierne ønskede; Men da det høye Herskab var saa naadig at tilstaae ham visse Betingninger, som han underdanigst udbad sig, saa imodtog han dette Kald, og gjorde sin Indtrædelses Prædiken paa Nyt-Aars-Dagen 1703. Men neppe var Aaret til Ende, førend Hr. Philippus Pedersen Pastor primarius til Broecker ved Døden afgik, da blev Hr. Harboe, som havde haft den Lykke paa Augustenborg at blive kiendt af den Høysalige Hertug Philip Ernst til Glyksborg, af Høysibemærkede Hertug kaldet til Broecker den 7de Febr. 1704. Det han ved sit Embedes Tiltrædelse der paa Stædet strax lod sig være angelegen, var med Alvor at drive paa Catechisatio- nen, hvorudi han blev understøttet ved een Høysyrstelig Anordning, som den 18de Søndag efter Trinitatis blev kundgiort af Prædike-Stolene, at Ungdommen hver anden Søndag i den heele Dienigheds Paahør offentlig skulle examineres, og ingen Præst uden høieste Nød længere opsætte denne magt-paaliggende Forretning. Siden blev han Aar 1722 tilligemed Hr. Philip Lundo Sogne-Præst til Ulderups Dienighed beskiftet til Inspector og efter hans Død 1726 Provst over det Høysyrstelige Diæces, udi hvilken Betiening han har indviet 8 Præster til det hellige Præste-Embed. Disse Embeder har han forestaaet med stor Trofskab og Nidkierhed; han er derfor ikke allene der i Egnen i stor

Am-

Bliver Præst

Pastor Pri-
marius.

Provst.

Anseelse, og i sær berømt af sin Oprigtighed og Redelighed; men haver ogsaa bestandig staaet i stor Naade hos sit høye Herkøb; Han har derfor ofte maattet prædike, og ved foresaldne Vacancer forrætte Confessionarii Embede ved Hoffet, han blev ogsaa befaleet at holde Ligg-Prædiken over Hertug-Jnden Christiana, hvilken siden i Trykken er udkommen; foruden mange andre Naader, som han endnu nyder, og med underdanigst Taknemmelighed erkiender.

Ægtefæll
og
Børn.

Han kom 1705 i Ægtefæll med sin Formands Datter Jomfrue Marie Pederfen; med hende har han av et 7 Børn, 3 Døtre, som alle ere døde, og 4 Sønner, af hvilke den ældste Hr. Philip Harboe blev Faderen adjungeret, men ved en alt for tilig Død efter nogle Aars Forløb bortkaldet. Den anden Søn Hr. Ludvig Harboe er dette Stiftes værdige Biskop, som er æret og elsket for sin grundige Lærdom og ædle Gemytte, og som jeg af Hiertet ønsker at maage opnaae sin Hr. Faders Alder, og udrætte meget got til GUDs Ære og hans Kirkes Nytte. Den tredie Søn Hr. Johannes Harboe var bleven Præst til Løstrup i Angeln, han skal have været en Mand af stort Haab, men blev i en hidsig Sygdom af Døden borttrykket i sine beste Aar. Den fierde Søn Frideric Harboe er de Kongelige Pagers Informator i Kiøbenhavn, og venter paa GUDs og Kongens Naade til videre Forfremmelse. Hr. Provst Harboe erkiender det for een af sine største Lyksaligheder, at han af GUD har nydt et ræt velsignet Ægtefæll; at han ikke allene har en trofast Ægtefælle, med hvilken han paa 48de Aar har levet i Kierlighed og Fornøjelse; Men at han ogsaa har oplevet megen Glæde af sine Børn, og at ingen af dem har gjort ham nogen Sorg,

Sorg, uden de, som ved Døden alt for hastig have forladt ham. Men med alle disse Lyksaligheder har han ogsaa haft sin Deel af Gienverdigheder; han har ikke allene mistet saa mange fiere Børn; men han er ogsaa hjemjegt med Fjldsvaade og jævnlige Sygdemme, i sær har han i nogle Aar været plaget af Steen-Smerter, og andre farlige Tilfælde. Han lever nu i sin Alders 72de Aar, og haver paa Dyt-Aars-Dagen i dette Aar 1753 haft den Glæde at opleve sit Embeds 50de Aar.

Hans Alder
og lange
Tjeniste.

CAP. II.

Om Hr. Jacob Pederfen Hygom,
Sogne-Præst til Hygomis Menighed, og
Provst over Svøes og Galslunde Herre-
der i Riber Stift.

Denne ældgamle Mand er uden Tvivl den ældste Præst og offentlige Lærere i begge Rigerne; med mindre der skulle findes nogen i Island, som haver tient længere, hvorpaa jeg dog tvivler. Han er fød den 7 Nov. 1657 strax efter de Svenskes Indfald i Landet. Han blev dimitteret fra Riber Skole Aar 1675. Paa Academiet forblev han paa 7de Aar, var imidlertid i de første Aar Famulus paa det Kongelige Bibliotheqve under Bibliothecario Regio, D. Wilhelmo Wormio.

Hans Fødsel.
Bliver
Student.
Famulus
paa det Kong.
Biblioth.

Ji

Si

Decanus
paa Kloftrret.Capellan
og
Successor.

Provst

Siden var han paa 4de Aar Decanus ved det 6te, 7de og 8de Bord paa det Kongelige Communitet. Aar 1682 blev han af Høysalig Kong Christian V sin Fader Hr. Peder Jacobsen Hygom adjungeret som Medtiener og Successor ved Hygoms Menighed (som ligger under Niber Stift, men hvad den Verplige Jurisdiction belanger, under Hadersleb Amt i Slesvig) og levede de tilsammen, indtil Aar 1708, da Faderen, som ogsaa haver været Semifecularis, ved Døden afgik. Aar 1730 maatte Hr. Jacob Hygom imod sin Villie paatage sig, efter salige Mag. Christiani Welleii dødelige Afgang, at være Provst over Frøes og Galslunde Herreder. Et Aars Tid derefter blev han, som hidindtil ikke havde vidst, hvad Sygdom var, uformodentlig angrebet af en slags Arthritide vage, som holdt ham næsten et halvt Aar ved Sengen. I Anledning af denne Sygdom blev hans Søn Hr. Peder Jacobsen Hygom, nu Biskop i Aarhuus Stift, og som allerede siden 1719 havde været Præst udi næstliggende Lintrupps og Hiertings Sogne, sin gamle Fader som Successor allernaadigst adjungeret; Dette skeede 1732, i hvilket Aar Hr. Jacob Hygom just var bleven Semifecularis, og havde opnaaet sit Embeds 50de Aar. Siden begyndte den gamle Mand efterhaanden at komme til sin Helbred igien; Sygdommen tog af, og Kræfterne indfandt sig; Han tog sig derfor paa igien undertiden at prædike og selv forrætte sit Embede, hvormed han continuerede indtil Aar 1741, da han allerede var bleven Enke-Mand, og i sin høye Alderdom levede eenlig iblant fremmede; derover besluttede Sønnen, som da var bleven Biskop i Aarhuus, at tage sin gamle og fiere Fader i Huuset til sig; hvor han endnu lever, og har

har allerede opnaaet sit 95de Leve=Åar, og sit 70de Embeds Åar.

Høje Alder
og lange
Eemste.

Han er endnu, efter sin Alder, meget rørig, han fand, naar det er klart Væyr, læse den fineste Stil uden Briller, og som han altid har været en alvorlig GUDs Dyrfere, saa fordriver han nu Tiden med at bede, sunge og gaae i Kirke, hvilket han ingen Dag forsømmer, og for Resten forlyster sig i at læse gode Theologiske Bøger.

Hygom maa altsaa være et sundt Sted, siden Præsterne der fand blive saa gamle, saaledes vidner Mag. Hans Thomæsen i hans Fortale til den Danske Psalme=Bog udgivet Anno 1617, at hans Fader paa dette Sted havde levet og arbejdet i mange Åar, hans Ord ere disse: Dertil (nemlig at forbedre den Danske Psalme=Bog) hialp mig da min fiere Fader, Mester Thomas Knudsen, som 44 Åar haver prædiket, og endnu i sit 66 Åar prædiket, GUD skee Lov, Jesu Christi rene Evangelium udi min Føde=Bye Hygom ved Ribe. Denne Mester Th Knudsen nævnes ogsaa af D. Pontoppidan Ann. Tom. II. p. 770.

CAP. III.

Om Hr. Ole Höfding, Sogne-
Præst til Haudrup og Skensveds Menig-
heder og Provst over Lune- Herred
i Sielland.

Denne Mand er den ældste Præst og offentlige Lærere i Siellands Stift, og saa meget meere mærk- værdig, som han endnu, i sin Alders 87de Aar, alle- ne uden nogen Med- Hielpere forrætter baade sit Præ- ste- og Provste- Embede. Han er fød paa Sorø Aar 1666 af ærlige Borger- Folk. Hans Fader var Anders Rasmusen, og hans Moder Marie Niels Datter. Han blev tilig vant til at lide ondt og at bære Uaget fra sin Ungdom. Han var neppe 7 Aar gammel, da hans Moder døde, Krig og dyr Tid faldt ind; Hans Fader var fattig, og havde ikke mindre end 10 Soldatre til Indvartering. Ikke desmindre havde han dog al Fa- derlig Omfarg for denne sin Søn, holdt ham i dansk Skole, og lod ham undervise i sin Christendom, samt i at skrive og regne. Men med alt dette var den unge Ole Höfding ikke feryøyet, han havde Lyst til Boglige Konster, og holdt sig altid til den Latinske Skoles Di- scipler. I sær skeede det ofte, at, naar han fulgte sin Fader i Kirken, han da sneeg sig fra Faderen, og bankede paa den gamle Professor Mejers Stoel, og yt- trede for ham sin Begierlighed efter at studere, den gamle Mand fattede derfor Gudhed for ham, og over- taledede Faderen til at sætte ham i Sorø Latinske Skole, hvor han saa vel anlagde sin Tid, at han Aar 1685 i sin

Hans
Fødsel og
Herkomst.

sin Alders 19de Aar blev af den berømmelige Reetor Christian Örn dimitteret til Academiet, men, som han var fattig, kunde han der ikke længe opholde sig, men begav sig til en lærd Præst ved Navn Hr. Anders Skiötte, hos hvilken han blev paa 3die Aar og imidlertid profiterede meget i sine Studeringer. Siden reiste han igien til Kiöbenhavn, tog Examen Philosophicum, fik frie Kost paa Klofret, og blev af vores store D. Ole Borch brugt til at udskrive adskillige lærde Sager, og til sidst hans Testamente og sidste Villie; han blev derfor ved Academiet, indtil han Aar 1689 havde taget Examen Theologicum under D. Wandal og D. Lassenio. Aaret derefter 1690 blev han Collega i Soroe Skole, hvilket Embede han forestod i 4 Aar, indtil Aar 1694, da han af Høysalig Kong Christian V blev kaldet til Sogne-Præst for Haudrup og Skensved Menigheder. Aaret derefter kom han i Ægteskab med Enken paa Stedet Anne Daniels Datter Roesholm, med hende avlede han tvende Sønner, af hvilke den een endnu levede i 8te Dage, den anden Hr. Daniel Höfding lever endnu, som Sogne-Præst til Marvede og Hyltinge Menigheder i Sieland. Aar 1724 mistede han sin Hustrøe; Siden den Tid har han levet i eenlig Stand, og imid ertid fristet adskillige Gienvordigheder, og mange løgnaagtige Beskyldninger; dog har han derhos haft mange Prover paa Guds besynderlige Forsørg og Beskiærmelse. Saaledes skeede det Aar 1730, at trende ugudelige Bønder-Karle satte sig for at slaæ ham og hans Søn ihjel; men midt om Natten hændte det sig, at en Fugl, som han havde hængendes i Binduet, begyndte at sprælle og giøre Allarm i Buret, derved vaagnede Hr. Höfding, og i det saumne han vik-

Bliver
Student

Collega i
Soroe Skole

Sogne-
Præst.
Ægteskab
og Børn.

Bliver 2de
Gaae for-
underlig red-
det fra Mor-
dere.

de staae op af Sengen, merkede, at Vinduet stod aabent, og at de 3 ovennævnte Personer stode uden for, færdige til at springe ind igiennem Vinduet, Hr. Höfding raabte da paa en og anden, ligesom de kunde være i Nærværelsen, endskjønt han var gandske allene, derved bleve Morderne bange, og toge Flugten, efterat den eene havde taget noget med sig, som laae inden for Vinduet paa Bordet, hvilket han dog siden tabte i Haven. Saaledes frelste GUD ham den Gang ved en liden Fugls Flagren fra Døden. Imidlertid bleve dog Morderne ved deres en gang fattede ugudelige Forsæt, og da de nogen Tid derefter vare alle 3 forsamlede i en Kroe for at fuldføre det samme, hændte det sig, at en gammel Mand ved Navn Christen kom ind i samme Kroe, og da han igien var gaaet bort sagde Pigen i Huuset: nu gaaer den gamle hjem at passe paa sine Penge; Til disse Ord lagde Morderne mærke, begave sig derfor strax paa Beyen, og da de havde nærmere til det Sted, hvor samme gamle Mand boede, end til Haudrup, besluttede de først at gaae ind til ham, som var til Huuse hos sin Datter; der ihjelsloge de alle dem, som vare i Huuset; Men fik for deres ugudelige Ulmage ikke meere end 7 Skilling. Derover bleve de fortrydelige, og toge strax Beyen til Haudrup, hvor de meente at faae et større Bytte; men saa snart de vare komne til Haudrups Bye, hørte de Hanen gale, deraf sluttede de, at det maatte være nær ved Dag, og at det derfor var sikkerst at opsætte deres onde Forehavende til en bekvemmere Tid. Men just samme Dag bleve de grebne for det Mord, som var skeet om Natten, og siden for deres ugudelige Gierninger straffede, da de ogsaa bekiendte, hvad de havde haft i Sindet med Provf Hof-

Höfding, hvorved han atter igien fik ny Prove paa GUDs besynderlige Beskiemmelse, der nu ogsaa ved et ringe Middel, nemlig ved et Hane-Gal skrækkede Norderne, og befriede ham fra overhængende Døds-Fare. Hr. Höfding har disforuden været i mange andre Færrer, i sær med Heste, som ere blevne løbske; men er ved GUDs Misfærdighed forunderlig bleven ræddet, endogsaa eengang, da Hesterne sloge og stødte Kudstken op til et Leed, hvorved hans Hoved blev sønderstødt, og han døde paa Stedet. Aar 1712 blev han udvalgt til Provst over Tune-Herred, han haver altsaa været i offentlige Embeder over 62 Aar, været Præst over 58 Aar, og Provst over 40 Aar.

Bliver
Provst.
Lange
Tieniste.

Han er af GUD begavet med en stor og fast forunderlig Helbred, til Exempel der paa berætter han, at, da han for nogle Aar siden paa Nye-Aars-Dag skulle reise til Anneret, gif Bognen i tu med ham midt i en dyb Bæk, han maatte derfor staae af og vade igiennem Bækken, og da der samme Dag var tillige en stærk Taage, saa blev han derved ikke allene meere vaad, men foer ogsaa vild, saa at han kom derover noget sildede til Anneret; han gif derpaa ligesaa vaad som han var ind i Kirken, forrættede Tienisten, og i samme Klæder reiste hjem igien, og fandt dog ikke siden ringeste Uleylighed deraf. Paa hans Hukommelse og Sandser mærker han liden eller ingen Aftagelse, endskjønt han er 86 Aar gammel; han skriver endnu et got Latinsk Brev, kand læse den fineste Stiil uden Brillen, han veed ikke af Nyttelse at sige, kand gaee og fiore, ja endog ride ligesom tilforne, og for 2 Aar siden har han paa een Dag forrættet Tienisten i 4 Kirker. I forrige Aar

Høye Alder.

Var skeede det, at han engang om Natten faldt ud af Sengen, og alle hans Kræfter vare borte, saa at han maatte raabe om Hielp; i saadan Tilstand laae han en Times Tid, da nu hans Folk meente, at det var Døden, og talte imellem sig selv derom, saa blev han derover hæftig i Sindet, og derved kom han til sine Kræfter igien, stod strax op af Sengen, og skadede slæt intet. GUD viise fremdeles Miskundhed imod denne sin gamle Tienere, og opfylde det Ønske, hvormed han selv slutter den Berættning han har tilsendt mig om sit Levnets Løb af Dav. 71 Psalme: HERRE bortkast mig ikke i min Alderdoms Tid og forlad mig ikke, naar min Styrke formindskes!

CAP. IV.

Om Hr. Jacob Christensen Hersleb,
Sogne-Præst til Brønøen og Provst over
Helgelands Provstie i Tronhiems
Stift.

Denne Mand er den ældste Præst og offentlige Lærere i Norges Rige; Thi omendskiont Hr. Eric Le-ganger, om hvilken handles i næstfølgende Capitel, er bleven ordineret samme Aar, som Hr. Jacob Hersleb, saa maa jeg dog slutte, at denne er før kaldet og voce-ret til sit Embede, enten i Slutningen af Aar 1696, eller

eller strax i Begyndelsen af 1697. Thi saa skriver han selv i den mig meddeelte Efterrættning om hans Levnets-Løb: Aar 1696 reiste Biskopen at visitere i Nordlandene, og jeg erholdt Christiani Vti Vocation til residerende Capellaniet i Folden i Nordlandene, saa at førend Biskopen kom tilbage var jeg befordret.

Han er fød i Christiansund paa Nordmør Aar 1672 den 26 April. Hans Fader var Christen Jensen Hersleb Bøyer og Maaler ved samme Sold-Sted. Hans Moder var Ellen Peders Datter Rüberg; den første døde i sin Alders 84de, den anden i sin Alders 89de Aar. Efter privat Information hjemme, og nogle Aars Underviisning af hans Farbroder Studioso Anders Jensen Hersleb, blev han sat i den Latinske Cathedral Skole i Bergen, hvorfra han Aar 1689 blev dimitteret af Magist. Blekingio. Aar 1691 tog han Attestatz under D. Wandal og D. Masio, og prædikede for Dimiss under D. Lassenio. Siden reiste han hjem, og conditionerede et par Aars Tid hos brave Folk, opholdt sig ogsaa nogen Tid paa Støed hos sin Fætter M. Christopher Hersleb, vores elskværdige Hr. Biskop Herslebs Fader, af hvilken han erkjender sig at have lært meget, baade i Henseende til Studeringer, og i Henseende til Oeconomie, christelig Børne-Optugtelse, og god Etik og Orden at holde. Derefter blev han af Høysalig Kong Christian V kaldet til residerende Capellan til Foldens Menigheder i Saltens Provstie, og til samme Embede af D. Peder Krog ordineret 1697. Det er synderligt hvad han berætter, at Biskopen, da

Hans Fødsel
og Herkomst.

Bliver
Student.

Capellan.

R f

han

Sogne-
Præst.

Provst

Egteskaber

og Børn.

han havde examineret ham, vilde, at han 2 Dage efter skulle holde en Prove-Prædiken for ham, og gav ham til Text det heele 21 Capitel i Domniernes Bog, hvilket han skulle forklare fra Begyndelsen til Enden. Anno 1714 blev han af Højsalig Kong Friderich IV kaldet til Sogne-Præst for Bronøens Menighed, og 1736 blev han af salig Doct. E. Hagerup bestiftet til Provst over Helgelands Provstie.

Han har tvende Gange været gift: først kom han 1701 i Egteskab med Aarfela Strømmer, en Datter af Hr. Peder Strømmer, som var Provst og Præst til Rødeens Menighed; Med hende avlede han 14 Børn, af hvilke ikkun lever 2 Sønner, som begge ere Præster, og to Døtre, som ere giftede og vel forsynede, og af disse Børn haver han seet 17 Børne-Børn. Efter den første Hustrøes Død giftede han sig anden Gang 1724 med Bente Marie Bugge, hvis Fader var Mag. Samuel Bugge Provst og Præst til Leganger i Bergens Stift, og hvis Moder var Anne Sophie Randulph en Datter af Biskop N. Randulf i Bergen.

Han er bekiendt for en meget redelig og gudelig findet Lærere, og i sær har han gjort megen Frugt i Henseende til Ungdommens Underviisning. Han haver ogsaa i sit Embeds Tid udstaaet mange Prover og Fristelser. Besynderlig var han een Gang under en meget haard Anfægtning, og fandt ikke noksom prise GUD, som ikke allene hjalp ham at overvinde den, men lod ham ogsaa siden see en stor og uventelig Nytte af den; thi et par Aar derefter vare tvende af hans Menighed komne i lige saadanne Anfægtninger; I hvorvel han da brugte alle de Midler han kunde for at hielpe dem

dem til rætte, saa kunde det dog kun lidet virke hos dem, forend han tilsidst maatte fortrøe dem, at han og selv havde været under lige saadan Frihelte, og lykkeligen overvundet den; da de hørte, at GUD havde tilladt saadant over deres Præst, saa havde dette Exempel den Kraft hos dem, at de bleve meere stille, gavede bedre Agt paa de Raad han gav dem, og vandt omstider gandske Sener over deres Ansægtninger.

Han lever endnu, og haver overlevet sin Alders 80de og sit Embeds 56de Aar.

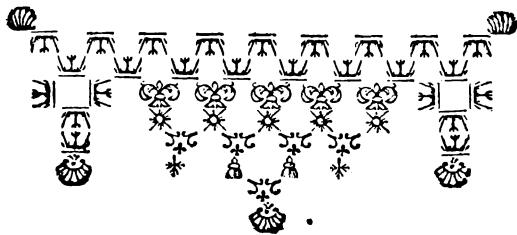
Høne Alder
og
lange Tieniste
Skrifter.

J Trykken har han ladet udgaac:

1. Asylum Fidelium over Ps. 62. v. 7. 8. 9. in 4to.
2. Catechetiske Qvæstioner in 12mo.

Foruden disse trykte Skrifter ligger færdige til Trykken:

1. Subditus devotus over den 20de Davids Psalme.
2. Gnorismata & signa scientifica electionis & salutis filiorum Dei, Auctore Ottone Casmanno, overjæt i det Danske efter salig Laugmand Schönebøls Begiering, som vilde ladet Skriftet trykke, men døde imidlertid.

CAP. V.

Om Hr. Eric Leganger, Sogne-
Præst til Torvestads Præste-Gield, og
Provst i Garmesunds Herred i
Christiansands Stift.

Hans
Herkomst.

Bliver
Capellan

Sogne-
Præst.

Swad Aar han er fød, vides ikke; Men da den Underrætning jeg har faaet om ham, siger lat han i Fjor var i sit 82de Aar, saa maa han være fød ungefær 1670. Hans Fader var Hr. Iver Leganger Provst og Sogne-Præst i Wiigs Præste-Gield. Aar 1697 blev Hr. Eric Leganger kaldet af Hr. Hans Schröder Sogne-Præst til Indwigens Kald i Nordfiord at være hans Capellan. Der tiende han i 13 Aar, indtil 1710, da han blev Sogne-Præst til Walle Præste-Gield i Sætersdalen. Her havde han besværlige Sogne-Reiser høyt til Fiolds, fik derfor ved et Fald, som Hesten eengang gjorde med ham, saa stor Skade i sin eene Arm, at han siden ikke kunde komme til Hest, men maatte gaae til Fods til sine Amnerer, da han til Bøkle Kirke havde 4 Norffe Mile at gaae. Aar 1715 blev han forflyttet til Torvestad Menighed, hvor han endnu lever, og kand iblant prædike; men maa sidde paa Prædikestolen. Indtil Aar 1748 har han uden Capellan forestaaet sit Embede, altid været en nidkier og aarvaagen GUDs Ords Tjenere, og i sær viist megen Omhyggelighed for de Unges Underviisning.

Naar

Formands Hr. Eric Juuls Enke, ved Navn Catharine Niels Datter Ydsted, hvis Fader Hr. Niels Ydsted ogsaa har været Jubel-Lærere. Dette Ægteskab varede kun i ^{Hans} ~~Halv~~ ^{Ægteskaber} bandet Aar, uden Livs Arvinger. Efter hendes Død begav han sig anden Gang i Ægteskab med Caren Anders Datter Bruun, i hvilket Ægteskab, som varede ^{og 3 Børn.} ~~10~~ ¹¹ Aar, Gud velsignede dem med 9 Børn, 6 Sønner efter hinanden, og 3 Døttre, af hvilke tvende Sønner og tvende Døttre endnu lever.

Han havde 1731 den Ulykke, at hans Præstegaard om Midnats Tid med alt det han eyede, Bøger og Manuscripter blev lagt i Aske, da han selv med Hustrøe og Børn neppe kom med Livet derfra. Iblant de Bøger, som han den Gang mistede, fandtes en Protocoll in Folio begyndt fra Aar 1649, hvorudi alle Lande-Mods Acta vare samlede, og hvoraf, da Stifts-Risten blev brændt 1728, han gav salig Biskop Worm en Udskrift, hvilken endnu findes i Stifts-Risten. Anno 1746, da han i 52 Aar havde forestaaet sit Embede, og opnaaet 77 Aar, kunde han ikke længere udstaae Sogne-Keiser; han overdrog derfor, mod en vis aarlig Pension, Embedet til den nu værende Sogne-Præst Hr. Jens Aagaard, som forhen af Hr. Etas-Raad Eichel til Aastrup havde faaet Kalds-Brev paa Saabne og Kikerups Menigheder. Aar 1748 mistede han sin Hustrøe, han forsøede sig derfor med sin Datter til hans Søn Hr. Söfren Frank i Roeskilde, hvor han endnu lever, i sin Alders 83de og sit Embeds 58de Aar.

Han levede da dette Skrift var særdig til Trykken, men er død inden det blev trykt nemlig den 6 Maji 1752, altsaa gammel 82 Aar og 9 Maaned, og Præst i 58 Aar.

CAP.

CAP. VII.

Om Mag. Ole Bagger, Sogne-
Præst til Farum og Bærlose Menigheder,
og Provst over Ølstykke Herred
i Siælland.

S
 han er fød 1671 den 28 Julii i Kiølstруп Præste-Hans Fødsel
 Gaard i Fyen. Hans Fader var Hr. Peder Bag-og Herkomst.
 ger, Sogne-Præst til Kiølstруп og Algedrup Menig-
 heder; Hans Moder var Elifabeth Thestrup, som var
 Hr. Ole Thestrup, Sogne-Præst til Dalbye og Stu-
 bedrup's Menigheder, hans Datter. Ligesom da denne
 Jubel-Lærere paa Fæderne Side er af salige Biskop
 Bagger's Familie, hvis Forfædre først ere komne fra
 Norge; thi Stam-Faderen var en høy Betienter i
 Kong Haagens Hoff i Norge, som ræddede Kongens
 Liv ved at vælte et Kar paa en Biørn, som vilde an-
 falde Kongen; hvorføre han blev nobiliteret, og fik
 det Baaben, som Familien endnu bær, nemlig en Biørn
 staaende paa Hielmen med Forbenene udaf et Kar eller
 en Tønde. (a) Saa er han og paa Moderne Side af
 en bekiendt og fornemme Familie; thi hans Mormoder
 Kirstine Moch forbemældte Hr. Ole Thestrups Enke,
 hos hvilken M. Ole Bagger i sine Børne-Tar blev op-
 dragen, var Søster til D. Paul Moch, som var Archia-
 ter

(a) En Skibs-Præst skal for mange Tar siden i et Skrift
 have udført den heele Genealogie, og dediceret samme til
 salige Biskop Bagger, hvilket Skrift Provst Bagger selv i
 sin Ungdom har læst, men erindrer ikke Auctors Navn.

ter Regius hos Kong Christian V, og som var Fader saa vel til Frue Geheime-Raad-Jnde Moth, som til Hr. Mathias Moth Geheime-Raad, Ober-Secretaire og Ridder af Dannebrog. Efterat den unge Ole Bagger var kommen fra sin Mormoder hjem igien til sine Forældre, og der havde lagt den første Grund i Studeringer, blev han sat i Nyborgs Skole, hvor hans Morbroder Mag. Frans Thestrup, som siden blev Biskop i Aalborg, den gang var Rector. Men som hans Morbroder Aaret derefter blev kaldet til Sogne-Præst i Naskow, maatte hans Forældre tage ham hjem under privat Information, hvor han under Studiosis Eric Switzer og Bertel Morch. gjorde saa god Fremgang, at at han kom i Mester-Lectie i Odense Cathedral Skole under Rector Mag. Elias Naur og Conrector M. Th. Bircherod; Efter 2 Aars Forløb blev han forflyttet til Gymnasium, hvor Mag. Knud Landorf var Lector Theologiæ, D. Jørgen Hane Professor Eloquentiæ, og Mag. Lorentz Edinger Professor Gr. Lingvæ. Derfra blev han dimitteret til Academiet 1691, og indskrevet i Studenteres Sal; til privat Præceptor udvalgte han D. Holger Jacobæus; men han forblev den Gang ikke længe ved Academiet; thi hans Morbroder Mag. Frans Thestrup lod ham hente til Naskow for at tage hans 3 Sønner, Hans Mule, Mathias, og Christian Thestrup under Information. Aaret derefter tog hans Morbroder ham med sig over til Kiøbenhavn, hvor han tog Examen Philosophicum; siden conditionerede han først hos Hr. Raadmand Thrøner, derefter i Hr. Etæg-Raad Mules Huus, hvor han informerede Hr. Geheime-Raad Schöllers Datter i sin Christendom, thi da Etæg-Raad Mule selv ingen Børn havde, gjorde han

Flieer
Student

højbemældte Frokcn Schöller til sin Erving. Fra dette fornemme Huus fem han til Hr. Etas-Raad P. Winding da Græcæ Lingvæ Professor, før at informere hans ældste Sen, som han ogsaa dimitterede til Academiet, hvilkcn siden blev Justiz-Raad og Assessor i Høyeste Ræt, og hans eeniste Datter, som siden kom i Ægteskab med Hr. Geheime-Raad og General Lövenörn. I dette Huus forblev han indtil 1698, da GUD bortkaldede hans Formand Hr. Herman Winding, i hvis Tid Børlose Menighed blev annecteret til Farum, og som da Hønsalig Kong Christian V havde givet Hr. Etas-Raad Winding jus præsentandi til Farum, saa blev M. Ole Bagger af hannem foreslået, og derpaa af Kongen kaldet, af salig D. Henric Bornemand ordineret, og af Provsten Mag. Hans Windekilde i Steenlose indsat Dom. Palmarum sanune Nar.

Bliver Præst

Næret derefter 1699 kom han i Ægteskab med Anne Sophie Bylling, hvis Fader Mathias Bylling havde været Borger og Bager paa Christianshavn. I dette Ægteskab har GUD velsignet dem med 9 Børn, 4 Sønner og 5 Døttre, af hvilke alle Sønnerne og de tvende Døttre ere ved Døden afgangne.

Ægteskab

og

Børn.

Nar 1729 blev han Vice-Propst over Østfyffe Herred, og Næret derefter, da salig Propst Radier afgik, virkelig Propst. Han haver altsaa været Præst i 54 Nar, og været i Ægteskab med sin endnu levende Hustru i 53 Nar.

Bliver
Propst.

Lange
Eeniste.

Han er af alle bekiendt for sin grundige Lærdom, oprigtige Gemnt, og behagelige Umgængelse. Jeg har haft den Ære at kiende ham mere i 30 Nar, og

vi have været Naboer, og hinandens Skrifte-Fædre i 21 Aar. Han har vel for nogle Aar siden taget Cappellan, men har dog selv forrættet Tienisten med, og indtil dette Aar prædiket hveranden Søndag; hans Hørelse slaar ham meget Fejl, men derimod kand han læse den fineste Stiil uden Briller, og er for Resten ved et muntert Sind.

CAP. VIII.

Om Mag. Rudolph Moth Bagger,
Sogne-Præst for Helsted Menighed, og
Provst udi Stevens Herred i
Sielland.

Han er Magist. Ole Baggers Broder, og endskient han er 8 Aar yngre, saa blev han dog tilig Præst, og har i dette Aar 1752 oplevet sit Embeds Jubilæum. Han er fød 1679 i Kielsstrup Præst-Gaard i Fyen, hans Forældre nævnes i foregaaende Capitel. Han er holdet over Daaben af Frue Biisp-Jude Moth, dervore blev han efter Biskopen kaldet Rudolph Moth. Hans Moder døde fra ham, da han ikkun var 8 Aar gammel, han kom dervaa først i sin Morbroders Hr. Mathias Thestrups Huus, siden blev han sat i Kierteminde Skole, og indlogeret i Rectors Mathiæ Schachs Huus. Til sidst kom han i Odense Skole, hvor han under den berømtelige Mag. Thomas Bircherod gjorde saa god Frem-

Hans
Fødsel og
Serkomst.

Fremgang, at han efter 3 Aars Forløb blev dimitteret til Academiet. Der havde han ikke Raad længe at op- holde sig, reiste derfor samme Aar over til sin Morbro- der Mag. Frans Thelstrup i Moskow, og nød i nogen Tid hans Manuduction; Men efterat han var kaldet til Hellig Geistes Kirke i Kiøbenhavn, saa reiste ogsaa Ru- dolph Bagger did for at tage sine Academiske Examina. I midlertid faldt det ind, at Kong CARL XII i Ever- rig gjorde Landgang paa Siælland, han maatte da til- lige med andre Studentere, som udgjorde 5 Compag- nier, tage Svær, og hver Dag exercere paa Stu- dii-Gaarden; Men Freden blev snart sluttet, Studen- terne begave sig derfor igien til deres sædvanlige Exer- citia paa Klofret, hvori R. Bagger fandt sterre Behag, helst siden han just sad ved det Bord, hvor M. Hans Been var Decanus. Til sidst blev han ved sin Morbro- ders Recommendation antaget af Hr. Stift- Ampt- Mand Wind, hvis Frue var den gamle Baron Juels Datter Friherr-Jude til Juellinge, for at informere hans 3 Sønner. Her nød han megen Yndest og Be- vaagenhed, og da den lærde Hr. Peder Syv, eller Pe- trus Septimius, som han kaldes af Borrichio, Sogne- Præst for Helstedes Menighed, i Begyndelsen af Aar 1702 ved Døden afgik, blev R. Bagger af sit høje Her- skab paa Juellinge kaldet til at være Sogne- Præst i hans Sted; derpaa blev han af Biskop D. Bornemand ordineret, og Skier-Torsdag i Helstedes Kirke indsat. Aar 1742 blev han Vice- Provst, og 1744 virkelig Provst i Stevens Herred.

Bliver
Student

Præst

Provst.

Han har 3 Gange været gift, 1. med hans For- mands Hr. Peder Syvs yngste Datter, som Aaret efter døde i Barselseng tillige med Barnet. 2. Med

Egtefæder

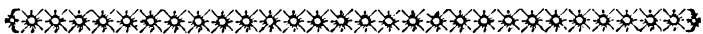

og
Sønn.

Edel Margrete Bircherod en Datter af Hr. Jens Bircherod Sogne-Præst til Warlose Menighed, med hende avlede han 4 Sønner og 3 Døttre. 3. M^d Else Bircherod en Datter af M. Fr. Bircherod Sogne-Præst her i Bircherød; hvilket Egteskab er bleven vel-signet med 2 Sønner og 3 Døttre.

Han har nydt mange Velsignelser af GUD; men han har og haft sin Deel af Sienderdigheder; han har været i Livs-Fare til Søes, han misfede 1707 den 12 Dec. ved en ulykkelig Jildebrand sin Præste-Gaard og Eyendele, han har haft Deel i Krigens Besværligheder, han har ved den sidste grasserende Dvæg-Syge 4 Gange mistet sit Dvæg, og i dette Aar er han igien bleven Enke-Mand efter sin 3die Hustrøe, og lever alt saaa eentlig tilbage i sin Alders 74de og sit Embeds 51de Aar.

Hans Alder
og lange
Tjenste.

CAP. IX.

Om Hr. Hans Seidelin, Sogne-Præst for Ønsted og Laaning Sogner i Aarhus Stift.

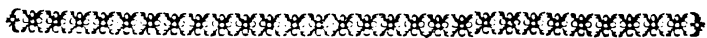
Hans Fødsel. Om denne Mand har jeg ingen anden Underrætning, end at han er fød i Schanderborg, hvor hans Fader var Præst, og at han af Biskop Doct. Joh. Braem er ordineret til Præst den 1 Sept. 1697; hvilket ogsaa Mag. P. Poulsen stadfæster i sin Catal. Pastorum Aarhus. pag.

pag. 70. hvor han siger om ham: sedulam agit animarum tibi concreditarum curam : Han sørger flittig for sin anbetroede Menighed. Han lever endnu, men fordi han er svag baade i Hænder og Fødder, har han siden 1746 ikke været i stand til at forrætte Embedet, men overladt alting til hans Adjunctum Hr. Nicolai Langeballe og boer som Emeritus for sig selv i Unner-Gaarden.

Han haver altsaa været Præst i 55 Aar.

Lange
Lieniste.

Det er ellers mærkværdigt, at ligesom jeg i de 2 foregaaende Capitler har handlet om tvende Brødre, som begge ere Semifeculares, og boer i et Stift hos hinanden, saa havde ogsaa Hr. Hans Seidelin en Brøder i Nærværrelsen hos sig ved Navn Hr. Nickel Seidelin, som opnaaede sit Embeds 52de Aar; men er allerede for nogle Aar siden ved Døden afgangen, og skal siden omtales i den 3die Classe.

CAP. X.

Om Hr. Hans Spleth, residerende
Capellan til store Hedinge, og Sogne-
Præst til Hoyerup i Siellands Stift.

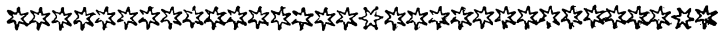
Han er fød i store Hedinge den 8 Sept. 1671. Hans Fader var Hr. Frideric Spleth, som ligeledes var residerende Capellan til store Hedinge og Sogne-Præst til Hoyerup. Hans Moder var Anne Hans Datter. Hiemme blev han i nogle Aar informeret af Mag. Dideric

- deric Gruube; Siden blev han 1686 sat i Kjøge Skole, hvorfra han efter 4 Aars Forløb den 11 Maj 1690 blev dimitteret af den berømmelige Rector Mag. Lars Thura, som siden blev Biskop i Ribe. Efterat han havde taget sine Academiske Examina, og i nogle Aar opholdt sig ved Academiet, hvor han efter Hr. Stads-Raad Windings Recommendation nød Kosten paa Klofret, maatte han 1695 begive sig hjem for at gaae sin gamle og svage Fader til haande i hans Embede, og fik derved god Lejlighed til at øve sig i at prædike. Den 18 Martii 1699 blev han af Højsalig Kong Christian V kaldet til residerende Capellan udi store Hedinge i hans Faders Sted, som vel endda levede, men formedelst Alderdom og Svaghed kunde ikke forrætte Embedet, og derfor affod det til Sønnen, som dertil af Biskop D. Bornemand blev ordineret den 29 Martii 1699, sist i samme Aar døde hans Fader, og da blev han ogsaa af Højsalig Dronning Charlotta Amalia, som da residerede paa Gørsløfs Slot, kaldet til at være Sogne-Præst i Høyerup.
- Aar 1700 kom han i Ægteskab med Birgitte Lyngbye en Datter af Hr. Th. Lyngbye Sogne-Præst til Hørbye i Sjælland; med hende avlede han 5 Børn, af hvilke Sønnen Hr. Frideric Spleth i nogle Aar var Faderens Capellan, men blev siden Sogne-Præst til lille Hedinge. 1745 mistede han sin Hustru, efterat han paa 45de Aar havde nydt megen Glæde og Lyfsalighed i sit Ægteskab. Aar 1748 blev Hr. Thomas Lyngbye ham adjungeret med Bevilgning at succedere. I øvrigt er han endnu ved tæmmelig Helbred, kand læse den fineste Stil, forrætter undertiden Ministerialia, men klager meest over Hufommelsens Svækkelse.
- Sliber Student.
- Capellan
- Sogne-Præst.
- Ægteskab
- og Børn.

kelse. Han haver altsaa levet i 80 Aar, og tient
over 52 Aar.

Høje Alder
og lange
Lieniste.

Han levede, da jeg fik Underrøtning om ham, men fornemmeligt at være
død inden dette blev trykt sc. den 24 Aug. 1751.

CAP. XI.

Om Mag. Clemen Poulsen, Sogne- Præst til Linnaae og Dallerups Menig- heder i Aarhus Stift.

Han er fød paa Søbye-Gaard den 19 Sept. 1675.
Hans Fader var Jens Poulsen Kongelig Commerce-
Assessor. Efterat han hjemme havde været under pri-
vat Information, blev han i sin Alders 15de Aar 1690
sat i Fridericia Skole, hvor han under den berømme-
lige Rector Ge. Serup, som siden blev Professor i Kie-
benhavn, gjorde i toende Aar saa god Fremgang, at
han 1692 blev dimitteret til Academiet. Efterat han
havde taget sine Examina, blev han Informator for den
unge Foscham, og da han Aar 1700 var bleven Magi-
ster Philosophiæ, besluttede han at rejse udenlands;
men da han stod færdig at fuldføre sit Forsæt, blev han
i det samme kaldet til Sogne-Præst for ovennævnte
Menigheder. v P. Poulsen Catal. Past. Aarhus. p. 13.
Han har altsaa siden 1700, da han af Biskop Doctor
Braem blev ordineret, tient i en og samme Me-
nighed i 52 Aar.

Fødsel og
Herkomst.

Bliver
Student.

Præst

Lange
Lieniste.

Han

Han berømmes for en god og alvorlig Mand, der flittig har forrættet sit Embede, og ført et anstændigt Liv og Levnet. Han er endnu tammelig rørig, dog antog han 1744 Capellan. I det øvrige er han uden Børn og Livs-Arvinger.

CAP. XII.

Om Hr. Christopher Kraft, Sogne-Præst til Ringeboe Menighed i Christiania Stift i Norge.

Fødsel og
Herkomst.

Han er fød den 6 Maj 1676 paa Edsvolds Præstegaard i øvre Rommeriget, hvor hans Fader Hr. Jens Kraft var Sogne-Præst. Af bemældte hans Fader blev han, efter en christelig Opdragelse, Skolegang, og udstandne Academiiske Examina, ved moden Alder kaldet til at være hans Medtjenere, og dertil ordineret den 2 Sept. 1701. I dette Embede holdt han ud i 12 Aar, indtil hans Fader døde 1713. Derved blev Sogne-Præsten i Ringeboe Hr. Bent Mogensen forflyttet til Edsvold, og Hr. Christopher Kraft blev igjen Sogne-Præst for Ringeboe Menighed.

Bliver
Capellan

Sogne-
Præst

Egteskab

og Børn.

Han kom 1703 i Egteskab med Margrete Friderics Datter Monrad, som for 3 Aars Tid siden ved Døden er afgangen, med hende levede han i 45 Aar, og blev af GUD velsignet med 10 Børn, 6 Sønner og 4 Døtre, af hvilke nu ikkun lever tvende Sønner og en Datter, som alle 3 boer i Nærvarelsen hos Faderen, Sønnerne ere begge Capitainer i Kongens Tjeniste,
og

og Datteren lever i Ægteskab med Hr. Sigvard Friis Irgens, som er Faderens Medtiener med allernaadigst Bevilgning at succedere.

Han havde 1742 den Ulykke, at han blev Natte-
Fider hjemføgt med en forfærdelig Ildbrand, som be-
røvede ham Huus og Gaard, Meubler og Bøger, ja
endogsaa hans Præste-Klæder. For 2 Aar siden gjorde
han et Fald ned af en Klippe, hvorved han blev saa got
som død baaren hjem; dog er han saa vidt kommen sig,
at han undertiden selv kand forrette Tienisten.

Han er bekendt for en ærlig og rætsindig Guds
Tiener, han lever endnu i sin Alders 77de Aar, og
haver overlevet sit Embeds 51de Aar.

Hans Alder
og lange
Tieniste.

*****

CAP. XIII.

Om Hr. Jens Gregersen, Sogne-
Præst i Wisbne og Provst over Loe
Herred i Riber Stift.

Han er fød i Døstrups Præste-Gaard, hvor hans Fader Hans Fødsel.
Hr. Gregers Hansen Stafning var Sogne-Præst.
Efter udfandne Academiske Examina blev han
1701 kaldet til Sogne-Præst for Wisbne Menighed, Bliver Præst
og indsat Dom. I Adventus samme Aar, haver altsaa
tient over 50 Aar, lever endnu, har 2 Gange Lange Tieni-
været gift. Videre Underrætning om ham har jeg ikke
fundet bekomme. ste.

M m

CAP.

CAP. XIV.

Om Hr. Jens Splid, Sogne-Præst for Schaarup og Tuulum Menigheder i Aarhus Stift.

Hans Fødsel. Han er fød Aar 1671. Han reiste i nogle Aar uden-
 Reiser udenlands. lands og opholdt sig i sær i Engelland, var der-
 Bliver Capellan hos Hr. Niels Friis Sogne-Præst for Schaarup
 og Tuulum Menigheder; dertil blev han af D. Braem
 Successor. ordineret den 10 Maji 1702. Siden succederede han
 Lønge Lønne. dette Aar 1752 opnaaet sit Embeds 50de Aar.

Han skal være meget æret og elsket for hans rede-
 lige Gemyt og uanstødelige Bæsen; Derfor ogsaa hans
 Excellence Hr. Vice-Stadtholder Bentzon, da han var
 Stift-Amptmand i Aarhus skal med særdeles Bevaa-
 genhed have distingveret denne gamle Mand, som hav-
 de haft den Ære at informere højbemældte Hr. Bentzon
 i hans unge Aar.

Han er endnu temmelig rørig, og fører en ordent-
 lig Leve-Maade; dog blev 1747 Hr. Christen Winding
 ham, som Successor adjungeret.

CAP.

CAP. XV.

Om Magist. Christian Ring, Con-
rector ved Roeskilde Cathedral Skole
i Sielland.

Han er fød i Sielland udi Tudsø, en Lands-Bye be- Hans Fødsel
liggende imellem Roeskilde og Callundborg. og Herkomst. Hans
Fader var Henric Söfrensen Bye-Skriver i Holbeck,
Herreds-Skriver til Tudsø Herreds-Ring, og den vidt-
berømte D. Th. Bartholins Foged over Hagestedts Gaard
og Gods. Hans Moder var Birgitte Thomas Datter.
Efterat disse hans Forældre havde, efter Kiøbenhavn
Beleyring, sat sig ned i Tudsø, og selv opbygget det
Sted, som de beboede, avlede de denne Søn den 20
Aug. 1668. Da de i nogen Tid havde holdt ham hiem-
me til Gudsfrugt, til Læsning og Skrivning, besluttede
de at opoffre ham til Geistlig Stand, holdte derfor først
Informator til ham hiemme, og satte ham siden til en
gammel reduceret Rector i Holbeck ved Navn Jens
Oluffen, som informerede vel og grundig; men blev
formedelt sin høye Alderdom og svage Syn drillet af
Disciplerne, som læste i Bogen, naar de skulle læse
uden ad, hvistede hinanden i Øret, og saaledes ved at
ville bedrage deres Lærere bedroge sig selv allermeest.
Imidlertid døde hans Fader 1677; hvorfore hans Mo-
der, som endda havde tvende yngre Sønner, beslutte-
de at tage en Informator i Huuset til dem alle. Men
da hun Aaret derefter kom i nyt Egteskab med Hr.
Mads Jacobsen Sogne-Præst til Vutterup og Tudsø
Menigheder, drog han al Faderlig Omsorg for deres

Bliver
Student

Opdragelse, lod dem først informere hjemme, og satte siden de 2 ældste i Koeskilde Skole under Rector Mag. Peder Schade, af hvilken ogsaa Christian Ring med et got Testimonio blev dimitteret 1686: Han fik strax Kost paa Kloostret, og tænkte at forblive ved Akademiet, indtil han havde udtraaet alle sine Examina; men da Borgmester Anders Schult i Holbech forlangede ham til at læse for sin Stif-Søn, antog han samme Condition, i hvilken han holdt ud indtil Aar 1691, da han igien kom til Kiøbenhavn, blev Baccalaureus, og fik Sted i Walkendorfs Collegio. Anno 1693 døde hans Moder; og som han, medens han laae i Walkendorfs Collegio, havde under Information Borgmester Lerches Søn fra Nyborg, og samme Borgmester havde hjemme flere Sønnen, som han vilde have oplært, saa overtalede han Ring til at forlade Collegium, og at drage over til Nyborg tillige med sin Discipel, der forblev han ogsaa, indtil han havde dimitteret samme Discipel, som siden blev Regiments-Quartiermester og Cancellie-Raad.

Lægger sig
efter Navi-
gation.

Siden besluttede Ring at forlade Bogen, gav sig ind paa en Navigations Skole i Kiøbenhavn, hvor han i en Hast lærde, hvad han havde fornøden. Han reiste derpaa først til Jöland med Skipper Gudmand Jacobsen 1697; og da denne Reise gik vel af, satte han sig fast for at ville paatage sig en længere Reise; Men da GUD havde forudseet ham til noget andet, blev han, efter sin Hiemkomst fra Jöland, den 18 Julii 1698 af salig D. Henr. Bornemand beskiftet til at være Rector i Nestveds Skole; Der tjente han i 25 Aar indtil 1723; da han af salig D. Worm blev forflyttet til Conrektoratet i Koeskilde Dom-Skole; hvor han endnu lever, men som Eme-

Bliver
Rector
i Nestved.
Conrektor
i Koeskilde.

Emeritus fra 1748, da han formedelst sin høye Alderdom maatte begiere sin Dimission, hvilken han og erlangede med 300 Rdlrs aarlig Pension, som betaales af hans Successor M. Ant. Tholstrup. Han haver nu fyldt sine 84 Aar, og tient i offentlig Skole-Embede i 54 Aar.

Høye Alder
og lange
Tjeniste.

Han har været en meget flittig og dygtig Skole-Lærere, og han har den Glæde, at ikke en af de mange Disciple, som han har dimitteret, er ved første Examen eller Depositzen bleven rejiceret. Han har blant andre dimitteret salig Rasmus Æreboe, som var Notarius Publicus, og salig Oluf Lygaard, som var stemplet Papis Forvalter.

Han er den eeniste iblant mine Jubel-Lærere, som i Skole-Embedet allene har tient over 50 Aar. Sine Spare-Timer haver han anvendt deels paa at læse privatim for de Disciple, som vare flittige og havde Lust dertil; deels paa at forfærdige adskillige inaae Skrifter: Saaledes haver han verteret nogle af Ciceronis Orationer, Officia Ciceronis, vitas Imperatorum Romanorum fra Romulo indtil Octavium Augustum inclusive. Han har gjort en Tabulam Synopticam over de Græske Conjugat. Baryt. Circumfl. og Verborum in μ , han har og skrevet Rudimenta Hebr. Lingvæ, som' nuetigen kand kaldes en Grammatica, og endelig Institutiones Geometr. ad ductum Pitisci Grönberg.

Hans
Skrifter

Det er bekiendt, at Corrector Ring havde en Broder, som gif over til den Papiske Kirke, om han endnu lever, veed jeg ikke; han var Præst ved den Kejserslige Envoyés Svite i Kiøbenhavn, ungefær ved de Aar 1725 og 1726; og da jeg samme Tid var Alumnus i Borchens Collegio, og de Catholikes Gudstieniste blev

Underrætning om
hans Broder.

holdt i den store Abr. Lehns Gaard næst ved Collegium, saa hørte jeg ham nogle Gange prædike, og maa tilstaa, at han var en stor Orator, men derhos en hidsig Forfægtere af den Papisitiske Kirke. I Anledning af dette Naboeffkab besøgte jeg ham ogsaa et par Gange; da han vel var beskeden i sin Tale, men dog meget paa-staaende paa sine Meninger. I sær stødte han sig meget over de Geistliges Ægteffaber hos os; jeg satte derfor paa een af mine Disputatzer blant andet det corollare, at ogsaa Apostelen Paulus har været gift, gav ham Disputatzen, og bød ham til at opponere; Men han undskyldte sig med, at det vilde give for stor Opsyn; helst siden der allerede mumledes om, at han skulde bort; fordi det var anstødeligt, at han, som havde forladt vores Lærdom, skulde offentlig staae i Hoved-Staden og prædike imod den. Endskjønt nu Conrector Ring i sit Levnets Løb intet har nævdt om denne sin Broder, saa veed jeg dog af andre, at han med stor Nidkierhed har sat sig imod Broderens Bildfarelser.

Samme Uge som dette Ark skulde trykkes, døde denne gamle og sittige Skole-Lærere: nemlig den 11 Martii 1753.

CAP.

CAP. XVI.

Om Hr. Niels Olsen Holmboe,
Sogne-Præst for Astrup, Sulstrup og Hvils-
ager Menigheder i Aarhus Stift.

Han er fød i Torrild Præste-Gaard, hvor hans Fa-
der Hr. Ole Holmboe var Præst. Han blev først
Capellan hos sin gamle Fader i Torrild, og dertil af
Biskop Braem ordineret den 30 April 1700. Siden
kom han 1714 til ovennævnte Menigheder, hvor han end-
nu lever, og haver overlevet sit Embeds 52de Aar.

Hans Fødsel
og Herkomst.
Bliver
Capellan.
Successor

lange Tjeniste

Han skal være af et meget frimodigt Sind, som
vel har hjulpet meget til at forlænge hans Dage. Han
lever disforuden i god Velstand, og haver ingen Børn.
Aar 1748, da Byrden begyndte at blive ham alt for
svær, antog han en Capellan ved Navn Hr. Thøger Møl-
ler, som siden har faaet Kalds-Brev paa at succedere.
V. Poulsen Catal. Past. Aarhus. p. 40.

* ~ ~ ~ ~ ~ *

CAP. XVII.

Om Hr. Christen Jacobsen Gamst,
Sogne-Præst til Fuglede i Siellands Stift.

Han er fød den 1 Maji 1678. Hans Fader var Hr.
Jacob Gamst, som først var Capellan i Skiørpin-
ge, og blev siden Sogne-Præst i Fuglede. Hans Mo-
der var Johanne Mogens Datter Levin. Efter privat
Information hiemme blev han sat i Stagelse Skole;
hvorfra han 1700 blev dimitteret af da værende Rector
Mag.

Hans Fødsel
og Herkomst.

Bliver
Student

Mag. Christian Clementin. Da han havde taget sine Academiske Examina, blev han den 1 Aug. 1703 antaget til at være Capellan hos Hr. Jacob Fribert i Svalle-
 Capellan rup, og dertil af Biskop D. H. Bornemand ordineret. 1707 forlangede hans gamle Fader ham til Capellan, da han tillige blev Sogne-
 Sogne- Degn ved Julede Menighed, og da Faderen døde 1709, blev han Sogne-
 Præst. Han lever endnu, og haver den 1 Aug. 1752 indtrædet
 lange Tieniste sit Embeds 50de Aar.

Han har tvende Gange været gift: først med Abi-
 gæl Maria Tröstrup; med hende avlede han 2de Søn-
 ner og 1 Datter, af hvilke den ældste Søn og Datteren
 ere døde, og den anden Søn Hr. Jacob Gamst er Ca-
 pellan hos Faderen. Efter denne Hustrøes Død giftede
 han sig anden Gang med Margrete Windekilde, en
 Datter af Raadmand Peder Olsen Windekilde i Cal-
 lundborg, med hende har han avlet 1 Søn, som ogsaa
 lever.

Ende paa den anden Klasse.

Den

Den tredie Classe.

Indeholder 212 afdøde Lærere, om hvilke ingen udførlig Underrætning kand gives; De anføres derfor med de Omstændigheder, som vides om dem, efter Alphabetisk Orden.

A.

Albinaus eller Witte (Nicolaus.) Han blev Præst i Ulderup i Sundewits Provstie i Jerstendomm med Glücksborg Aar 1588. Han døde 1646 haver altsaa tient i 58 Aar. Han roses for at have været en lærd og flittig Mand. Han maa ikke confunderes med en anden Nic. Albino, som var Biskop i Skaane.

Allerup (Christen Christensen) Præst til Lem, og Provst over Bølling Herred i Niber Stift. Han blev kaldet 1693 og døde 1747. Han var 84 Aar gammel, og havde været Præst i 54 Aar.

Anchersen (Jens) Sogne-Præst til Langaac, Thorup, og Winge Menigheder i Viborgs Stift. Han blev ordineret den 7 Febr. 1694, og døde den 13 Junii 1748, haver tient over 54 Aar.

Anderfen (Barthold) Sogne-Præst til Brønnum, Siem, og Torrup Menigheder i Viborgs Stift; blev ordineret 1657, og døde 1717, haver altsaa tient i 60 Aar.

N n

An-

Anderfen (Jens) Sogne-Præst til Aalsøe og Høds Menigheder i Aarhus Stift og Provst i Sønder Herred. Haver tient i 50 Aar. v. P. Poullsens Catalog. Pastorum Diœc. Aarh. p. 59.

Anderfen (Söfren) Sogne-Præst til Glud og Hiarnøe og Provst over Bierre- Herred i Aarhus Stift. Han er fød 1590 den 24 Aug. og døde den 23 April 1681 i sin Alders 91de Aar. Han var Præst i 63 Aar, og Provst i 43 Aar. v. Poullsens Catal. Pastorum Diœc. Aarh. p. 4.

Anderfen (Söfren) Præst til Aaers og Haubroe Menigheder i Viborgs Stift. Han var fød i Aaers Lands-Bye, og opdraget af Hr. Peder Pederfen Stub, som var den første Lutheriske Præst efter Reformationen der paa Stedet, hannem blev han som Successor adjungeret, da han kun var 20 Aar gammel; men levede selv siden uden Adjuncto indtil Aar 1593, da han døde i sin Alders 90de, og sit Embeds 70de Aar.

Andræx (Jacobus) Præst til Jordkær ved Hadersleben. Han døde 1626 i sin Alders 77de og sit Embeds 53de Aar.

Ligesom ogsaa dennes Fader Andreas Pauli døde 1577 i sin Alders 78de og sit Embeds 50de Aar. Ja det blev ikke derved, at Faderen og Sønnen bleve Semifeculares; Men Sønnen Paulus Jacobi døde 1654 i sin Alders 78de og sit Embeds 54de Aar; Og Sønnen Sønnens Søn Petrus Paulinus døde 1706 i sin Alders 72de, og sit Embeds 52de Aar.

De

De tvende førstelvare Præster til Jordfiær, og de tvende sidste til Nies, som ligger i Nærværelsen ved Jordfiær. See D. Pontoppidans Annal. Tom. III. pag. 764.

B.

Bang (Niels) Sogne-Præst til Klinte og Grinde-
løse Sogner i Fyens Stift, blev der Præst 1558,
Provst 1589 den 13 Julii, døde 1608; var altsaa
Præst i 50 Aar, Provst moren i 20 Aar,
han skal ellers have været en Eleafred.

Bang (Christianus Stephani) Præst til Rommedal
Sogn paa Hedemarken i Aggershuus Stift i Norge.
Han døde 1678 i sin Alders 98de og sit Em-
beds 64de Aar.

Om hans Commentario i 10 Tomer over Luthe-
ri Catechisimum fand læses Joh. Molleri Hypomn.
p. 194: og Alb. Thuræ Idea Hist. Lit. p. 285. Han
har og udgivet Christianiaæ Stads Beskrivelse
in 4to trykt i Christiania af Val. Kuhn 1651.

Barschiær (Johan) Sogne-Præst til St. Michels Kir-
ke i Slagelse og Provst over Slagelse Herred. Hans
Fader var Mag. Dideric Barschiær Sogne-Præst til
Sæbye og Hallingsløvs Menigheder, og hans Far-
fader var D. Johan Barschiær Kongl. Hoff-Prædi-
kant i Friderici IIIii Tid.

Deres Forfædres Tilnavn skal have været Sma-
gebier, hvorfor det er forandret til Barschiær, vides
ikke. Hvad Aar M. Johan Barschiær først blev Hører
i Sorøe, kand jeg ikke sige, men det er vist, at han

Åar 1694 var Collega 3tiæ Classis i bemældte Skole. Ivende Åar derefter 1696 blev han kaldet til St. Petri Kirke i Slagelse, og efter et Åars Forløb til St. Michels Kirke sammesteds. 1729 blev han Provst, og døde i April 1744. Han har da fra 1694 at regne tient i det mindste i 50 Åar.

Han var gift med Byfogdens Fr. Eisenbergs Datter i Kiøbenhavn, med hende avlede han en Søn og en Datter.

Han skal have været en god Philologus, var ellers en from, fredelig og sagtnodig Mand.

Biesche (Knud) Sogne-Præst til Gamtofte i Fyen. Han døde 1701 i sin Alders 80de og sit Embeds 54de Åar.

Han skal have lidt meget af sin utafnemmelige Søn og Successor.

Blichfeld (Christen) Sogne-Præst til Ringsted og Provst over Ringsted Herred i Siellands Stift. Han er fød i Åarhuus i Jylland 1633 den 18 Aug. Han blev Præst i Ringsted den 11 Junii 1663. Han blev Provst i Herredet 1687, og han døde den 2 Martii 1717, haver altsaa levet i 83 Åar, og været Præst i 54 Åar.

I Actis Synodalibus for 1709 findes disse Ord: Provsten af Ringsted M. Christen Blichfeld lod læse en Fundag paa 500 Rdlr. Capital Croner til en Søndags Aftenfangs Dienistes Stiftelse, hvilken han tillige med sin Hustrøe Johanne Munkgaard

gaard havde givet, og sat denne Capital i en Gaard i store St. Clemens Stræde i Kiøbenhavn, med saadanne gode og visse Vilkor, at Capitalen ikke fandt undergaae, og den aarlige Rente ikke mangle.

Hans Tid blev ogsaa Beenløse Sogn annecteret til Ringsted.

Blix (Mentz Mogensen) Sogne-Præst til Jelsø Præste-Gield, og Provst udi Ryfylke Provstie i Christiansands Stift i Norge. Hans Fader var Magist. Mogens Blix Provst og Sogne-Præst til Dom-Kirken i Tronhiem. Hr. Mentz Blix blev først Capellan pro Persona til Evie Præste-Gield Aar 1688. Fire Aar derefter 1692 blev han Sogne-Præst til samme Menighed; og 1716 gjorde han med Kongelig Bevilgning Mage-Skifte med Hr. Niels Thyrolm Sogne-Præst til Jelsø Menighed. Han døde 1743 i sin Alders 83de og sit Embeds 55de Aar.

Bonnus (Jacobus) Sogne-Præst til Darum i Riber Stift. Han døde 1649 i sin Alders 75de og sit Embeds 54de Aar.

Han har skrevet *Analyfin Historicam Vaticanii Lactantii de Imperio Occidentis in Orientem transferendo*. Witteb. 1596 in 4to. Han har ogsaa gjort adskillige Orationer og Vers. Alb. Thura i hans *Idea Hist. Lit.* p. 356 nævner intet om ovennævnte Skrifter, men tillægger ham derimod et Skrift kaldet *Anagraphen seu Discursum Historicum de Intaphernis uxoris voto*, quod apud Herodotum Lib. III.

exstat ad Schougardt & Wernerum Parsberg Nobil-
les Danos.

Bornholm (Rasmus Jensen) Sogne-Præst til Vester
Marie Sogn paa Bornholm. Han har tient
i 55 Aar.

Boysen (Jacob) Præst til Magsrup og Jægerup Me-
nigheder i Hadersleb Amt. Han var fød 1663.
Han blev Præst 1693. Og han døde 1746. Havde
altsaa levet i 83 Aar, og tient i 53 Aar.

Brandstrup (Jörgen Nielsen) Sogne-Præst til Seerup
og Lemming Menigheder i Aarhuus Stift. Han
blev af Biskop Jens Gødsen (Jano Ægidio) ordineret
anno 1602, og døde 1662. var altsaa Præst i
60 Aar. vid. P. Poulsen Catal. Past. Aarhus.
pag. 28.

Brasen (Jens Nielsen) Sogne-Præst til Giedsted og
Tielsøe Menigheder i Viborgs Stift. Han blev or-
dineret 1626 og han døde 1680, har altsaa
tient i 54 Aar.

Broch (Ove) Sogne-Præst i Greenaae Kiebsted i
Aarhuus Stift. Han var fød 1647 i Hammelev
Præstegaard, hvor hans Fader Hr. Christen Broch
var Sogne-Præst. Han blev 1673 ordineret til
Capellan udi Greenaae, var ogsaa nogle Aar Feldt-
Præst. Aar 1686 blev han kaldet til Sogne-Præst
for Greenaae, efterat salig Mag. Gert Winneke var
derfra forflyttet til Holmens Kirke i Kiøbenhavn.
Han døde 1729, efterat han havde levet 82 Aar,
og tient i 56 Aar.

Han blev 1702 Provst udi Nørre Herred.

Brun

Brun (Georgius) Præst til Sønderborg paa Alssee; hvor han før har været Præst, vides ikke; men af hans Grav-Skrift, som anføres i D. Pontoppidans Ann. Tom. III. p. 800, sees, at han er død 1631 i sin Alders 107de Aar. Samme Grav-Skrift lyder saaledes:

Epitaphium Reverendissimi Viri Dn. Georgii Brunen P. M. Ecclesiastæ quondam hujus Civitatis optime meriti, qui obiit annô 1631 ætat. 107,

Senex hic ille Presbyter,
Huic cœtui qui præfuit
 Denos quater nec non duos
 Annos fideli industria.
 Tandem jubente altissimo
 Vitæqve clauso termino
 In Pace Christi mortuus,
 Hac æde sacra est conditus
 Vixit, quod est rarissimum,
 Annos super centesimum
 Septem, & tamen sub exitu
 Prudens piusqve, obdormiit.

Af disse Ord: at han i 42 Aar har forestaaet denne Menighed (*huic Cœtui*) maa man slutte, at han tilforne har været Præst paa andre Steder. Ja om han end først er kommen i Embedet, da han var 50 Aar gammel, saa haver han dogi det ringeste tient i 57 Aar.

Bruno (Petrus) Præst i Satrup i Sundewits Proovstie i Forstendømmet Glücksborg. Han er fød Aar 1495. Blev Præst 1522. Han var blant Præsterne der i Lan-

Landet den første, som giftede sig 1527. Han døde 1572 i sin Alders 80de og sit Embeds 50de Aar.

Baade hans Søn Petrus Bruno, og hans Sønne-Søn Nicolaus Bruno levede, enhver af dem i 73 Aar, og tiente i 49 Aar; at i saa maade Fader, Søn og Sønne-Søn have tient i samme Kald i 148 Aar.

Bruun (Ebbe Jensen) Sogne-Præst til Gimlinge og Provst udi vester Flackebjerg Herred i Sieland. Han var fød til Goding i Jylland, var først Slots-Præst til Anderskov over 19 Aar, siden Sogne-Præst til Gimlinge over 31 Aar, Provst i 22 Aar. Døde den 10 Julii 1671, da han var 81 Aar gammel, og havde tient over 50 Aar.

Han skal have været en lærd Mand, og i sær en stor Philologus Latinus. Han havde kun en Søn Jens Ebbesen Bruun, som var øverst Borgmester og Hospitals Forstander i Slagelse.

Bruun (Jacob) Sogne-Præst til Herstøf og Giesninge Menigheder i Somme Herred i Sieland. Han blev ordineret 1689. Han levede endnu 1740, og døde uden Tvivl samme Aar, eller Aaret efter, haver altsaa tient over 51 Aar.

Han har som en Paralyticus ligget ved Sengen i 12 Aar.

Bruun (Jochum) Sogne-Præst til Fæbye Menighed i Woldborg Herred i Sieland var først i 4 a 5 Aar Capellan, blev Sogne-Præst 1666, og døde 1714. har altsaa tient meget over 50 Aar.

Bruun (Niels Franzen) Præst til Maglebye paa Møen. Han var først Capellan hos Hr. Jens Nielsen, og tiente

tiente fra 1611, indtil 1676, da han døde i sit Embeds 65de Aar.

Buch (Knud Mogensen) Sogne-Præst ved Schanderups Menighed i Undst Herred i Riber Stift. Han forrættede hienne hos sin Fader Bonde- Arbejde, indtil han var 18 Aar gammel, da begav han sig først i Latinsk Skole. Han blev Præst 1553, og døde 1604. Haver altsaa tient i 51 Aar.

Han skal have været en meget brav og retsindig Mand. Hans Søn Hr. Jens Buch var først Rector i Colding, og succederede siden Faderen i Schanderup. Foruden Hr. Jens Buch have siden 3 af Hr. Knuds Descendentere været Præster sammensteds.

Buch (Mads) Sogne-Præst ved Egtved og Dosted Menigheder i Riber Stift. Han var kaldet for Reformationen 1531; men antog den Lutheriske Religion; Han døde 1583, var altsaa Præst der paa Stedet i 52 Aar.

I hans Tid blev Egtved og Dosted annecterede til disbedre Subsistence for Præsterne, efterdi Siele-Messerne vare affkaffede. Han fik sin Søn Hr. Niels Buch til Comminister og Successor; men han levede ikkun 5 Aar efter Faderen.

Buch (Söfren Jensen) Sogne-Præst ved Olgods Menighed i Riber Stift. Han kom i Embedet 1556, og døde 1606, var altsaa Præst i 50 Aar.

Han skal have forud saet sin Døds Tid, som sees af hans Epitaphio, hvilket er anført i D. Pontoppid. Marm. Dan. L. II. p. 245. Hvor den Trykfeil maa rættes, at Olgod Menighed regnes til Fyens Stift.

C.

Chortogæus (Christopher Svendsen) Præst paa Høland i nedre Rommerige i Aggershuus Stift i Norge. Han blev Capellan i Høland 1662, efter 27 Aars Forløb Anno 1689 blev han Sogne-Præst sammesteds, og levede indtil 1715, havde altsaa været Præst i 53 Aar.

Christensen (Anders) Sogne-Præst til Refsnes i Aars Herred i Siellands Stift. Han blev ordineret 1602, og døde den 19 April 1652. Havde altsaa tient i 50 Aar.

Christensen (Hans) Sogne-Præst i Ulsøe i Farsøe Herred i Sielland. Han var først Capellan i Worthingborg i 19 Aar, siden Sogne-Præst i Ulsøe i 32 Aar, døde den 13 Sept. 1642, efterat han havde tient i 51 Aar.

Christensen (Peder) Sogne-Præst for Tifiøbs Menighed i Siellands Stift. Han blev Præst 1619, og døde den 4 Maji 1669. Han blev 80 Aar gammel, og tiente i 50 Aar.

Hans Grav-Skrift lyder saaledes:

Respice Finem:

Her slap jeg ned til Noe
Faldt under denne Sten.
J Tifiøb var mit Boe,
Hr. Peder Christensen.
Lundtoft i Sielland var
Mit Føde-Bye og Sted

De

De efter fire Snees Aar
 Mig lagde i Graven ned.
 I Likieb var jeg Præst
 Halvtresfindstive Aar
 Jeg der to Hustruer fæst.
 Sex Børn den førstes var.
 Den 4 Maji 1669.

Christianfen (Gregers) Sogne-Præst til Brøns i
 Hvidding Herred i Niber Stift. Han blev ordineret
 af Biskop Joh. Taufano 1558 og døde 1614, i sin
 Alders 77de og sit Embeds 56de Aar.

Christophersfen (Otto) Sogne-Præst udi Ledøe i Emø-
 rum Herred i Siellands Stift. Han var Capellan
 i 10 Aar, og Sogne-Præst i 40 Aar. Han døde
 1719, efterat han havde tient i 50 Aar.

Clausen (Anders) Sogne-Præst til Tostelund, og
 Provst over Nor-Rangstrup Herred i Niber Stift.
 Han er fød 1619 i Brøns, blev Præst Aar 1647.
 Provst Aar 1668, og døde 1704. Haver alt-
 saa tient i 57 Aar.

Hans Søn Hr. Claus Anderfen Slange, som blev
 Faderen adjungeret 1685, blev ogsaa Semifecularis,
 og tient i 54 Aar, saa at Fader og Søn have tient
 i samme Menighed over 110 Aar.

Clausen (Claus) Sogne-Præst ved Emmerlew Me-
 nighed i Niber Stift. Han blev Præst 1636 og dø-
 de 1691 i sit Embeds 55de Aar.

Hans Fader Hr. Claus Povelsen, som forestod
 samme Menighed, blev ogsaa Jubel-Lærere, saa at
 D o 2 her

her igien Fader og Søn i samme Menighed have
tient over et Seculum.

Cold (Hac) Præst til Rommedalen paa Hedemarken
og Provst i Hedemarkens og Østerdals Provstie.
Han var fød 1649 i Øyers Præste-Gaard, hvor
hans Fader Hr. Anders Co'd var Præst. Hans
Moder var Sara Frans Datter Hummer. Han blev
kaldet til Præst til Rommedalen 1674. Han afstod
1724 Kaldet til sin Sviger-Søn Hr. Gryner, og
levede indtil 1730 da han døde i sin Alders 81de og
sit Embeds 56de Aar.

Hans værdige Søn Hr. Johan Cold Præst til
Christians Kirke i Fridrichshald og Provst udi nedre
Borgeshjæl lever endnu, og skönt han ikke har op-
naaet sit Embeds-Jubilæum, saa har dog han og
hans Fader tient i et heelt Seculo.

D.

Dahler (Petrus) Sogne-Præst til Brøns, og
Provst over Hvidding Herred i Niber Stift. Han
blev ordineret af Biskop Lodberg 1691, og døde den
7 Martii 1746 i sin Alders 80de og sit Embeds
55de Aar.

Danielsen (Christopher) Sogne-Præst til Houlbjerg
og Granklef Menigheder i Aarhus Stift. Han
blev ordineret af Biskop D. Jens Gødsen 1607, og
han døde 1669, var altsaa Præst i 62 Aar.

Han var ogsaa Provst i Houlbjerg Herred i 29 Aar.
See M. P. Poulsens Catal. Past, Diœc. Aarh. p. 30.
Dith-

Dithmari (Laurentius) Han var først Præst til Lønborg og Gamst Menigheder, blev siden den første Evangeliske Præst til Dillingwad og Eikwad Menigheder ved Alpenrade. Han døde 1565 i sit Embeds 58de Aar.

See D. Pontopp. Ann. Tom. III. p. 406.

Dorschæus (Michael) Sogne-Præst til Windinge Menighed i Ulfborg Herred i Nibe Stift. Tiente i 52 Aar.

Eigesomt ogsaa trende af hans Formænd i samme Menighed ere blevne Semifeculares.

E.

Engelbretsen (Sigvard) Sogne-Præst paa Læssøe i Guldbrandsdalen i Aggershuus Stift i Norge (hvor Præsterne kaldes udødelige, efterdi de ere alle der blevne meget gamle, og ikkun en Præst siden Reformationen død in loco) han blev Præst 1636, og døde 1694. Havde altsaa tient i 58 Aar.

Engelstrup (Mads Oluffen) Sogne-Præst i Sande i Jarlsbergs Grevskab i Aggershuus Stift i Norge. Han var først Capellan i 18 Aar, blev siden Sogne-Præst 1671, døde Jule-Aften 1702 i sit Embeds 50de Aar.

Erichsen (Anders) Præst paa Lvernæs i Normørs Proxstie i Trundhjemis Stift, skal have været Præst henved 60 Aar, men nærmere Efterretningær om ham ere alle forfemne i den Lvernæs Præste-Gaard 1737 overgaaue Jildebrand, saa at nu intet findes

om ham uden 2de Taster i Kirken, Alter: Taster, som viiser at han 1633 har befestet et nyt Chor til Kirken, og en anden malet Taster som hans Hustru Elisabeth Erichs Datter 1671 har befestet; ved Tronhiems Latinske Skole findes og en Fundas, hvorudi han 1651 den 20 Dec. har legeret til fattige Discipler 100 Rdlr.; han siges at have haft de Kræfter, at han kunde gaae til et af sine Anneyer, der forrætte Tienisten, og samme Dag tilbage igien, altsaa frem og tilbage 4 Miil.

Erichsen (Christen) Sogne:Præst til Hinde og Winderstef Menigheder i Aarhus Stift. Han var Præst i 50 Aar og Provst i 21 Aar.

See M. P. Poulsens Catal. Past. Diœc. Aarh. p. 32.

F.

Fabritius (Petrus) Præst til Broagger og Provst over Alsens, Sunderborg, Sundewit og Angeln i Forstendømmet Glücksborg. Han kom i Embedet 1596, og han døde 1655. Havde altsaa tient i 59 Aar.

Han havde den Sorg, at hans Kone, som var beskyldt for Hererie, blev halsbuggen. En af hans Sønner har været i Paris, var baade Juris og Medicinæ Doctor, kom siden til Kiøbenhavn, hvor han practicerede, og døde 1666 v. Inscript. Refenii pag. 172.

Fallenkamp (Bernt Berntsen) Sogne:Præst til Piedsted og Gaarsstefs Menigheder, og Provst over Holmands

mands Herred i Niber Stift. Han blev kaldet 1599, og døde 1658. Har altsaa tient i 59 Aar.

Feddersen (Andreas) Præst til Rodenæs i Amtet Apenrade, døde 1601 i sit Embeds 52de Aar.

Finde (Peder) han var først Sogne-Præst i Sogndals Kald i Sognefiord, og siden, ved Mageskifte med Hr. Ole Hanning, i Forde, i Syndfiord i Bergens Stift. Han døde 1690, efterat han havde tient i 50 Aar.

Han har efterladt sig en Slægt, som vidtloftig har udbredet sig i Bergens Stift.

Fischer (Christen) Sogne-Præst til Norre-Lyndelse Menighed, og Provst i Alsum Herred i Sjens Stift. Har tient i 55 Aar.

Florus (Mathias eller Martinus) Jeg har 4 adskilte Relationer om ham, i de tvende kaldes han Mathias, i de andre tvende Martinus. Han var først Præst paa den De Nordmarsch i 7 Aar; Siden var han Præst til Amrom i 60 Aar; Haver altsaa tient i 67 Aar.

Franzen (Peder) Sogne-Præst i Land, og Provst i Hadelands Herred i Ulgershuus Stift i Norge. Han var først Capellan i 16 Aar, siden Sogne-Præst i 34 Aar, Provst i 25 Aar. Han døde den 27 Julii 1634, efter at han havde levet i 82 Aar, og tient i 50 Aar.

Frimand (Wilhelm) Sogne-Præst til Malmanger eller Oven Herreds Præste-Gield i Bergens Stift i Norge. Han døde 1749 i sin Alders 82de Aar, og sit Embeds 53de Aar.

Fri-

Frius (Christianus) Præst til Abel ved Tondern. Han er fød 1651, blev Præst 1672, og døde 1723, Haver altsaa levet i 73 Aar, og tient i 51 Aar.

G.

Gammelgaard (Christen) Præst paa Læssøe i Gulbrandsdalen i Aggershuus Stift i Norge. Han blev kaldet til at være Hr. Engelbretsens Capellan og Successor Aar 1669. Han var Capellan i 25 Aar, indtil 1695, da han blev Sogne-Præst. Da nu Præsterne i dette Kald ere blevne meget gamle, og kaldes derfor udsødelige, saa besluttede Hr. Gammelgaard 1724 at afstaae Kaldet, og, paa det han kunde komme til at døe, vilde han ikke blive i Sognet, men flyttede først til sin ældste Datter, som var gift med Hr. Oberste Cucheron, og efter hendes Død til hans anden Datter, som var gift med Sorenskriver Friis i Romsdalen, hvor han omsider døde 1731 i sin Alders 91 Aar. Regner man nu fra 1669, da han først blev Capellan indtil 1731, da han døde, saa har han været Præst i 62 Aar.

Paa det Sted er jeg fød og døbt af Hr. Gammelgaard 1705, da min salige Fader eyede Læssøe Jern-Bænk, førend han kom til Tronhiem, og blev General-Told-Forvalter.

Godtzen (Hartvig Söfrensen) han var residerende Capellan i Stavanger, og tiente der i 50 Aar. Han døde 1733 i sin Alders 85de Aar.

God-

Godtzen (Magist. Jens Söfrensen) Provst og Sogne-Præst i Stavanger i Norge. Han var den forrige Broder, saa at tvende Brødre havde den Glæde at leve og lære tilfammen i een Bye, og at blive Semi-seculares. Mag. Jens Godtzen er fød i Stavanger Bye, var først Capellan paa Skiold i tre og et halvt Aar, siden Rector i Stavanger Skole i 19 Aar, og endelig Provst og Sogne-Præst sammesteds i 29 Aar. I hans Tid blev Bispe-Stolen forflyttet fra Stavanger til Christiansand; ligesom han ogsaa oplevede den store Ildbrand, som overgik Stavangers Bye 1684. Han lod allerede 1701 oprætte sit Epitaphium i Stavanger Kirke, saa lydende:

Monumentum *Dr. M. Job. Severini Godtzen.*

Qui fuit Comminister apud Schioldens An. 3½.

Rector Scholæ & Canonicus in Urbe Patria an. 19.

Pastor & Præpositus ibidem annos 17.

Vixit, dum hæc infecari curaverit, annos 64.

Anno 1701.

Obiit Anno 1713 d. 29 Junii.

Duplici conjugio bis quarta prole beati

Æternum vivit fama, perennat honos.

Han var 76 Aar, da han døde, og havde tiend over 51 Aar.

Gorm (Lauritz) Sogne-Præst til Sylversted og Bedtofte Sogner udi Fyens Stift, fød i Gamtofte; skal have været Præst udi 63 Aar, alt saa maa være bleven Præst, inden Reformationen var kommen i Rigtighed; thi han levede til 1589.

Gran (Niels) Præst i Land i Hadelands Provstie i Aggershuus Stift. Han var først Capellan i Gran i

10 Aar, siden Sogne-Præst i Land i 46 Aar. Han døde 1680, efterat han havde tient i 56 Aar.

Graversen (Christen) Præst i Haderup i Ginding Herred i Niber Stift. Af en Tavle i Haderups Kirke sees, at han har været den anden Præst efter Reformationen der paa Stedet, og har tient i 50 Aar.

Gregorius (Johannes) Sogne-Præst til Skaarup og Tveede Menigheder i Fyens Stift. Han blev Præst 1515, men antog siden den Lutheriske Lærdom, og forblev ved disse Menigheder indtil 1568, da han døde. Han haver altsaa tient i 53 Aar.

Grønbech (Otto Jensen) Sogne-Præst for Grønbech og Svostrup Menigheder i Aarhuus Stift. Han brugte just ikke det Tilnavn Grønbech, hvilket Sønnen siden tog af Stedet hvor han var fød; af M. P. Poulsen i hans Catal. Pastor. Aarh. p. 31. bliver han kaldet Otto Jensen Hoslef; Men siden baade Faderen og Sønnen have begge været Jubel-Lærere, har jeg vilddet anføre dem begge samlede paa dette Sted. Hr. Otto Jensen var først Collega i Viborgs Skole paa fjerde Aar, blev siden Sogne-Præst for ovenmældte Menigheder og ordineret af D. Grave den 17 Aug. 1664. Blev Provst over Linsgaard Herred 1683, og døde den 19 Junii 1723. Havde altsaa været Provst i 40 Aar, Præst i 59 Aar, og tient i offentlige Embeder over 62 Aar.

Grønbech (Söfren Ottelsen) Sogne-Præst for Regen og Saarup Menigheder, og Provst over Hierne Her-

Herred i Aarhuus Stift. Af M. P. Poulsen i hans Catal. Past. Aarh. pag. 14 kaldes han med Tilnavn Linde, hvilket maa være forskrevet, efterdi han bestandig skrev sig selv Grönbech efter Stedet, hvor han var fød. Hans Fader var ovennævnte Hr. Otto Jensen, han blev født 1667; han blev Præst 1691. Provst 1714, og døde 1748. Haver altsaa været Præst i 57 Aar, og er bleven 81 Aar gammel.

Saaledes har da Fader og Søn tient i offentlige Embeder i 116 Aar, og levet over 160 Aar.

H.

Handrot (Hans Bernsen) Sogne-Præst til Laurdals Menighed i Aggershuus Stift i Norge. Han var den første Lutheriske Præst der paa Stedet, og maa have tient meget over 50 Aar, efterdi hans Successor blev først beskiftet Aar 1603.

Hansen (Andreas) Sogne-Præst til Maglebye og Provst over Stevens Herred i Siellands Stift. Han blev kaldet 1594, og døde 1652; var altsaa Præst i 58 Aar, og blev 94 Aar gammel.

Man har af ham en Liig-Prædiken over Fruen Anne Rosencrantz Hr. Frans Rantzows, i Anledning af Act. IX. 36 trykt i Kiøbenhavn 1621 i 8vo.

Hansen (Clemens) Sogne-Præst til Aasferg og Faarup Menigheder i Aarhuus Stift. Han tiente i 52 Aar. See M. P. Poulf. Cat. Past. Aarh. p. 50.

Hansen (Dithlev) Sogne-Præst til Døkbøll i Tønder Amt. Han blev 90 Aar gammel, og tiende i 61 Aar. Hvilket er saa meget meere forunderligt, siden de grumme Friser, for hans Nidkierheds Skyld, gjorde ham megen Kummer, og havde ofte nær dræbt ham. Hvilken Esterrætning af en plattydsk Bog skrevet med Mandens egen Haand Hans Hønjærværdighed Hr. D. Pontoppidan gunstigt har meddelet mig. Han døde 1644.

Hansen (Hans) Sogne-Præst til Bemmelhøj i Slagelse Herred i Siellands Stift. Han blev Præst 1544, og døde 1596. Havde altsaa tiend i 52 Aar.

Hansen (Jörgen) første residerende Capellan til Jørringfiorden, som da laae under Baldens Kald paa Sundmør, men er nu gandske separeret derfra. Han var Far-Fader til den bekiendte Poët-Zinde Dorthe Engelbrets Datter. Han har betient Embedet i 55 Aar.

Hansen (Michel) Sogne-Præst i Wallekilde i Skippings Herred i Siellands Stift. Han blev ordineret af Doct. Hans Albertsen 1561, og døde 1613. Havde altsaa tiend i 52 Aar.

Hansen (Niels) Sogne-Præst i Carise i Farøe Herred i Siellands Stift. Han blev ordineret 1570, og døde 1623. Havde været Præst i 53 Aar.

Hartvigsen (Arendt) var Sogne-Præst til Lassestad i Salling Provstie i Nordlandene, i Tronhiems Stift, længe over 50 Aar, og har visselig været en mærk-værdig Mand, men fra de Stæder, saa langt hen-

ne

ne i Nordland, fand ikke lættelig have paalidelige Efterretninger.

Haugaard (Mogens) Sogne-Præst til Humled Menighed paa Langeland. Han blev først kaldet til Cappellan der paa Stedet den 8 Aug. 1692. Tvende Aar derefter 1694 blev han Sogne-Præst, og døde den 28 Julii 1749. Haver altsaa tient i 57 Aar.

Heimrich (Johan) Præst til Peltworm og Inspector paa Norstrand. Han tiente i 54 Aar, og levede i Ægteskab med sin Hustru i 52 Aar.

Han var Fader til Anton Heimrich, som har skrevet den Frisiske Krønike. Han døde 1664.

Heldvaderus (Lars) Provst og Sogne-Præst til Svendborg i Fyen. Han var den lærde Nicolai Heldvaderi Søn. Han døde 1677 i sin Alders 78de og sit Embeds 52de Aar. Hans Søn Niels Heldvaderus blev af Friderich III nobileret, og fik det Navn Silberstein, han døde i Norge uden Livs Ævninger. Vid. Mølleri Cimbr. Lit. Tom. I. pag. 244.

Helsing (Christen Nielsen) Sogne-Præst til Kolbech og Udbye Menigheder, og Provst over Kongesød Herred i Aarhus Stift. Han døde 1682, efterat han havde været Præst i 54 Aar.

Hemmet (Iver Gregerfen) Præst til Schien og Provst i Belling Herred i Riber Stift. Døde 1684 i sit Embeds 52de Aar.

Hobroe (Frideric Pedersen) Præst til Lund og Gierløv Sogner i Slagelse Herred i Siellands Stift. Han er fød i Carleboe ved Fridrichsborg den II November 1661. Hans Fader Hr. Peder Hobroe var Sogne-Præst sammesteds. Han blev først i ovennævnte Menigheder Capellan hos Hr. Mads Söfrensen Lemvig den 4 Julii 1686. Alret derefter blev han Sogne-Præst, og døde den II Aug. 1737. Haver altsaa levet i 76 Aar, og tient i 51 Aar.

Hollænder (Johan) Præst til Sorup i Angeln. Han blev 96 Aar gammel, og tiente i 63 Aar.

Holter (Peder) Sogne-Præst til Strøm i øvre Rommeriges Provstie i Aggershuus Stift i Norge. Han var først Capellan paa Aas i 3 Aar; siden blev han den 27 Febr. 1686 Sogne-Præst til Strøm og døde i Martio 1733. Havde tient i 50 Aar.

Hundslund (Jens Nielsen) Sogne-Præst til Grundfør og Spørring Menigheder i Aarhus Stift. Han var først i nogle Aar Collega i Aarhus Skole; siden blev han Præst til bemævnte Menigheder, og døde 1683, efterat han havde levet 83 Aar, og været Præst i 53 Aar.

Vid. P. Poulsen Catal. Past. Aarhus. pag. 68.

Hygom (Peder Jacobsen) Sogne-Præst for Hygoms Menighed i Riber Stift. Han blev kaldet i Slutningen af Aar 1654 og ordineret af Doct. Kraglund den 9 Januarii 1655, og han døde 1708. Havde altsaa tient over 53 Aar.

Om hans Søn Hr. Jacob Pedersen Hygom, som blev kaldet til at være Faderens Medtiener og Succes-

cessor, som endnu lever, og er ogsaa Semifecularis, er handlet i det foregaaende.

Hütter (Söfren Lauridsen) Sogne-Præst til Brandrup og Provst over Nør-Rangstrup Herred i Riber Stift, døde den 9 Jan. 1712, efterat han havde levet i 79 Aar, og tient i 50 Aar.

Högnelsen (Gudmund) Præst paa Hof i Ulstafiord i Jøslund. Han havde 1744, da hans Højærværdighed Hr. Biskop Harboe talte med ham, været Præst i 62 Aar, og var 83 Aar gammel. Han maa nu vel være død. Han skal have lagt sig meget efter Sprog, og var ellers holdet for en lærd Mand.

Höjer (Christian) Præst til Ladelund i Karr Herred i Tønder Amt. Han var født 1613, blev kaldet til Præst 1638, og døde 1696. Var altsaa 83 Aar gammel, og havde tient i 58 Aar.

Höft (Christen Jacobsen) Præst til Lunde og Outrup Menigheder, og Provst i Bester Herred i Riber Stift. Han døde 1631 i sin Alders 83de Aar. Han forestod Embedet i 58 Aar, og han levede i Ægteskab med sin Hustru Birthe Thomes Datter i 51 Aar. Med hende avlede han 12 Børn, 5 Sønner og 7 Døttre; den eene Søn Hr. Christen Höft succederede Faderen; og er det mærkeligt, at af den gamle Hr. Höftes Familie har der bestandig været Præster i Kaldet i 200 Aar lige til 1736.

J. Jel-

J.

Jelling (Hans Jørgensen) Præst for Nykirke og Gifve Menigheder i Norvangs Herred i Niber Stift. Han er fød 1647 i Jellinge Præste-Gaard, hvor hans Fader var Præst. Han blev kaldet til forbedte Menigheder 1674, og levede indtil den 19 Dec. 1734, havde altsaa betient Embedet i 60 Aar.

Aar 1705 blev han allerede af Stiftets Biskop M. Christ. Muus imponeret en Medtjener i Embedet, som var Hr. Johan Billarth, med ham holdt han ud i 29 Aar; og endskiønt Hr. Jelling var fød med meget korte Been og Fødder, dem han førte korsviis, og aldrig kunde sætte det venstre Been for det høyre, men altid hialp sig frem med en Stok, havde ogsaa korte Arme og Fingre, saa at han ikke uden Besværlighed kunde sætte sin Calotte paa, men maatte bruge en vis Tempo at hviste den paa Hovedet, som dog undertiden slog Fejl, saa forestod han dog selv Embedet i Hoved-Eognet, indtil de trende sidste Aar, førend han døde. Men ofte maatte de sjuunge en Psalme eller to, førend han kunde komme fra Alteret til Prædikestolen, formedelt hans besværlige og smaglagtige Gang, og tilsidst lod han sig bære der op. Han var vel formuende, ikke fordi han var paaastaende paa sine Indkomster, men fordi han havde arvet Midler; han lod sig nøye med hvad man gav ham til Offer og Tiende; men levede særdeles tarvelig; hans meeste Epise var Rug-Meels Grød og suur Mælk, og derved blev han en gammel Mand. Han var

var tvende Gange gift; med den første Hustrøe avlede han tvende Døtre af samme Positur og Gang, som Faderen. Overalt berømmes han for at have været en god og rætsindig Mand baade i Lærdom og Levnet. Naar han saae eller hørte noget uanstændigt hos en Præst, var dette hans Mundhæld: skulle saadanne være Præster. Han blev mere 87 Aar gammel.

Jensen (Albertus) Præst til Knebbel og Roeløve Menigheder, og Provst over Molsen Herred i Aarhuus Stift. Han blev ordineret af D. Martino Lælio 1614, og han døde 1671. Havde altsaa tiend i 57 Aar.
V. P. Poulsens Catal. Pastor. Aarh. p. 35.

Jensen (Christen) Præst til Olbye i Riber Stift. Han er paa Muren i Olbye Kirke antegnet for at have levet 102 Aar, og at have tiend der i Menigheden i 58 Aar.

Jensen (Ib eller Jacob) Præst til Binding i Ulfborg Herred i Riber Stift. Har tiend i 50 Aar, 24 Aar for Reformationen, og 26 Aar efter Reformationen. Han døde den 1563 den 12 Maj i sin Alders 84de Aar.

Jensen (Rasmus) Præst til vester Mariæ Sogn paa Bornholm. Han blev Præst 1673, efterat han Aaret tidligere var bleven Capellan hos sin Svigerfader Hr. Rasmus Andersen; han blev 80 Aar gammel, og betiente Embedet i 55 Aar.

Jespersen (Laurids) Præst til Espe Menighed i Fyens Stift, og Provst over Callings Herred. Han døde

de 1604 i sin Alders 82de Aar, efterat han havde været Præst i 53 Aar.

Uf en Table, som hænger i Eise Kirke, sees, at han to Gange har været gift, og at han med sine Hustruer Maren og Sara har avlet 18 Børn, af hvilke 5 bleve Præster, og at han havde i sin Lives Tid 64 Børne-Børn, og 10 Børne-Børns Børn. Hans Søn Jesper Lauridsen har gjort et Epitaphium over ham, hvor han siger, at en Engel havde aabenbaret sig for ham i hans sidste Sygdom:

Angelus huic præsens nuntia læta refert.

V. D. Pontoppidans Marm. Dan. Tom. I. p. 257.

& Annal. Tom. III. pag. 555; hvor Hans Hønarværdighed nævner, at han og hans Forfædre, som før kaldtes Brobye, nedstammer fra bemældte Hr. Laurids Jesperfen.

Jessen (Peder Pedersen) Præst til Tisted og Binderup Menigheder i Viborgs Stift, og Provst over Gislum Herred. Han blev ordineret den 29 Apr. 1694, og han døde 1748, var altsaa Præst i 54 Aar.

Johansen (Rudolph) Præst til Risum i Tønder Amt. Han er fød 1529, og døde 1617. Haver altsaa levet i 88 Aar, og skal have tient i 54 Aar.

Vid. D. Pontoppidans Annal. Tom. III. pag. 710.

Jonsen (Benedictus) Præst til Biarnenes og Hoffel i Jøland. Han var i Aaret 1744, da Hans Hønarværdighed Hr. Biskop Harboe talte med ham, 83 Aar gammel, og havde været i Embedet i 53 Aar. Han maae nu vel være død.

Han har været Elskere af Poësie, og der høves in Manuscripto adskillige af hans Vers: Om 6 Hoved-

Ly.

Lyder, Morgen og Aften-Psalmer, om Verdens Ugudelighed, om Sommer og Winter ic.

Jonfen (Michel) Præst i Holtaalen i Tronhiems Stift i Norge. Han døde in Martio 1629. Han skal have levet 115 Aar, og da han længe havde været uden Tænder, udvorte der nogle Aar for hans Død endeel spidse Tænder i hans Mund. Hr. Jonas Ramus i hans Norges Beskrivelse pag. 194 tillægger ham endnu en længere Leve-Tid, og dersom det er vist, hvad Hr. Ramus berætter, at han var den første Præst i Holtaalen efter Reformationen, saa maa han have tiendt henved 100 Aar; Rami Ord ere disse: I Holtaalens Gield har til denne Tid ikkun levet 4 Præster; af hvilke den første ved Navn Hr. Michel af en Munk er bleven den første Evangeliske Præst der paa Stedet, og skal have levet i 150 Aar. Bemældte Hr. Michel var af Biskop Oluf Engelbretten udsendt hos Kirkerne at samle hvad Sølv der fandtes, Kong Christian II til Undsætning, henved Aar 1535. Men ved Reformationen blev han første Evangeliske Præst i Holtaalen. Hans Successor var Hr. Anders Hansen Bernhoft, som tiende ham for Capellan i 4 Aar, og levede indtil 1666. Vist nok er det, at Hr. Michel Jonfen er bleven en ældgammel Mand, og skal 5 Gange have været gift.

Jonsen (Olafer) han var først Rector ved Holums Skole i Jøland, siden blev han Præst ved Holums Domkirke, derefter blev han Præst paa Mielstad, og endelig i Miskelbai. Han var i offentlige Embeder i 58 Aar.

Han berømmes for at have været en lærd og from Mand. Han døde den 3 April 1658 i sin Alders 88de Aar.

Jørgensen (Hans) Sogne-Præst til Skilbye og Otterup Sogner i Fyens Stift, blev ordineret den 2 Aug. 1659 af D. Laurids Jacobsen, da han var 29 Aar gammel, til at være sin Faders Hr. Jørgen Hansens Medtiener og Successor, blev siden Provst i Lunde Herred; Han døde 1708, altsaa i sit Embeds 50de Aar.

Jørgensen (Hans) Præst til Norderøe paa Ferree, tiende i 53 Aar.

Juel (Niels Pederfen) Sogne-Præst til Liime Menighed i Salling i Viborgs Stift. Han døde 1645 efterat han havde tiend i 54 Aar.

Ivari (Johannes) den første Evangeliske Præst i Biolderup, har tiend i 52 Aar.

Iverfen (Rasmus) Præst i Udbye og Provst i Urge Herred i Siellands Stift. Han blev Præst 1634, og han døde den 29 Oct. 1683, havde altsaa indtrædet i sit Embeds Jubel-Aar.

K.

K.

Kiærumgaard (Jens) Sogne-Præst til Espe og Bantinge Menigheder i Fyens Stift. Han døde den 4 Febr. 1718, efterat han havde været Præst i 58 Aar.

Kiliani (Söfren) Præst til Ualsøe og Høds Menigheder i Aarhuus Stift. Han har tient over 50 Aar. v. P. Poulsens Catalog. Pastorum Aarh. p. 59.

Kneus (Hans) Præst til Harthe og Bramstrup Menigheder i Riber Stift. Han var den anden Præst efter Reformationen der paa Stedet, boede stedse i Golding Bøe, og tiente i 51 Aar.

Knifener (Andreas) Han var først Capellan til Leef i 10 Aar, blev siden Præst til Enge, begge i det Slesvigke, i Kar Herred, hvor han tiente i 57 Aar. Han døde 1645 i sin Alders 95de, og sit Embeds 67de Aar.

Knudsen (Jens) Sogne-Præst til Christrup og Hornbeck Menigheder i Aarhuus Stift, og Provst over Sønder-Halds Herred. Han døde 1601, og tiente i 50 Aar. Vid. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. pag. 63.

Krag (Jacob) Sogne-Præst til Østed og Allesløf Menigheder i Bøldborg Herred i Siellands Stift. Han var fød paa Drøe, hvor hans Fader Nicolaus Krag var Præst. Han blev Præst 1697, og døde 1749, tiente over 51 Aar.

Kragstrup (Christen Nielsen) Præst til Randlef og Bierreager i Aarhuus Stift. Han blev ordineret
 293 af

af Doct. Jens Gödsen 1624, og døde den 22 Martii 1676, tiende i 52 Aar. Vid. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. p. 85.

L.

Larsen (Ingvard) Sogne-Præst til Greve i Sielands Stift. Han døde 1600, efterat han havde tiend i 50 Aar, hvilket er at se af et Monument i Kildebrønde Kirke, som er Umerket til Greve, hvor han anføres som den første Præst efter Reformationen med disse Ord:

Primum in Memoria veterum D. Ingvardus Laur. Fil. Grev. saltem Ecclesiæ præfuit plus quam an. 50, separatâ tunc Parochia Kildebrønde. & per Pastores suos Capitulares Roesk. Administrata. Obiit. 1600.

Lemvig (Andreas) Præst paa Ferroe. Han døde 1742 i sin Alders 84de og sit Embeds 51de Aar.

Lipper (Morten) Han var først Præst i Kongsted i Færøe Herred i 16 Aar, siden var han Præst i Jylland i 8 Aar. Endelig blev han kaldet til Slagilde og Bierne Menigheder i Sielland, hvor han var Præst i 28 Aar, og Provst i 21 Aar over Allsted Herred. Tiente tilsammen i 52 Aar.

Han har udgivet en Bededags Prædiken over Es. 55 kaldet den kurrende Turtul-Due. Kbh. 1696.

Lucoppidan (Mogens) Præst til Øster-Schierninge og Runstrup Menigheder i Fyens Stift, Han blev ordineret den 14 Martii 1678, og døde den 23 Sept. 1727. Havde altsaa indtrædet i sit Embeds 50de Aar. Han var ogsaa Provst i Sunds Herred i 38 Aar.

Lu-

Ludovici (Bartholus) Sogne-Præst til Affens og Kierum Menigheder i Sjen, og Provst over Boge Herret. Han er fød i Odense 1630. Han var i nogle Aar udenlands, og blev ved sin Hiemkomst kaldet til ovennævnte Menigheder. Hans Hustru var Birgitte Luja, med hvilken han avlede 5 Sønner og 3 Døtre. Han døde 1711, efterat han havde levet i 81 Aar, været Præst i 54 Aar, og Provst i 44 Aar.

Hans Epitaphium findes i Affens Kirke. V. Doct. Pontoppid. Marm. Dan. Lib. II. p. 232.

Luxdorph (Bolle Pedersen) Sogne-Præst i Nørre Fersløse i Merløse Herred i Siellands Stift. Han er fød ved Viborg i Jylland den 1 Januarii 1627. Han blev Aar 1659 kaldet til Præst; Men formedelst en paakommende Tvistighed imellem tvende Patroner, som begge formeente sig at have Jus Vocandi, maatte han i to Aar holde en ordineret Vicarium, indtil 1662, da han af D. Svaningio blev ordineret. Han havde i de sidste 10 Aar en Capellan ved Navn Hr. Terkel Hansen, hvilken døde 2 Dage efter Sogne-Præsten, og bleve de begge paa en Dag begravne.

Det Tilnavn Luxdorph skal han ikke have betient sig af, men kaldte sig Bolle Pedersen. Han berømmes i sær af sin store Godgjørenhed imod Fattige; thi han skal hvert Aar have gjort et Gæstebud for dem, og uddeelt Klæder til dem. Han døde 1711 den 30 April, efterat han havde levet over 81 Aar, og tient i 52 Aar.

Lyderfen (Peder) Præst til Qvivig paa Ferroe. Haver tient i 50 Aar.

Löfcher (Samuel) Præst til Hütten i Gottorp Amt.
 Han var Broder til D. Casp. Löfcher i Wittemberg;
 Han blev 88 Aar gammel, og tiende i 52 Aar.
 Löw (Thomas Biørnesen) Sogne-Præst til Hougskens
 Kald paa Rensesøe, og Provst i Stavanger Herred
 i Norge. Han var først i nogle Aar Capellan, han
 døde 1736 i sin Alders 76de, og sit Embeds
 51de Aar.

Han skal have været en fin lærd Mand, og i
 sær en stor Philologus Latinus.

M.

Madsen (Anders) Præst til Bommeløv og Hem-
 mingshey Menigheder i Slagelse Herred i Sjel-
 lands Stift. Han blev Præst 1640, da han succe-
 derede Hr. Lauge Mogensen Krummerup; han døde
 den 4 Junii 1691, var altsaa Præst i 51 Aar.
 Han var ogsaa Mathematicus, og forfærdigede
 selv adskillige Tubos Astronomicos, Microscopia
 og sligt.

Madsen (Terkel) Præst til Ulggerstov ved Hadersle-
 ben. Han holdes for at være bleven 105 Aar gam-
 mel. Han døde 1594, efterat han havde tiend
 i 71 Aar.

Han havde med egne Dyne seet 6 Danske Konger,
 nemlig Johannem, Christian II, Friderich I, Chri-
 stian III, Friderich II, og Christian IV. Han havde
 aldrig vidst af nogen ræt Sygdom at sige; tvende
 Aar, før han døde, affød han Kaldet til en anden,
 end:

endskiønt han dog ej var sengeliggende, og havde ingen Mangel paa Syn eller Hørelse. Vid. D. Pontoppid. Ann. Tom. III. p. 523. Det er ogsaa mærkværdigt, at da en af hans Successorer Hr. Christian Riese haver levet og seet de følgende Konger Friderich III, Christian V, Friderich IV, Christian VI, og vores nu regierende Konge FRIDERICH V som Cron-Prins, saa haver tvende Præster i Aggerskøw seet alle Kongerne i Dannemark af den Oldenborgske Stamme, undtagen Kong Christian I.

Maglebye (Frans Andersen) Sogne-Præst til Torward, og Provst i Hamner Herred i Sielland. Han blev Præst den 19 Junii 1642, da hans Kalds-Brev er udstædet af Hr. Werner Pasbiørg, og han døde den 22 Januarii 1696, var altsaa Præst over 53 Aar.

Det er mærkværdigt, at han og hans Formand Hr. Hans Jensen Tybicius ere begge blevne Semiseculares i Embedet, og have over et heelt Seculum forestaaet denne Menighed. Hr. Franses Kone var en Datter-Datter af Mag. Ole Phoksen Biskop paa Gulland, med hende avlede han adskillige Børn, blant dem 4 Sønner, som alle bleve Præster.

Maj (Söfren) Sogne-Præst i Holbeck i Sielland. Han var først Capellan i 4 Aar, blev siden Sogne-Præst 1633, og døde 1679, haver altsaa tient i 50 Aar.

Mariager (Jens) Sogne-Præst til Holtug og Maglebye Menigheder og Provst i Stevens Herred i Sielland. Han blev Præst 1691, og døde in Martio 1743 i sin Alders 82de og sit Embeds 52de Aar.

Marriager (Jens Larsen) Præst til Wibye og Thising Menigheder i Aarhus Stift. Han blev ordineret af D. Jens Gödsen 1621, han døde 1672, havde altsaa tiend i 51 Aar.

V. P. Poullens Catal. Past. Aarh. p. 43.

Marrit (Johannes) Sogne-Præst til Wallenswed i Øster Flakkebjerg Herred i Sieland. Hans Epitaphium viiser, at han døde 1632 i sin Alders 83de Aar, og efterat han havde indtrædet sit Embeds 50de Aar.

Mathiisen (Rasmus) Præst til Fausings og Alunings Menigheder i Aarhus Stift, han var ogsaa Provst, og tiende i 50 Aar.

Vid. P. Poulsen Catal. Past. Aarhus. pag. 63.

Mejer (Albertus) Præst til Lindholm ved Tøndern. Han tiende i 50 Aar, og døde 1604, kort efterat han havde holdet sit Jubilæum, i sin Alders 75de Aar. Vid. D. Pontoppidani Annal. Tom. III. pag. 554.

Melchiorfen (Jesper) Sogne-Præst til Nachlef i Arz Herred i Sieland. Han succederede sin Fader 1555, og døde 1611; havde altsaa tiend i 56 Aar.

Monrad (Johannes) Præst til Aastrup ved Hadersleben. Han levede i 78 Aar, og tiende i 51 Aar.

Morsing (Christianus) Præst til Syder Strømme paa Ferroe, skal have levet henimod 100 Aar og tiend over 50 Aar.

Morsing (Thomas) Præst til Sorterup og Ottestrup Menigheder i Slagelse Herred i Sieland, tiende i 52 Aar.

Moë-

Moëborg (Christen Jensen) Præst til Thim og Madum Menigheder, og Provst over Hind Herred i Niber Stift. Han døde 1745, efterat han havde levet i 87 Aar, og tient i 62 Aar.

Han berømmes for at have været en brav Mand, af hypperlig Forstand, godgjørende, en stor Oeconomus, og en af de aarvaagenste Præster i sin Tid.

Mönniken (Jörgen) Sogne-Præst til Hyllinge og Lungbye Menigheder i Walborg Herred i Siellands Stift. Hans Fader var Chirurgus i Kiøbenhavn, og hans Broder var Justit: Raad og Medicus practicus, og Fader til Ober-Secretair Mönniken, som siden blev Stiftamtmand i Bergen. Mag. Jörgen Mönniken blev kaldet til Præst 1661, blev Provst 1681, og døde 1724. Han levede i 87 Aar, og tiente i 62 Aar.

Han kom først i Ægteskab med Enken paa Stedet, og var altsaa Stif-Fader til M. Lars Hylling overste Capellan ved vor Frue Kirke i Kiøbenhavn, og til Hr. Peder Hylling Sogne-Præst i Ballerup. Han skal have været en meget brav og Venerable Mand, og af Synodal-Acterne for Aar 1700 sees, at han til Præste-Enke-Cassen har foræret 50 flette Daler.

N.

Nicolai (Jacobus) Præst til Tingelefi Tønder Ampt. Han døde 1605, efterat han havde levet i 80, og tient i 53 Aar.

N r 2

Niel-

Nielsen (Christen) Sogne-Præst til Sventrup og Gassum Menigheder i Aarhuus Stift, og Provst over Nørre-Halds Herred, Han tiende i 52 Aar. Vid. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. p. 48.

Nielsen (Hans) Sogne-Præst til Søllerøds Menighed i Søkkelunds Herred i Siclland. Han blev først Capellan 1595. siden Sogne-Præst 1606, og døde 1647, tiende altsaa i 52 Aar.

Nielsen (Jens) Sogne-Præst til Maglebye Menighed paa Møen, har været Præst henimod 60 Aar.

Nielsen (Laurids) Præst til Ferslef, Dahl og Boldsted Menigheder i Viborgs Stift. Var den fersste Præst efter Reformationen, døde 1615, og havde tiend over 50 Aar.

Nilose (Jörgen Lauridsen) Sogne-Præst til Næsbye Menighed, og Provst i Tjybing Herred. Han døde 1676 i sit Embeds 50de Aar.

O.

Oddsen (Odder) Præst paa Reintvalle i Jylland. Han kom i Embedet Aar 1586, og døde 1649, efterat han havde levet i 85, og tiend i 63 Aar.

Han har efterladt sig in Manuscripto en Oversættelse af Jobs Bøg efter Grund-Texten, hvoraf Autographum er i Hr. Biskop Harboes Eye. Han har og overlat endeel af Davids Psalmer. Han er be-

berømt af sin store Videnskab i Sprog, Medicin, Mathesi og Poësie V. Dänische Biblioth. Tom. VIII pag. 142.

Oelbye (Jens Christensen) Præst til Haderup og Provst over Ginding Herred i Niber Stift. Af en Tavle i Haderups Kirke sees, at han har været den 3die Præst siden Reformationen der paa Stedet, og at han haver tient i 62 Aar.

Hans Søn Hr. Christen Jensen, som succederede Faderen, tiente i samme Menighed i 42 Aar.

Olsen (Jacob) var residerende Pastor i Mæsfjorden i Seniens Provstie i Nordlandene, Tronhiems Stift, og skal have tient over 50 Aar, men videre Omstændigheder vides ikke, og faaes ikke lættelig fra de Stæder.

Olsen (Söfren) Sogne-Præst til Ørsted og Estruplund Menigheder i Aarhus Stift. Han blev ordineret af D. Jens Gödsen, og døde den 21 Oct. 1636; efterat han havde tient i 54 Aar.

V. P. Poulsen Catal. Pastor. Aarh. p. 51.

Olsen (Wilhad) Sogne-Præst til Greve og Kildebrynde Menigheder i Siellands Stift. Han var Præst i 51 Aar, som kand sees af et Monument i Kildebrynde Kirke, hvor det heder: D. Willhadus Ol. Roesk vocatus 1661 Sacra Grev. & Kildebr. tractavit per A. 51. Præpositus interim ab A. 1673 usque ad annum 1712.

Oluffen (Wichmand) Sogne-Præst for Tikiebs og Hornbecks Menigheder i Siellands Stift. Han er fød i Kiøbenhavn, hvor hans Fader Oluf Hasebard var Oeconomus og Forstander ved Wartou, hvilken

var en Broder af den berømte Hoff=Medico i Friderici IIIii Tid Jacob Hasebard; og begge uden Tvivl Senner af Mag. Wichmand Hasebard, som tilsidst blev Biskop i Biborg, og døde 1642. Det Tilnavn Hasebard har Mag. Wichmand i Lifløb og hans Efterkommere ikke meget betient sig af; men ere meest bekiendte af det Navn Wichmand, hvilket omsider er blevet ligesom et Tilnavn i Familien. I Beleyringens Tid var Wichmand Oluffen Student, og gjorde tillige med andre priselig Tieniste imod Fienden. Aar 1666 blev han antaget til at være Capellan hos Hr. Bente, som var først Capellan, og blev siden Sogne=Præst i Lifløb; og da Hr. Bente ved Døden afgik 1670, blev Mag. Wichmand Sogne=Præst, og levede indtil 1719, da han døde, efterat han, som Capellan og Sogne=Præst, havde tient i 53 Aar.

Han skal have været en smuk Mand, behagelig og venlig, velbelæst i Historierne, af stor Styrke og Helbred, en stor Oeconomus, dog fattig formedelst adskillige Banhævd, som tilsløges ham. Han kom 1698 i en stor Fortræd, hvorved han nær havde mistet sit Kald, fordi han havde copuleret Major Morten Moul til hans afdøde Frues Søster Dorothea Willster. Thi endskiont der var baade Konge=Brev og Cautionister, saa blev dog M. Wichmand suspenderet, og maatte i nogle Maaneder være i Arrest i sit Logement i Kiøbenhavn; Omsider blev han dog af Kong Christian V benaadet, og fik Frihed igien at tiltræde sit Embede. Han har to Gange været gift, og avlet adskillige Børn af begge Kiøn.

P.

P.

Paulsen (Johannes) Præst til Rietting og Provst paa Aalsen. Han havde allerede 1734 været i Embedet over 50 Aar, men levede endda nogle Aar derefter

Pederfen (Jonas) Præst til Kors-Kirken i Bergens Bye i Norge. Han havde i sin Ungdom reist, og besøgt mange Universiteter, han døde 1671, efterat han havde tient i 50 Aar.

Pederfen (Niels) Sogne-Præst til Reisbye i Hvidding Herred i Niber Stift. Han døde den 7 Sept. 1712, efterat han havde levet i 98 Aar, og tient i 56 Aar.

Pederfen (Söfren) Sogne-Præst til Drum og Daa-gaards Menigheder i Aarhus Stift. Han blev Præst 1610, og han døde den 20 April 1661, var altsaa Præst i 51 Aar.

V. P. Pouls. Cat. Past. Aarh. p. 4.

Petri (Johannes) Præst til Bedsted i Apenrade Amt. Han blev Præst 1588, og døde den 5 April 1641 i sin Alders 80de og sit Embeds 53de Aar.

Petri (Nicolaus) Præst til Emmersbiüll ved Søndern. Han døde 1603, efterat han havde levet i 80 Aar, og tient i 54 Aar.

Petri (Richardus) Præst til St. Laurentii Kirke paa Föhr. Han døde 1678, blev 87 Aar gammel, og tiente i 58 Aar. v. Dänische Biblioth. Tom. VI. pag. 345.

Po.

Povelsen (Jens) Sogne-Præst til Gyrstinge og Glin-terup Menigheder i Allsted Herred i Sieland. Han tiende meget over 50 Aar, og havde den Ulykke, da Præste-Gaarden brændte den 6 Maji 1663, at han selv, tillige med en anden Præst Hr. Söfren Pederfen fra Bringstrup, blev indebrændt.

Prom (Mads Jensen) Sogne-Præst til Eerbye og Kirkerups Menigheder. Han var først Hørerer i Slagelse Skole i 7 Aar, var siden Præst til førnævnte Menigheder i 43 Aar og nogle Maanedre. Han døde 1688, efterat han i Skole og Kirke havde tiend over 50 Aar.

Han berømmes for en sagtmodig, stille og god Mand; Han skal ogsaa have været en Antiquarius, og efterladt sig adskillige Manuscripta, blant andet et Skrift kaldet Onoricriticon, hvilket salig Biskop Bagger fik efter Forlangende, men vides ikke, hvor det siden er afblevet. Han havde 5 Sønner, af hvilke tvende bleve Præster, og een af dem var i mine Studenter-Dage Pedel ved Academiet.

R.

Rechelius (Simon) Pastor primarius til Husum. Han er fød 1628. Han blev først Diaconus, siden Archi-Diaconus, og 1685 Pastor primarius. Han døde i sin Alders 85de, og sit Embeds 52 Aar. Vid. Joh. Melch. Krafts Husumsche Kirchen-Historie p. 203.

Ri-

Richardi (Petrus) Præst paa Den Dagebüll. Han døde 1645, efterat han havde tient i 56 Aar.

Hans Søn Richardus Petri blev ogsaa Jubel-Læ-
rere, og er i det foregaaende anført.

Riese (Christian Ottelsen) Præst til Uggerstov, og
Provst over Nør-Nanastrup Herred i Ribes Stift.
Han blev kaldet 1696, og døde 1747. Han blev
over 85 Aar gammel, og han var Præst i 51
Aar.

Han er den, som i det foregaaende er omtalt, der
har seet 5 Konger i Danmark, ligesom en af hans
Formænd Hr. Terkel Madsen har seet 6 Danske
Konger.

Rose (Peder Jonsen) residerende Capellan til Strand
i Stavangers Provstie i Christianlands Stift i Nor-
ge. Han døde 1744 i sin Alders 76de og sit Em-
beds 51de Aar.

Roth (Henric) Sogne-Præst til Mariboe og Hille-
sted Menigheder i Lolland og Provst i Fuglse Herred.
Han er fød i Helsingør den 21 Oct. 1667. Han blev
dimitteret fra Sorø Skole 1687. Han blev forst
Hr. Mads Biörnens i Mariboe adjungeret, blev si-
den Sogne-Præst 1696. Døde den 13 Maji 1751.
Var altsaa Sogne-Præst i 56 Aar.

Rudtbech (Andreas) Præst til Westerland og Mantum
paa Den Sylt Døde 1614, da han havde
tient i 52 Aar.

Rütter (Rasmus Söfrensen) Sogne-Præst til Schiod-
trup og Elsted Menigheder i Aarhus Stift. Han
E f var

var ogsaa Provst. Han blev kaldet 1620, og døde 1670, tierte altsaa i 50 Aar.

V. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. pag. 74.

S.

Samsing (Oluf Jørgensen) Sogne-Præst til Udbye i Arz Herred i Siellands Stift. Han blev 1669 adjungeret Hr. Rasmus Iversen, som ogsaa var Jubel-Lærere, v. Lit. J. Han blev Sogne-Præst 1683 og døde 1719. Haver altsaa tiert i 50 Aar.

Sandius (Augustinus) Han var fød til Wittenberg i Sachsen. Han blev 1592 Slots-Præst paa Cronborg og Præst til den Tydske Menighed i Helsingør. Han fulgte ogsaa Kong Christian IV som Feldt-Præst i Krigen; og efterat han 1624 havde været Præst i 32 Aar, begav han sig til det Canonicat i Noessilde, med hvilket han af den Høysalige Konge var benaadet, og levede indtil 1649, naar vi nu regne fra 1592, saa har han tiert i 57 Aar.

Han og hans Kustroe Anna Rhumand gave 1000 Nirdaler til Regensen i Noessilde at bygge.

Saxe (Just Pederlsen) Sogne-Præst til Mørche og Wilsager Menigheder i Aarhuus Stift. Han levede i 88 Aar, var Provst i 42 Aar, og Præst i 57 Aar.

V. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. p. 74.

Schandorph (Holger) Sogne-Præst til Sneksted Menighed udi Thy i Aalborgs Stift, og Provst i Hæsling Herred. Han blev meget ung Præst, og der for:

fortælles, at en Kone sagde til ham: Karlille J er svare ung og bitte til at være vor Præst, hvorpaa han svarede: jeg skal blive eder voren nok, hvilket ogsaa blev opfyldt. Han havde lagt sig efter Chymie, og var vel forfaren i Lov og Ræt, men blev for en Dom, som han i en vis Sag havde affaagt, dømt fra Provste-Embedet. Han døde 1735, efterat han havde været Præst henimod 60 Aar.

Schielderup (Anders Michelsen) residerende Capellan til Tolgen under Tønset i Sellemarken. Han havde 1739 været 47 Aar i Embedet; men han levede nogle Aar derefter, og har derfor tient over 50 Aar.

Schmidt (Valentinus) Pastor primarius til Hadersleben. Han var fød 1599. Han var først 3 Aar Præst i Magdeburg, hvor han maatte udstaae megen Gienordighed, da Staden af de Kæyserslige blev erobret og ødelagt. Han blev siden Feldt-Præst ved den Danske Armee, derfra kom han til Glykstad, og tilsidst blev han Pastor primarius i Hadersleben. Han døde 1681, da han havde levet i 82 Aar, og tient i 56 Aar.

Schneider (Petrus) Diaconus til Mariæ Kirke og Præst ved Hospitalet i Hadersleben. Han er fød 1671. Han kom i Embedet 1700, og døde 1750 i sin Alders gode og sit Embeds 50de Aar.

Han skal have været en meget flittig og arbejdsom Mand, og endskjønt han havde hver Uge 3 Prædikener at holde, saa informerede han dog selv sine Børn.

Schytte (Anders Christensen) Cogne-Præst for Lynge og Braabye Menigheder i Ulsted Herred i Sieland. Han var fød i Sofstrup Præste-Gaard i

Jylland den 15 Apr. 1634. Han var Collegai Sorøe Skole paa 6te Aar. Han blev Præst til ovennævnte Menigheder den 19 Junii 1668, og han døde den 23 Oct. 1716 i sin Alders 83de og sit Embeds 54de Aar.

Han var tvende Gange gift, først med sin Formands Enke Elisabeth Knopf, siden med Margrete Haagens fød i Norge, med hende avlede han 6 Børn, blant hvilke den ældste var Mag. Bartholomæus Christian Schytte, som først var Collega VI Classis i Kiøbenhavns Latinske Skole, og blev siden Præst til Jersie og Solrød Menigheder i Sieland. Endskjønt den gamle Hr. Anders Schytte var blind paa 6te Aar, saa prædikede han dog, og kunde uden ad oplæse Evangelia og andre Tillysninger; han havde og saa høyt Mæle, og reen Udtale, at han kunde høres langt uden for Kirken, endog naar han døbte Børn. Han var en god Philologus og Latinsk Poët, og ellers en nidkier, opbyggelig og redelig Mand.

Schytte (Hans Andersen) Sogne-Præst til Pfannefiord paa Møen. Han blev kaldet 1628, og døde 1681, haver altsaa tient i 53 Aar.

Seidelin (Nicol) Sogne-Præst for Schanderborg og Provst over Hiølmølev Herred i Aarhus Stift. Han er fød 1666. Hans Fader var Præst i Schanderborg, og da Sønnen var iffun 19 Aar gammel, fik han veniam ætatis, og blev Faderens Capellan. Siden blev han kaldet til Lundum og Hansted Sogner, og da Faderen døde, blev han hans Successor i Schanderborg. Han blev ordineret 1685 af Biskop Braem, og døde 1737, haver altsaa tient i 52 Aar.

V. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. pag. 25.

Hans

Hans Broder Hr. Hans Seidelin er anført iblant de levende Jubel-Lærere.

Sigmundsen (Jon) Præst til Allavere i Jøland. Han var først Capellan i Hørgland, blev siden Sogne-Præst paa Eydum, derfra forflyttet til Desarmire, og endelig til Allavere. Han døde den 25 Oct. 1725, efterat han havde tient i 50 Aar.

Simonsen (Sven) Præst til Holte i Ønunderfiord i Jøland. Han døde den 15 Dec. 1644, da han havde levet i 85 Aar, og været Præst i 67 Aar.

Det som i sær gjør ham berømt, er hans lærde Søn Biskop Brynjolt Svenonius, af hvilken vi have adskillige Breve i D. Ole Worms Epistler. V. Dänische Bibl. Tom. IX p. 142.

Skyfve (Anders Pedersen) Sogne-Præst til Balling og Wolling Menigheder og Provst udi Rødding og Hindborg Herreder i Viborgs Stift. Han tiente i 50 Aar.

Slange (Claus Andersen) Præst i Tostelund i Nør-Rangstrup Herred i Nibe Stift. Han er fød i Tostelund den 27 Martii 1653. Hans Fader Hr. Anders Clausen, hvorom er handlet i det foregaaende, havde tient i samme Menighed i 57 Aar. Semmen Hr. Claus blev Faderen adjungeret 1685, og levede indtil den 15 Martii 1739. Haver altsaa tient i 54 Aar.

Smidstrup (Hans Jensen) Sogne-Præst til Trige og Ølsted Menigheder i Nørhuus Stift. Han var ogsaa Provst. Han blev kaldet den 9. Aug. 1601, og

døde den 25 Martii 1666. Han var altsaa Præst i 65 Aar.

Han levede ogsaa i Ægteskab med sin Hustru i 58 Aar.

Vid. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. p. 68.

Soervad (Jens Poulsen) Sogne-Præst til Binding i Ulfborg Herred i Riber Stift, tjente i 53 Aar.

Han er den anden af de 4 Præster i dette Sogn, som alle ere blevne Jubel-Lærere.

Sommer (Peder) Præst til Mørche og Wildsager i Aarhuus Stift. Han levede i 84 Aar, og tjente i 54 Aar.

V. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. p. 74.

Spandeth (Claudius Osteri) Sogne-Præst til Bodder Menighed i Hvidding Herred i Riber Stift. Han blev Præst 1594, og han døde 1648, havde altsaa tjent i 54 Aar.

Han havde en Adjunctum ved Navn Petrus Jacobus Aslacus Hollatus, som anden Paaske-Dag faldt død ned for Alteret, da han messede Evangelium, og Hr. Spandeth overlevede ham.

Spend (Hans) Sogne-Præst i Nachlef og Provst i Arz Herred i Sielland. Han blev Præst 1687, og døde 1739. Var Præst i 52 Aar.

Stemannus (Johannes) Han var fød i Hamborg 1602. Han blev 1625 adjungeret Hr. Bernhard Mejer Præst ved St. Peders Tydske Kirke i Kiøbenhavn, og ordineret af D. H. P. Resenio; der blev han i 5 Aar, indtil 1630, da han blev igien kaldet hjem til Hamborg at være Diaconus ved Nicolai Kirke, han blev siden

siden Archi-Diaconus, og døde den 9 April 1676.
Han havde altsaa tient i 51 Aar.

Han havde en Søn Justum Valentinum Stemannum, som først var Tydsk Præst i Helsingør, og blev siden General Super-Intendent i Holsteen.

Steenfen (Owe Meldal) Præst til Tønsbet i Hedemarken. Han var først Personel Capellan til Tønsbet i et og et halvt Aar, siden residerende Capellan til Dvichne i 22 Aar, til sidst Sogne-Præst til Tønsbet i 30 Aar. Han døde 1735 i sit Embeds 54 Aar.

Stub (Biörn) Sogne-Præst i Keersløf, og Provst i Lüne Herred i Sielland. Han blev kaldet 1630, og døde 1682. Havde altsaa været Præst i 52 Aar.

Svensen (Peder) Præst i Leuten, og Provst udi Hedemarken. Han døde 1636, og havde været Præst i 50 Aar.

Svitzer (Eric) Sogne-Præst i Søyrup og Giesteløf Menigheder i Fyen. Han var først Capellan hos Mag. Nicol Seidelin i Schanderborg, blev siden Skibs-Præst, og omsider Sogne-Præst ved ovenmældte Menigheder. Han døde 1742, da han var 82 Aar gammel, og havde været Sogne-Præst i 50 Aar.

T.

T.

Thanne (Christopher Hansen) Sogne-Præst i Land, og Provst i Hadelands Provstie i Aggershuus Stift i Norge. Han var først Capellan paa Toten i 12 Aar, siden Vice-Pastor i Land i 2 Aar, og omfiden Sogne-Præst paa samme Sted i 38 Aar, Han døde 1718, efterat han havde tient i 52 Aar.

Thomæsen (Niels) Præst til Ullensager i Øvre-Normeriges Provstie. Han var først Capellan i 28 Aar, siden Sogne-Præst i 23 Aar, Han døde 1618, efterat han havde tient i 51 Aar.

Der fortælles, at hans Hustru Dorthe Klingenberg i Wiandens Gravarelse introducerede en Kirke-Gangs Kone, og maatte derfor i Straf betale 500 Rixdaler, og blev siden der i Egnen kaldet Herr Dorthe.

Thomæsen (Peder) Sogne-Præst til Kholmte Menighed i Fare Herred i Sielland. Han blev, efter de Tidens Viis, kaldet af Frue Caren Gyldenstjerne til Lindsøvd, samt Provsten og 6 Sogne-Mænd, og confirmeret af Hr. Tyge Brahe til Tostруп, Kongelig Majestæts Lehnsmænd over Trygevelde Lehn. Kalds-Brevet er dateret den 28 Junii 1638, hvorpaa han blev ordineret af D. H. P. Resen. Endskient man nu ikke egentlig veed, hvad Aar han døde, saa fand man dog af Actis Synodalibus see, at han endnu haver levet ved Slutningen af Aar 1698; Thi da der

der in Synodo Dion. 1689 var sluttet, at Senior in Presbyterio Siellandino 3: den ældste Præst i Stiftet, skulle af Fisco holdes frie for alle Personel-Skatter, saa heder det derpaa i Synodo Æstiva 1691: Hr. Peder i Roholte, som er Senior in Presbyterio her i Stiftet, eximeres fra alle Skatter og Oneribus, dog betales hans Portion af Fisco. Og at han haver levet over 7 Aar efter den Tid, fand sees af Actis Synodi Dion. 1698, hvor der findes Befalning til Provsten i Fare Mag. Christen Bagger, at han skulde, efter Loven, antage sig Hr. Peders Curatelam, siden han for sin høye Alderdoms Skyld ikke kunde forestaae sine egne Sager. Heraf fand vi da slutte, at siden han blev ordineret 1638, og levede endda sidst i Aaret 1698, at han haver tient over 60 Aar.

Han skal have været en from og sagtmodig Mand; Men leed megen Fortræd af tvende uærlige Capellaaer, hvorom adskilligt findes in Actis Synodalibus.

Han var ikkun een Gang gift, og havde een eneste Datter, paa hvis Skjød en Svensk Officier i Belenringens Tid blev skudt i Roholte Præste-Gaard af en Dansk, som var jaloux over ham.

Thomsen (Lorentz) Diaconus til Warnitz ved Uaberraae. Han døde 1681, efterat han havde levet i 92 Aar, og tient i 64 Aar.

Tierp (Mathias) Capellan ved Kors-Kirken i Bergens Bye i Norge. Han døde den 7 Januar. 1571. Han

E t

ha-

haver, efter et af Hr. Doct. Pontoppidan forefundet Manuscript, været Præst i 60 Aar; Hans Høy-
 ærværdighed mener, at han først i nogle Aar maa
 have været Præst paa Landet, efterdi Kors- Kirken
 havde ingen Capellan for Reformationen, da dog be-
 mældte Hr. Tierp havde tient saa vel under de 2 Pa-
 pistske Bisper Andor og Oluf Thorlachsen, som un-
 der de to Lutherske Hr. Gieble Pederfen, og D. Jens
 Schielderup.

Torning (Petrus Melchiorfen) Præst til Giøvad og
 Balle Menigheder, og Provst over Hidsø Herred i
 Aarhuus Stift. Han døde 1658, efterat han
 havde tient i 58 Aar.

Vid. P. Poulsens Catal. Past. Aarh. pag. 27.

Torstensen (Colbiörn) Præst paa Sorum i nedre
 Romerige i Aggershuus Stift. Han var Fader til
 de bekjendte Colbiörnsener paa Fridrichshald, som
 vare Oberst-Lieutenanter. Han døde 1720, efterat
 han havde levet i 92 Aar, og tient i 60 Aar.

Trochmand (Knud) Sogne-Præst for Tveed Menig-
 hed i Sjæns Stift. Han blev kaldet den 17 Aug.
 1680, og døde 1732 den 27 Januarii, i sit Em-
 bed 52de Aar.

I hans Tid er Schaarup og Tveed atter samlede.
 Trogelius (Lago) Præst og Rector til Lyngum ved
 Tøndern. Han døde 1614, efterat han havde levet
 i 90 Aar, og tient i 63 Aar.

V. Doct. Pontoppidani Ann. Tom. III. p. 612.

Tybicus (Hans Jensen) Sogne-Præst til Torvård og
 Provst i Hamner Herred i Sieland. Han tiente

i 50 Aar, og var 3 Gange gift. Paa hans Liig-
Steen i Torværd Kirke findes denne Inscription:

Hic requiescit in pace

Vir honestus. Pietate & Doctrinâ clarus

Dn. Johannes Jani Tybercillensis

Olim hujus loci Pastor industrius per annos 50.

Provinciae Hammerensis Præpositus condignus an --

Qvi diem suum obiit beate in Domino ætatis suæ an. 76.

Cujus anima Deo commendata cum electis

Gaudet in æternum.

Marmore sub hoc etiam dormiunt securè tres ejus

Conjuges: Catharina Johannis, qva cum vixit an. 7.

Anna Laurentii an. 17. Kirstina Erasmí an. 10.

Gloriosam carnis resurrectionem ad vitam æternam
cum Marito expectantes simul.

Qvam donet ipsis Deus Triunus, cui gloria in Se-
cula Seculorum Amen.

U. & V.

Udtoft (Mads Adzersen) Præst til Høe og Orbye
Menigheder i Berster Herred i Ribe Stift i Jyl-
land. Han tiende i 52 Aar.

Paa en Messing-Lyse-Stage i Høe Kirke, hvor-
paa Præsternes Navne ere indgravede, gives om be-
mældte Hr. Mads saadan Underrætning.

H. Mads Adzersen Udtoft Præsteviet
1518 døde 1570; Ihvorvel han antog den
Lutheriske Religion, beskyldeß han dog for
hæmmelig at have forsægtet Papistiske Bild-
farelser.

Vandberg (Jörgen Pedersen) Præst til Idom i Ulfberg Herred i Niber Stift. Han blev Præst 1570, og døde 1624, tiende altsaa i 54 Aar.

Vedel (Söfren) Sogne-Præst til Reisbye i Hvidding Herred i Niber Stift. Han blev sin Fader Hr. Peder Söfrensen Vedel adjungeret 1685, og succederede ham 1691. Han døde 1749. Han kom 1686 i Ægteskab med Mette Dorthe Clausen, som levede med ham indtil 1747. Altsaa haver han levet i samme Ægteskab i 61 Aar, og tient i samme Menighed i 64 Aar.

Viburg (Johannes Petræus) Archi-Diaconus og Canonicus i Ribe. Han havde i sine unge Aar tient i Biskop Ivar Munches Cancellie, men blev siden Lutheri Discipel. Han var en klog og ærværdig Mand, og gavmild imod fattige, til hvilke han legerede ICCO Joachims Dalere. Han døde den 7 Maji 1581, efter at han havde levet i 80 Aar, og tient i 53 Aar.

Hans Epitaphium findes i D. Pontoppidani Marm. Dan. Lib. IV. p. 68.

Victorinus (Christen) Sogne-Præst til Ørsted og Estruplund Menigheder og Provst i Aarhuus Stift. Han var fød d. 28 Febr. 1638. Han var i nogle Aar Collega i Niber Skole. Derpaa reiste han udenlands, og opholdt sig i sær i Wittemberg i D. Æg. Strauchii Huus, besøgte ogsaa Italien, Frankrig, Engelland og Holland. Da han kom hjem, blev han den 13 Oct. 1669 kaldet til ovennævnte Menigheder, og døde den 27 Junii 1721 i sin Alders 84de, og sit Embeds 52de Aar.

Vid.

Vid. P. Poulsens Catal. Pastorum Aarhus. p. 51.
 hvor det heder om ham: Vir certe sincerus, & tamen
 ingravescente ætate affabilis.

Vildberg (Niels Pederfen) Præst til Binding i Ulfborg
 Herred i Niber Stift. Han tiende i 61 Aar.

Han er den tredie Præst i denne Menighed iblant
 de fire, som alle ere blevne Jubel-Lærere.

Volfing (Rasmus Larsen) Sogne-Præst i Lynge, og
 Provst udi Lynge-Friderichsborg Herred. Han blev
 ordineret af D. P. Palladio in Januario 1559, og døde
 den 12 Junii 1623; var altsaa Præst over 64
 Aar.

Han var Assessor i den Sag, som D. H. P. Resen
 havde med M. Ole Coccio 1614, v. D. Pontoppidani
 Annal. Tom. III. pag. 618.

W.

Walther (Knud Nielsen) Sogne-Præst til Næ-
 stelsøe og Mogensstrup Menigheder, og Provst
 i Hammer Herred i Siellands Stift. Han døde den
 7 Febr. 1728, da han var 81 Aar gammel, og havde
 tiend i 53 Aar.

Dette sees af nogle Sang-Rim, som han selv,
 nogle Dage før han døde, paa sin Sote-Seng havde
 forfattet, i hvilke han tager Afsked med sin Hustru,
 Børn og Herreds Præster, og befoel, at samme
 Vers, saa snart han var død, skulle trykkes, hvilket
 ogsaa af hans Sviger-Søn blev efterkommet. Ef-
 tersom nu disse Vers give Prøve paa hans flydende
 Geist og den Sind's Munterhed, der fandtes hos

ham i hans høye Alderdom og sidste Svaghed, saa vil jeg dem her indføre:

GUD hjælp mig i min Grav med Gode ned at komme!
Hjælp GUD mig af min Grav at opstaae med de Fromme!

Mel. Udi din store Brede.

Min Vandrings Tid er omme,
Jeg kommer til de Fromme,
Nu vil jeg være der.
Thi vil jeg Afsteed tage,
Og takke for de Dage,
Som jeg har levet her.
Tak, Tak, min Ægte-Mage
Nu kommer Corrigs Dage;
Dog skal J vinde Priis.
Tak, Tak, for kierlig Hierte,
Vi samles uden Smerte
Hos GUD i Paradiis.
Skal J nu have Dvide,
J maad dog alting lide,
Som GUD det skiftet har.
Jer Corrig skal forsvinde,
Og Glæden skal J finde
Hos GUD og Engle-Skar.
Far vel J mine Døttre,
J smukke trende Søstre,
Skal J her lide Nød,
J skal dog salig være,
Og Kronen skal J bære
J Abrahams søde Skød.

J smuk.

I smukke Børn har været ,
 Og mig alt got foræret
 Udi min Alderdom ,
 Men GUD, som kiender sine ,
 Skal Eders smaae velsigne ,
 Han er dem mild og fromt.
 Mig mine Evogre savner ,
 Thi Kierlighed omfavner
 Til Hystroe og de smaae ,
 I skal derfor belønnes
 Som Palmer skal I grønnes ,
 GUDs Naade skal I faae.
 De smaae Børn uden Dvide
 Skal være hos Jer Side ,
 Som Dlie: Dviste grøn ,
 Og siden leve rolig
 I Himlens ævig Bolig
 Hvor GUD er deres Lon.
 Far vel I lærde Præster !
 Her er I fremmed Gæster ,
 I tale maa GUDs Ord ,
 I skal i hvide Klæder
 Besidde Eders Eæder ,
 Ved HErrens Himmel: Bord.
 Vil Verden Jer mishage ,
 Det skeer saa alle Dage ,
 I skal med Daniel
 Indgaae til Roe og Hvile ,
 Jer Siel maa altid ile
 Til GUD Immanuel.

Til

Til Præst har GUD mig kaldet,
 Jeg været har i Tallet
 Halvhundret Aar og tre.
 Mens GUD han lønner gierne,
 Jeg skinner som en Stierne;
 Thi Jesum kand jeg see.
 En svag Mand har jeg været
 Mig Engdom har fortæret,
 Dog var GUD altid god,
 Han gav mig Kraft og Styrke.
 Ham i hans Huus at dyrke,
 Jeg kysser paa hans Fod.

Triumph-Sang:

Nu er min Nød forsvunden,
 Jeg Salighed har funden,
 Her lever jeg i Noe,
 Jeg vil ej mere græde;
 Jeg er udi stor Glæde,
 Her vil jeg altid boe,
 Blant Engle jeg her svever,
 Hos GUD jeg altid lever,
 Her var jeg kun en Træl;
 Hos Jesum jeg nu hviler,
 Min Siel hen til ham iler
 Far Verden, far nu vel.
 I Haanden bær jeg Palmer,
 I Munden har jeg Palmer,
 Jeg lover nu min GUD,
 En Krone paa mit Hoved,
 Som GUD mig haver loved,
 Jeg er hans kiere Brud.

Maar

Naar GUD da vil os samle,
 De Lunge med de Gamle,
 Paa Himlens høye Slot,
 Skal vi med Engle-Lunge
 Ham Priis og Goren svinge
 Hellig GUD Zebaoth.

Wæddel (Lauge Berentz) Præst til Hee og Noe Me-
 nigheder i Hind. Herred i Riber Stift. Tiente i
 50 Aar.

Wedel (Claus) Sogne-Præst til Muncheboe Menig-
 hed, og Provst i Bierge Herred i Fyen. NoGLE
 Aar før han døde tilkiøbte han sig en Herre-Gaard
 i Fyen kaldet Elwed, og blev derefter Consistorial-
 Assessor. Han døde den 19 April 1748; Da han
 havde tient i 51 Aar.

Wedel (Nissenius Pedersen) Præst til Døstrup Me-
 nighed og Brovst i Løe Herred i Riber Stift. Han
 blev Præst 1685, og han døde den 18 Dec. 1737.
 Havde altsaa tient over 52 Aar.

Han kom i Ægteskab med hans Formands Hr.
 Jens Michelsens Datter Catharine Jens Datter;
 Med hende avlede han 13 Sønnen og en Datter, af
 Sønerne leve endnu tvende: Hr. Peder Wedel
 Sogne-Præst for Hillerød og Herløf Menigheder,
 og Slots-Præst til Friderichsborg, og Hr. Söfren
 Wedel, som succederede Faderen baade i Præste-
 og Provste-Embedet. Det er ellers mærkværdigt,
 at Hr. Nissenius Wedel og hans Hustru døde strax
 Uu. ef.

efter hinanden, og bleve paa een Dag begravne, deraf maa man slutte, at han ogsaa har levet i samme Egteskab over 50 Aar.

Wiborg (Jens Nielsen) Sogne-Præst for Naers og Haubroe Menigheder, og Provst over Naers Herred i Viborgs Stift. Han blev ordineret 1593, og døde 1651, efterat han havde levet i 88 Aar, været Provst i 48 Aar, og Præst i 57 Aar.

Han efterlod sig en Søn ved Navn Niels Jensen, som i mange Aar var Rector Scholæ Cathedr. og Canonicus Capit. Viburgensis, og kaldte sig Nicolaus Johannis Arhusiensis.

Wiig (Mads Hansen) Sogne-Præst til Egeberg i Ods Herred i Siellands Stift. Han blev Præst 1621, og han døde 1671, tiende altsaa i 50 Aar.

Windefontanus (Johannes) Sogne-Præst for Steenløse og Werøe Menigheder og Provst i Østykke Herred i Siellands Stift. Han døde in Apr. 1711, efterat han havde levet i 86 Aar, og været Præst i 57 Aar. Han har i Trykken udgivet:

1. Anatomien Qvæstionum paradox. Cl. Nic. Leslæi de motu terræ, anima hominis a sola matre, & Servatore Jesu die jovis passio. Hafn. 1662. in 4.
2. En ræt Christelig Huue-Fader, oversat af det Engelske. 1675.

Y.

Ydsted (Niels Nielsen) Sogne-Præst til Saabne og Kiserups Menigheder i Woldborg Herred i Siellands Stift. Han blev henved 90 Aar gammel, og tiende over 60 Aar.

Z.

Z.

Zoega (Mathias) Præst til Wilsstrup ved Hadersleben, Provst, Assessor i Consistorio og Senior Ministerii. Han var født den 30 April 1667. Han blev meget ung Præst; thi 1688 succederede han sin Fader Hr. Poul Zoega. Han blev over 82 Aar gammel, og tiende i 61 Aar.

Han skal have været en rætsindig Mand, og af GUD udrustet med store Gaver. Han blev derfor ofte befalet at prædike for det Kongelige Herkskab paa Guldving, og stod i sær hos Hendes Kongelig Hønhed Princesse Sophie Helevig i saa stor Naade, at hun forlangede ham til sin Hoff-Prædikant, og da han formedelst vigtige Aarsager undskyldte sig, blev hun dog ved at bevise ham megen Naade, og ofte verlede Breve med ham. Han havde den Lykke, at hans Son blev ham saa tilig adjungeret, at han levede, og saae sin Sonne-Søn som Student, og hørte ham ofte prædike.

Ende paa den tredie Classe.

Register.

A	A.	
Alborg (Niels Michelsen)	167	
Albinus (Nicolaus)	281	
Allerup (Christen Christensen)	ib.	
A. Isen (Hans)	177	
Ancherfen (Jens)	281	
Anderfen (Barthold)	ib.	
Anderfen (Jens)	282	
- - - (Söfren)	ib.	
- - - (Söfren)	ib.	
Andreas (Jacobus)	ib.	
Arnesen (Jonas)	117	

B	B.	
Bagger (Ole)	263	
- - - (Rudolph Moth)	266	
Bang (Niels)	283	
- - - (Christianus Stephani)	ib.	
Barthiær (Johan)	ib.	
Bartholin (Caspar)	144	
Berg (Frans)	1	
Biefche (Knud)	284	
Blichfeld (Christen)	ib.	
Blix (Mentz Mogensen)	285	
Bonnus (Jacobus)	ib.	
Bornholm (Rasmus Jonfen)	286	
Bogfen (Jacob)	ib.	
Brandstrup (Jörgen Nielsen)	ib.	
Brandt Johan)	223	
Brafen (Jens Nielsen)	286	
Breyer (Hans Oluffen)	183	
Borch (Owe)	286	
Borchmand (Jesper)	65	
Brun (Georgius)	287	
Bruno (Petrus)	ib.	
Bruun (Ebbe Jenfen)	288	
- - - (Jacob)	ib.	
- - - (Jochum)	ib.	

- - - (Niels Franfen)	ib.
Buch (Knud Mogensen)	289
- - - (Mads)	ib.
- - - (Söfren Jenfen)	ib.

C	C.	
Calixtus (Johannes)	159	
Chortogæus (Christopher Svendfen)	290	
Christensen (Anders)	ib.	
- - - (Hans)	ib.	
- - - (Knud)	166	
- - - (Peder)	290	
Christiansen (Greger)	291	
Christopherfen (Otto)	ib.	
Clausen (Anders)	ib.	
- - - (Claus)	ib.	
- - - (Peder)	161	
Cold (Ifac)	292	
Crantz (Johan)	231	

D	D.	
Dahler (Petrus)	292	
Danielsen (Christopher)	ib.	
Detharding (Georg)	147	
Dithman (Laurentius)	293	
Dorfchæus (Michael)	ib.	

E	E.	
Einarfen (Oddur)	21	
Eitzen (Povel ab)	24	
Engelbretfen (Sigvard)	293	
Engelstrup (Mads Oluffen)	ib.	
Ericksen (Anders)	ib.	
- - - (Christen)	294	

F.

F.

F aber (Jacob Hanfen)	193
Fabricius (Jacob)	32
Fabritius (Petrus)	294
Fallknupp (Bernt Benutzen)	ib.
Fedlerfen (Andreas)	295
Finde (Peder)	id.
Finke (Thomas)	139
Fischer (Christen)	295
Florus (Marhus v. Martinus)	ib.
Frank (Michael)	261
Franfen (Peder)	295
Friedlieb (Frid. Henrich)	229
Frimand (Wilhelm)	295
Frisius (Christianus)	296

G.

G althen (Peder Nielsen)	196
Gammelgaard (Christen)	296
Gamst (Christen Jacobsen)	279
Godtzen (Hartvig Söfrensen)	296
- - - (Jens Söfrensen)	297
Gorm (Lauritz)	ib.
Gran (Niels)	ib.
Graverfen (Christen)	298
Gregersen (Jens)	273
Gregorius (Johannes)	298
Gronbech Otto Jenfen)	ib.
- - - (Söfren Ottesen)	ib.

H.

H androt (Hans Bernsen)	299
Hansen (Andreas)	ib.
- - - (Clemens)	ib.
- - - (Dirlev)	300
- - - (Hans)	ib.
- - - (Jörgen)	ib.
- - - (Michel)	ib.

- - - (Niels)	ib.
Hasselbalch (Jacob)	219
Harboe (Johannes)	245
Hartvigfen (Arendt)	300
Haugaard (Mogens)	301
Heimrich (Johan)	ib.
Heldvaderus (Lars)	ib.
Helsing (Christen Nielsen)	ib.
Hemmet (Iver Gregersen)	ib.
Hemmingfen (Niels)	120
Hersleb (Jacob)	256
Hobroe (Frider. Pederfen)	302
Holländer (Johan)	ib.
Holmboe (Niels Olsen)	279
Holter (Peder)	302
Hummer (Jacob)	207
Hundslund (Jens Nielsen)	302
Hygom (Jacob Pederfen)	249
- - - (Peder Jacobsen)	302
Hütter (Söfren Lauridsen)	303
Höfding (Oie)	252
Höyer (Christian)	303
Höft (Christen Jacobsen)	ib.

J.

J elling (Hans Jörgensen)	304
Jensen (Albertus)	305
- - - (Christen)	ib.
- - - (Ib v. Jacob)	ib.
- - - (Rasmus)	ib.
Jesperfen (Laurids)	ib.
Jessen (Peder Pederfen)	306
Johanfen (Rudolph)	ib.
Jonfen (Arngrim)	169
- - - (Benedictus)	306
- - - (Michel)	307
- - - (Olafer)	308
- - - (Steen)	115
Jörgensen (Hans)	308
- - - (Hans)	ib.
Juel (Niels Pederfen)	ib.

Ivari (Johannes) ib.
Iversen (Rasmus) ib.

K.

Kallesen (Jens) 159
Kiærumgaard (Jens) 309
Kiliani (Söfren) ib.
Kneus (Hans) ib.
Knifener (Andreas) ib.
Knopf (Christoph) 157
Knudsen (Jens) 309
Kraft (Christoph) 272
Krag (Jacob) 309
Kraglund (Peder) 90
Kragstrup (Christen Nielsen) 309
Krog (Peder) 98

L.

Larsen (Ingvard) 310
Lauridsen (Holger) 236
Leganger (Eric) 260
Lemvig (Andreas) 310
Lipper (Morten) ib.
Lucoppidan (Mogens) ib.
Ludovici (Bartholus) 311
Lund (Jacob Pederfen) 205
- - (Mathias) 181
- - (Raphael) 237
Luxdorph (Bolle Pederfen) 311
Lyderfen (Peder) ib.
Löfcher (Samuel) 312
Lôw (Thomas Biörnfen) ib.

M.

Madsen (Anders) ib.
- - - (Mogens) 13
- - - (Terkel) 312
Maglebye (Frans Anderfen) 313
Maj (Söfren) ib.
Mariager (Jens) ib.
Marringer (Jens Larfen) 314
Marrit (Johannes) ib.
Martini (Benedictus) 180

Mathiesen (Rasmus) 314
Mejer (Albertus) ib.
Melchiorfen (Jesper) ib.
Meldal (Evan Steensfen) 327
Monrad (Johannes) 314
Morfing (Christianus) ib.
- - - (Thomas) ib.
Mule (Eric) 356
Muus (Niels) 240
Moeborg (Christen Jensen) 315
Möiniken (Jörgen) ib.

N.

Nicotai (Jacobus) ib.
Nielsen (Christen) 316
- - - (Hans) ib.
- - - (Jens) ib.
- - - (Laurids) ib.
Nilose (Jörgen Lauridsen) ib.
Nylted (Hans Oluffen) 215

O.

Oddsfen (Odder) 316
Oelbye (Jens Christensen) 317
Olivarius (Niels) 185
Olsen (Jacob) 317
- - (Söfren) ib.
- - (Wichad) ib.
Oluffen (Wichmand) ib.

P.

Paulsen (Johannes) 319
Pedersen (Jonas) ib.
- - - (Niels) ib.
- - - (Söfren) ib.
Petri (Johannes) ib.
- - (Nicolaus) ib.
- - (Richardus) ib.
Plum (Friderich) 198
Povelsen (Clemen) 271
- - (Jens) 320
- - - (Söfren) 163
Prøm (Mads Jensen) 326

R.

R	R.	
Randulf (Niels)	93	
Recbelius (Simon)	320	
Refen (Hans Povelsen)	40	
Riberg (Niels Pederfen)	189	
Richardi (Petrus)	321	
Riefe (Christian Olfen)	ib.	
Ring (Christian)	275	
Roesfeen (Jesper)	226	
Rofe (Peder Jonfen)	321	
Roth (Henric)	ib.	
Rummel (Hans)	195	
Rudtbech (Andreas)	321	
Rütter (Rasmus Söfrenfen)	ib.	
S	S.	
Samling (Anders)	233	
- - (Oluf Jörgenfen)	322	
Sandius (Augustinus)	ib.	
Saxe [Just Pederfen]	ib.	
Schandorph (Holger)	ib.	
Schielerup (Anders Michelf)	323	
- - - (Augustinus)	220	
Schmidt (Valentinus)	323	
Schneider (Petrus)	ib.	
Schytt (Anders Christensen)	ib.	
- - (Hans Anderfen)	324	
Seerup (Söfren)	209	
Seidelin (Hans)	268	
- - - (Nicolai)	324	
Sigmundfen (Jon)	325	
Simonfen (Sven)	ib.	
Skyfve (Anders Pederfen)	ib.	
Slange (Claus Anderfen)	ib.	
Smidstrup (Hans Jensen)	ib.	
Soervad (Jens Povelsen)	326	
Sommer (Peder)	ib.	
Spanderth (Clausius Osteri)	ib.	
Spend (Hans)	ib.	
Splet (Hans)	369	
Splid (Jens)	274	
Stemannus (Johannes)	326	
Stub (Biörn)	327	

Svendfen (Peder)	ib.
Svidzer (Eric)	ib.

T	T.	
Terpager (Peder)	211	
Thanne (Christopher Hansen)	328	
Thestrup (Frans)	110	
Thomæfen [Niels]	328	
- - - [Peder]	ib.	
Thomfen [Lorentz]	329	
Thorlachfen [Gudbrand]	16	
Thoustrup [Anders]	227	
Thura [Lars]	105	
Tierp [Mathias]	329	
Torning [Petrus Melchiorfen]	330	
Tortfenfen [Colbiörn]	ib.	
Trochmand [Knud]	ib.	
Trogelius [Lago]	ib.	
Tybicicus [Hans Jensen]	ib.	

U	U. & V.	
Udtoft [Mads Adzerfen]	331	
Vandberg [Jörgen Pederfen]	332	
Vedel [Söfren]	ib.	
Viburg [Johannes Petrus]	ib.	
Victorinus [Christen]	ib.	
Vildberg [Niels Pederfen]	333	
Volfing [Rasmus Larsen]	ib.	

W	W.	
Walther [Knud Nielsen]	ib.	
Wæddel [Lauge Berentz]	337	
Wedel [Claus]	ib.	
- - [Niffenius Pederfen]	ib.	
Welleius [Christen]	201	
Wiborg [Jens Nielsen]	338	
Wiig [Mads Hansen]	ib.	
Windfontanus [Johannes]	ib.	
Witte [Nicolaus]	281	

Y	Y.	
Ydfted [Niels Nielsen]	ib.	

Z	Z.	
Zoega [Mathias]	339	

Corrigenda.

- P**ag. 12. l. 27 succerede læs succederede.
 P. 15. l. 2 fragantissimo l. fragantissimo.
 - - - l. 10 Embede, læs Embeder.
 - - - l. 21 Episcorum, læs Episcoporum.
 P. 166 l. 23 Diarum, læs Diarium.
 P. 191 l. 7 Menigheder, læs Menighedér.
 P. 192 l. 8 Theologium, læs Theologicum.
 P. 205 l. 2 Pederfen, læs Rasmussen.
 P. 221 lin. 1 in Not. Jens Schielderup som blev, læs Jens Schielderup,
 som ogsaa blev Biskop i Bergen, og Jørgen Schielderup, som blev
 P. 327 l. 6 Steensen [Owe Meldal], læs Meldal [Ewen Steensen.]

